

30К-3
2600

ПРОЛЕТАРЫ ВСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙТЕСЯ!

БОЛЬШЕВІК БЕЛАРУСІ

№ 21—22

№ 21—22

авт. 05
18497

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1934

ВЫДАВЕЦТВА ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“

Менск, Чырвонаярмейская, ЦК КП(б)Б, пано 105.

ЧАСОПІС

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

ОРГАН ЦК КП(б)Б.

- Б. Б.** асвятляе асноўныя пытанні марксізма-ленінізма, тэарэтычныя і практычныя пытанні партыйнай, сацыяльна-гаспадарчай, прафесійнай работы і аяда рашучую барацьбу за генеральную лінію партыі на ўсёх участках сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** асвятляе пытанні нацыянальнай палітыкі партыі і аяда рашучую барацьбу з буржуазна-нацыяналістычнымі схважэннямі лініі партыі ў нацыянальным пытанні.
- Б. Б.** асвятляе ўсе пытанні тэорыі і практыкі культурнага будаўніцтва і марксісцка-ленінскага выхавання.
- Б. Б.** шырока асвятляе работу палітаддзелаў МТС і саўгасаў, іх барацьбу за сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі.
- Б. Б.** асвятляе работу палітаддзелаў транспарта ў справе выканання задач, пастаўленых перад намі партыяй.
- Б. Б.** шырока асвятляе пытанні партыйнага будаўніцтва, пытанні перабудовы партыйнай работы ў адпаведнасці з рашэннямі ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б.
- Б. Б.** у абавязковым парадку асвятляе вопыт работы раёнаў, прадпрыемстваў, павятовых парт'ячэек на розных участках сацыялістычнага будаўніцтва, работу саўгасаў, калгасаў, МТС, транспарта і іх барацьбу за рэалізацыю чарговых задач, высуных партыяй.
- Б. Б.** у кожным аддзеле кансультацыі па розных пытаннях: палітыка-эканамічных, арганізацыйных і інш.
- Б. Б.** разлічаны на кіруючы і нізавы партактыў, які аяда работу ў розных галінах нашага сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** а'яўляецца часопісам абсалютна неабходным у штодзённай рабоце партарганізацый, кіруючым часопісам па пытаннях партбудаўніцтва як для парткомаў і ачэек, так і для павятовых членаў партыі.

ПРЫМЯЕЦА ПАДПІСКА на час. „БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“ на 1935 год

ПАДПІСНАЯ ЦАНА:

24	Ч. 193	Ч. 193	Ч. 193	КОШТ
КУМАРЫ	Р. А.	Р. А.	Р. А.	АДНАГО
9 год	6	3	— 50	КУМАРА 25 к.

Падпіскі прымаюцца штомесяц усімі райбюро, Сяюздруку, павятовымі ўпаўнаважаным, па агулу на прадпрыемствах, ва ўсіх паштовых аддзяленнях, агенцтвах і ўсіх газетных афісах.

ПРОПЕТАРЫ І УСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ДВУХТЫДНЕВІН
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ VIII

№ 21—22

30-е ЛІСТАПАДА 1934 г.

З М Е С Т

Стар.

СЕРГЕЙ МІРОНАВІЧ КІРАЎ . . . 2

І. Ф. Кудзелько — Вынікі лістападаўскага пленума
ЦК ВКП(б) і снежаньскага пленума ЦК КП(б)Б . . . 6

Н. Н. Ратнек — За далейшае палепшанне кіраўніцтва
калгасамі . . . 17

П. М. Кірушын — Рэвалюцыйныя падзеі ў Іспаніі . . . 37

П. Андрэеў — Аб уступленні СССР у Лігу нацый . . . 54

С. Міллер — З вопыту перабудовы партыйнай работы
на Бабруйскім раёну . . . 65

А. Балцін — Тэхнічная вучоба — важнейшы фактар вы-
канання промфінплана . . . 72

І. А. Раманчук — Палітадзел воўгаса ў барацьбе за па-
вышэнне якасці і прадукцыйнасці жывёлы . . . 80

В. Н. Янабсон — За карэннае палепшанне работы сувязі
БССР . . . 95

КАНСУЛЬТАЦЫ

Аб з'яўлення трацінскай антысавецкай групе . . . 102

Кніжная паліца . . . 115

Рэзалюцыі пленумаў і пастановы ЦК ВКП(б) і
ЦК КП(б)Б . . . 117

Адрэс рэдакцыі:

Менск, Чырвонаяармейская вул.
ЦК КП(б)Б, пакой № 103.
Тэлефон адказнага рэдактара па каму-
татару 20 000 доб. 80; адк. скартара — 12;
гарадскі — 21044.

БІБЛІОТЕКА
Коммунистической
АКАДЕМИИ

ав. 05
18457

БМ
330К-3
2600

АД ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ЎСЕСАЮЗНАЙ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (большэвікоў)

Цэнтральны Камітэт ВКП (большэвікоў) з вялікім жалем паведамляе партыю, рабочы клас і ўсіх працоўных Саюза ССР і працоўных усяго свету, што 1 снежня ў Ленінградзе ад здрадніцкай рукі ворага рабочага класа загінуў выдатны дзеяч нашай партыі, палкі, бясстрашны рэволюцыянер, любімы кіраўнік большэвікоў і ўсіх працоўных Ленінграда—Сакратар Цэнтральнага і Ленінградскага Камітэтаў ВКП (большэвікоў), член Палітбюро ЦК ВКП(б) таварыш **Сергей Міронавіч КІРАЎ**.

Страта таварыша Кірава, любімага ўсёй партыяй і ўсім рабочым класам СССР, крыстальна чыстага і непахісна стойкага партыйца, большэвіка-ленінца, аддаўшага ўсё сваё яркае, слаўнае жыццё справе рабочага класа, справе кунізму, з'яўляецца самай цяжкай стратай для ўсёй партыі і краіны саветаў за апошнія гады.

Цэнтральны Камітэт верыць, што памяць аб таварышу КІРАВЕ, светлы прыклад яго бясстрашнай, нястомнай барацьбы за пролетарскую рэволюцыю, за будаўніцтва соцыялізма ў СССР будуць натхняць мільёны пролетарыяў і ўсіх працоўных на далейшую барацьбу за таржэство соцыялізма, за канчатковае выкараненне ўсіх ворагаў рабочага класа.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
УСЕСАЮЗНАЙ КОМУНІСТЫЧНАЙ
ПАРТЫІ (большэвікоў).

СЕРГЕЙ МІРОНОВІЧ КІРАЇ

С Е Р Г Е Й М І Р О Н

Нашу партыю насцігла вялікае няшчасце. 1 снежня ад рукі злачынцы-забойцы, падасланага класавымі ворагамі, загінуў таварыш КІРАЎ. Не толькі для нас, яго блізкіх сяброў і таварышоў, але і для ўсіх ведаўшых яго па рэвалюцыйнай рабоце, ведаўшых яго, як байца, таварыша і друга, смерць Кірава з'яўляецца нічым неўзнагарадзімай утратай. Ад рукі ворага загінуў чалавек, які ўсё сваё яркае жыццё аддаў справе рабочага класа, справе камунізма, справе вызвалення чалавецтва.

Тав. КІРАЎ прадстаўляў з сябе ўзор большэвіка, не ведаўшага страху і труднасцей у дасягненні вялікай мэты, пастаўленай партыяй. Яго прамата, жалезная стойкасць, яго здзіўляючыя якасці натхнёнага трыбуна рэвалюцыі спалучаліся ў ім з той сардэчнасцю і мяккасцю ў асабістых таварыскіх і сяброўскіх адносінах, з той праманістай цяплынёй і скромнасцю, якія ўласцівы сапраўднаму ленінцу.

Таварыш КІРАЎ працаваў у розных частках Саюза ССР у часы падполля і пасля Окцябрскай рэвалюцыі—у Томску і Астрахані, ва Владзікаўказе і Баку—і ўсюды ён высока трымаў сцяг партыі і заваёўваў для справы партыі мільёны працоўных сваёй нястомнай, энергічнай і пладатворнай работай рэвалюцыянера.

Апошнія 9 год таварыш КІРАЎ кіраваў арганізацыяй нашай партыі ў горадзе Леніна і Ленінградскай абласці. У кароткім сумным пісьме няма магчымасці даць ацэнку яго дзейнасці сярод працоўных Ленінграда. Трудна было-б знайсці ў нашай партыі больш падыходзячага кіраўніка

О Н А В І Ч К І Р А Ё

для рабочага класа Ленінграда, так умела спаяўшага ўсіх партыйцаў і ўвесь рабочы клас вакол партыі. Ён стварыў ва ўсёй ленінградскай арганізацыі тую атмасферу большэвіцкай арганізаванасці, дысцыпліны, любві і адданасці справе рэволюцыі, якімі вызначаўся сам таварыш КІРАЎ.

Ты быў блізак усім нам, таварыш КІРАЎ, як верны друг, любімы таварыш, надзейны саратнік. Да апошніх дзён свайго жыцця і барацьбы мы будзем успамінаць цябе, дарагі друг, і будзем адчуваць горыч нашай утраты. Ты быў заўсёды з намі ў гады цяжкіх баёў на таржэство соцыялізма ў нашай краіне. Ты быў з намі заўсёды ў гады хістанняў і труднасцей унутры нашай партыі, ты перажыў з намі ўсе труднасці апошніх год, і мы страцілі цябе ў момант, калі наша краіна дасягнула вялікіх перамог. Ва ўсёй гэтай барацьбе, ва ўсіх нашых дасягненнях многа тваёй долі, многа тваёй энергіі, сілы і палкай любві к справе камунізма.

Прашчай, наш дарагі друг і таварыш Сергей!

І. СТАЛІН

С. ОРДЖАНІКІДЗЕ

В. МОЛАТАЎ

М. КАЛІНІН

К. ВАРАШЫЛАЎ

Л. КАГАНОВІЧ

А. МІКАЯН

А. АНДРЭЕЎ

В. ЧУБАР

А. ЖДАНАЎ

В. КУЙБЫШЭЎ

Я. РУДЗУТАК

С. КАСІОР

П. ПОСТЫШЭЎ

Г. ПЕТРОЎСКІ

А. ЕНУКІДЗЕ

М. ШКІРАТАЎ

Ем. ЯРАСЛАЎСКІ

Н. ЕЖОЎ.

І. Ф. Кудзелько

[Аб выніках лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) і снежаньскага пленума ЦК КП(б)Б]

Рашэнні лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) і снежаньскага пленума ЦК КП(б)Б аб адмене картачнай сістэмы на хлеб і некаторыя іншыя прадукты і аб рэарганізацыі палітаддзелаў МТС маюць велізарнейшае палітычнае і эканамічнае значэнне і з'яўляюцца буйнейшымі паказчыкамі новых поспехаў, якія пролетарыят і працоўныя масы нашай краіны дасягнулі пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі і яе правадыра т. Сталіна ў справе пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства.

Рашэнні лістападаўскага пленума як аб адмене картачнай сістэмы на хлеб, так і аб палітаддзелах МТС адлюстроўваюць велізарнейшыя перамогі ў барацьбе за сацыялізм, у барацьбе за сацыялістычную перадазелку сельскай гаспадаркі.

Да перыяда ўвядзення картачнай сістэмы партыя ўжо дабілася агромных перамог на фронце індустрыялізацыі нашай краіны. Значна вырасла колькасць пролетарыята, занятага ў прамысловасці, значна ўзраслі запатрабаванні на сельска-гаспадарчыя прадукты, хлеб і іншую сельска-гаспадарчую сыравіну для сацыялістычнай прамысловасці. Аднаасобная, раздробленая сельская гаспадарка, якая базіравалася на індывідуальнай раздробленай форме вытворчасці пры гіганцкім росце гарадоў і прамысловых цэнтраў і прамысловага пролетарыята ўжо не магла забяспечыць усё ўзрастаючы попыт, што зусім эразумела выклікала труднасці ў нармальным снабжэнні хлебам і іншымі сельска-гаспадарчымі прадуктамі працоўных мас гарадоў, прамысловых цэнтраў і новабудоўляў.

«Аснова нашых хлебных труднасцей,—у свой час гаварыў т. Сталін,—зключаецца ў тым, што рост вытворчасці таварнага хлеба ідзе ў нас марудней, чым рост патрэбнасцей на хлеб. Расце прамысловасць, растуць гарады. Растуць, нарэшце, раёны вытворчасці тэхнічнай сыравіны (бавоўна, лён, буракі і т. д.), прад'яўляючыя попыт на таварны хлеб. А вытворчасць расце забойственна марудным тэмпам» (І. Сталін. «На хлебным фронце»).

Гэтыя труднасці з хлебам і выклікалі неабходнасць пераходу к нармаванаму снабжэнню хлебам і іншымі прадуктамі замест вольнага гандлю. Нармаванне павінна было забяспечыць бесперапыннае і лепшае снабжэнне, у першую чаргу важнейшых участкаў сацыялістычнага будаўніцтва, і спалучыць справу снабжэння з

індустрыялізацыяй краіны, выкананнем промфінплана, павышэннем прадукцыйнасці працы, барацьбой з цяжучасцю рабочай сілы, укараненнем соцыялістычных форм арганізацыі працы (соцспаборніцтва і ўдарніцтва) і з барацьбой са спекуляцыяй хлебнымі прадуктамі, што немінуха вынікала з труднасцей, якія ў той час мы мелі з хлебам.

Адначасова партыяй былі пастаўлены задачы стварэння такіх форм сельска-гаспадарчай вытворчасці, якія маглі-б забяспечыць усё ўзрастаючы попыт на сельска-гаспадарчыя прадукты і сыравіну.

Партыя пад кіраўніцтвам т. Сталіна, разграміўшы кулацкую права-апартуністычную і контррэвалюцыйную трацкісцкую тэорыю і ўстаноўкі аб шляхах развіцця сельскай гаспадаркі, арганізавала разгорнутае наступленне соцыялізма па ўсяму фронту. Пад кіраўніцтвам партыі мільённыя масы сялянства павярнулі на шлях калектывізацыі. На базе суцэльнай калектывізацыі мы ліквідавалі кулацтва як клас.

Партыя перамагла ў барацьбе з ворагамі рабочага класа, якія змагаліся за капіталістычны шлях развіцця Савецкага саюза.

Партыя нанесла руйнуючы ўдар па ворагах рабочага класа—трацкістах, зіноўеўцах, па правых апартуністах і нацыянал-ухілістах. Вырашэнне задач другой пяцігодкі праходзіць ва ўмовах абвостранай класавай барацьбы. Класавы вораг не дрэмле. З ростам перамог соцыялізма ён узмацняе сваю ненавісць к соцыялістычнай бацькаўшчыне, к камуністычнай партыі. Класавы вораг і яго агенты ўнутры партыі прадаўжаюць сваю контррэвалюцыйную работу. Астаткі недабітых ліквідаваных класаў, агалцелыя бандыты, забойцы паўсталі на шлях індывідуальнага тэрора. «Гнусныя, здрадлівыя агенты класавага ворага, падлыя падонкі быўшай зіноўеўскай антыпартыйнай групы, вырвалі з нашых радоў таварыша Кірава» (з рэзалюцыі пленума МК з актывам). Гэтыя падлыя падонкі быўшай зіноўеўскай антыпартыйнай групы забілі аднаго з лепшых правадыроў нашай партыі, лепшага саратніка і блізкага друга т. Сталіна, кіраўніка ленинградскіх большэвікоў—т. Кірава.

Следствам устаноўлена, што падполная антысавецкая група былых зіноўеўцаў, забіваючы тав. Кірава, імкнулася дэзарганізаваць кіраўніцтва савецкім урадам шляхам арганізацыі супроць галоўнейшых кіраўнікоў партыі і ўлады тэрарыстычных актаў і гэтым дабіцца змен у палітыцы партыі і ўрада ў духу зіноўеўска-трацкісцкай платформы.

Зіноўеўска-трацкісцкая апазіцыя (Зіноўеў, Каменеў, Еўдакімаў, Залужкі, Каталынаў, Шацкі і інш.) у свой час выступала супроць партыі па асноўных пытаннях яе палітыкі, правадзімай пад кіраўніцтвам т. Сталіна, і ў сваёй далейшай барацьбе скацілася на антысавецкі контррэвалюцыйны шлях. Каб утоіць свае сапраўдныя погляды, апазіцыянеры пісалі двурушніцкія заявы аб бяспрэчным падпарадкаванні рашэнням партыі і адмаўленні ад якой-бы там ні было апазіцыйна-фракцыйнай барацьбы супроць палітыкі партыі, на справе-ж яны замаскавана прадаўжалі сваю антысавецкую работу.

«Следства па справе белавардзейскіх тэрарыстаў—забойц С. М. Кірава—закончана. Абвінаваўчае заключэнне, на аснове якога аддаюцца вазнаму суду арганізатары і выканаўцы забойства, з'яўляецца грозным абвінавальным дакументам не толькі ў адносінах заклітых ворагаў народу, забіўшых пролетарскага трыбуна, але і ў адносінах іх ідэйных натхняльнікаў. Толькі ў атручанай, смуроднай атмасферы злоснага паклёпу на

партыю, двурушніцкага шыпення, агідных фальшывых і хлуслівых пакаянняў, брудных, уладалюбных прагненняў—толькі ў гэтай атмасферы, панаваўшай у замкнутай зіноўеўскай антысавецкай групы, маглі выхавацца і скласціся як закончаныя белавардзейцы ўсе гэтыя Нікалаевы, Румянцэвы, Левіны, Каталынавы, Шацкія і ім падобныя».

«Так у агідны брудны клубок сплятаюцца ўсе сілы, варожыя працоўнаму народу і савецкай краіне. Паследкі трацкісцка-зіноўеўскага блока ў саюзе з імперыялістычнаю клікай выступаюць з тымі-ж метадамі шпіянажа і беллага тэрора, змагаюцца за тыя-ж «ідэалы», якія натхняюць зубраў белавардзейскай эміграцыі, усякія «Брацтва рускай праўды», «Агульнавайсковыя саюзы»! Якою-ж мераю змераць дынічнасць падонкаў зіноўеўшчыны і гнуснасць іх здрадніцтва?»

«Працоўныя нашай краіны і ўсяго свету ведаюць цяпер, што арганізацыя белавардзейскіх тэрарыстаў у Ленінградзе складалася з кадраў зіноўеўскай антысавецкай групы, што ідэалагічным багажом гэтай банды забойцаў была платформа трацкісцка-зіноўеўскага блока. Ведаюць і не забудуць ніколі ганебнага шляху і подлага канца тых, каго выкрыла і да канца разграміла наша партыя пад мудрым вадзіцельствам любімага правадыра **Сталіна**».

Перамога соцыялізма ў нашай краіне разбіла ўшчэнт усякія надзеі апазіцыі, і яна стала на шлях тэрора, па сутнасці на белавардзейска-фашысцкі шлях барацьбы з савецкім урадам. Шырокія масы працоўных нашай краіны патрабуюць жорсткай кары забойцам тав. Кірава і іх натхняльнікам.

«Няхай ведаюць астаткі і выбіркі белавардзейшчыны і ўнутры і звонку савецкай краіны, няхай ведаюць прадажныя борзапісцы замежнага фашысцкага друку, узняўшыя выццё ў абарону белавардзейскіх тэрарыстаў, натхнёных імі: размовы скончаны, панове! Магутная савецкая краіна не дазволіць ствараць у нас падпольныя аддзяленні «Брацтва рускай праўды», шпіёнскія фашысцкія цэнтры. Рэвалюцыйны закон, які строга і бесстаронна ахоўвае асновы савецкага ладу, права і заваявання працоўных, бязлітасны к забойцам і шпіёнам!»

Аднак, трэба памятаць, што з ліквідацыяй выяўленай контррэвалюцыйна-тэрарыстычнай групы былой зіноўеўска-трацкісцкай апазіцыі барацьба з яе рэшткамі не канчаецца. Таму класавая пільнасць павінна быць яшчэ больш узмоцнена. Наша задача—павысіць сваю пільнасць, памятаючы, што вораг, не грэбаючы ніякімі сродкамі, будзе весці і далей сваю контррэвалюцыйную работу.

Рэвалюцыйная пільнасць ва ўмовах БССР, яе пагранічнага становішча, набывае выключна велізарнае значэнне. Астаткі разбітых трацкісцкіх і іншых антыпартыйных элементаў даюць яшчэ сябе адчуваць. Буржуазныя нацыяналісты, блакуючыся з рознастайнымі ворагамі рабочага класа, вядуць сваю падрыўную контррэвалюцыйную работу.

У навучальных установах г. Менска (медінстытут, вячэрні комвуз) і іншых арганізацыях мы маем рад контррэвалюцыйных трацкісцкіх вылазак, якія ясна сведчаць аб тым, што рэшткі былой зіноўеўска-трацкісцкай апазіцыі і рэшткі нацдэмаўшчыны, скарыстоўваючы пры-

тупленне класавай пільнасці паасобных партыйных ячэек і паасобных камуністаў, імкнуцца прадаўжаць сваю контррэвалюцыйную работу. Так, былы трацкіст Разумоўскі на занятках у вячэрнім комвузе заявіў, што «матэрыяльна-бытавое становішча рабочага класа з года ў год пагаршаецца». Трацкіст Паўлюкоў у Вышэйшай сельска-гаспадарчай школе прапагандаваў трацкісцкую тэорыю аб немагчымасці лабудавання сацыялізму ў нашай краіне. У гэтай-жа школе комсамолка Новік (дачка кулака) прапагандавала трацкісцкую тэорыю аб непрымырымасці інтарэсаў пролетарыята і сялянства і немагчымасці лабудавання сацыялізму ў адной краіне. Трацкісцкае выступленне на заводзе «Большэвік» Рудава, які сцвярджаў, што сялянства карысна паліцыі, трацкісцкія і буржуазна-нацыяналістычныя вылазкі ў Барысаве і г. д. — усё гэта сведчыць аб тым, што класавы вораг не дрэмле, а імкнецца з усіх сіл і ўсімі сродкамі весці сваю контррэвалюцыйную барацьбу супроць палітыкі партыі і савецкага ўрада.

Тым часам, у радзе арганізацый няма яшчэ той большэвіцкай пільнасці, якая патрабавалася ўмовамі сённяшняга дня. Трэба яшчэ раз успомніць папярэджанне т. Сталіна на XVII з'ездзе, што барацьба не скончана, бо бяскласавае грамадства пролетарыяг павінна

«заваяваць і лабудавання намаганнямі ўсіх працоўных—шляхам узмацнення органаў дыктатуры пролетарыята, шляхам разгортвання класавай барацьбы, шляхам знішчэння класаў, шляхам ліквідацыі астаткаў капіталістычных класаў, у баях з ворагамі як унутранымі, так і знешнімі» (Сталін).

Ломка старых вытворчых адносін, стварэнне новага тыпу гаспадаркі на вёсцы, перавод дзесяткаў мільёнаў дробных сялянскіх гаспадарак на шлях калектывізацыі патрабавалі агромнейшых матэрыяльных затрат, велізарнай дапамогі з боку пролетарскай дзяржавы і гарадскога пролетарыята. Вынік гэтых агромных затрат і напружання барацьбы пролетарыята і ўсіх працоўных, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі на чале з т. Сталіным, забяспечыў перамогу палітыкі партыі.

На аснове індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі партыя забяспечыла перамогу сацыялізму ў нашай краіне. Створана некалькі тысяч буйных саўгасаў і каля двухсот тысяч калгасаў, якія яднаюць каля 90 проц. усей пасёўнай плошчы. Сельская гаспадарка на аснове саўгасна-калгаснага будаўніцтва ператворана з дробна-таварнай ў буйную сацыялістычную гаспадарку, узброеную навейшаю тэхнікай, з прымяненнем у сваёй вытворчасці апошніх дасягненняў агра-тэхнікі, што не было магчыма прымяніць у дробнай аднаасобнай гаспадарцы. Пры дапамозе палітаддзелаў партыя ў значнай меры замацавала існуючыя калгасы. Усё гэта забяспечыла агромнейшы ўздым прадукцыйнасці сельска-гаспадарчай вытворчасці, павелічэнне таварнасці хлеба і іншых сельска-гаспадарчых прадуктаў. Зараз мы маем такія хлебныя рэсурсы, якія даюць магчымасць партыі і савецкаму ўраду адмовіцца ад картачнай сістэмы снабжэння хлебам і інш.

XVII партыйным з'ездам пастаўлена задача—да канца другой пяцігодкі павялічыць снабжэнне працоўных прадуктамі ў 2—3 разы ў параўнанні з перыядам першай пяцігодкі.

Побач з адменаю картачнай сістэмы, як важнейшай прадпосылкаю палепшання матэрыяльнага і бытавога становішча працоўных,

XVII партыйны з'езд з усёй сур'ёзнасцю паставіў задачу разгортвання савецкага гандлю і таваразвароту, як аднаго з момантаў падрыхтоўкі адмены нармаванага снабжэння, бо толькі на аснове разгортвання таваразвароту «магчыма падрыхтаваць адмену нармаванага водпуску тавараў і замяніць сістэму цэнтралізаванага размеркавання разгорнутым савецкім гандлем».

Рашэнне лістападаўскага пленума аб адмене картачнай сістэмы на хлеб было падрыхтавана ўсім ходам барацьбы пролетарыята і працоўных, пад кіраўніцтвам партыі і з'яўляецца практычным ажыццяўленнем гістарычных рашэнняў XVII партз'езда, яркім паказчыкам перамогі генеральнай лініі партыі.

Рашэнне пленума аб адмене картачнай сістэмы мае вялікае палітычна-гаспадарчае значэнне і для ўсёй народнай гаспадаркі нашай краіны. Яно мае агромнейшае палітычнае значэнне не толькі ў межах нашай краіны, але і за межамі яе. У той час, калі ў капіталістычных краінах дзесяткі мільёнаў працоўных у выніку беспрацоўя і шатнай спекуляцыі хлебам асуджаны на голад і галечу, а некаторыя капіталістычныя краіны рыхтуюцца да абмежаванага гандлю хлебам (фашысцкая Германія)—у нашай краіне адмяняецца нармаванае снабжэнне хлебам і ў значнай меры памяншаюцца цэны як на хлеб, так і іншыя прадукты і тавары, што ў значнай меры палепшыць матэрыяльна-бытавое становішча працоўных.

У пастанове лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) даца чоткая ацэнка дадатнай у свой час картачнай сістэме і непатрэбнасці картачнай сістэмы ў сучасны момант. Замест дробнай аднаасобнай сельскай гаспадаркі, зараз пануючае становішча займаюць калгасы і саўгасы. Калгасы і саўгасы забяспечаны машынамі ў вялікай колькасці. Калгасы арганізацыйна і гаспадарча ўмацаваліся. Напрыклад, МТС Беларусі маюць 2541 трактароў і саўгасы 1260 трактароў з вялікай колькасцю іншых складаных сельска-гаспадарчых машын. Гэта дало магчымасць рэзка павялічыць ураджайнасць калгасных і саўгасных палёў. Валавы ўраджай зернавых даў у гэтым годзе каля 9 мільёнаў цэнтнераў больш 1933 г. БССР своєчасова выканалі план хлебазагатоўак і мае вялікія поспехі ў закупцы хлеба. На 10 снежня па Беларусі закуплена 72 тыс. тон зернавых—нямногім больш плана загатоўак зернавых 1932 г.

«Пры такім становішчы картачная сістэма па хлебу і некаторых іншых прадуктах можа быць толькі тормазам у палепшанні снабжэння і таму павінна быць адменена. Адмена картачнай сістэмы па хлебу будзе зроблен новы важнейшы крок да сістэмы цэнтралізаванага размеркавання разгорнутым савецкім гандлем у адпаведнасці з дырэктывамі аб другім пяцігадовым плане, прынятымі XVII партыйнай канферэнцыяй» (з рэзалюцыі пленума ЦК ВКП(б) па дакладу т. Молатава).

Пастанова лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) аб ліквідацыі з 1 студзеня картачнай сістэмы на хлеб, муку і крупу выклікала ў рабчых і працоўных горада вялікае здавальненне. Значэнне гэтага вялікага палітычнага і гаспадарчага мерапрыемства, накіраванага на яшчэ большае палепшанне снабжэння насельніцтва, агромна.

Адмена картачнай сістэмы на хлеб, увядзенне адзінай паніжанай прадажнай цаны спыніць спекуляцыю хлебам, панізіць рыначныя цэны на сельска-гаспадарчыя прадукты.

Устанаўленне адзінай прадажнай цаны на хлеб, пры некаторым павышэнні існуючых цэн на нармаваны хлеб і рэзкім паніжэнні цаны камерцыйнага хлеба—усё гэта будзе садзейнічаць і ўмацаванню нашага рубля. Побач з гэтым пленум пастанавіў:

«У сувязі з адменай картачнай сістэмы і ўстанаўленнем рознічных цэн на хлеб, муку і крупу з 1 студзеня 1935 г. павысіць заработную плату рабочым і служачым, стыпендыі студэнтаў і пенсіі пенсіянераў» (з рэзалюцыі пленума ЦК ВКП(б)).

Фонд заработнай платы па Савецкаму саюзу павышаецца на 4,2 мільярда руб. Такім чынам, устаноўленая адзіная прадажная цана на хлеб Советам Народных Камісараў Саюза ССР (па Беларусі: жытні хлеб простага помолу—1 р., пшанічны хлеб з мукі 96 проц.—1 р. 10 к. і пшанічны з мукі 85 проц. помолу—2 руб.) не адаб'ецца на бюджэце рабочага і служачага, а насельніцтва, якога не было на цэнтралізаваным снабжэнні, атрымае хлеб па паніжанай цане.

Спыненне атаварвання хлебам загатоўак тэхнічных культур, якія вытварае сельская гаспадарка, кампенсуецца павышэннем загатоўчай цаны. Напрыклад, на ільнавалакно загатоўчая цана ўстаноўлена з 1 студзеня 1935 г. пастановай Соўнаркома Саюза на 170 проц. вышэй існуючай **вараз**.

Тою-ж пастановай Соўнаркома павышаны загатоўчыя цэны па зярнопастаўках на 10 проц. і па закупцы хлеба на 20 проц. На закупкі павышэнне цэн уводзіцца з верасня 1935 г., а на зярнопастаўкі—з пачатку 1935 г.

Акрамя таго, Саюзна Соўнарком павялічыў фонд на 533,8 млн. для павелічэння платы па вывазцы лесу, у звязку са спыненнем выдачы аўса возчыкам-калгаснікам і аднаасобнікам па нармаваных дзяржаўных цэнах. У 12-ці прамысловых раёнах разгорнут дзяржаўны гандаль аўсом і вотрубямі, цэны на якія з 1 студзеня 1935 г. рэзка зніжаны. На авёс устаноўлена цана 75 к. за кгф. супроць існуючай 1 р. 75 кап., на вотрубі пшанічныя—90 кап. супроць 1 р. 75 кап., на вотрубі жытнія—80 к. супроць 1 р. 50 к. У будучым сетка па прадажы хлебафуража будзе значна пашырана і набліжана да месца лесараспрацовак. Гэтым у значнай меры зніжаецца небяспека скармлівання жывёле печанага хлеба.

Усе партарганізацыі і камуністы, а тым больш камуністы, якія працуюць у гандлюючых арганізацыях, павінны ўлічыць, што ў працэсе работы могуць мець месца вылазкі класавога ворага, спекулянта, перакупшчыка, якія будуць імкнуцца дэзарганізаваць гандаль хлебам. Гэтым вылазкам павінен быць дан рашучы адпор. За водпускам хлеба ў адны рукі не больш 2 кгф., устаноўленага Саюзным Соўнаркомам, у першы час павінны прасачыць і дакладна выканаць работнікі дзяржгандлю і кааперацыі.

Трэба ўказаць яшчэ на адно важнае мерапрыемства па палепшэнню снабжэння насельніцтва гарадоў. Разгорнута прадажа слівачнага масла ў асноўных гарадах БССР. У IV кв. гэтага года план прадажы—120 тон. Прыступлена да развароту гандлю фрукта-гароднінай, ўзоры магазін у Менску адкрыты. Адкрыты спецыялізаваныя рыбны і малочны магазіны. Прыступлена да абсталявання вялікага гастронамічнага магазіна ў Менску з месячным зваротам у мільён дзвесце тысяч, які будзе адкрыты ў студзені. Паступова

будуць адкрывацца спецыялізаваныя магазіны і ў іншых гарадах. Гэта, вядома, будзе зніжаць рыначныя цэны на прадукты.

Ліквідацыя картачнай сістэмы ставіць перад намі задачу дасканалай папярэдняй падрыхтоўкі. Той факт, што прадажная цана на хлеб рэзка знізіцца, што хлеб будзе прадавацца не толькі ў гарадах, але і ў сельскіх раёнах, у пунктах лесараспрацовак, здабычы торфу і т. д., попыт на хлеб у першы час павялічыцца. Адсюль—неабходнасць павелічэння вытворчай базы хлебапячэння і дадатковай новай сеткі хлебных крам, ларкоў і палатак.

Існуючая вытворчая база ў гарадах павінна быць пашырана, каб поўнасьцю задаволіць попыт на хлеб. Асабліва важна ўлічыць гэта раёнам, дзе вытворчая база хлебапячэння слабая і дзе трэба выходзіць з пастановы ЦК КП(б)Б і СНК БССР: па 64 раёнах пашырыць вытворчую базу на 150 тон у суткі. Вытворчая база павінна быць, згодна пастанове ЦК КП(б)Б і СНК БССР, падрыхтавана для эксплуатацыі к 25 снежня. За гэту справу нясуць адказнасць не толькі спажывецкая кааперацыя, але і мясцовыя раённыя партыйныя і савецкія арганізацыі, якія павінны штодзённа аперацыянававаць як ходам рамонту існуючых хлебапечкарняў, так і пашырэннем іх, дапамагчы будматэрыяламі, рабочай сілай.

Існуючая сетка хлебных магазінаў і ларкоў не можа задаволіць той патрэбы, якая паўстане перад дзяржгандлем і кааперацыяй у снежні. Таму, паводле рашэння снежаньскага пленума ЦК КП(б)Б, гандлёвая сетка па продажы хлеба пашыраецца на 330 магазінаў. План ў раённым разрэзе спускаецца. Неабходна ўжо, згодна плану, адвесці памяшканні і прыступіць да іх абсталявання. Асабліва ўгата павінна быць звернута на набліжэнне хлебных крам да сялянства, бо нават у гарадах большасць хлебных магазінаў знаходзілася ў цэнтры, таму новаадчыняемыя магазіны трэба размясціць на акраінах, чыгуначных пунктах і ў рабочых пасёлках.

На пашырэнне сеткі хлебапячэння і крам у цэнтралізаваным наравку адпущана 2 млн. руб. Акрамя таго, пастанова ЦК і СНК дазволена раёнам, у выпадку недастатковасці адпущаных сродкаў, пакрыць дадатковыя выдаткі за кошт мясцовага бюджэта. Неабходна эканомна і рацыянальна выдаткоўваць гэтыя сродкі.

На якасць рамонту хлебных магазінаў трэба звярнуць самую сур'ёзную ўвагу.

Ліквідацыя картачнай сістэмы на хлеб павысіць патрабаванне спажывца к якасці і разнастайнасці асартымента хлеба. Якасць выпякаемага хлеба не заўсёды і не ўсюды была добрай. Пры рэзкім разыходжанні цэн нармаваных і свабоднай продажы, хлеб нават дрэннай якасці заўсёды рэалізаваўся. Зараз, калі на хлеб будзе ўстаноўлена адзіная цана і кожны будзе ведаць, што хлеба заўсёды можна купіць колькі патрэбна, спажывец будзе патрабаваць, каб хлеб быў высокай якасці.

Да гэтага часу нашы заводы трэставанага хлебапячэння выпякалі дзевяць гагункаў хлеба. Магчымасці трэставанага хлебапячэння, а значыць і ўсіх прамысловых раёнаў, дазваляюць выпякаць каля ста гагункаў хлеба, для вырабу якіх сыравіны дастаткова. Загатырына ў дастатковай колькасці мае розныя гагункі мукі, пачынаючы ад 30 проц. выхаду і да 95 проц. Белкаансаюзу, які ведае трэставаным хлебапечэннем, неабходна распрацаваць і забяспечыць быстрае

правядзенне ў жыццё плана пашырэння асартымента выняскачага хлеба.

Нельга абыйсці моўкі і пытання падбору людзей. Патрэбны кваліфікаваныя рабочыя-хлебавыкі і ў сельскіх мясцовасцях, прадаўцы хлеба ў новаадчыняемых хлебных, мучных і кружных магазінах. Трэба падбраць чэсных, добрасумленых работнікаў і навучыць іх культурна гандляваць. У гэтай справе рашаючую ролю павінны адыграць профсаюзы.

Правільна зрабілі Белкаапсаюз і Белхарчгандаль, арганізаваўшы курсы па падрыхтоўцы работнікаў прылаўка для прадажы хлеба. Белкаапсаюз арганізаваў у 10 гарадах 20-дзённыя курсы на 400 чал. з частковым наборам новых работнікаў. Белхарчгандаль прыступіў да набору людзей у пачатку снежня і прымацаваў іх для практычнай работы ў лепшыя хлебныя магазіны. Белпрэмхлеб арганізаваў курсы бракераў і інструктараў на 31 чалавек, курсы хлебавікаў на 28 чал. для трэставанага хлебапячэння, акрамя таго, на механізаваных заводах арганізаваны курсы на 150 чалавек для нетрэставанага хлебапячэння.

Зусім дрэнна рыхтуецца ОРС Наркамлеса, які нічога яшчэ не зрабіў для падрыхтоўкі кадраў па сваёй сістэме.

Паставіць работу магазінаў наогул і ў прыватнасці па хлебавым узорна, культурна—важнейшая задача работнікаў кааперацыі і дзяржгандлю і асабліва партыйных арганізацый. Трэба павесці самую рашучую барацьбу з растратчыкамі, бракаробамі, з абважваннем, абмерваннем, з грубасцю і няўважлівымі адносінамі да спажыўца, з ангісанітарый у крамах, ларках і палатках, шырока разгарнуць соцпаборніцтва сярод работнікаў прылаўка, крам, ларкоў. Практыкаваць дапамогу перадавых крам адстаючым. Выкарыстаць вопыт, ініцыятыву, узорныя прыклады работы і шырока іх папулярызаваць сярод усіх работнікаў прылаўка. У гэтай справе павінны аказаць вялікую дапамогу цэнтральны і раённы друк.

Нашы магазіны павінны працаваць на высокім ўзроўні, выжыць казёншчыну, неаперацыйнасць, абязлічку і безадказнасць, незацікаўленасць, абыякавыя адносіны да выканання планаў.

Трэба памятаць словы т. Сталіна на студзеньскім пленуме мінулага года:

«Калі гандаль на першай стадыі нэпа дапускаў ажыўленне капіталізма і функцыянавання прыватна-капіталістычнага сектара ў таваразвароце, то савецкі гандаль выходзіць з адмаўлення як таго, так і другога. Што такое савецкі гандаль? Савецкі гандаль ёсць гандаль без капіталістаў—малых і вялікіх, гандаль без спекулянтаў—малых і вялікіх. Гэта асобага роду гандаль, якога не ведала да гэтага часу гісторыя і які практыкуем толькі мы, большэвікі, ва ўмовах савецкага развіцця».

Трэба мець на ўвазе, што класавы вораг будзе весці работу супроць вялікага палітычнага і гаспадарчага мерапрыемства адмены партаннай сістэмы на хлеб, крупу і мuku. Ёсць ужо сігналы аб тым, што кулак сям-там выступае з такімі гутаркамі: «Раз хлеба ўсюды будзе многа, значыць працаваць у калгасе трэба менш» (калгас імя Гея, Мазалаўскага с.-с., Мсціслаўскага раёна). Такой кулацкай агітацыі адразу-ж трэба даць самы жорсткі адпор. Кожная партыйная і комсамольская арганізацыя павінны растлумачыць калгаснікам

і працоўным аднаасобнікам палітычную і гаспадарчую важнасць рашэнняў пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б, з тым, каб, праводзячы іх у жыццё, дабіцца новых вялікіх поспехаў у будаўніцтве сацыялізма.

Кожны член партыі павінен памятаць і шырока растлумачваць рабочым, калгаснікам і працоўным аднаасобнікам, што адмена картачнай сістэмы, як гаварыў т. Сталін,—будзе, па-першае, мець выключнае значэнне для далейшага разгортвання таваразвароту ў нашай краіне, што, па-другое, яна будзе мець сур'ёзнае значэнне з пункту погляду далейшага ўмацавання грашовай сістэмы, што адмена картачнай сістэмы і ўстанаўленне адзінай цаны на хлеб, муку і крупу з'яўляецца, па-трэцяе, сур'ёзнейшым крокам наперад у справе зніжэння цэн на хлеб і на іншыя тавары, у справе далейшага павышэння, на гэтай аснове, жыццёвага ўзроўню рабочых і калгаснікаў.

Задача партыйных і савецкіх арганізацый—забяспечыць ажыццяўленне гэтага мерапрыемства партыі на практыцы так, каб яно садзейнічала яшчэ большай мабілізацыі працоўных мас горада і вёскі на далейшую барацьбу за перамогу сацыялістычнага будаўніцтва. Неадкладна давесці да шырокіх мас рашэнне пленума і растлумачыць яго палітычнае і эканамічнае значэнне шляхам прапрацоўкі на ўсіх прадыпрыемствах, у калгасах і саўгасах і на аснове гэтага рашэння мабілізаваць працоўных на барацьбу за выкананне задач, пастаўленых XVII партыйным з'ездам і т. Сталіным перад усёй партыяй, перад усімі працоўнымі ў другую пяцігодку.

Другое пытанне, разглядаемае на пленуме ЦК ВКП(б)—гэта пытанне аб рэарганізацыі палітаддзелаў МТС.

Рашэнне пленума ЦК ВКП(б) аб рэарганізацыі палітаддзелаў МТС выцякае і з агромных поспехаў і перамог, атрыманых партыяй за апошнія два гады ў галіне калгаснага будаўніцтва і арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў, і з задач, якія стаяць на даным этапе ў вёсцы.

Каб замацаваць дасягнутыя поспехі ў справе калектывізацыі, ліквідаваць арганізацыйна-гаспадарчыя недахопы ў калгасах і забяспечыць далейшыя поспехі ў калгасным будаўніцтве, патрэбна было ў найкарацейшы тэрмін ачысціць калгасы ад кулацкіх і іншых класаварожых элементаў, умацаваць арганізацыйна, падбраць і ўзмацніць калгасы правяранымі большэвіцкімі кіруючымі кадрамі, наладзіць правільную арганізацыю працы, павучыць калгаснае сялянства выкарыстоўваць тую магчымасць, якія закладзены ў сацыялістычнай форме вядзення сельскай гаспадаркі.

Рашэння камітэты партыі на пэўным адрэзку часу не ў стане быць хутка і рашуча ліквідаваць бундэжныя палітычныя, арганізацыйныя і гаспадарчыя недахопы ў калгасным будаўніцтве, хутка ачысціць калгасы ад кулацка-шкодніцкіх элементаў, арганізацыйна-гаспадарча ўмацаваць калгасы. Таму студзеньскі пленум ЦК ВКП(б) у 1933 г., па ініцыятыве т. Сталіна, вынес рашэнне аб арганізацыі палітаддзелаў, і ЦК накіраваў у палітаддзелы лепшых, правяраных на практычнай рабоце камуністаў.

Палітаддзелы МТС кінуты былі на адзін з адказнейшых участкаў сацыялістычнага будаўніцтва, і дабыся рашаючых поспехаў у справе ўмацавання калгаснага ладу, агромных поспехаў у барацьбе за большэвіцкія калгасы і зможнае жыццё калгаснікаў.

Разбіваючы ўшчэнт імкненне рэштак кулацтва і іншых класава-варожых і шкодніцкіх элементаў, якія імкнуліся ўзарваць калгасы знутры, ускрываючы і разбіваючы кулацкі сабатаж у хлебазагатоўках, палітадзелы арганізавалі і згуртавалі вакол партыі шматмільённы беспартыйны актыў калгаснікаў.

Конкрэтна і аперацыйна кіруючы кожным участкам работы і кожным калгасам паасобку, уваходзячы ва ўсе дробязі калгаснай вытворчасці, дапамагаючы правільна расставіць сілы, правільна арганізаваць працу ў калгасах, калгасных брыгадах, жывелагадоўчых фермах і т. д., палітадзелы адыгралі велізарнейшую ролю ў справе чаладання калгаснікамі калектывнай калгаснай вытворчасцю, у арганізацыйна-гаспадарчым умацаванні калгасаў, у справе выхоўвання калгаснікаў у свядомых удзельнікаў сацыялістычнага будаўніцтва і стварэння моцнага калгаснага актыва вакол вясковых і калгасных партыйных арганізацый.

Пры дапамозе палітадзелаў партыя за апошнія два гады дасягнула буйнейшых поспехаў у правядзенні ўсіх сельска-гаспадарчых і палітычных кампаній. Яркім пацверджаннем гэтага з'яўляецца паспяховасць правядзення ў гэтым годзе ўсіх гаспадарча-палітычных кампаній на вёсцы: своечасова і ў значна карацейшы тэрмін, прычым якасна лепш, чым у мінулым годзе, правялі сяўбу, ўборку ўраджаю; датэрмінова выканалі абавязацельствы перад дзяржавай па хлебапастаўках, адгрузцы бульбы пролетарскім цэнтрам і загатоўцы іншых відаў сельска-гаспадарчай прадукцыі, а таксама хлебазакупак.

Зараз ужо нельга паспяхова ўмацаваць калгасы без таго, каб адначасова не займацца сельсаветаў, школай, больніцай, кааперацыяй і т. д. Для кіраўніцтва ўсёй работай неабходна ўмацаваць раённыя партыйныя і савецкія арганізацыі, каб яны маглі ўсебакова ахапіць жыццё і работу на вёсцы.

Гаспадарча-палітычнае становішча на вёсцы настолькі змянілася, што партыя можа адмовіцца ад тых надзвычайных форм кіраўніцтва, якімі з'яўляліся палітадзелы МТС, і перайсці да адзінай формы партыйнага кіраўніцтва сельскай гаспадаркай—гэтак раённыя камітэты партыі.

На падставе гэтага лістападаўскі пленум ЦК ВКП(б) вынес рашэнне аб ператварэнні палітадзелаў МТС у звычайныя партыйныя арганізацыі, аб зліянні іх з існуючымі райкамамі партыі, а ў паасобных выпадках, калі гэта патрэбна для набліжэння кіраўніцтва да калгаснай і саўгаснай вытворчасці, разбуйніць існуючыя раёны.

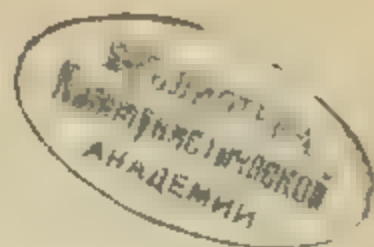
Зліянне палітадзелаў МТС з райкамамі партыі ў значнай меры ўзмоцніць раённыя партарганізацыі вытрыманымі большэвіцкімі кадрамі, бо ўсе работнікі палітадзелаў МТС паводле рашэння пленума застаюцца ў раёнах. Побач з гэтым, раённыя камітэты партыі, ўзбагаціўшыся волытам большэвіцкіх метадаў работы палітадзелаў, змогуць ператварыць раённы цэнтр у моцны гаспадарча-культурны і арганізацыйна-палітычны апарат арганізацыі і кіраўніцтва калгаснай вёскай.

Перад раённымі камітэтамі, як і перад усёю партыяй, не гледзячы на атрыманыя за апошні час буйныя поспехі, стаяць яшчэ агромныя задачы: завяршэнне суцэльнай калектывізацыі сельскай гаспадарч. перавыхаванне калгаснікаў у свядомых удзельнікаў сацыялістычнага будаўніцтва і далейшае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў. Завяршэнне суцэльнай калектывізацыі, канчатковая ліквідацыя

рэштак разбітага кулацтва і іншых класава-варожых элементаў будзе праходзіць ва ўмовах абвостранай класавай барацьбы.

Задача расных партыйных арганізацый, умацаваных уліўшыміся палітадзелаўскімі кадрамі—завастрыць класавую пільнасць і на аснове рашэння пленума мабілізаваць працоўныя масы на выкананне плана другой пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства ў нашай краіне.

Снежаньскі пленум ЦК КП(б)Б у сваіх рашэннях намеціў канкрэтныя шляхі і практычныя меры прыемствы па ажыццяўленню ластаноў лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) аб адмене картачнай сістэмы на хлеб і рэарганізацыі палітадзелаў МТС. Рашэнні лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) і снежаньскага пленума ЦК КП(б)Б з'яўляюцца практычнаю праграмай работы для ўсёй КП(б)Б, усіх партыйных, саюжных, профсаюжных і гандлюючых арганізацый. Таму ўсе ГК і РК КП(б)Б абавязаны шырока папулярызаваць рашэнні пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б і забяспечыць прапрацоўку іх ва ўсіх партыйных арганізацыях, на калгасах і саўгасах і на гэтай аснове мабілізаваць шырокія масы працоўных на далейшыя перамогі соцыялістычнага будаўніцтва.

К. К. Ратнек

За далейшае палепшанне кіраўніцтва калгасамі

(Да з'яўлення палітаддзелаў МТС з райкомамі партыі)

Рашэнні лістападаўскага пленума Цэнтральнага Камітэта ВКП(б), «Аб адмене каргачнай сістэмы па хлебаві і некаторых іншых прадуктах» і «Аб палітаддзелах у сельскай гаспадарцы» з'яўляюцца выражэннем тых сацыяльна-палітычных і эканамічных зрухаў, якія адбыліся ў нашай краіне, у прыватнасці ў сельскай гаспадарцы за апошнія два гады.

Гэтыя рашэнні з'яўляюцца паказчыкам сапраўды буйных, сусветна-гістарычных перамог, якія дасягнуты нашай партыяй і яе Цэнтральным Камітэтам на чале з мудрым правадыром т. Сталіным, дзякуючы цвёрдай большэвіцкай палітыцы па ліквідацыі вузкіх месц і труднасцей на шляхах пабудовы сацыялістычнага грамадства.

Рашэнні пленума, кожнае ў сваёй галіне і ўсе разам, прадстаўляюць сапраўды адны ланцуг мерапрыемстваў далейшай барацьбы нашай партыі за далейшыя перамогі. Гэтыя рашэнні з'яўляюцца, такім чынам, не толькі рэзультатам тых поспехаў, якіх мы дабіліся ў справе сацыялістычнай індустрыялізацыі краіны і ўмацавання калгаснага ладу, але ў сваю чаргу з'яўляюцца крыніцай далейшых поспехаў і перамог, далейшага росту і росквіту нашай краіны, нашай сацыялістычнай гаспадаркі ў горадзе і ў вёсцы.

Лістападаўскі пленум ЦК падмае нашу барацьбу за сацыялізм на наступную, больш высокую ступень, ставіць у новых умовах новыя задачы. На аснове ажыццяўлення гэтых рашэнняў яшчэ больш умацуюцца саюз рабочага класа з сялянствам гэта аснова пролетарскай дыктатуры.

Рэзалюцыя пленума па дакладу т. Кагановіча «Аб палітаддзелах у сельскай гаспадарцы» з'яўляецца лепшай атэстацыяй, лепшай ацэнкай работы палітаддзелаў за паўтара-два гады іх існавання. Палітадзелы і палітаддзельцы, насланыя на ўдарную работу для вырашэння ударных задач на вёсцы, сапраўды папрацавалі па-большэвіцку.

Кожны з работнікаў палітаддзелаў можа сказаць, што ў той ці іншай меры яго работа, работа палітаддзела, не толькі сказалася на зоне МТС, але наклала свой станоўчы адбітак і на работу раённай партыйнай арганізацыі ў цэлым. Гэта гаворыцца ў рашэнні лістападаўскага пленума. Кожны з работнікаў палітаддзелаў сапраўды адчувае канкрэтныя рэзультаты сваёй большэвіцкай работы.

Рашэнне аб ператварэнні палітаддзелаў мабілізуе на прадаўжэнне той работы па ўмацаванні калгаснага ладу, якую палітадзелы вялі дагэтуль, толькі ў новых умовах, у новай абстаноўцы

За 1933 і 1934 гг. былі арганізаваны 3.368 палітаддзелаў МТС і 2.021 палітаддзелаў соўгасаў. Цэнтральны Камітэт ВКП(б) паставіў старанна і персанальна адабраных 17 тысяч камуністаў у якасці работнікаў палітаддзелаў МТС і 8 тысяч—у якасці работнікаў палітаддзелаў соўгасаў.

З 76 МТС у БССР палітаддзелы былі арганізаваны пры 72 МТС. Усяго ў палітаддзелах МТС БССР 362 чал. Большасць пачальніц палітаддзелаў (67,5 проц.)—члены партыі з 1917—20 гг., большасць нам. нач. палітаддзелаў (51 проц.)—члены партыі з 1924—1926 г. Па свайму сацыяльнаму становішчу большасць работнікаў палітаддзелаў МТС БССР з'яўляюцца рабочымі. У асабе палітаддзельцаў наца калгасная вёска атрымала новыя кадры сіянікіх болейвіковых арганізатараў.

У чым-жа быў сакрэт поспеху работы палітаддзелаў МТС? Гэтае пытанне было паставлена т. Варашылавым яшчэ на XVII з'ездзе партыі і ім-жа быў дан біскупчы адказ. Сакрэт поспехаў работы палітаддзелаў МТС заключаўся ў тым, што яны ўзяліся за галоўнае, за асноўнае—за мабілізацыю людзей калгаснай вёскі, за мабілізацыю калгаснікаў-ударнікаў, за згуртаванне калгаснага актыва. Сярод палітаддзельцаў нематая колькасць таварышоў, якая прышла ўпомашчыню на работу ў вёску. І імяна таму, што мабілізацыя і арганізацыя людзей былі асноўным сродкам іх работы, яны дасягнулі поспеху. Зараз мы маем згуртаваны калгасны актыв, шырокім фронтам разгорнутае соцпаборніцтва і ўдарніцтва, маем такі ўзровень свядомасці калгасных мас у адносінах да грамадскай уласнасці і калгаснай дысцыпліны, які з'яўляецца яркім довадам непахіснасці нашай калгаснага ладу. Вопыт работы палітаддзелаў, атрыманы высокаю ацэнку ЦК ВКП(б), лішні раз паказвае сілу і першачарговае значэнне партыйна-масавай, палітычнай і арганізацыйнай работы.

* * *

Пераходзім да асвятлення асноўных момантаў работы палітаддзелаў МТС Савецкай Беларусі, галоўным чынам за 1934 год, бо імяна ў 1934 год палітаддзелы МТС БССР вступілі больш разгорнутым фронтам, узбагачаныя вопытам сваёй работы за 1933 год.

Барацьба за высокі ўраджай калгасных палёў стаяла ў цэнтры ўвагі ўсёй работы палітаддзелаў МТС.

Падрыхтоўка веснавой сяўбы гэтага года пачалася масаван правяркай аховы насеннага матэрыялу, пратручваннем, ачысткай і правяркай яго ўсхожасці. Яшчэ ў веснавой сяўбе 1933 г. ва многіх калгасах сеялі непратручаным, неачышчаным і ніжэй чым 50 проц. ўсхожасці насеннем. Сёлета ўсе МТС наладзілі праверку ўсхожасці насення ў сваіх лабараторыях. У барацьбе за ажыццяўленне вядомай пастановы ЦК ВКП(б) і СНК Саюза палітаддзелы арганізавалі праверку стану насенных фондаў у асноўным па ўсіх калгасах, ачыстку насення, унутры-калгасны абмен яго і т. д.

У калгасах МТС БССР высеяна 146.339 цнт. пратручанага насення. Сапратавым насеннем засеяна ў веснавую пасейкамланію—паводле папярэдніх даных—18.299,53 га. Буйненным мерапрыемствам у барацьбе за высокі ўраджай з'явілася ўгнаенне глебы. На ажыццяўленне гэтага мерапрыемства было мабілізавана кіраўніцтва калгасаў, калгасны актыв, масы калгаснікаў. Палітаддзелы сістэматычнай правер-

75492. m

кал выканана плану вывазкі гною і завозу мінеральных угнаенняў дабіліся ў гэтай справе ў параўнанні з мінулым годам значных поспехаў. На палі калгасаў МТС пад яравы клін было вывезена 3963750 вазоў гною пры плане вывазкі 5.572.200 вазоў (пагодле напярэдных даных), што складае 71,1 проц., тым часам як у 1933 г. на ўсёй Беларусі было вывезена 5878394 ваз. Хоць план вывазкі гною не выканан, усё-ж такая колькасць гною ўпершыню была вывезена на калгасныя палі. Пры гэтым неабходна ўлічыць, што гною і глебы ішло таксама на лініі тарфавання, попелу, вапнавання глебы і т. д. Падзя з натуральнымі угнаеннямі сёлета было завезена ў калгасы 11.892 тоны мінеральных угнаенняў.

Веснавая і азімая сяўба 1934 г. прайшла пры лепшай апрацоўцы глебы. У барацьбе за якасць ворыва, баражавання, сяўбы і заробка пасевы былі прыцягнуты шматлікія масы калгаснікаў і калгасніц. Палітадзелы апрацавалі на інспектароў якасці, якія аддавалі аграмы ролі ў справе павышэння якасці палявых работ. Ва многіх МТС, як правіла, ворывы праводзіліся на глыбіню не менш як у 16—18 см. амаль на што былі зведзены аграмы. Праведзена вялікая работа і па асушцы пасевных пачэў. У рэзе калгасаў Лёзненскай, Асвенскай, Горацкай, Расонскай, Сімацкай, Рагачоўскай і інш. МТС прарыты каналы для спуску вады, што ў значнай меры захавала ўраджай ад штогодніх вымачак, якія асабліва былі моцны ў паўночнай ільняводнай зоне. Аднак, барацьба за высокую культуру земляробства чыста не ахапіла ўсе калгасы. У той-жа Лёзненскай, Дубровенскай, Бяцкай і інш. МТС ёсць калгасы, дзе апрацоўка глебы, асушка пачэў звычайнымі, даступнымі кожнаму калгасу сродкамі знаходзяцца яшчэ на нізкім узроўні.

Вялікім недахопам у барацьбе за высокую якасць веснавой і асенняй сяўбы з'яўлялася ігнараванне радковай сяўбы, і ў асаблівасці ірэннае выкарыстанне трактарных сеелак ва многіх калгасах. Радкі палітадзелаў не здолелі да канца зламаць тое супрацьленне радковай сяўбе, якое скрозь і ўсюды яшчэ ёсць.

Палітадзел Б.-Кашалёўскай МТС, к прыкладу, які нядрэнна забяспечыў якасць сяўбы і ўборкі, усё-ж не здолеў дабіцца выканання планаў радковай сяўбы, хоць у параўнанні з мінулым годам дабіўся значна большага выканання гэтага плана. План радковай сяўбы ў 2950 га калгасамі Б.-Кашалёўскай МТС выканан толькі на 72,1 проц., а па ўсёй плошчы азімых радковая сяўба складае толькі 48,3 проц. У 1933 г. план радковай сяўбы гэтай МТС быў выканан толькі на 7,1 проц. Данія па выкананню радковай сяўбы калгасамі Б.-Кашалёўскай МТС—не выключэнне, а тыповы для большасці нашых МТС.

Палітадзелы мабілізавалі калгаснікаў на мінімальнае скарачэнне тэрмінаў палявых работ. Сяўба яравых сёлета была закончана на 25 дзён раней чым летась, прычым сяўба зернавых культур выканана на калгасах МТС на 110,5 проц., а пшаніцы на 100,2 проц., сяўба азімых была скончана на 30 дзён раней мінулага года пры выкананні плана на 100,7 проц. Па асобных МТС тэрмін сяўбы цягнуўся 30—35 дзён, тым часам як у мінулым годзе 60—67 дзён.

Значна лепш прайшла і праполка зернавых. План праполкі зернавых на калгасах МТС быў дан у размеры 236677 га; праполата 303,343 га, або 128,1 проц.

75492
м.

Аб узроўні нашай барацьбы за высокі ўраджан гавораць дэталі па ворыву зябіва і пашыных зямель і напружка трактарнага парку гэтымі работамі. Беларусь па ворыву паліны сёлета прарабіла больш, чым за ўсю першую пяцігодку. План ворыва паліны па БССР выканан на 93,1 проц. (асвоена звыш 110.000 га новых зямель), а па МТС на 81,1 проц. План зябівага ворыва выканан калгасамі МТС на 110,2 проц., тым часам, як у мінулым годзе ворыва зябіва цягнулася амаль да канца лістапада і было выканана толькі на 75 проц. Уся гэтая работа, бесспрэчна, з'яўляецца адным з рашаючых момантаў у лавышэнні ўраджаннасці, у справе увядзення севазваротаў (ворыва паліны) і наогул упарадкавання зямель Беларусі.

Уборка зернавых сечета была закончана на 40 дзён раней, чым легась, уборка бульбы—на 50, уборка лену—на 70-75 і уборка сена—на 55 дзён раней.

У барацьбе за высокі ўраджан, за своєчаснасць і добра якаснае выкананне с.-г. кампаній палітадзелы МТС здолелі мабілізаваць самыя шырокія масы калгаснікаў і дабіцца далейшых поспехаў у правільнай арганізацыі калгаснай працы. У 1933 г. некаторая частка калгасаў, асабліва дробных, яшчэ не мела вытворчых пастаянных брыгад. У 1934 г. брыгада, як правіла, больш замацавалася, арганізаваны звенні, якія паказалі сваю гібкасць, ўзмацнілася барацьба за прадукцыйнасць працы на аснове прымянення групавой і індывідуальнай здзелшчыны.

Ужо з самага пачатку уборкі і абмалоту зернавых культур палітадзелы ў цэнтры увагі сваёй партыйна-масавай і арганізацыйнай работы паставілі пытанні дэтэрмінавага выканання першага запаведзі—абавязковай пастаўкі зярна дзяржаве. Ход кампаніі хлебаздачы ў гэтым годзе лішні раз паказвае сілу закона цвёрдых паставак і ўзросшую свядомасць калгасных мас. У свядомасці мільёнаў калгаснікаў укаранілася разуменне першачарговасці выканання сваіх абавязацельстваў перад дзяржавай» (з рэзалюцыі лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б)). План абавязковых зернапаставак калгасамі БССР быў выканан 5 верасня, тады як у мінулым годзе хлебаздача цягнулася да 5 снежня. Сёлета хлебапастаўкі мы, такім чынам, выканалі раней мінулага года на 3 месяцы.

План натуроплаты МТС к 25 верасня быў выканан на 100,9 проц. Аднак на гэтую дату 13 МТС поўнасю яшчэ не выканалі плана натуроплаты. У той час, як план абавязковых зернапаставак на 5 верасня быў выканан на 101,8 проц., план натуроплаты паслуг МТС на гэтую-ж дату быў выканан на 67,8 проц. Такім чынам, мы мелі некаторую расцяжку данай кампаніі. Некаторымі палітадзеламі была дапушчана «чарговасць» (Плешчанскай, Суражскай, Мсціслаўскай, Полацкай, Талачынскай, Дубровенскай і Касцюковіцкай МТС, у якіх на 5 верасня не было яшчэ і 90 проц. выканання натуроплаты).

Хоць хлебаздача ў БССР прайшла з вялікім уздымам, пры вялікай арганізаваўнасці калгаснага кіраўніцтва і актыва, усё-ж меў месца рад фактаў праяўлення паасобнымі работнікамі антыдзяржаўных тэндэнцый, не кажучы ўжо пра цэлы рад спроб «зніжаць» ўраджай (па калгасах Горацкай і інш. МТС). Спробы гэтыя «зніжаць» ўраджан атрымалі належны і своєчасовы адпор ад палітаддзелаў.

Паасобнымі палітаддзеламі аднак была дапушчана недаацэнка барацьбы супроць антыдзяржаўных тэндэнцый. Інакш нельга вытлумачыць той факт, што некаторыя палітадзелы (Терахаўскай, Сіро-

цінскай, Заслаўскай і інш. МТС) не надрукавалі на старонках сваіх газет пастановы ЦК ВКП(б) аб палітсектарах Вініцкага абласнога зямельнага кіраўніцтва, не арганізавалі масавыя прапаганды гэтага пастанова, лічачы, што паколькі Беларусь дэ-факта завяршыла хлебаздачу, гэта рашэнне нас не датычыць. Тут, бяспрэчна, сказаліся і элементы самасулакоенасці. У гэтай сувязі неабходна таксама ўказаць на ўсё яшчэ моцную тэндэнцыю раўнення на сярэднія лічбы. Пасля выканання зонай або раёнам у цэлым планаў хлебаздачы, сям-там аслабілі ўвагу к тым калгасам, якія яшчэ не выканалі свае абавязальствы перад дзяржавай. Тэндэнцыя раўнення на сярэднія лічбы, якая сям-там праяўляецца не толькі ў галіне выканання абавязальстваў перад дзяржавай, але і ў іншых галінах сельска-гаспадарчых (ды і не толькі сельска-гаспадарчых) работ—гэта палітычна і практычна шкодная тэндэнцыя, па сутнасці апартунізм на практыцы.

Цэнтральны Камітэт нашай ленинскай партыі вучыць нас змагацца супроць гэтага шкоднага тэндэнцыі. Змагацца супроць стаўкі на сярэднія лічбы, значыць змагацца супроць апартуністычнай самасулакоенасці і антыдзяржаўных тэндэнцый, за дыферэнцыяванае і канкрэтнае кіраўніцтва кожным раёнам, кожным калгасам паасобку.

Антыдзяржаўныя тэндэнцыі асабліва праяўляліся ў правядзенні хлебазакупак не толькі паасобнымі адсталымі радавымі калгаснікамі, але і паасобнымі партаргамі, старшынямі калгасаў і брыгадзірамі. Прывядзем толькі адзін прыклад: У калгасе «Новае жыццё» (Стародарожскай МТС) парторг калгаса Максімаў, які скончыў комбас (жыве матэрыяльна добра, атрымлівае разам з жонкай штомесяц 424 рублі, атрымаў 54 пуды хлеба і 458 пудоў бульбы), не толькі не мабілізаваў калгас і калгаснікаў на прадажу хлеба, але і сам адмовіўся прадаць хлеб дзяржаве. Максімаў з партыі, вядома, быў выключан; у сувязі з гэтым фактам палітаддзел правёў масавую работу сярод камуністаў зоны МТС.

Новае, што мы меі сцета ў галіне цераблення і апрацоўкі лёну, гэта падвойнае-патройнае церабленне (так званая сартоўка лёну на корані). Гэта адно з важных мерапрыемстваў у барацьбе за высокую якасць ільнапрадукцыі. Вопыт перадавога ільнаводнага Сенненскага раёна быў перанесен у калгасы Бешанковіцкай, Горацкай, Свіслацкай і інш. МТС. Паасобныя палітаддзелы арганізавалі пасылку брыгад (Асвейская і інш. МТС) у калгасы Сенненскага раёна з мэтай перанясення вопыту сенненцаў у калгасы свайго раёна.

Па ініцыятыве палітаддзела Сенненскай МТС у сялянскіх сённях была арганізавана бяздымная сушка лёну шляхам пераабсталявання наяўных печаў.

Па церабленню лёну «Комсамолкан» лепшыя ўзоры работы паказалі Боркавіцкая МТС (выцераблена 500 га, на адну «Комсамолку» прыпадае звыш 12 га), Ветрынская, Лепельская, Сенненская і Лёзненская МТС.

Найшырэйшыя масы калгаснікаў былі ўцягнуты ў барацьбу за лепшы лён. І там, дзе была правільна арганізавана праца, дзе было ўстаноўлена правільнае налічэнне працадзён, «беспрыпыльнае» прэміяванне і праведзена масавая работа вакол гэтага (Сенненская, Оршанская, Бешанковіцкая, Полацкая і інш. МТС), там мы меі найбольш высокую якасць ільнавалакна і ільнатрасы. У цэлым ратэ МТС ўсё ж барацьба за лён не была арганізавана як сталая.

гасы Расонскай МТС замест нумара 9 здалі нумар 7,4; Шклоўская МТС замест 10,5 здалі 9,6 і т. д.).

Характэрна, што лаасобныя МТС, якія добра ішлі па ўсіх паказчыках, адставалі па лёну, не гледзячы на тое, што ў іх была вельмі павышаная коткасаць лёну (Гомельская, Рагачоўская МТС). Гэта гаворыць аб тым, што работа з лёнам у так званых неўнаводных МТС яшчэ моцна адстае і яўна недаацэньваецца.

З другога боку, рад МТС (Сіроцінская і інш.), якія доўгі час сядзелі ў прэрыве, адставалі у выкананні с.-г. кампаній, аказанні сетэта перадавікамі, добра арганізавалі барацьбу за лён. Паспехі гэтых МТС павінны будучь паслужыць адпраўным пунктам для сапраўднай ліквідацыі адставання па ўсіх паказчыках работы.

Мы ў БССР надзвычай расцягнулі завяршэнне ільназагатоўкі. Гэта сведчыць аб тым, што рад раёнаў у свайой практычнай рабоце на гэтым важнейшым участку не ўлічыў недахопаў і памылак ільназагатоўкі мінулых год. Тэрмінова і поўнасьцю завяршыць выкананне планаў ільназагатоўкі—важнейшая задача дня. Па-большэвіцку справіцца з гэтай задачай азначае ў нашых умовах—з часцю завяршыць сельска-гаспадарчы год наогул.

У 1933 г. участак жывёлагадоўлі быў адстаючым участкам у рабоце нашых палітаддзелаў. Становішча ў корані змянілася пасля выступлення т. Сталіна на XVII з'ездзе партыі і часля рашэння чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б) і ліпенскага пленума ЦК КП(б)Б. Пытанні развіцця і ўздыму жывёлагадоўлі, арганізацыі ў кожным калгасе жывёлагадоўчых ферм, арганізацыі працы на ферме, падбору і вылучэнне лепшых людзей на жывёлагадоўчым участку займалі ў апошні перыяд адно з першых месцаў у ўсёй палітыка-масавай і арганізацыйнай рабоце палітаддзелаў МТС.

Калгаснікі Оршанскай МТС з'яўляюцца ініцыятарамі жывёлагадоўчага паходу імя 7 з'езда саветаў СССР.

Па калгасах Клімавіцкай і Даманавіцкай МТС быў праведзен конкурс на варашылаўскага конюха.

Па калгасах Віцебскай і Оршанскай МТС пабудаваны паказальныя асабіста-лімаўскія стайні. Гэта работа палітаддзела Оршанскай МТС спецыяльна адзначана старшынёй ЦС АСО тав. Эйдэманам.

Палітаддзелы правялі вялікую растлумачальную кампанію па пастановах XVII з'езда і чэрвеньскага пленума аб жывёлагадоўлі.

Аб колькасці жывёлагадоўчых ферм па калгасах БССР гавораць наступныя лічбы: у 1931 г. у БССР было 2.294 МТФ, у 1934 г.—6.790 (рост на 296 проц.); СТФ было ў 1931 г. 1.564, у 1934 г.—3.707 (рост на 237 проц.); ОТФ было ў 1931 г. 1.459, а ў 1934 г.—2.935 (рост на 201 проц.).

Паводле звестак 42 палітаддзелаў МТС, якія абслугоўваюць 2.652 калгасы, жывёлагадоўчых ферм няма ў 223 калгасах. Паводле гэтых-жа звестак, 16 калгасаў з 2.652 не выканалі плана мяса і малакопаставак, астатнія выканалі поўнасьцю. У 87 калгасах Дзяржынскай МТС—163 жывёлагадоўчыя фермы, у 42 калгасах Баркавіцкай МТС—74 фермы, у 55 калгасах Лепельскай МТС—126 ферм і т. д.

Па калгасах Віцебскай МТС на 1-X 34 г. пачалося буйнае развіццё жывёлы павялічылася з 2.361 да 3.556 галоў, г. зн. прырост на 50,6 проц., гэтым гадавы план ужо на адзначаную дату быў выкананы на 90,6 проц., таму як прырост пачалося буйнае развіццё жывёлы па ўсяму Віцебскаму раёну (паводле даных гарЗА) складае на

гэтую-ж дату толькі 12 проц. У гэтых лічбах сказваецца большавіцкая барацьба вицебскага палітаддзела за развіццё жывелагадоўлі.

Не малую работу палітаддзелы правялі сёлета ў галіне стварэння кармавой базы.

Рад палітаддзелаў паказваў добрыя ўзоры падрыхтоўкі і правядзення зімоўкі жывёлы і гэтым пацвярджаў свой паварот к пытанням жывелагадоўлі. Частка палітаддзелаў аднак не ішла далей дэкларацый, не ўдзялялі належнай увагі пытанням падрыхтоўкі зімоўкі жывёлы.

Асобага інтарэсу заслугоўвае работа палітаддзелаў, перш за ўсё там, нач. палітаддзелаў, па жаночай рабоце, па мабілізацыі калгасніц на выкананне рашэнняў партыі і ўрада аб жывелагадоўлі. Палітаддзелы шырока прыцягвалі калгасніц да работы па ачыстцы кіруючага абслугоўваючага персанала ферм ад класава-чуждых і выпадковых элементаў, па наладжванню парадку на жывелагадоўчых фермах. Палітаддзелы арганізавалі самаправярочныя брыгады з лепшых і актыўных калгасніц-ударніц. Гэтымі брыгадамі было праведзена 2.128 ферм. Былі таксама праведзены санітарныя суботнікі на фермах і прымацаваны да ферм жаночыя дазоры, кантрольныя брыгады з лепшых калгасніц-ударніц, старух. Шырокія масы калгасніц уцягнуты ў жывелагадоўчы паход імя 7 з'езда саветаў СССР і 11 з'езда саветаў БССР.

Упайне апраўдаў сябе метада вылучэння палітаддзелаў апорных вопытна-паказальных ферм. Па калгасах МТС выдзелена 150 вопытна-паказальных ферм, праз якія палітаддзелы пераносяць лепшыя ўзоры арганізацыі працы ў астатнія фермы. Надзвычай каштоўным у рабоце вопытна-паказальных ферм з'яўляецца ўкараненне плана работы, дзярэдзенне яго да кожнага работніка фермы і арганізацыя праверкі выканання гэтага плана.

У абвешчаны конкурс на лепшую даярку ўключаецца па калгасах МТС 1.200 даярак.

Аднак, на многіх фермах праца даярак, цялятніц і свінарак арганізавана яшчэ дрэнна. Часта налічваюць працадні соткамі незалежна ад стану стада і яго прадукцыйнасці. Заг. фермамі часта блытаюцца ў пытаннях арганізацыі і аплаты працы. Мае месца цякучасць работнікаў ферм.

Мы павінны змагацца з цякучасцю работнікаў ферм. Неабходна больш сур'ёзна падыйсці да падбору кадраў жывелагадоўчых ферм, стварыць ім адпаведныя ўмовы работы, ператварыць ферму ў цэнтр масава-палітычнай работы.

У веснавой сяўбе бягучага года рад МТС, дзе буйныя калгасы, нарэдка прарыўныя і адстаючыя ў мінулым, заваявалі вядучую ролю ў раёне (Рагачоўская, Магілёўская, Дзяржынская і інш.).

Калгасы Рагачоўскай МТС, к прыкладу, ішлі па сяўбе вышэй, чым калгасы не зоны МТС, на 20—25 проц. Якасць сяўбы данай МТС таксама была больш высокай, чым у калгасах астатняй часткі раёна. Характэрна, што і аднаасобнікі зоны МТС ішлі па сяўбе на 10—12 проц. вышэй, чым аднаасобныя гаспадаркі раёна. У сувязі з прарывам у радзе калгасаў, не абслугоўваемых МТС, палітадзел арганізаваў ім дапамогу работай 8 трактароў.

Палітадзел Дзяржынскай МТС, завяршыўшы сяўбу па калгасах сваёй зоны, перакінуў у калгасы Путчынскай МТС гэтага-ж раёна 23 трактары і арганізаваў ім дапамогу 1.500 коне-днямі.

Перадавы ў БССР палітаддзел Хойніцкай МТС арганізаваў дапамогу найбольш адстаючым калгасам не зоны МТС 3.000 копейкамі.

Але больш важным паказчыкам нашай работы з'яўляецца тое, што рад палітаддзелаў МТС здолесу выканаць указанні партыі аб спецыяльнай рабоце з адстаючымі калгасамі. Там, дзе гэтаму дачытанню была ўдзелена належная ўвага, цэлыя групы раней адстаючых калгасаў выцягваліся на перадавыя лані. У зоне дзейнасці Магілёўскай МТС напярэдадні сяўбы было 12 адстаючых калгасаў. Палітадзел вывучаў прычыны іх адставання. У самым адстаючым калгасе «Новы свет» палітаддзелам быў высунут у якасці старшыні правяральнага калгасніка Жураўлеў, які згрупаваў вакол сябе калгасны актывіст. З дапамогай палітаддзела ён арганізаваў прыліў у калгас 15 аднаасобных гаспадарак, якія прыйшлі са сваімі коньмі. Гэтая акалічнасць значна палегчыла напружанае становішча з жывою цягавой сілай. У калгасе былі арганізаваны ясты на 70 дзяцей і грамадскае харчаванне ў час палявых работ. Калгас датэрмінова скончыў сяўбу і заваяваў пераходны сцяг палітаддзела. Аналагічную работу палітадзел правёў у астатніх, раней адставаўшых калгасах.

Соні раней адставаўшых калгасаў з дапамогай палітаддзелаў сталі цяпер перадавымі. Ліквідацыя адставання паасобных калгасаў была пастаўлена перад палітаддзелам, як адна з важнейшых задач.

Паводле матар'ялаў толькі 5 палітаддзелаў (Старобінскай, Боржавіцкай, Чашніцкай, Клімавіцкай і Хойніцкай МТС), у іх было ў пачатку бягучага с.-г. года 40 прарыўных калгасаў, з якіх 27 вышлі цяпер у перадавыя. Асноўныя, найбольш тыповыя меры, якімі палітаддзелы забяспечылі ліквідацыю адставання даных калгасаў, гэта: павышэнне процанта работы трактароў і іншых машын МТС, арганізацыя прыліву аднаасобнікаў у калгасы, ўмацаванне кіраўніцтва калгасаў, разбуйненне калгасаў (Клімавічы), зліянне кармікавых (па колькасці гаспадарак) калгасаў (Чашнікі).

Аднак у гэтай галіне прадстаіць яшчэ вельмі вялікая работа. Многія калгасы маюць нізкі ўзровень і адчуваюць недахоп у рабоце і сіле. 510 калгасаў у БССР маюць нагрузку ворыва на 1 калгасна двор ад 8 да 20 га.

Па Сенненскаму раёну з 27 адстаючых калгасаў—25 перанасычаны зямлёю да 22 га на двор.

Па Чашніцкаму раёну з 30 адстаючых калгасаў у 23 прыпадае зямлі на двор да 22 га.

Калгас «Чырвоны прамень», Дрысенскага раёна, мае 12 працаздольных, 18 рабочых коней, нагрузка зямлі на двор—58,6 га і т. д.

Надзвычай характэрна, што ўсе вышэйадзначаныя 5 палітаддзелаў бачаць асноўную прычыну адставання літаральна ўсіх адстаючых калгасаў у іх перагрузцы зямлей і ў недахопе рабочай сілы. У агромнай большасці выпадкаў гэта безумоўна так. Але ёсць і іншыя прычыны адставання паасобных калгасаў. Устаноўце ў гэтым пытанні адзін шаблон было б няправільна і шкодна. Галоўнае ж у рабоце з адстаючымі калгасамі заключаецца іменна ў тым, каб падыйсці да фарэнцыявання, канкрэтна да кожнага выпадку паасобку. Толькі такі падыход дасць нам магчымасць правільна і канкрэтна намерціць шляхі ліквідацыі адставання таго ці іншага калгаса.

У многіх раёнах у спісах адстаючых лічацца якраз тыя калгасы, якія церпяць ад хутарскай сістэмы. Адстаючы калгас «Ленінскі

шлях». Расонскага раёна, к прыкладу, мае 7 брыгад, хутары калгаснікаў раскіданы на адлегласці ў 8—12 км.

На гэжыць таксама ўчыць, што мы маем даволі значную колькасць дробных карпюковых калгасаў, нярэдка адстаючых у выкананні кампаніі. Паводле звестак 58 палітаддзелаў МТС, у зоне іх абслугоўвання налічваецца 580 калгасаў з 15—25 гаспадаркамі і 265 калгасаў ніжэй 15 гаспадарак.

Усе гэта разам узятася ставіць перад партыйна-савецкімі арганізацыямі рад складаных, але неадкладных задач далейшага ўмацавання калгасаў (больш інтэнсіўная работа па ліквідацыі астаткаў хутарызацыі па прыкладу праведзенай работы ў зоне дзейнасці Дабровенскай МТС, больш інтэнсіўная работа па далейшай калектывізацыі БССР, аб'яднанне калгасаў у радзе выпадкаў і т. п.).

Практыка палітаддзельскай работы гаворыць аб тым, што калі тоі ці іншы калгас адставаў па прычыне засмечанасці, дрэннага кіравання і т. п.,—то палітаддзелы, прымаючы пэўныя арганізацыйныя меры, звычайна хутка ліквідавалі гэта адставанне. Калі-ж тоі ці іншы калгас адстае па прычыне адсутнасці рабочай сілы і т. п., то аздаравленне калгаса зацягваецца.

Многасе ўжо зроблена па вывучэнню эканамічнага стану калгасаў, прычын адставання паасобных калгасаў. Менш зроблена для устарання гэтых прычын. Часта абмяжоўваюцца фіксацыяй гэтых прычын і іх часовай ліквідацыяй (кампанейскі падыход). Сучасны этап работы на гэты патрабуе, каб не было ні аднаго адстаючага калгаса, патрабуе далейшага ўсямернага арганізацыйна-гаспадарчага і палітычнага ўмацавання калгасаў. І для гэтага неабходна ўзмацніць работу па ліквідацыі астаткаў хутарызацыі—пытанне агромнага практычнага і палітычнага значэння для далейшага ўмацавання і росквіту нашай калгаснай вёскі, больш сур'ёзна заняцца дробнымі і кожным яшчэ адстаючым калгасам паасобку, ўзмацніць хвацю калектывізацыі.

У першы перыяд сваёй работы палітаддзелы МТС БССР сканцэнтравалі ўвагу амаль выключна на калгасным сектары вёскі. Накіроўваючы ўсе свае намаганні на арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, многія палітаддзелы ўпусцілі неабходнасць сістэматычна працаваць і ў індывідуальным сектары, удзельная вага якога, асабліва ў БССР, яшчэ вельмі вялікая. Іменна гэта акалічнасць да нядаўняга часу з'яўлялася асноўнай прычынай слабога росту далейшай калектывізацыі. У ліку іншых важкіх прычын слабога росту калектывізацыі неабходна ўказаць на тую апартуністычную практыку, якая мела (ды часам яшчэ мае) месца ў налагавай і фінансавай палітыцы ў адносінах да аднаасобніка, і на той факт, што ў радзе месца была ўстаноўлена такая практыка, якая дала магчымасць аднаасобнікам часткова або нават поўнасцю ўхіляцца ад выканання абавязальстваў перад дзяржавай і ад грамадскіх абавязкаў. Многія палітаддзелы да нядаўняга часу як след не займаліся вывучэннем эканамічнага стану аднаасобнікаў, не заўсёды выяўлялі канкрэтных носіоў таў апартуністычнай практыкі ў адносінах да аднаасобніка.

Прыметны зрух у гэтай важнейшай справе наступіў у другой палове 1934 г., калі ўсе палітаддзелы ўжо выступаюць арганізатарамі масавага прыліву ў калгасы, сістэматычна займаюцца далейшай калектывізацыяй сваёй зоны. Гэтую сваю работу палітаддзелы ўзмацнілі асабліва ў сувязі з завяршэннем сельска-гаспадарчага года і з

перавыбарамі саветаў. Удзел палітаддзелаў МТС у справах дачна-пэра-
выбарчай кампаніі саветаў у большай меры прадыкаў пад знакам
арганізацыі прыліву, далейшай калектывізацыі.

На першае ліпеня г.г. калектывізацыя БССР дасягнула 55,3 проц.
За першую палову бягучага года процант калектывізацыі у БССР
павялічыўся на 4,3, а апошнія 2^{1/2} м-цы (жнівень-верасень) далі пры-
рост калектывізацыі на 6 проц. Гэтая лічба гаворыць аб больш ін-
тэнсіўным прыліве за апошні час. Працант калектывізацыі па БССР
на 1-X-34 г. дасягнуў 61,2, а па калгасах МТС—61,7. Апошні квартал
бягучага года дасць яшчэ большы рост калектывізацыі.

У сваёй перадавіцы ЦО ВКП(б) «Правда» ад 30 лістапада г.г.
пісала: «Завяршэнне калектывізацыі ў поўным сэнсе гэтага слова
становіцца важнейшаю задачай дня». Перад партыйнымі і савецкімі
арганізацыямі БССР стаіць вялікая работа як у арганізацыі далейшай
калектывізацыі, так і ва ўмацаванні новых калгасаў. Арганізацыя
новага прыліву у калгасы і работа з новымі калгасамі і маладымі
калгаснікамі—два бакі адной медалі. Задача спецыяльнай работы
з новымі калгасамі павінна быць падкрэслена тым больш, што сям-
там захапляюцца колькасным ростам калектывізацыі і недастак вэ
займаюцца арганізацыйна-гаспадарчым яго ўмацаваннем (Быцаў,
Мазыр).

Палітаддзеламі праведзена выключна вялікая работа па ачыстцы
калгасаў ад класава-варожых і кулацкіх элементаў, якія, пралезшы
ў калгасы, імкнуліся разлажыць іх знутры. Зараз, у час уздыму
новай хвалі масавага прыліву аднаасобнікаў у калгасы, у радзе
выпадкаў аслабляецца класавая пільнасць у пагоні за колькасным
ростам прыліву. Гэта з'ява можа быць скарыстана кулацкім і іншым
кулацка-варожым элементам, каб пралезці ў калгас і весці там сваю
контррэвалюцыйную шкодніцкую работу. Ясна, што рэшткі ад-
міраючых капіталістычных класаў і іх агентура будуць аказваць
шалёнае супраціўленне пераможнаму росту сацыялістычнага будаў-
ніцтва. Уся гісторыя змагання пролетарыята і ўсіх працоўных нашай
краіны, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі на чале з тав. Сталі-
ным, за сацыялістычнае будаўніцтва праходзіла ва ўмовах жорсткай
класавай барацьбы. Гэта барацьба яшчэ не скончана.

Ажыццяўленне рашэнняў XVII партз'езда і выкананне планаў
другой пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бяскласавага сацыялістычнага
грамадства—не аслабляе класавай барацьбы. Канчатковая ліквідацыя
класаў у нашай краіне, а разам з тым і ліквідацыя ўсіх астаткаў раз-
бітых, але канчаткова яшчэ недабітых капіталістычных класаў вы-
клікае шалёнае іх супраціўленне. Гэта знаходзіла сваё пацверджанне
ў арганізацыі розных тэарыстычных груп з рэштак былой зноўеў-
ска-трацкісцкай апазіцыі, у забойстве ленінага кіраўніка большэ-
віцкай партыі і савецкай улады тав. КІРАВА з мэтан дэзарганізацыі
кіраўніцтва савецкай улады.

Апублікаванае абвінавачанне па справе забойцы т. Кірава паказ-
вае, што класавыя ворагі не грэбаюць нічым і скарыстоўваюць усе
сродкі барацьбы супроць савецкай улады, супроць партыі, супроць
пераможнага ходу сацыялістычнага будаўніцтва. Ад усёй партыі, ад
ўсіх працоўных патрабуецца ўзмацніць сваю класавую пільнасць і
бязлітасна выяўляць класавых ворагаў. Завяршэнне спецыяльнай
калектывізацыі сельскай гаспадаркі, далейшае арганізацыйна-гас-
падарчае ўмацаванне калгасаў павінна суправаджацца іх ачысткай

ад усіх кулацкіх і класава-варожых элементаў, каб не даць ім магчымасці пралезці ў калгасы пры новым калгасным прыліве.

Уся работа нашых палітаддзелаў характэрна рашучай ачысткай МТС, МТФ і трактарных атрадаў ад чужакоў і шкоднікаў. 1933 год і асабліва 1934 г. былі для палітаддзелаў гадамі барацьбы за арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне МТС, за найбольш поўнае і правільнае выкарыстанне трактарнага парка.

«Не гледзячы на наяўнасць яшчэ сур'ёзных недахопаў у справе выкарыстання сельска-гаспадарчых машын у весцы... за апошнія два гады, значна лепш, чым у мінулыя гады, скарыстоўваюцца большасцю калгасаў і саўгасаў трактары, малатарні, ільнацерабілкі і т. д.» (з рэзалюцыі лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б))

У 1933 г., к прыкладу, у перыяд веснавых работ, вышлі са строю з прычыны сур'ёзных аварый ці сур'ёзнага папсавання важнейшых дэталяў 350 трактароў або каля 25 проц. усяго парка. Усе гэтыя трактары патрабавалі тэрміновага капітальнага рамонту. Другая-ж частка трактарнага парка (не менш 70 проц.) адчувала вострую неабходнасць у сярэднім рамонце, і толькі нязначны працэнт трактароў абышоўся бягучым рамонтам.

У 1934 г. мы маем зусім іншыя паказчыкі. Асноўная маса нашых трактароў, каля 80 проц. усяго парка, зімой прашла капітальны рамонт. Зімяная рамонтная кампанія, не гледзячы на цэлы рад істотных недахопаў, прашла лепш, чым ва ўсе мінулыя гады. Сур'ёзных аварый за красавік і май бягучага года было зарэгістравана 13, такім чынам, не 25 проц., а ўсяго толькі 0,8 проц. К 10 чэрвеня т. г. лік выхадаў трактароў увесну з ворыва цаліны і паперу ў капітальны рамонт складаў 3,3 проц. (57 выпадкаў). На сярэдні рамонт к гэтаму часу быў пастаўлен 341 трактар (20 проц.). Астатнія-ж трактары, прапрацаваўшыя вызначаную ім норму, былі пастаўлены на чарговы агляд і бягучы рамонт.

Аднак у радзе месц арганізацыйным пытанням работы трактароў не была ўдзелена дастатковая ўвага. Трактарны парк сям-там вышаў у поле без строга выпрацаванага плана-маршрута, без папярэдняга агляду палёў і ўліку іх, без папярэдняга замацавання трактароў за наасобнымі ўчасткамі і т. д. Іменна ў рэзультатае дрэннай арганізацыі справы, у радзе МТС з самага пачатку работы трактароў мелі месца вялікія прастоі, лішнія перагоны трактароў з участка на ўчастак, з калгаса ў калгас, наяўнасць фактаў работы трактароў на горшых і меншых участках пры адначасовай апрацоўцы лепшых і большых масіваў коньмі.

У 1934 г. удзеліліся ў сельска-гаспадарчых работах 71 машына-трактарная станцыя супроць 60 у 1933 г. Разам праведзена трактарных работ (без малацьбы) на 415.000 га ўмоўнага мяккага ворыва супроць 190.560 га ў 1933 г., што складае 217 проц. у параўнанні з 1933 г.

Бясспрэчна, што скарыстанне трактароў сёлета было наладжана лепш, чым у мінулым годзе.

Сярэднегадовая колькасць трактароў у 1933 г. складала 1.200 умоўных 15-сільных трактароў, у 1934 г.—1.772. Прырост трактарнага парка за год выражаецца ў колькасці 47,6 проц., у той-жа час прырост трактарных работ складае 117 проц. Прырост трактарных ра-

бот, таким чынам, прапарцыянальна вышэй, чым прырост трактарнага парка, а гэта безумоўна ёсць рэзультат лепшай работы, хоць і не гаворыць яшчэ аб якасці.

Неабходна таксама прааналізаваць аб'ёмы работы трактарнага парка па асобных яе відах.

Веснавое ворыва ў 1934 г. дае прырост у параўнанні з 1933 годам толькі на 62 проц. пры агульным прыросце трактарных работ, як указана вышэй, на 117 проц. і прыросце трактарнага парка на 47.6 проц. Гэта гаворыць аб тым, што на самую важнецкую частку работ і ў самую адказную веснавую сельска-гаспадарчую кампанію выкарыстанне трактароў не было на належнай вышыні, што болей насць МТС не зрабіла патрэбнага ўпору на гэты стрыжнёвы від работы.

Найўнасць самацёку ў арганізацыі трактарных работ пацвярджаецца яшчэ і тым, што ў веснавую кампанію трактарны парк быў накіраван на адносна лёгкія работы, як баранаванне, культывацiя і дыскаванне, якія з поспехам маглі-б выконвацца конскаю цягавою сілай. Лёгкіх відаў работ у параўнанні з 1933 г. выканана на 146 проц. больш.

На асобым становішчы з лёгкіх відаў трактарных работ павінен знаходзіцца пасей трактарнымі сямкамі. Радковая сяўба, як адно з важнейшых агра-тэхнічных мерапрыемстваў, здавалася-б павінна быць у цэнтры ўвагі работы МТС, тым больш, што гэта мерапрыемства па БССР не мела вялікага пашырэння дагэтуль. Аднак, прырост гэтага віду работ у параўнанні з 1933 г. складае толькі 69 проц. у веснавой і 343 проц. у азімай сяўбе, пры вельмі нязначных абсалютных велічынях: 11.200 га ўвесну і 19.500 га ўвосень. Не глядзячы на некаторы зрух, радковая сяўба ў асенняй кампаніі, радковая сямка яшчэ не заваявала свайго месца ў комплексе трактарных работ. Зусім недастаткова правядзенне радковай сяўбы: толькі на 30.700 га; пры баранаванні, культывацiі і дыскаванні на плошчы 228.900 га.

Зусім нязначны таксама аб'ём работ трактароў па лушчоўцы сцерні, ільнацерабленню, сенакашэнню і сіласаванню. МТС дагэтуль не выкарысталі магчымасці напружкі прыцэпных машын і палегчання найбольш працаёмкіх работ калгаснай вытворчасці. Гэтыя карэжныя недахопы і памылкі ў скарыстанні трактароў і рад істотных недахопаў у справе планавання работ трактарнага парка абавязкова павінны быць ізжыты ў 1935 годзе.

У радзе раёнаў мы маем, асабліва ў мінулым годзе, факты праяўлення кулацкіх, антымеханізатарскіх настрояў, — паасобныя калгасы не хацелі прымаць трактароў. Гэтыя настроі ўзніклі галоўным чынам у рэзультате кулацкай агітацыі, а таксама часткова ў рэзультате дрэннай работы трактароў, безадказных адносін МТС да выканання сваіх дагаворных абавязацельстваў. У гэтым годзе, калі трактарны парк пачаў працаваць лепш, мы маем у тых-жа раёнах іншыя адносіны да трактара—калгаса, і калгаснікі самі просяць, каб трактар у іх папрацаваў. Вырас і расце вытворчы і палітычны аўтарытэт трактара і МТС—рашаючую ролю тут адыграла работа палігандзелаў.

У сучасны момант у цэнтры ўвагі МТС знаходзіцца зімовая рамонтная кампанія. Своечасовым і добра якасным рамонтам трактароў і іншых сельска-гаспадарчых машын мы павінны ўжо сёння рыхтаваць поспех работы ўсёй сельска-гаспадарчай тэхнікі ў 1935 г.

У барацьбе за ўмацаванне калгасаў, за высокі ўраджай, за да-
 ійшую калектывізацыю, за своечасовае выкананне камісія і саб-
 ова за выкананне калгасамі сваіх абавязацельстваў перад дзяржа-
 вай—палітадзеламі выяўлен і выхаван шырокі калгасны актыў,
 іх кол партарганізацыі згуртаваны лепшыя людзі вёскі. Брыгадзір,
 за нявы, інспектар якасці, пам. брыгадзір-жанчына, старшы па ільну,
 адактар вясценкі і т. д.—усе гэта новыя фігуры калгаснага актыва
 ў вёсцы БССР.

Па калгасах адной Хойніцкай МТС працавалі ў першы перыяд
 таварных работ 370 калгасных інспектараў якасці; па калгасах адной
 Магілёўскай МТС—70 інспектараў. Агротэхнічныя канферэнцыі МТС,
 канферэнцыя вопытнікаў-калгаснікаў у Клімавіцкай МТС, работа во-
 пытнікаў у Старобінскай МТС, інспекцыя па якасці і т. д.—усе гэта
 мабілізуе людзей вёскі, масы калгаснікаў, калгасны актыў і р. і. з.
 ўсё на барацьбу за высокі ўраджай.

Паводле выбарачных даных 8-мі палітадзелаў (Полацкай, Ві-
 цебскай, Хойніцкай, Савіцкай, Сениненскай, Заславскай, Горыцкай і
 Магілёўскай МТС), колькасць беспартыйнага калгаснага актыва
 складала ў 1933 г. 2.883 чал., у тым ліку 697 жанчын-калгасніц, а ў
 1934 г.—ужо 7.612 чал. з іх 2.333 жанчыны-калгасніцы.

У пачатку, такім чынам, значны колькасны рост беспартыйнага
 калгаснага актыва. Рост гэты безумоўна з'яўляецца ўсеагульнаю
 з'явай ва ўсіх палітадзелах.

У рэзультате работы палітадзелаў вырасла вытворчая і палітыч-
 ная актыўнасць мас жанчын-калгасніц. Спецыяльная работа палітад-
 зелаў сярод жанчын вёскі дала свае пліды. Паводле звестак 55 па-
 літадзелаў, у перыяд падрыхтоўкі сяўбы, злётамі-сходамі і канфе-
 рэнцыямі было ахопана 5.500 жанчын-калгасніц, у перыяд падрых-
 тоўкі праполкі—17.000, а ў перыяд падрыхтоўкі і апрацоўкі лену—
 35.000. У праведзеных рэйдах і культнаходах прыняло ўдзел 27.000
 калгасніц. На ініцыятыве палітадзелаў узнік і выхаван новыя аргані-
 затар калгасніц—памочнік брыгадзіра. Па калгасах МТС налічваецца
 3.700 жанчын пам. брыгадзіраў, якія з'яўляюцца ініцыятарамі рэгу-
 лярнага склікання вытворчых нарад у брыгадзе, выпуску брыгадных
 газет, правядзення гучных чытак газет у брыгадзе і перш за ўсё
 арганізатарамі сацслаборніцтва сярод жанчын.

Вялікую ролю адыграла таксама работа са звеннявымі-жанчынамі
 і вылучэнне жанчын у якасці адказных па ільну ў брыгадзе. Нарадамі
 звеннявых, старшых па ільну і жанчын-інспектараў па якасці і пад-
 рыхтоўка іх праз кароткатэрміновыя курсы толькі за перыяд пра-
 полкі і ўборкі ахопана 16.000 чалавек (паводле матэрыялаў 55 палі-
 адзелаў).

Для работы палітадзелаў з актывам жанчын-калгасніц і выха-
 ванні гэтага актыва характэрны і наступныя даныя. За перыяд сту-
 дзень-верасень 1934 г. прайшлі шасцімесячныя або кароткатэрміновыя
 курсы 116 жанчын старшын калгасаў, 240 жанчын членаў рэўка-
 місн, 30 жанчын намеснікаў старшын калгасаў, 191 жанчына-брыга-
 дзір, 620 заг. фермамі, 2.600 жанчын пам. брыгадзіраў, 359 жанчын
 інспектараў па якасці, 2.940 даярак і свинарак, 191 тарктарыстка,
 10.000 жанчын звеннявых і т. д. Праўда, не ўсе калгасніцы, прашоў-
 ныя курсы, замацаваны на адпаведныя работы. Са 116 калгасніц,
 прашоўшых курсы старшын калгасаў, у сапраўднасці старшыннямі кал-
 гасаў працуюць толькі 90; з 620 калгасніц, прашоўшых курсы заг.

фермамі, у сапраўднасці працуюць заг. фермамі толькі 215. Зусім недастаткова замацоўваюцца на работу тыя калгасніцы, якія прайшлі курсы трактарыстак і брыгадзіраў паляводных брыгад. Тут скажэнца тая закаранеласць і перанатасць, якая ў радзе месц яшчэ працягваецца ў вылучэнні калгасніц на рашаючыя і кіруючыя работы сельска-гаспадарчых вытворчасці. І сапраўды, хоць і сёнь рост вылучэння калгасніц за перыяд работы палітаддзелаў, але гэты рост яшчэ недастатковы. У якасці старшынь калгасаў вылучана 146 калгасніц, у якасці брыгадзіраў паляводных брыгад — 204, зг. фермамі — 510, трактарыстак — 102, а ў якасці нам. старшынь калгасаў — 40. Партыійным арганізацыям, стала быць, прадстаіць яшчэ ў гэтай галіне вялікая работа.

Колькасны і якасны рост калгаснага актыва прад'яўляе к партыйнаму кіраўніцтву больш павышаныя патрабаванні. Работа з актывам аднак, вядзецца яшчэ па-кампанейску, не ўсюды глыбока.

Калгасны палітдзень — адна з форм масавай работы амаль уся папярэдзіла. Такія палітдзень былі праведзены на калгасах МТС, у вытворчых пасевнага матэрыялу, жылёнагадоху, рамонту сельска-гаспадарчага інвентара, перавыбараў саветаў і т. д. Дрэнна яшчэ рыхтуюцца да гэтых палітдзён, чужа недаацэньваюцца арганізацыйна-тэхнічны бок гэтай справы. Такую-ж недаацэнку мы на справе масавага дзялення палітычна-выхаваўчага і практычна-арганізацыйнага злучэння агульнага сходу калгасаў. Хоць у сваёй рабоце палітадзелы, бясумовна сістэматычна былі заняты і скансаваннем, і правядзеннем агульных сходаў, але не кожнае важнае мерапрыемства ў калгасе праводзіцца праз агульны сход калгаснікаў, у радзе выпадкаў захваціваюцца яшчэ загадамі і пастановамі, «напэскам» на кіруючыя органы калгаса. Мата яшчэ лавіць удзялісца падрыхтоўцы гэтых сходаў. Яшчэ няма шырокай барацьбы за калгасную дэмакратыю, бо гэты вядомы, звязаны з болей крапатлівай растлумачальнай і выхаваўчай работай. Нярэдка таксама захопліваюцца «аб'ездамі» калгасаў, замест глыбокай і пастаяннай работы з актывам. Іменна таму ўстаноўлена пленум ЦК ВКП(б) зусім правільна абавязвае райкомы, абкомы, краікомы і ЦК нацкомпартый:

«выкарыстаць зімовы перыяд для далейшага ўмацавання калгасаў, згуртавання беспартыйнага актыва, падвышэння работы праўленняў і старшынь калгасаў, павышэння ролі і значэння агульных сходаў калгаснікаў, згуртавання іх вакол партыі і далейшага ўмацавання першачай партарганізацыі ў вёсцы».

Вялікую масавую работу палітадзелы правялі ў гэтым годзе вакол арганізацыі спаборніцтва і ўдарніцтва. І сапраўды, вялікі масы ўцягнуты ў гэтую справу. Тут мы маем на ўвазе ўсебеларускае спаборніцтва-конкурс на лепшую паляводную і трактарную брыгаду, на лепшага брыгадзіра, барацьбу за пераходны сцяг палітадзела, конкурс на лепшую даярку і т. д.

Новае ў гэтай справе заключаецца ў тым, што спаборніцтва ў гэтым годзе было арганізавана больш канкрэтна, упор быў зроблен на брыгаду, спаборніцтва стымулявалася арганізацыйнымі мерапрыемствамі (кнігі знатных людзей калгасаў у Слуцкай, Капыльскай МТС, сустрэчы спаборнічаючых брыгад у Рагачоўскай МТС, значкі, флажкі, граматы, прэміяванне і т. д.).

Выключна сур'ёзную ролю ў мабілізацыі, арганізацыі і выхаванні сямых шырокіх мас калгаснакту, на ўсёй палітыка-масавай і арганізацыйнай рабоце палітаддзелаў адыграў друк. У 1933 г. у нас было толькі 28 палітаддзельскіх газет, а ў 1934 г.—67. Сярэдні разавы тыраж палітаддзельскіх газет МТС Беларусі склаў 67.000 экзэмпляраў. Акрамя сваёй газеты амаль кожны палітаддзел выдаваў мажорантскія, лістоўкі, «гэтыя фамы» па асобных пытаннях сваёй работы. У палітаддзелах выдавалі газеты для шопераў і калгаснага дэпартамента, які карыстаўся ў асяроддзі калгасных рабят выключнай данаўнасцю.

Палітаддзельскія газеты аказвалі адромнае данамога палітаддзелам у барацьбе за арганізацыйна-гаспадарчую ўмацаванне калгаснага Асабнага і канкрэтнага ў пастаўцы пытанняў сацыяльна-эканамічнага і быту, шырокае развіццё масавай работы, пераадавання большавіцкага ініцыятыўнага, асабліва жыццёваму чалавеку калгаснага вяска, такія работы таварных падары вяска (свабоднага), большавіцкага палітыка і дрэннага ў рабоце калгасаў, барацьба за выкананне калгаснага і калгаснікамі сваіх абавязанасцяў перад дзяржавай, барацьба за асабнае калектывізацыю ў БССР, барацьба за ўкараненне сацыялістычнага і ўдарнага на ўсёй таварнай набыццёй характэрнага рысы і моманты ў рабоце многіх палітаддзельскіх газет.

Палітаддзельскія друкі даў жыццё адромнае масе новых калгасна-брыгадных газет, значна пашырыў рады пашырэння сельскагаспадарчай арміі. З'яўленне палітаддзельскага газетнага на вясні прынясто больш высокаю колькасцю і якасцю ў сельскагаспадарчым руху і ў рабоце нязавога калгаснага друку. Толькі па 23 калгасах Хойніцкай МТС за перыяд вясенняй сяўбы было выпушчана 360 брыгадных насценных газет. У перыяд вясенняй сяўбы ў 50 калгасах Ратнаўскай МТС выпушчана брыгадных насценных газет, у астатніх калгасах выпускалі агульнакалгасныя газеты. Ва ўсіх 67 калгасах зоны дзейнасці Оранскай МТС выходзілі насценныя газеты. Толькі за два месяцы Оранская палітаддзельская газета атрымала 358 лістоў ад сельскараў, калгаснікаў.

Сваю работу з сельскарамі пашырылі палітаддзельскія газеты асабна ўмацаванні ў сувязі з падрыхтоўкаю да грэцяга Усебеларускага з'езда рабсельскараў. У перыяд гэтай падрыхтоўкі безумоўна вырасла ўвага партыйнай і калгаснай прамадскасці к фігуры сельскара, узмацнілася дапамога палітаддзельскай і раённай газеты нязавой газеце калгасна-брыгаднага друку. Сельскараўскі актыву перадаваў часека калгаснага актыву. Перад намі стаць задача ўмацніць работу з гэтым актывам і тым самым палепшыць работу нашага нязавога калгаснага друку—гэтага важнейшага звяна палітычна-масавай і арганізацыйнай работы на вёсцы.

Адзін з вядучых участкаў палітаддзельскай работы—гэта ўдзел вытворчай і палітычнай мабілізацыі калгаснай моладзі, ўдзел у рабоце вясковага комсамола. У барацьбе палітаддзелаў МТС за ўмацаванне калгаснага ладу вясковаму комсамолу належыць ганаровае месца, месца перадавіка. Комсамол—вялікая сіла, і перад палітаддзелаў стаяла задача павысіць боездольнасць гэтай сілы, зрабіць яе ўсё больш і больш дзейснай, навучыць вясковы комсамол працаваць большавіцкім стылем і дапасуна да ўмоў работы на вёсцы выкарыстаць вопыт работы гарадскога комсамола.

Па калгасах МТС БССР налічваецца 1.285 пярвічных КСМ арганізацый, якія яднаюць 11.240 комсамольцаў, 60—65 проц. комсамольцаў са стажам 1931—1933 г.г. Кожная пярвічная комсамольская арганізацыя ў сярэднім яднае 4—6 комсамольцаў, 85—90 проц. усіх комсамольцаў занята ў калгаснай вытворчасці.

Палітдзелы павінны былі дабіцца такога становішча, пры якім комсамол калгасаў стаў бы на рашаючых участках калгаснай вытворчасці, а не на падсобных работах, як гэта было раней. І палітдзелы сапраўды дабіліся ў гэтай галіне пэўных рэзультатаў. Аб гэтым гавораць хоць бы наступныя даныя.

Старшынямі калгасаў у зонах МТС у 1933 годзе працавалі 36 комсамольцаў, а ў 1934 г. — 172; брыгадзірамі ў 1933 г. працавала 119 комсамольцаў, а ў 1934 г. — 420, трактарыстамі ў 1933 г. працавала 630 комсамольцаў, а ў 1934 г. — 950. Акрамя таго, 42 комсамольцы працуюць механікамі, 104 брыгадзірамі трактарных калон. На уборачных машынах былі заняты 630 комсамольцаў. На сяўбе па калгасах МТС працавалі 1.340 комсамольска-маладзёжных звенняў, на ўборцы — 1.730. У пачатку 1933 г., к прыкладу, у зоне дзеньдасці Лельчыцкай МТС працавала непасрэдна ў калгаснай вытворчасці 60—70 комсамольцаў, а ў 1934 г. — ужо 115 комсамольцаў (са 122). У мінулым годзе з 17 сакратароў комсамольскіх ячэй непасрэдна ў калгаснай вытворчасці было занята толькі 7, а сёлета на вытворчасці працуюць ужо ўсе комсамольскія арганізатары зоны.

Перабудова комсамольскіх арганізацый на падставе рашэнняў XVII з'езда партыі і IX пленума ЦК ВЛКСМ патрабавала ад палітдзелаў удзяліць больш увагі, чым дагэтуль, разгортванню внутрысаюзнай работы. Па калгасах МТС ужо прыступілі да работы 1.200 школ пачатковай налінасветы. Падрыхтоўку і перападрыхтоўку прайшлі 980 прапагандыстаў. Упершыню сёлета разгарнулася сетка пачатнаасветных школ калгаснай моладзі працуюць ужо 180 школ, 65 з іх на базе аўмігодкі. Уведзена абавязковая вучоба комсамольскіх арганізатараў.

Вялікую актыўнасць правялі комсамол і піонеры ў справе аховы ўраджаю. Палітдзелы ўдзялілі гэтаму пытанню вялікую ўвагу. Былі арганізаваны групы дазораў ураджаю з удзелам 1.856 чал. калгаснай моладзі. Актыўнейшы ўдзел у ахове ўраджаю прынялі таксама брыгады «ЛК» (па калгасах МТС 470 брыгад «ЛК», яднаючых 2.670 комсамольцаў і маладых калгаснікаў). Шырокія памеры набыла арганізацыя калгаснай дзетвары вакол задач аховы ўраджаю. Толькі па калгасах адной Полацкай МТС у справу аховы ўраджаю было ўцягнута 1.500 рэбят. Усяго па калгасах МТС з дзетвары было арганізавана 1.360 груп па ахове ўраджаю, якія ахапілі больш 7 тысяч рэбят. Гэтыя групы актыўна удзельнічалі таксама ў зборы калосся.

Большасць МТС пасля ўборкі правялі злеты юных дазорнікаў і шэфаў маладняка.

Правядзенне XX МЮД'а ў БССР супала з заканчэннем уборачных работ і з разгортваннем работы па хлебаздачы. Таму МЮД у большасці выпадкаў быў адзначан масавымі абозамі хлеба. Усюды былі праведзены канферэнцыі калгаснай моладзі.

Усесаюзным спаборніцтвам маладых брыгадзіраў ахоплены ўсе маладыя брыгадзіры калгасаў МТС.

Увага ўнутрыпартыйнай рабоце, кіраўніцтва гэтай работай павінна было, здавалася-б, займаць вядучае месца ва ўсёй рабоце палітаддзелу. У рэзультате перабудовы партарганізацый вескі па вытворчаму прыняты значна ўзмацніўся партыйны уплыў, аднак ўнутрыпартыйная работа на весцы пастаўлена ўсё яшчэ слаба. Пярэлка яскрава гэтай рабоце многія палітаддзелы па сутнасці ўдзялялі зусім недастатковую ўвагу. Найчасцей пры гэтым спасылаюцца на малалікасць, а ў радзе выпадкаў нават на поўную адсутнасць першых партыйных арганізацый у калгасах.

К прыкладу, 33 калгасы Лельчыцкай МТС маюць 31 члена і кандыдата партыі, 20 з іх працуюць старшынёмі калгасаў, 3—брыгадырамі, 4—заг. фермамі, 1—старшым колпахам, 2 на гаспадарчай рабоце, 1—хатнікам.

Паводле даных 31 палітаддзела МТС, у калгасах, абслугоўваемых ім, налічваецца толькі 39 першых партарганізацый.

Паводле даных 44 палітаддзелаў МТС—у калгасах гэтых МТС усяго 1.453 членаў і кандыдатаў партыі.

Малалікасць, а найчасцей адсутнасць партыйнай праслойкі ў першых калгасах, як мы бачым нават з гэтых вышэйшых даных, сапраўды ўяўляецца фактам.

Але ці можа гэты факт служыць прычынай слабай увагі к ўнутрыпартыйнай рабоце ў калгасах? Зразумела не.

У нашых умовах ўнутрыпартыйная работа перш за ўсё азначае работу з камуністамі-адзіночкамі, яны-ж у большасці выпадкаў парторгі або старшыні калгасаў. Праўда, гэта акалічнасць робіць нашу ўнутрыпартыйную работу на весцы больш складанай, але ці ў якім разе не можа апраўдаць слабасць пастаноўкі гэтай работы. Рад палітаддзелаў, нават такіх, дзе палітыка-масавае работа разгорнута шырока (у Клімавіцкай МТС, к прыкладу), яўна адстаюць у рабоце з камуністамі-адзіночкамі, з партаргамі. Камуністы нават збіраюцца рэдка, а калі і збіраюцца, то іх сходы частаносяць такі-ж характар, скажам, сходы старшын калгасаў, або нарада МТС, спецыфіка партсходу адсутнічае. Партыйны дзень, калі і праводзіцца, то часта мала чым роўняцца ад калгаснага пачатку, а ў радзе выпадкаў праводзіцца разам з палітднём.

Слабасць ўнутрыпартыйнай работы, стала быць, глумачыцца няўменнем паставіць як належыць гэту важнейшую работу і няўважлівасцю да яе, а не малалікасцю партыйнай праслойкі ў калгасах.

Задача заключаецца ў тым, каб максімальна выкарыстаць зможы прыклад у прыватнасці зімовую партыйную вучобу для палепшання ўнутрыпартыйнай работы ў калгасах, работы з камуністамі-адзіночкамі, з кандыдатамі партыі, са спачувальнымі. У асаблівасці-ж зартэ калі ўся партыя, уся краіна праклінае трончы брыдотны падонкі быўшай зіноўскай антыпартыйнай групы, забойцаў Кірава, ва ўмовах абвострання класовай барацьбы, павышэнне большэўскай палітыкі, ўзмацненне ўнутры партыйнай работы на весцы, выхаваная і прапагандысцкая работа сярод вясковых камуністаў павінны быць пастаўлены на асабліва высокім узроўні.

* *

Цэнтр пярэму пастановы лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) «А.5 палітаддзелах у сельскай гаспадарцы» заключаецца ў тым, што першасная пастанова ставіць перад намі рад новых задач як

выцякаюць з праробленай работы, з каласальнага росту нашых калгасаў, калгаснага актыва, і ўказвае тых шляхі, па якіх павінна ісці, і пойдзе, далейшае палепшанне кіраўніцтва сельскай гаспадаркай, **усёю** работай у калгаснай вёсцы.

Палітадзелы былі надзвычайнаю формай партыйнай арганізацыі. Перад імі стаялі асобныя, ударныя задачы. Зараз, як гэта ўказаў настападаўскі пленум, кіраўніцтва вёскай ускладнілася. Узраслі задачы кіраўніцтва вёскай. Партыйнае кіраўніцтва павінна ахапіць **усе** бакі жыцця вёскі. У такіх умовах палітадзелы самі па сабе ўжо недастатковы. Новая абстаноўка патрабуе ўмацавання нармальных партыйных і савецкіх органаў, якія ахапляюць сваім кіраўніцтвам вясковую работу **ва ўсёй** яе разнастайнасці: адміністрацыйную, гаспадарчую, культурна-бытавую, фінансавую, будаўніцтва школ, больніц, кінно, клубаў, дарог, розных культурна-бытавых устаноў і т. д. Рост задач кіраўніцтва вёскай патрабуе завяршэння пачатага яшчэ пры ліквідацыі акруг раённага і яшчэ большага, поўнага набліжэння органаў кіравання к вёсцы. Іменна тут ляжыць крыніца таго новага, што прыносіць пастанова ЦК.

Рашэнне ЦК узнімае пытанне ўмацавання раённага звяна, раённага кіраўніцтва на небывалую дагэтуль вышыню. І тое, што палітадзелы МТС будуць пераўтвараны ў звычайныя партыйныя органы, будуць зліты з існуючымі райкомамі партыі, а асабліва вялікія раёны—разбітныя; тое, што ўстанаўляецца пасадка другога сакратара райкома і ствараюцца сельгасаддзелы, і тое, што сакратар райкома партыі будзе зацвярджацца ЦК ВКП(б) — усё гэта выражэнне таго, як ставіцца зараз сталінскі ЦК пытанне аб рабоце райкомаў партыі, аб раённым кіраўніцтве. Іменна таму пленум падкрэсліў, што «пераўтварэнне палітаддзелаў ўзмацняе адказнасць райкомаў».

Значыць, пастанова ЦК—гэта велізарны крок наперад ў справе ўмацавання кіраўніцтва раёнамі. Рашэнне ЦК патрабуе пастаноўкі нашай работы на значна большую вышыню.

Адна з важных умоў паспяховай работы райкомаў у новых умовах—гэта ўспрыняць лепшыя ўзоры палітаддзельскай работы. Тая канкрэтнасць і аперацыйнасць, якую праяўлялі нашы палітаддзельцы, павінны быць перанесены на іншыя галіны нашай работы. Станоўчыя новыя работы палітаддзелаў павінны быць пачынаюцца скарыстаннем раённымі партыйнымі арганізацыямі.

Ці значыць гэта, што ў рабоце палітаддзелаў не было ніякіх недахопаў? Вядома не значыць, бо рашэнне ЦК не азначае, што можна спыніцца на дасягненнях і метадах работы палітаддзелаў і райкомаў партыі ў справе набліжэння кіравання к калгасу, к вёсцы. І ў рабоце палітаддзелаў быў цэлы рад недахопаў, пра якія партыя неаднакроць гаварыла. Значыць той, хто думае ўнесці самасупакоенасць,—не разумее рашэння партыі. У прыватнасці, калі гаварыць аб работніках палітаддзелаў, то тыя з іх, якія з самаздаваленнем падыдуць да рашэння ЦК, будуць азірацца назад, на сваю работу, не будуць ісці далей, будуць разглядаць цяперашнюю работу як верх дасканаласці, а не як расчыстку глебы для далейшай пладатворнай работы на вёсцы, тыя работнікі безумоўна праваляцца на раённую работу.

Справа ідзе пра тое, каб глядзець не назад, а ўперад. Узмацняючы кіраўніцтва калгасамі, мы павінны асаблівую ўвагу звярнуць на яшчэ

незавершаныя работы па раёну, МТС, безумоўна захоўваючы і ўдасканалючы большэвіцкі стыль работы, які выхоўвала партыя сярод палітаддзелаў.

З асабліваю сілай мы хочам падкрэсліць, што на новы ўзровень цыпер павінна быць узнята якасць кіраўніцтва **культурнай** работай з боку раённых арганізацый. Узросшы добрабыт, упэўненасць у яго далейшым росце выклікаюць у калгаснікаў вялікую цягу к павышэнню культурнага ўзроўню. Усе лепшае з вопыту культурна-палітычнай работы палітаддзелаў павінна быць ўспрынята райкомамі партыі.

Культурны рост калгаснай вёскі прад'яўляе значна больш патрабаванняў нашай культурнай рабоце. Культурным мерапрыемствам па вёсцы неабходна надаць сапраўды масавы характар. Гэтымі мерапрыемствамі павінны быць ахоплены самыя шырокія масы калгаснікаў. Ні адной вёскі, у якой за зіму не чабывала-б некалькі раз кіноперасоўка! Ні аднаго калгаса, дзе-б не было за зіму двух-трох лекцый, дакладаў! Трэба паход па асваенню мастацкай літаратуры, абвешчаны ў БССР па ініцыятыве калгаснікаў перадавога Оршанскага раёна, ператварыць у сапраўды масавы паход. Устаноўлены літмінімум павінен быць асвоен тысячамі калгаснікаў. Мы павінны зацікавіцца не толькі тым, як пастаўлена культурнае абслугоўванне кожнага паасобнага калгаса, але і кожнага паасобнага калгасніка. Ці чытае калгаснік, што чытае, ці ёсць у яго цікавячая яго кніга і г. д.—такімі пытаннямі трэба зацікавіцца любому кіраўніку.

Словам, рабоце па культурнаму выхаванню калгасных мас павінна быць удзелена ўвага не меншая, чым павышэнню матэрыяльнага добрабыту калгаснікаў. Заможнае калгаснае жыццё нямысліма без павышэння культурнага ўзроўню калгаснікаў. Удзастак культурнай работы павінен заняць належнае яму месца ў практыцы работы і кіраўніцтва райкомаў партыі і іншых раённых арганізацый. Нельга больш на гэтым участку працаваць рыўкамі, па-кампанейску. Паставіма апошняга члена ЦК ВЛКСМ «Аб культурна-масавай рабоце ВЛКСМ гадоўным чынам у вёсцы» дае комсамольскім арганізацыям разгорнутую, канкрэтную праграму дзеянняў у культурнай рабоце. Гэтую зіму мы павінны ператварыць у зіму вялікай культурнай работы на вёсцы.

У заключэнне мы лічым неабходным спыніцца на пытанні аб **кіраўніцтве МТС** у новых умовах, бо не выключана, што сям-там будуць спробы вярнуцца да старых метадаў кіраўніцтва МТС. Супроць гэтых магчымых спроб мы павінны ўжо зараз мабілізавацца.

Справа ў тым, што пытанні кіраўніцтва МТС павінны знаходзіцца ў цэнтры ўвагі раённага партыйнага кіраўніцтва, бо МТС—гэта сканцэнтраванне тэхнікі, якую дае дзяржава нашай сельскай гаспадарцы, цэнтр тэхнічнага і арганізацыйна-палітычнага кіраўніцтва калгасамі.

Мы павінны сур'ёзна паставіць пытанне аб зоне МТС, бо ў нас, у БССР, часта разглядаюць зону, як тэрытарыяльную, а не як вытворчую адзінку—не дагавор МТС з калгасам вызначае прыналежнасць апошняга к зоне МТС, а тое, што калгас знаходзіцца тэрытарыяльна ў «зоне» МТС. У рэзультатае гэтага зусім няправільнага падыходу да вызначэння зоны МТС мы маем такое становішча, калі ў зонах МТС БССР лічацца 4.500 (у круглых лічбах) калгасаў, а ў сапраўднасці МТС абслугоўваюць толькі 3.121 калгас, знаходзячыся з імі ў дагаворных адносінах. Значыць, значная частка калгасаў (каля 1.500) застаецца на справе без вытворчай дапамогі МТС, а МТС усё-ж пры цяперашнім вызначэнні «зон» адказвае за іх.

У зоне дзеясці, к прыкладу, Дубровенскай МТС лічацца 87 калгасаў, а МТС фактычна абслугоўвае толькі 48 калгасаў. Ясная справа, што пытанне «зоны»—гэта ў вялікай меры пытанне планавання і паляпшання тэхнічна-арганізацыйнага і палітычнага кіраўніцтва МТС калгасамі. Іменна таму мы павінны ўстраніць тую няправільную практыку, якая існуе ў гэтай справе, тым больш, што пры распрацоўцы вясенне-пасейнага плана ёсць сямь спробы планавань па-старому, замест таго каб адмовіцца ад няправільнага вызначэння зоны МТС з усімі вынікаючымі адсюль вывадамі.

Асобую ўвагу—значна большую, чым дагэтуль,—мы павінны ўдзяліць пытанню кадраў МТС. Гэта частак усё яшчэ з'яўляецца запущаным. Можна было-б прывесці цэлы рад прыкладаў, калі людзі, якія правальваюць работу ў адной МТС, пасылаюцца ў другую, калі ў МТС пасылаюцца неправераныя людзі, чужакі. Неабходна чакаць з надобным становішчам. МТС неабходна камплектаваць лепшымі людзьмі. І ў гэтай сувязі неабходна падкрэсліць, што тыя начальнікі палітаддзелаў, якія зараз ідуць дырэктарамі МТС, бяруць на сябе ганаровую работу і тым самым наказваюць, што за паўтара-два гады работы ў палітадзеле яны не толькі былі партыйна-палітычнымі кіраўнікамі, але і навучыліся кіраваць гаспадаркай, работай сельска-гаспадарчай тэхнікі, сталі поўнацэннымі кіраўнікамі МТС.

У сувязі з пастапавамі ЦК аб пераўтварэнні палітаддзелаў МТС ў звычайныя партыйныя органы і з ўстанавленнем ў кожнай МТС пасады намесніка дырэктара МТС па палітаддзельскай частцы, мы павінны яшчэ больш востра таксама паставіць пытанне аб адзіначаллі дырэктара МТС. Сям-там магчымы спробы парушэння гэтага адзіначалля, і ўжо сягоння неабходна перасцяргаць ад гэтага. Дырэктары МТС павінны працаваць так, я кэта падабае большэвікам—і агнём, і ініцыятывай.

Лістападаўскі пленум ЦК ВКП(б), выносячы рашэнні аб адмене картачнай сістэмы па хлеб і аб з'яўленні палітаддзелаў МТС з райкамамі партыі, па сутнасці падвёў вынікі работы партыі ў галіне сельскай гаспадаркі. Поўная перамога калгаснага ладу ў вёсцы, карэннае паляпшэнне кіраўніцтва калгасамі—нось чым абумоўлены пастаповы пленума.

Мы павінны выканаць рашэнне ЦК ВКП(б) аб поўным захаванні для вёскі палітаддзельскіх кадраў, не павінны аслабляць у сувязі з перабудовай работу на працягу змовага перыяда для ўздыму жыццёлагадоўлі і баявой падрыхтоўкі вясны 1935 года. Большэвіцкай рэалізацыяй пастаповы лістападаўскага пленума аб палітаддзелах мы павінны дабіцца паляпшэння ўсёй нашай работы ў калгасных вёсках, дабіцца далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі.

П. М. Кірушын

Рэволюцыйныя падзеі ў Іспаніі

Апошнія падзеі ў Іспаніі прыкавалі да яе ўвагу працоўных усёго свету. І гэта не дарма.

Згодна азначэнню Комінтэрна, Іспанія—адно з слабейшых звянаў у ланцугу еўрапейскіх капіталістычных дзяржаў.

Пад націскам прыгнечанага пролетарыята і сялянства ў 1931 г. была звергнута каралеўская дынастыя ў Іспаніі. 14 красавіка 1931 г. кароль вымушан быў ратавацца за граніцу праз ваенны порт Картахену. Так бесслаўна закончыла свае дні дынастыя Бурбонаў. У Іспаніі была абвешчана рэспубліка, ці, як выразіўся новы ўрад,—«рэспубліка працоўных усіх класаў».

Іспанская палітычная барацьба паміж манархістамі і рэспубліканцамі была па сутнасці барацьбой за пераразмеркаванне сярод памешчыкаў і капіталістаў даходаў, якія выціскаліся з народных мас. Рэжым Альфонса XIII з'яўляўся памешчыцка-буржуазным, бо сярод эксплуатацыйных класаў найбольш прывілеяванае становішча займалі памешчыкі, радавітая дваранская арыстакратыя, якая стала за прадаўжанне старой сістэмы.

Фінансавая і прамысловая буржуазія, змагаючыся за ўладу, імкнулася змяніць сістэму эксплуатацыі, больш «мадэрнізаваць» яе, прыстасаваць да мэтаў яшчэ больш хуткага узбагачэння, «залуціць» у кола капіталістычнай эксплуатацыі пустуючыя памешчыцкія латыфундыі.

І памешчыкі, і фінансавая, і прамысловая буржуазія баяліся паўстання рабочых і сялян, якія хацелі б змяніць стухнелую манархію цішжом, без шуму, без удзелу народу. Паміж іспанскімі кансерватарамі, стаяўшымі за захаванне манархіі, і лібераламі розніца была па сутнасці яшчэ менш, чым паміж адпаведнымі партыямі ў Англіі.

Прывілеяваныя класы Іспаніі афіравалі манархію, каб выражаваць надалей свае прывілеі, але стары манархічны апарат застаўся ў асноўным тым самым, бо добра служыў мэтам эксплуатацыі. Звонена было толькі некалькі дзесяткаў найбольш скампраметаваных чыноўнікаў, але астатнія «далі прысягу» на вернасць рэспубліцы. Каралеўская жандармерыя рэарганізавана была ў «цывільную гвардыю», якая лепш жандармерыі караля выконвала сваю службу задумшэння рэволюцыйнага руху. Гэта яна, «цывільная гвардыя», накрыла сябе сусветнаю «славай» у Касас-Віяхас—невялікай вёсцы, дзе былі спалены ў хатах паўстаўшыя сяляне, якія не хацелі плаціць непасільнага падатку. Тая-ж гвардыя з агнем і мечам праінтэна па палах жаўнеад-

жай Эсірэмадуры, па вуліцах Севільі, адкуль рабочыя не раз выганялі прадстаўнікоў улады, і па многіх іншых гарадах і весках.

«Цывільная гвардыя» не толькі не перашкаджала, але дапамагала стварэнню першых фашысцкіх атрадаў пад кіраўніцтвам Хіль-Роблеса і сына дыктатара Прымо дэ-Рывера. Манархіста генерала Санхурхо, які правёў няўдалас паўстанне з мэтай вярнуць манархію, не толькі не расстралялі, як гэтага патрабавалі рабоча-сялянскія масы, але пасадзілі ў турму, каб дапамагчы яму адтуль уцячы.

Аднак з'явілася было-б думаць, што ў Іспаніі пасля красавіка 1931 года нічога не змянілася. Пануючыя класы крыху перасунуліся. Калі пры манархіі на чале ўлады стаялі памешчыкі, а з імі — царква і верхавінка арміі, якія падтрымліваліся фінансавым і прамысловым капіталам, то пасля рэвалюцыі на перадні плаці выступіла буржуазія, падтрыманая памешчыкамі і рэакцыйнымі коламі дробнай буржуазіі.

Рухаючымі сіламі перавароту 1931 г. былі рабочыя і сяляне. Каніталісты і памешчыкі адыгрывалі контррэвалюцыйную ролю.

На першым этапе рэвалюцыі блок кіруючых груп пастараўся кінуць увесь апарат новай улады, усю сваю сілу супроць пагрозы далейшага паглыблення рэвалюцыі рабочых і сялян. Чыватная ўласнасць абвешчана была свяшчэннай і недатыкальнай, парушэнне права ўласнасці новай ўлада разглядала, як найбольш цяжкае злачынства. Рабоча-сялянскія масы пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі Іспаніі, сіламі якіх і была, па сутнасці, скінута манархія, кінуліся ў бойку за далейшае развіццё буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі, за ўстаўленне рэвалюцыйнай рабоча-сялянскай дыктатуры.

З 23 мільёнаў насельніцтва Іспаніі пераважная большасць — рабочыя і сяляне. Гарадскога пролетарыята 1.230 000 чалавек, сельска-гаспадарчых рабочых — каля 2½—3 мільёнаў, сялянскай беднаты не менш 1½ мільёнаў, прыблізна столькі-ж і сярэднякоў. Разам з сем'ямі яны складаюць больш ¾ усяго насельніцтва — актыў іспанскай рэвалюцыі.

Іспанская прамысловасць — гэхнічна адсталая і раздробленая, пераважна лёгкая. Найбольш індустрыяльныя раёны краіны, акрамя самой сталіцы — Мадрыда: Каталонія, дзе знаходзіцца больш чверці ўсяго іспанскага пролетарыята, Біскаія і Астурія. Пролетарыят апошніх двух правінцый у большасці складаецца з гарнякоў і металістаў. Іспанская метатургія значна развілася за час імперыялістычнай вайны, калі пастаўляла пушкі і зброя дзяржавам Антанты. Пасля вайны іспанская прамысловасць, асабліва металургія, заняпала. Пастаянная вялікая армія беспрацоўных давіць на заработную плату. Іспанія — краіна з найбольш нізкай заробковай платой і высокім пражытковым мінімумам сярод усіх капіталістычных краін Еўропы. Яшчэ жудасней становіцца сельска-гаспадарчых рабочых. Іх заработная плата заўсёды была ніжэй пражытковага мінімуму, а рабочы дзень не абмяжоўваўся. Батракі працуюць па 16 гадзін у суткі і атрымліваюць па 2—2½ пезеты ў дзень (пезета — каля 15 капеек). Маса батракоў жыве не ў дамах, а ў гліняных халупках з дыркаю для дыму ў крышы. Батрацкія хваляванні ніколі не спыняліся, нават і да рэвалюцыі, і асабліва моцны былі ў Андалузскай правінцыі.

Сельска-гаспадарчыя рабочыя звязуючае зв'язно паміж пролетарыятам і сялянствам. Разараючыся, беднякі пераходзяць у батракі, або накіроўваюцца ў горад, і наадварот—безнадзейна-беспрацоўныя рабочыя нярэдка ідуць у вёску і прымаюцца за земляробства. Большасць беднаты, а часта і сярэдняцтва, працуе па найму ў памешчыкаў і кулакоў, асабліва пры зборы вінаграду, абмалоце хлеба. Ні хто іншы, як Фернандо дэ-Лос-Рыос, адзін з правадыроў іспанскага соцыял-фашызма, назваў іспанскіх сялян «жабракамі-ўласнікамі». У Іспаніі 2 проц. насельніцтва (буйныя землеўласнікі, царква, манастыры) з участкамі вышэй 100 га мелі ў сваім карыстанні 67 проц. усёй зямельнай плошчы краіны, тым часам як каля 60 проц. усіх сялян, зямельныя ўчасткі якіх не перавышалі 1 га, уладалі разам толькі 1,1 проц. усёй плошчы.

Ва ўсіх рэвалуцыйных падзеях Іспаніі ў той ці іншай меры удзельнічала і сялянства. Аднак не заўсёды дзеянні пролетарыята і сялянства былі сугучны. Яшчэ і зараз пролетарыят не вядзе за сабой асноўныя масы сялянства, мала скарыстоўвае гэты шматмільённы магутны рэзерв для далейшага разгортвання рэвалюцыі.

Царква яшчэ мае моцны ўплыў на сялян. Большасць сялянскіх кааперацыйных ці палітычных арганізацый кулацкія па свайму складу і кіруюцца каталіцкімі папамі. Тыповай з'яўляецца самая моцная з гэтых арганізацый, так званая «Нацыянальная аграрная партыя». Некаторыя з дзеячоў сялянскіх арганізацый занялі пасля рэспубліканскага перавароту вядомыя пасты (напр. Кірога—міністр флота і моршым рэспубліканскім урадзе Саморы) і пачалі дзейна грамадзянскую рэвалюцыю аграрна-сялянскі рух, абараняючы ўладу капіталістаў і феодалаў.

Каталіцкая царква Іспаніі заўсёды з'яўлялася, а ў значнай меры з'яўляецца і цяпер, буйнейшай эканамічнай арганізацыяй, прывілежаванай кіруючай кастай і вялікай ідэалагічнай сілай. Іспанская інквізіцыя, з данамогаю якой каталіцкая царква распаўсюджвала са сваімі палітычнымі і ідэалагічнымі праціўнікамі, абвінавачваючы іх у ерэтыцтве, у сувязях з нячыстай сілай і т. д., жыццём спальваючы сотні і тысячы людзей на кастрах, уважала ў гісторыю чалавечтва адной з людасенных гэтаў. 200.000 асоб духоўнага звання (1 проц. насельніцтва) мела Іспанія да рэвалюцыі 1931 г. На кожныя 100 чал.—поп ці манах. Усе каталіцкія ордэны, у тым ліку і іезуіты, добра адчуваюць сябе ў іспанскай Іспаніі, маючы 38.000 сабораў, царкав і капіц, 1.000 мужчынскіх манастыроў і 4.000 жаночых. Для нараўнання цікава адзначыць, што ўсёх школ у Іспаніі толькі 35.000, што 45 проц. насельніцтва дагэтуль няграмаднае.

Трэцяя частка ўсяго нацыянальнага багацця належала царкве, у тым ліку і з усен прыгоднай для апрацоўкі зямлі. Царква панавала ў школах, у тэатрах, кіно. Царква асвятляла эксплуатацыю і сама эксплуатавала мільёны сялян. Царква мела сотні газет. Ад 2 да 4 проц. дзяржаўнага бюджэта шлі на ўтрыманне царквы і яе апарата, у дадатак да таго, што яна мела сама. І ўсё-ж з амбонаў кожнай царквы прапаведвалася: «Царство мое не от мира сего».

Царква мае намер панаваць і далей. Але народныя масы думаюць інакш. Увесну 1931 года, неўзабаве пасля перавароту, стыхійная народная ярасць вылілася ў падпале і разбурэнні многіх сучасных царкав і манастыроў. Толькі ваенная сіла ўрад падавіў гэту непасрэд-

ную расправу з паном і малахам. Над даўленнем народных мас депутаты ўстаноўчага сходу былі прымушаны прыняць закон аб аддзяленні царквы ад дзяржавы і выгнанні з Іспаніі іезуітаў. Царкоўныя маёнткі падлягалі агульнаму закону аб зямельнай рэформе. Але папскі нунцы ў Мадрыдзе ўсё яшчэ прадстаўляе сабою нібы прадстаўніка самастойнай дзяржавы ў дзяржаве і пасылае ногы ўраду. Асноўная частка багаццяў, у тым ліку зямля, засталася ў царквы. Кожную нядзелю любі з амбонаў абарачаецца ў трыбуну для контррэволюцыйнага мітынга, дзе грамяць рэвалюцыю, бязбожных камуністаў, дзе наклікаюць на вінаватых ва ўсіх грахах супроць царквы тысячы пякельных мук і пракляццяў.

Рэспубліканскі «рэвалюцыйны» ўрад, да апошняга урада Леруса ва ўсёй сваёй дзейнасці праводзіў адзіную і паслядоўную лінію на захаванне класа памешчыкаў і памешчыцкага землеўладання. Закон 15 верасня 1932 г. аб адабрацці пустуючых зямель без правядзення метэрацый нікогды не мог даць сялянам, бо на падобныя работы ў іх не было сродкаў.

Закон аб зямельнай рэформе, прыняты ўрадам, не прадугледжваў канфіскацыі зямель. Зямля магла быць перададзена толькі за плату, прычым перададзены маглі быць толькі найменш даходныя, пустуючыя, непатрэбныя і памешчыкам участкі.

Згодна закону аб «зямельнай рэформе», прынятаму ўрадам 15 верасня 1932 года, памешчыцкая зямельная маемасць у вёсцы не толькі не знішчалася, але наадварот, захоўвалася і ўзмацнялася; прыбыткі памешчыкаў павялічваліся.

Пародле гэтага закону «усе латыфунды ў Іспаніі знішчаюцца», але... 1) застаюцца ў карыстанні іх уладароў усё «культурныя», «культурныя» маёнткі. Вызначэнне «культурнасці» і яе ступені залежала толькі ад самога буржуазна-памешчыцкага ўрада; 2) нават і «некультурных» гаспадарках у карыстанні памешчыка заставалася: на непалітых землях да 500—750 га (лугі і плоданасенныя гаспадаркі) і паліўных—да 50 га.

Такім чынам, палітоўны пустуючыя буйныя латыфунды абарачаліся ў менш шырокія, затое больш інтэнсіўныя і ўсё-ж такі даволі буйныя, больш даходныя зямляробскія прадпрыемствы. Надзеі сялянскіх мас гэтым законам былі абмануты.

Рэформа была абстаўлена такой колькасцю розных фармальнасцей, для выканання іх патрэбна было столькі часу (літаральна дзесяцігоддзі), што памешчыкі маглі быць «спакойны». Акрамя таго, жорсткі аграрны крызіс побач з прамысловым, падзенне цен на прадукцыю сельскай гаспадаркі ніжэй сабекошту, масавае разарэнне сялян, прадажа маемасці з малатка і іншыя «украсы» буржуазна-рэспубліканскага рэжыма развешваюць надзеі сялян на сучасную ўладу.

Гаворачы аб розных сацыяльных сілах, якія могуць быць скарыстаны кампартыяй Іспаніі і іспанскім пролетарыятам для далейшага разгортвання рэвалюцыі, пельга забываць гарадскую дробную буржуазію і розныя інтэлігенцкія праслойкі: саматужнікаў, настаўнікаў, ніжэйшыя пласты чыноўніцтва, маючыя жабрацкі жыццёвы ўзровень. Усе яны займаюць хіцкія пазіцыі, часам могуць напаўняць нават фашысцкія арганізацыі, але гэта зусім не значыць, што значную іх долю пельга заваяваць для справы рэвалюцыі. Студэнты і рабочыя ў 1930 годзе ўдзельнічалі разам у рэвалюцыйных выступленнях, леп-

шыя сучасныя рэвалюцыйныя пісьменнікі Іспаніі, якія паходзяць з дробна-буржуазнай інтэлігенцыі, ва ўвесь голас заявілі аб сваёй салідарнасці з пролетарыятам (Рамон Х. Сэндэр, Марыя Тэрэза Леон, Рафаэль Альберці і інш.).

* * *

Афіцыйная іспанская думка хоча унушыць усюды, чак ваёй краіне, так і за мяжой, што Іспанія—адзіная нацыянальна адвародная краіна. Гэта вялікая хлусня. Іспанія прадстаўляе сабою дзяржаву, дзе кастыльская пануючая нацыя прыгнятае абласці, населеныя нацыянальнымі меншасцямі—Каталонію, Біскайю і Галісію. Першыя дзве абласці маюць даволі высокую развітую прамысловасць і шматлікіх пролетарыят, і толькі ў Галісіі пераважае земляробства. Акрамя таго, Іспанія належыць частка Марокко, дзе за апошнія гады вяліся змалі, безупыннымі войны, бо мараканцы не здавалі без бою сваёй нацыянальнай свабоды. Таксама ў Афрыцы Іспанія належыць вузкая берагавая паласа Рыо-дэ-Оро, населеная неграмі. Для безупынных войнаў Афрыцы іспанскі ўрад стварыў з наймітаў усіх нацыянальнасцей Еўропы так званы чужаземны легіён, у якім багата прадстаўлены рускія белавардзейцы. Гэты легіён адіраў значную ролю пры падаўленні апошніх паўстанняў у Каталоніі і Астурый.

Доўгія гады іспанскі ўрад сваёй вялікадзяржаўнай палітыцы прыгнятаў і прыгнятае нацменшасці. Пасля рэвалюцыі, калі Каталонія аб'явіла сябе аўтаномнай рэспублікай у складзе Іспанскай федэрацыі, Мадрыд павінен быў уступіць і прызнаць гэту аўтаномію, хоць федэрацыйнай рэспублікай Іспанія не зрабілася. Аб аўтаноміі Галісіі і Біскайі, тым больш аб адкітанні войск з Афрыкі, «рэвалюцыйны» ўрад не дапускаў і мыслі.

Каталонская буржуазія не хацела ісці на паводзе феадалізму Іспаніі, увесь час надкрэсліваючы даволі высокую развітасць сваёй прамысловасці, высокі ўзровень нацыянальнай каталонскай культуры і мастацтва. Аднак да рэвалюцыі выкладанне на нацыянальных мовах, акрамя іспанскай, было забаронена ва ўсіх школах Каталоніі і іншых нацыянальных абласцей. Пасля рэвалюцыі была зроблена ўступка толькі для Каталоніі, ды і то часткова.

Выніковым ланкам каталонскага аўтазаміскага руху былі пачаткі кастрычніцкіх падзеі. Каталонскі ўрад, падтрыманы самымі шірокімі масамі, аб'явіў аб аддзяленні Каталоніі ад Іспаніі, накуль там кіруе рэакцыйны ўрад Меруса, але далей дэкларацыі не пашоў. Спачухаўшыся хвалі рабоча-сялянскага паўстання, ён даў сябе арыштаваць камандуючаму войскам цэнтральнага ўрада, і з таго часу прызначная каталонская аўтаномія спыніла сваё нядоўгае існаванне. Буржуазія нацыянальных абласцей паказала, што яна няздольна змагацца за сваю нацыянальную самастойнасць. Нацыянальныя меншасці Іспаніі могуць быць вызвалены толькі ў выніку пролетарскай рэвалюцыі, толькі ў Савецкай Іспаніі.

На той стадыі развіцця іспанскай рэвалюцыі, на якой яна становіцца зараз (задача стварэння дыктатуры рабочых і сялян), рухуючым сілай рэвалюцыі з'яўляецца пролетарыят і сялянства пры тэамаі пролетарыята.

Да апошняга часу большасць іспанскага пролетарыята ішла за сацыял-дэмакратамі і анархістамі, чым і абумоўлівалася яго слабасць

: паражэнні. За кампартыяй ішла меншасць пролетарыята; тым не менш толькі комуністычнай партыі належыць будучыня, бо толькі яна прадстаўляе сапраўдныя інтарэсы рабочага класа Іспаніі, толькі яна, заваяваўшы большасць пролетарыята, навядзе яго ў належны момант к заваяванню палітычнай улады.

Соцыялістычная партыя Іспаніі існуе з 1876 года. Яе заснавальнікам і гонарным кіраўніком увесь час, да самай сваёй смерці, быў Пабло Іглесіяс. Гэта тыповая соцыял-дэмакратычная партыя, якая нічым у асноўным не адрозніваецца ад іншых еўрапейскіх партыі падобнага ж роду, прадстаўляе інтарэсы найбольш кваліфікаванай верхушкі рабочых і тэхнічнай інтэлігенцыі. Максімум угодлівасці соцыялістычная партыя праявіла ў час дыктатуры Прымо дэ-Рывера. У той час, як іншыя партыі, як партыя камуністаў, павінны былі або пакінуць сцэну або ісці ў падполле, СІІ прадаўжата працаваць зусім легальна, і галоўная газета партыі «Соцыяліст» выходзіла увесь час без затрымак.

Фактычна соцыялістычная партыя увесь час супрацоўнічала з генералам дыктатарам. Правадыр партыі Бестэйро атрымаў ад Прымо дэ-Рывера нават афіцыйную камандыроўку ў Лондан для вывучэння і прыняцця дзейнасці лейбарысцкай партыі і пасаджэння іх у Іспаніі. Генерал у ім не памыліўся. Пасля рэвалюцыі Бестэйро ў якасці старшыні Устаноўчага сходу «верай і праўдай» служыў буржуазіі і, агітуючы Іспанію рэспублікай працоўных усіх класаў, дапамог у першую чаргу захаванню капіталістычнага ладу і прыватнай уласнасці на зямлю і заводы.

У першым рэспубліканскім урадзе прымалі ўдзел 3 міністры-соцыялісты «левы» Ларго Кабальеро, Фернандо дэ-Лос-Рыос і Прыэто. Яны і нясуць, разам з усім урадам, адказнасць за ўсе буржуазныя злачынствы супроць рэвалюцыі, за крываўныя падзеі ў Севільі, Валенсіі, Эстрэмадуры і Касас-Вьехас. Маючы значную колькасць галасоў ва Устаноўчым сходзе і правінцыяльных органах самакіравання, маючы сваіх міністраў і вялікую колькасць вышэйшых чыноўнікаў, соцыялістычная партыя не рабіла нават малейшай спробы соцыялістычных пераўтварэнняў.

Іспанскія соцыялісты (разам з анархістамі) выраганалі буржуазны парадокс і зараз усімі мерамі расчыхляюць шлях для замацавання фашысцкай улады. У апошні час, калі рабочыя масы пачалі адыходзіць ад соцыялістычнай партыі Іспаніі, раскрыўшы яе здрадніцкі твар, соцыялісты пачалі сысць «левымі» фразамі і нават агаласілі аб узвядзенні пролетарскай дыктатуры. Аднак усе спробы кампартыі стварыць і сапраўды антыфашысцкі фронт рабочых да 1934 года вынілі бясплоднымі. Соцыялісты пад рознымі матывамі адмаўляліся ад уступлення ў фронт, лічычы яго «маскоўскаю улоўкай». Ларго Кабальеро на ўсе прапановы аб агульным фронце няўважна адказваў: «Мы-ж прадстаўляем амаль адно і тое самае, навошта нам яднацца»—і сталі здрадніцкай лінія, палітыка расколу рабочых і траўлі Савецкага саюза працягваліся.

К пачатку 1934 года соцыялістычная партыя Іспаніі, пад напорам рабочых, пайшла па шляху арганізацыі «Альянса Обрэра» («Рабочы саюз»). Пасля ў рабочы альянс уступіла і кампартыя, паставіўшы перад сабой задачу—пераўтварыць «Альянс Обрэра» у сапраўдны орган адзінства фронту. «Альянс Обрэра» кіравала апошнімі баямі рабочых, але не таму, што ў ёй удзельнічала соцыялістычная партыя. Соцыялісты рабочыя, удзельнікі баевых дзеянняў наперадкор усім

дырэктывам і тактыцы сваёй партыі. Вiну за часовае паражэнне рабочых у Астурый ў значнай меры нясуць соцыялісты—правадыры партыі. Уступленне партыі ў арганізацыю адзінага фронту было толькі фармальным адводам вачэй рабочых, у рэчаіснасці-ж здрадніцкая роля партыі прадаўжалася. Кампартыя Іспаніі правільна лічыць, што чэсныя рабочыя, прадавыя члены партыі, могуць і павінны быць адарваны ад соцыялістычнай партыі. Кампартыя Іспаніі ў гэтым напрамку вядзе работу, і не без поспехаў.

Над кантролем і кіраўніцтвам соцыял-дэмакратычнай партыі знаходзіцца «Усеагульны Саюз Рабочых»—мацнейшая профсаюзная арганізацыя; яе ўплыў найбольш адчуваецца ў Мадрыдзе і паўночна-заходняй частцы Іспаніі. Яна налічвае зараз каля 850.000 членаў.

Іспанскія анархісты па ідэалогіі ёсць партыя дробнай буржуазіі. Гэта партыя існуе вельмі даўно, хоць і не з'яўляецца адзінай, цэнтралізаванай. Самы прынцып анархізма забараняе гэта. Традыцыі анархізма бяруць пачатак яшчэ ў Бакуніна і яго «Альянса» у Інтэрнацыянале; і тады ўжо анархісты адыгрывалі здрадніцкую ролю ў рабочым рэвалюцыйным руху, што ў свой час бліскуча даказаў Ф. Энгельс у сваім вядомым памфлеце «Бакуністы за работай». Стоячы на пазіцыі «аіты-дэяржаўнасці», лічачы непатрэбным арганізацыю пратэтарскай дзяржавы і ўдзел пралетарыята ў палітычнай барацьбе, анархісты фактычна даюць поўную свабоду дзеінасці памешчыкам і буржуазіі, а таксама іх ураду. Анархісты лічаць сябе «саманалевай падпый у свеце», значна левей камуністаў, але іх «левізна» не заходзіць далей фразы. На кожным кроку ў практыцы яны здраджваюць інтарэсам рабочага класа і вядуць трусліваю згодніцкую палітыку.

Пастя фанішскага перавароту Прымо дэ-Рывера анархісты распусты і сваю федэрацыю і аб'явілі аб спыненні барацьбы, не чакаючы нават аднаведнага ўрадавага распараджэння. Прадаўжалі існаваць толькі паасобныя арганізацыі анархістаў у правінцыі. Калі на чале ўлады стаў генерал Берэнгер, які лічыўся лібералізмай свайго падрэднага, анархісты з'явіліся да яго і, указваючы на вялікую камуністычную небяспеку, а таксама адзначаючы свае «заслугі» у барацьбе з камунізмам, прасілі дазволу на аднаўленне анархісцкай федэрацыі. Берэнгер гэта ахвотна дазволіў, і не памыліўся. Анархісты ўвесь час лічылі сваім доўтам змагацца з камунізмам.

Ухіляючыся ад палітычнай барацьбы, анархісты не змагаюцца з буржуазным урадам, не падтрымліваюць камуністычных патрабаванняў аб канфіскацыі памешчыцкай і манастырскай зямлі і чэрадачы яе селянам, аб разбраценні рэакцыі, аб увядзенні явячым парадкам 7-гадзіннага рабочага дня і інш. Затое яны прымаюць удзел ва ўсіх урадавых кампанях і арганізацыях, якія ставяць мэтан аслабцы камунізм.

Анархісцкае кіраўніцтва адмовілася ўдзельнічаць у арганізацыі адзінага рабочага фронту «Альянса Обр-эра», чым канчаткова паказвала перад усім рабочым класам свой здрадніцкі твар. Трэба спадзявацца, што усё гэта паскорыць адыход ад анархізма найбольш чэсных і адданных рэвалюцыі рабочых і дапаможа ім хутчэй звярнуцца ў рады барацьбітоў за савецкую Іспанію.

Над кіраўніцтвам анархістаў знаходзіцца анарха-сіндкалісцкая плынь профсаюзаў—«Нацыянальная Канфедэрацыя Працы», якая налічвае каля 300 000 чалавек. Галоўным друкаваным органам іста-

скага анархізма з'яўляецца газета «Солідарыдад Обрэра» («Рабіцая салідарнасць»), брудны напоўфашысцкі антысавецкі лісток.

Не прыходзіцца гаварыць аб тым, што контррэвалюцыйны трацкізм у сваім органе «Комунізма» сее смутак і песімізм у рабочых масах, заяўляючы, што пролетарская рэвалюцыя ў Іспаніі не ўдалася, што трэба згодтваць бардыёу, бо ў бліжэйшыя гады да ўлады чамусьці прыйдзе фашызм.

Трацкісты лічаць лінію іспанскай кампартыі на ажыццяўленне гегемоніі пролетарыята ў буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі «права-анартуністычнай».

Іспанскія трацкісты (разам з трацкістамі ўсіх іншых краін) трымаюць палітыку Комінтэрна, накіраваную на пабудову сацыялізма ў СССР, «нацыяналістычнай» і распаўсюджваюць сярод рабочых мас паклёпніцкую думку, нібы Комінтэрн, зрабіўшыся як-бы «нацыянальнай партыяй» СССР, ставіць стаўку на збліжэнне СССР з буржуазнымі дзяржавамі, заключае з імі розныя пакты, уваходзіць у Лігу нацыяў і пакуль што не думае аб рэвалюцыях у іншых краінах і не жадае іх. Комінтэрн, моу, хацеў-бы пазбавіцца ад іспанскай рэвалюцыі.

Як сапраўды «перадавы атрад контррэвалюцыйнай буржуазіі», трацкізм на справе бліжэцца з усімі элементамі, вяржымі камунізму.

Цяжкае эканамічнае становішча іспанскага пролетарыята, змяньшэнне жабрацтва, з аднаго боку, і наяўнасць слаўных рэвалюцыйных традыцый—з другога, ствараюць добрую глебу для развіцця рэвалюцыйнага пролетарскага руху. Але традыцыі анархізма і сацыял-рэфармізма даюць яшчэ на пэўныя колы рабочых, перашкаджаюць ім стааніцца над сцягі камуністычнай партыі і на справе, а не толькі на словах, кінуцца на зруйнаванне капіталізма.

Распыленасць і палітычная раздробленасць іспанскага пролетарыята не ў малой меры тлумачыцца і тым, што ў Іспаніі амаль няма буйных прадпрыемстваў, якія налічвалі-б дзесяткі тысяч рабочых. Толькі на доўначы і ўсходзе Іспаніі—у Астурый і Каталоніі—найбольшая згуртаванасць пролетарыята.

Гісторыя апошніх год у іспанскім рабочым руху гэта гісторыя наступовага праяснення класаван свядомасці рабочых, гісторыя ўсе большага і большага вызвалення іх з-пад уплыву (як арганізацыйнага, так і ідэалагічнага) здрадніцкіх партый, гісторыя наступовага росту і ўзмацнення камуністычнай партыі. Гэты працэс далёка яшчэ не скончыўся, і толькі зараз намічаецца пералом. Працоўныя масы хутка усведамляюць усё «прыгоства» «дэмакратычнага» рэжыма, які перарастае ў фашызм, добра адчуваючы сябе толькі на рабочай крыві, і ідуць туды, дзе выкоўваецца сапраўдная будучыня рэвалюцыйнай Іспаніі—у камуністычную партыю.

* * *

Адзіным сапраўдным прадстаўніком і кіраўніком рабочага класа Іспаніі з'яўляецца слаўная Камуністычная партыя Іспаніі—секцыя Камуністычнага Інтэрнацыянала. Кампартыя ўзнікла ў 1920 і 1921 гг.

У пачатку рэвалюцыі 1931 г. кампартыя прадставіла сабою невялікую групу ў 1.200 чалавек, якія мала звязаны былі з пролетарыятам, а тым больш з сялянствам, не зусім выразна ўяўлялі перспектывы развіцця іспанскай рэвалюцыі і хварэлі многімі адрыжккамі рэфармізма і анархізма. Ранейшае (да кастрычніка 1932 года) кіраў-

ництва партыі—Булехос, Адамэ, Вега і Трылья—адрывала партыю ад шырокіх рабочых мас, ператварала яе ў сектанцкую арганізацыю, яе следавала дырэктывам Выканкома Комінтэрна і не праяўляла асаблівай актыўнасці ў ачысцы партыі ад трацкісцкіх элементаў і прыхільнікаў здрадніцкай групы Маурына, якая з гонарам называла сябе «Комуністычнай партыяй Каталоніі і Балеарскіх астравоў». Анархісцкая адрыжка ранейшага партыйнага кіраўніцтва сказвалася яшчэ і ў тым, што яно яўна недаацэньвала неабходнасці скарыстаць легальныя магчымасці; да апошняга часу партыя не мела ні аднаго дэпутата ў парламенце, калі не лічыць толькі нядаўня прынятага ў партыю і ўжо выключанага адваката-журналіста Хозе Бальбонтына, і толькі ў апошніх выбарах у парламент быў праведзен т. Болівар Ён і скарыстоўвае парламенцкую трыбуну для таго, каб граміць з яе буржуазна-наменшчыцкі лад. Карыстаючыся вялікім аўтарытэтам у рабочых масах, кампартыя арганізацыйна не замацоўвала сваіх поспехаў і ўвесь час, да 1933 года, заслабала дробнай партыяй, якая далёка не па ўсіх кутках Іспаніі мела свае арганізацыі.

З пачатку 1933 года новае партыйнае кіраўніцтва дабілася пэўнага пералому ў рабоце. Ужо к сярэдзіне 1933 года партыя налічвала 18.000 членаў, а зараз—больш 30 тысяч. Цяперашняе падольнае становішча партыі, бесспрэчна, адпавядае ад яе найбольш хісцкія элементы, загос партыя ўзмацніла свежым прыгокам сіл, пачаўшы тымі работамі, якія ў апошніх баях бачылі ў кампартыі свайго адзінага правадыра.

Амаль 34 ўсяго перыяда свайго існавання, як палітычнай партыі, кампартыя Іспаніі правяла ў падполлі. Не паспела яна яшчэ як след сфармавацца, як на яе абрушылася генеральская дыктатура Прымо Дэ-Рывера, як быў задушан яе друк і левыя барацьбіты яе засаджаны ў турмы. Туды партыя яшчэ не мела вопыту нелегальнай барацьбы; некаторым нават з партыйных актывістаў здавалася, што ў падпольных умовах працавань не мела, што на час генеральскай дыктатуры трэба прыняць палітычную барацьбу. Але авангард партыі, лепшая яе частка, адважна ішоў наперад: прыклад работы расійскай левінскай партыі, паспяхова працаваўшай у самых цяжкіх умовах падполля, быў у яго перад вачыма.

У час ваіны ў Марокко кампартыя бяскучна правяла кампанію супроць калоніяльнай палітыкі Іспаніі. Гэта кампанія каштавала партыі многа афяр: сотні комуністаў былі засаджаны ў плавучыя турмы ці сасланы на верную смерць у нездаровыя афрыкацкія калоніі. Трэба памятаць, што партыя ўвесь час была вельмі маленькаю, што ў перыяд нават найбольшай яе актыўнасці да рэвалюцыі ледзь яе членаў не перавышаў 1½ тысяч чалавек. Такая невялікая армія стала супроць амаль 40.000 сацыялістаў і яшчэ большай колькасці анархістаў, выкрываючы іх здрадніцтва перад шырокімі масамі рабочых.

Не раз лепшыя барацьбіты комуністычнай партыі стаялі перад ваенным судом па абвінавачванні ў «дзяржаўнай здрадзе». Анарх-фафармісцкі друк «ідэалагічна» падрыхтоўнаў такога роду суды, называючы іспанскіх комуністаў «маскоўскімі агентамі», якія нібы вядуць шпіёнскую работу на загаду Масквы.

Рэвалюцыя адкрыла перад партыяй шырокія перспектывы. Партыя вышла з падполля. Яна атрымала магчымасць весці работу ў шырокіх размерах. Асноўнае, што стаяла перад партыяй, гэта—даказаць самым шырокім масам сялян і рабочых, што рэвалюцыя не

закончала, што яна прадаўжаецца і павінна прадаўжацца да тых, да поўнага знішчэння ўсіх рэштак феадалізма і капіталізма, да ўстанаўлення ўлады рабочых і сялян і, далей,—да ўстанаўлення пралетарскай дыктатуры. Знішчэнне каралеўскай улады, гаварылі камуністы масам, нічога не дае працоўным, калі ўзяць прадаўжае заставацца ў памешчыкаў, калі рабочых увесь час душыць вялікі рабочы дзень (14—16 гадзін), беспрацоўе, адсутнасць соцыяльнага законадаўства.

Забастовачны рух, які набыў асабліва вялікія памеры ў час рэвалюцыі, праходзіў пры самым шырокім удзеле кампартыі. Іменна тады стачка канчатася перамогаю рабочых, калі на чале яе становілася кампартыя. Кожная эканамічная забастоўка цягнулася абарачалася ў палітычную, калі ёю кіравалі камуністы. Замест улюбёных анархістамі метадаў разрознёных забастовак паасобных прадпрыемстваў камуністы высоўвалі практыку агульных стачак, ахапляючых цэлы горад ці цэлую правінцыю, нават усю Іспанію. Лепшым таму прыкладам з'яўляецца ўсеагульная забастоўка, аб'яўленая ў ноч з 4 на 5 кастрычніка 1934 г. і пераросшая ва ўзброенае паўстанне. І ў гэтым паўстанні члены партыі не хаваліся па кутках, але афіравалі свае жыццё, вядучы за сабою масы супроць банд генерала Очоа.

Компартыі ўдалося правесці цэлы рад забастовак, накіраваных супроць фашызма не толькі іспанскага, але і ўсюхага іншага. Падобная забастоўка, арганізаваная ў лютым 1934 года ў правінцыях Астурый і Замора, ахапіла 125.000 чалавек. Такую масу рабочых ўдалося падняць камуністам пад сцягам чыста палітычных лозунгаў, наперакор контр-агітацыі анархістаў і соцыялістаў.

Партыя бліскуча правяла кампанію за вызваленне т. Тэльмана, уцягнуўшы ў яе многіх радавых анархістаў і соцыялістаў. Партыя правяла рад бліскучых кампаній супроць фашызма; некаторыя з гэтых кампаній выліваліся ў палітычныя стачкі.

Варта адзначыць кампанію, якая скончылася палітычнай забастоўкай пратэста 21 красавіка 1934 года супроць фашысцкага злёту ў Эстуріяле (каля Мадрыда). Іспанскія фашысты, захопленыя прыкладам масавых злётаў сваіх нямецкіх аднадумцаў, хацелі склікаць у Эстуріяле не менш 100.000 фашысцкай моладзі. Дзякуючы арганізаванай камуністамі забастоўцы, у Эстуріял магло прыбыць ледзь 4.000 чалавек, і фашысцкі злёт быў сарваны. Такім-жа парадкам быў сарваны другі фашысцкі злёт, які намячаўся на 8 верасня 1934 г. у г.р. Кавагандзе. На гэты злёт магло прыбыць толькі 500 чал., маючых уласныя аўтамабілі, бо чыгуначнікі адмовіліся правозіць фашыстаў. На гэты-ж дзень у Мадрыдзе намячаўся з'езд каталонскіх памешчыкаў, верных іспанскаму ўраду (калі 200.000 чалавек), але ён быў таксама сарваны, дзякуючы вялікай дэманстрацыі пратэста і палітычнай забастоўцы ў Мадрыдзе, арганізаваным зноў-жа кампартыяй.

К сярэдзіне 1934 года кампартыя Іспаніі ўжо вырасла ў грозную сілу, якая палыхала буржуазна-памешчыцкі ўрад.

Компартыя кіруе даволі моцным профсаюзным рухам, хоць колькасць і слабейшым рэфармісцкіх і анарха-сіндыкалісцкіх профсаюзаў. Профсаюзы, якія стаяць на пазіцыі Профінтэрна, налічваюць ужо 150.000 членаў. Фашысцкі ўрад Леруса будзе імкнуцца разваліць рэвалюцыйныя профсаюзы, але дабіцца гэтага яму не ўдасца, бо за ім стаяць шырокія масы яшчэ неарганізаваных рабочых, якія з-

кожным днём усё больш і больш адчуваюць, што адзіны паратун ад галечы і беспрацоўя—толькі пад сцягам комунізма.

КП Іспаніі добра наладзіла свой друк. Увесь час больш-менш рэгулярна выходзіла цэнтральная газета «Мундо Обрэро» («Рабочы свет»). Яна, праўда, часта закрывалася і вымушана была мяняць сваю назву на «Пролетарскі свет», «Слова» і т. д. Ёсць і правінцыйныя газеты, лэйшая з іх «Каталунья роха» («Чырвоная Каталонія»). Увесь час рэгулярна выходзіў тэарэтычны орган партыі «Эль большэвізм» («Большэвізм») і орган Выканкома Комітэру для іспана-амерыканскіх краін «Інтернасіонал комуніста» («Комуністычны Інтернацыянал»), які ў асноўным з'яўляецца паўтарэннем рускага выдання таго-ж часопіса, але ў ім заўсёды ёсць рад дадатковых аргументаў, асвятляючых пытанні Іспаніі і Лацінскай Амерыкі.

* * *

Рэвалюцыя 14 красавіка 1931 г. не задаволіла ні аднаго з патрабаванняў працоўных. Цяжар прамыслова-аграрнага крызіса прадаўжаў паглыбляцца, расла рэвалюцыйная энергія рабоча-сялянскіх мас.

Аб росце рэвалюцыйнай энергіі рабоча-сялянскіх мас сведчыць забастовачны рух рабочых і батракоў і сялянскія хваляванні. Яшчэ да рэвалюцыі Іспанія кіпела ў агні забастовак, і іх крывая безупынна расла ўверх. 1929 год дае больш 100 забастовак з 200.000 удзельнікаў. У 1930 г. колькасць забастовак вырастае да 527, колькасць іх удзельнікаў даходзіць да 1 мільёна чалавек. Пачалі практыкавацца забастоўкі, у большай частцы якіх выстаўляюцца палітычныя патрабаванні. За гэты год каля 60 гарадоў мелі ўсеагульныя забастоўкі, некаторыя з іх, як Севілья, Більбаа, Малага па 4 разы за год.

Бастуючыя рабочыя пачынаюць прад'яўляць патрабаванні пераважна палітычнага характару. Тут сказваецца ўзрастаючы ўплыў комуністычнай партыі. Рабочыя патрабуюць пакарання тых, хто вынаваты ў расстрэлах бастуючых, адстаўкі ненавісных ім міністраў — Маўра (міністра ўнутраных спраў) і Ларго Кабальеро (міністра працы, соцыяліста) і роспуску цывільнай гвардыі.

Найбольш моцнаю забастоўкай была севільская, якая пачалася 20 ліпеня 1931 года. Горад на некалькі дзён апынуўся ў руках рабочых, і ўрадавае войска разам з жандармерыяй павінна было адвасаваць яго пушкамі і бомбамі.

У 1932 годзе забастовачная хваля вырасла яшчэ больш. У студзені баставала ўжо каля 1 мільёна рабочых, у лютым—1.300.000. На такім узроўні забастовачны рух трымаўся ўвесь гэты год. Амаль кожны дзень успыхвала па 10—15 новых стачак. За лістапад і снежань іх было больш 500. Колькасць бастуючых за год вылічваецца многімі мільёнамі.

На такім-жа ўзроўні забастовачны рух трымаецца ўвесь 1933 і 1934 год, прычым у апошнія месяцы паасобныя забастоўкі ўсё больш і больш пераходзяць ва ўзброеныя сутычкі з цывільнаю гвардыяй і штурмавымі атрадамі фашысцкай «Аксіён папуляр». Гэта паказваюць крывавыя падзеі 1933 года ў Сарагосе, Мадрыдзе, Валенсіі, Кадыксе і інш.

Не менш паказальнаю была і крывая развіцця масавых выступленняў батракоў і сялян у вёсцы. Дакладныя лічбы тут прывесці цяжка, бо буржуазны друк замоўчвае размер рэвалюцыйнага руху

ў вёсцы, але і наасобныя факты надта паказальны. Амаль заўсёды хваляванні ў вёсцы канчаліся сутычкамі з паліцэйскімі сіламі. Губернатар правінцыі Толедо, прыехаўшы на ўсмірэнне батракоў, павінен быў уцякаць. У радзе месц сяляне і батракі палілі памешчыцкія маенткі і пасевы (Лебрыха, Касалья, дэ ля-Сьерра і г. д.), або захаплялі памешчыцкую зямлю, жывёлу, інвентар (правінцыя Сарагосса, Бадахос і інш.). Часта сяляне праганялі з вёскі зборшчыкаў падатку, адмаўляліся ўносіць памешчыкам арэндную плату. Рабочыя аб'яўлялі забастоўкі салідамасці (у Севільі, Хавне, ля-Корунья), каб падтрымаць забастоўку батракоў.

Усе гэтыя факты паказваюць, што рэвалюцыйная энергія іспанскіх працоўных мас увесь час расла і расце. Рабочым і сялянам Іспаніі не хадала толькі згуртаванасці, арганізаванасці і належнага палітычнага кіравніцтва. Далека не заўсёды забастоўкамі і рэвалюцыйнымі ўспышкамі кіравалі камуністы. Там, дзе ініцыятыва і кіраўніцтва пераходзілі ў рукі анархістаў, ці соцыял-фашыстаў, рух амаль звычайна канчаўся паражэннем і дэзарганізацыяй рабочых і батракоў. Да самага апошняга часу камартыя не змагла ў шырокіх рамерах пракінуць у вёску.

Затое там, дзе забастоўка рабочых канчалася перамогай, апошня заўсёды была вынікам камуністычнага кіраўніцтва. Толькі камартыя за апошнія 3 гады па-сапраўднаму накіроўвала к загадзя вызначанай і добра афрэсленай мэце заваяванню ўлады баявую сілу пролетарскіх і поўпролетарскіх мас.

Урад не раз практыкаваў правакацыі, каб дабіцца разгрому рэвалюцыйных арганізацый. Буйнейшая з правакацый была разграна 8—12 студзеня 1933 г. У дакладна вызначаны час, добры вядомы паліцы, пачалася чарговая анархісцкая «соцыяльная рэвалюцыя». Маленькія групкі анархістаў і паліцэйскіх агентаў па 4—5 чал. пачалі кідать бомбы, узрываць брук, перакідваць трамваі. Рабочыя масы гэтага выступлення не падтрымалі. Пасля падаўлення «рэвалюцыі» ўрад абвясціў, што захвачаны 364 бомбы, 1 вінтоўка і 23 рэвальверы. Суадносны відаў зброі сведчаць аб яе анарха-паліцэйскім паходжанні. Гэта не перашкодзіла ўраду пачаць арышты імяна камуністычных рабочых у Мадрыдзе, Барселоне, Сарагоссе, Валенсіі, Севільі і Кадыксе. Акурат тады-ж і адбыліся вядомыя цяпер усяму свету падзеі ў Касас-Вьехас.

Мэта ўрада—дабіцца з дапамогай правакацыі разгрому камуністычнага руху—не удалася. Рабочыя масы ўсе ў большай і большай колькасці становіліся пад сцяг камартыі. У адказ на гэта ўрад, які к таму часу вызваўся ад сацыялістаў (яны пакінулі ўрад, каб не кампраметаваць сябе канчаткова перад рабочымі масамі), пачаў іхаманкава арганізоўваць і ўзбройваць фашысцкія атрады. Згуртаванне фашысцкіх сіл у асноўным было закончана к восені 1934 года. Гэта не значыла, зразумела, што фашысты Іспаніі сталі такімі моцнымі, як у Германіі, але яны маюць даволі сілы, каб пачаць паступова заваёўваць дзяржаўны апарат.

У адказ на фашысцкую небяспеку ствараецца «Альянс Обрэра». Спачатку «Альянс Обрэра» знаходзілася цалкам пад кіраўніцтвам соцыялістычнай партыі. Апошняя стварыла яе, каб зрабіць відзімасць адзінага рабочага фронту, якога нібы не прымалі камуністы, і гэтым затрымаць у сябе тых рабочых, якія расчараваліся ў рэфар-

місцкай дзеінасці сваіх соцыял-фашысцкіх кіраўнікоў і пачалі шырокім фронтам адыходзіць к камунізму.

К 1934 году «Альянса Обрэра» была ўжо масавай арганізацыяй рабочых. Улічваючы гэты факт, у яе ўступіла КП Іспаніі. Задачай камуністаў пры ўступленні ў «Альянса Обрэра» было: 1) не даваць соцыялістам больш мажлівасці гаварыць рабочым масам аб тым, што камуністы стаяць за раскол пролетарыята і абыходзяць адзіны рабочы фронт; 2) зрабіць «Альянса Обрэра» сапраўднай арганізацыяй адзінага рабочага фронта і вырваць яе з соцыял-рэфармісцкага кіраўніцтва. К моманту ўсеагульнай забастоўкі і ўзброенага паўстання ў кастрычніку апошняя задача поўнасцю выканана не была: 3) паступова ўключаючы ў «Альянса Обрэра» другую асноўную рухаючую сілу рэвалюцыі - сялянства, кампартыя змагалася за арганізацыю яго для барацьбы за ўладу саветаў рабочых і сялянскіх дэпутатаў. Каб хутчэй уцягнуць сялянства ў рэвалюцыйную барацьбу, камуністы адной з умоў свайго ўваходжання ў «Альянса Обрэра» ставяць абавязковую канфіскацыю ўсёй памешчыцкай і ларкоўнай зямлі і бясплатнае размеркаванне яе паміж сялянамі.

Соцыялісты і соцыялістычная Ліга моладзі прымаюць прапанову Камінтэрна аб арганізацыі ў Іспаніі адзінага антыфашысцкага фронта. Каб не далучыць далейшага ўзмацнення знізу адзінага фронта рабочых, буржуазія стварае правакацыйны ўрад Леруса з удзелам трох фашыстаў - групы Хіль Роблеса. «Альянса Обрэра» аб'яўляе ўсеагульную забастоўку, якая выліваецца ва ўзброенае кастрычніцкае паўстанне. Яно зноў пакрыла іспанскі геранны пролетарыят неўвядомай славай.

Цэнтрамі кастрычніцкага паўстання 1934 года былі якраз найбольш прамысловыя раёны Іспаніі - Мадрыд, Каталонія і Астурія. У арганізацыях «Альянса Обрэра» імяна гэтых раёнаў пераважны ўплыў мела камуністычная партыя. У іншых частках Іспаніі, дзе рабочыя ішлі за соцыялістамі ці анархістамі, кастрычніцкая ўсеагульная забастоўка хутка скончылася, без асаблівых пагроз ураду і капіталістам.

У Мадрыдзе паўстаўшыя рабочыя масы на працягу некалькіх дзён вялі наступленне на цэнтральныя кварталы горада, дзе знаходзіцца ўрадавыя ўстановы. Супроць рабочых урад павінен быў скарыстаць гарматы і аэручныя газы. У Каталоніі рабочыя захапілі некалькі гарадоў і абвясцілі там савецкую ўладу; здрадніцтва буржуаўнага аўтаномнага ўрада Кампаньеса добра паказала рабочым усю чужорнасць падзеі на буржуазную аўтаномную Каталонію і прымусіла іх пайсці пад кіраўніцтвам камуністаў на барацьбу за іншую Каталонію, за вольную Каталонію рабоча-сялянскіх Саветаў.

Найбольшых размераў дасягнула паўстанне ў Астуріі, багатай сваімі вугальнымі канцэнтраванымі і металургічнымі заводамі. Пазіцыі кампартыі ў гэтым горным раёне былі заўсёды моцныя. Яшчэ да рэвалюцыі, у час дыктатуры Прымо дэ Рывера, абласны камітэт кампартыі ў Астуріі выдаваў газету «Рабочы Астурый». Тут «Альянса Обрэра» была сапраўднай арганізацыяй адзінага рабочага фронта пад кіраўніцтвам кампартыі. Тут значная колькасць профсаюзаў належала к Профінтэрну.

Галоўны сэнс астурыйскіх баёў заключаўся ў барацьбе за ўладу. Узброенае паўстанне пачалося ў Астуріі адначасова з аб'яўленнем ўсеагульнай забастоўкі, г. зн. у ноч з 4 на 5 кастрычніка. Праз дзень

уся Астурья была ў руках рабочых, а праз некаторы час рабочыя захапілі Овіэдо—цэнтр правінцыі Астурый. Акрамя рабочых, у паўстанні ўдзельнічалі і сяляне. Паўстанне ахапіла дзесяткі тысяч рабочых і сялян Астурый і перакінулася на суседнія правінцыі—Біскайю і Леон.

Паўсюды ў Астурый былі створаны рабочыя і сялянскія саветы. Яны былі не толькі ў кожным горадзе, але і ў вёсках, у сялянскіх раёнах. Ад імя ўлады саветаў, «рабоча-сялянскага ўрада», выдаваліся дэкрэты і загады, якія ставілі мэтай увядзенне новага рэволюцыйнага правапарадку і арганізацыю вакол саветаў самых шырокіх мас працоўных для барацьбы за зямлю, за ўладу, супроць голаду, галечы, супроць фашызма.

Дэкрэтамі створаных саветаў прыватная ўласнасць на сродкі вытворчасці і зямлю была адменена. Зямля абвешчана нацыяналізаванай, і мясцовы «рэволюцыйны камітэт» прапанаваў пачаць размеркаванне сярод працоўнага сялянства на асновах працоўнага землекарыстання ўсёй памешчыцкай і царкоўнай зямлі.

На ўсіх прадпрыемствах створаны былі фабрычна-заводскія камітэты. Задчай іх з'яўлялася—сачыць за тым, каб былы гаспадар прадпрыемства не паўсаваў яго, каб вытворцаў поўным ходам прадаўжалася. Саветы асабліва былі зацікаўлены ў тым, каб не было ніякіх затрымак на прадпрыемствах, якія выпрацоўваюць прадметы ваенскага энэргіяўжывання. У самім Овіэдо рабочыя захапілі арсенал з 40.000 вінтовак, вялікай колькасцю бомб і кулямётаў.

У руках рабочых аказаліся і гарматы.

Многа ўвагі саветы ўдзялілі снабжэнню насельніцтва хлебам і іншымі прадуктамі. Саветы існавалі ў Астурый 15 дзён. Але за гэты невялікі тэрмін рэволюцыйная энэргія рабоча-сялянскай дыктатуры стварыла сапраўды ўзорныя органы ўлады.

Рабочыя Астурый арганізавалі сваю чырвоную армію. Не гледзячы на спешнасць фармавання і невялікую колькасць баявых адзінак, на малую абучанасць вайскавай справе, чырвоная армія Астурый доўгі час абаранялася ад значна большай урадавай арміі ў 40.000 салдат з матарызаванымі вайсковымі часткамі, авіяцыяй, удушлівымі газамі і інш.

Астурыйскія рабочыя з першых-жа дзён барацьбы прымянілі правільную тактыку ўсякага ўзброенага паўстання—тактыку наступлення. Яны адразу-ж пачалі захапляць важнейшыя стратэгічныя пункты, тэлеграф, радыё, арсеналы і вайсковыя казармы. Кіруемыя камуністамі, паўстанцы заўсёды пачыналі з наступлення, не чакаючы нападу. Улічваючы вопыт ранейшых рабочых паўстанняў, у асабліва вясці вопыт Окцябрскай рэволюцыі ў Расіі, рабочыя-чырвоначырвоныя дзейны ў кожнай занятай месцовасці бралі заложнікаў з мясцовых капіталістаў і памешчыкаў, каб папярэдзіць такім чынам у сваім тыле розныя контррэволюцыйныя выступленні і дыверсійныя акты.

Тры дні ішла барацьба за Овіэдо. Урадаваму войску прыходзілася з бою браць кожную вуліцу, кожны квартал і нават кожны дом. Калі ўжо нельга было далей трымаць горад, рабочыя пакінулі яго ў поўным парадку, са зброяй. У поўным парадку рабочыя адступілі ў горы, дзе барацьба не скончылася поўнасцю яшчэ і цяпер.

У некалькі меншых размерах праці ўзброенага паўстання ў правінцыях Біскайя і Леон, але і там рабочыя заставаліся поўнымі гаспадарамі ў цэлым радзе гарадоў ад 5 да 10 дзён. У гэтых гарадах

былі таксама створаны рабоча-сялянскія саветы, або іх функцыі выконвалі кіруемыя камуністамі мясцовыя арганізацыі «Альянса Обрэра», захватвалася зямля, нацыяналізаваліся прадпрыемствы, банкі, друкарні і інш. У кожным горадзе і вёсцы савет адступаў толькі перад ваеннаю сілай.

Вялікі гераізм праявілі ў кастрычніцкіх баях камуністычная партыя Іспаніі і комсамол. З самага пачатку паўстання ўсе мясцовыя арганізацыі партыі і комсамола, не трацячы ні адной гідзіны часу, паднялі на ногі ўсіх сваіх членаў і былых пад іх уплывам рабочых, і пачалі арганізоўваць чырвонагвардзейскія атрады. Самі камуністы і комсамольцы складалі асноўны касцяк чырвонай гвардыі; яны праяўлялі ў баях узорны гераізм, адважала першымі кідаліся на ворага і вельмі часта абіраліся камандзірамі атрадаў.

Камуністы дабіліся перавагі сваіх прадстаўнікоў у радзе ваенна-рэволюцыйных камітэтаў «Альянса Обрэра». Соцыялістычная частка гэтых камітэтаў часта сабатавала паўстанне, дэзертавала пры малейшай небяспецы, упарта адмаўлялася стварыць адны галоўныя цэнтры узброенага паўстання і ўнесці ў яго прадстаўнікоў усіх рабочых арганізацый. Пролетарыят рваўся ў бой за ўладу. Рабочыя і іх арганізацыі лічылі само сабою зразумелым, што бой павінен ісці пад выпрабаваным сцягам рабоча-сялянскіх саветаў, але соцыялісты ўсімі мерамі адцягвалі рабочых ад рашучых выступленняў. А калі выступленні ўсё-ж такі адбываліся, то соцыялісты, нават не ўступіўшы ў рашучую сутычку, пачыналі гаварыць аб немыхучасці паражэння. Тое, што пролетарыят Астурый і Бискайі змагаўся пад сцягам саветаў, не гледзячы на ўсе намаганні соцыялістаў і анархістаў, азначае вялікую перамогу самой ідэі саветаў і камунізма.

Рабочыя, якія дагэтуль ішлі ў большасці за соцыялістамі і анархістамі, зараз упэўніліся, што шлях гэтых партый—шлях здрадніцтва і крывавых паражэнняў рабочага класа. Яны ўпэўніліся, што адзінаю мэтай барацьбы пры даных умовах у Іспаніі магла быць толькі барацьба за ўладу, што барацьба гэта можа быць паспяховай толькі пры кіраўніцтве камуністычнай партыі і што адзіна мажліваю формай гэтай улады могуць быць толькі саветы.

Кастрычніцкая барацьба за ўладу канчаткова выкрыла анарха-сіндыкалізм, як вярнейшага памочніка іспанскай і ўсякай іншай контррэвалюцыі. Пролетарыят ніколі не забудзе, што ў час рашучых боёў рабочых анарха-сіндыкалісты аказваліся на баку фашысцкай рэакцыі (за выключэннем масы нізавых рабочых), чым яны аказалі бясцэнныя паслугі буржуазіі. Пролетарыят таксама ніколі не забудзе, што ў рашучы момант барацьбы, калі ўрад Леруса закрыў нават лева-буржуазны друк (пра камуністычны друк ніяка чаго і гаварыць—ён быў безумоўна забаронен), анархіцкія газеты выходзілі рэгулярна, абліваючы брудам наклепу камуністаў, аддаваўшых за права рабочага класа сваю кроў, сваё жыццё.

У дні гераічнай барацьбы іспанскі пролетарыят стаў вышэй на палаву, уздужаў у адкрытых баях за ўладу, у барацьбе супроць капітала, супроць фашызма.

Але чаму-ж іспанскія пролетарыі, праявіўшы столькі гераізма і цвёрдай волі ў барацьбе, не перамаглі? Галоўная прычына паражэння заключаецца ў тым, што не было дастатковай арганізацыйнай і палітычнай падрыхтоўкі рэволюцыйнага перавароту, не было мабілізацыі ўсіх класавых сіл і непасрэдных саюзнікаў рэвалюцыі,

а ў першую чаргу сялянства. Партыя не давала да самых шырокіх слаёў сялянства свае лозунгі, таму сялянства недастаткова падтрымала пролетарыят; кампартыя не ўзначаліла барацьбу мас у нацыянальна-рэвалюцыйным руху.

Адна з важнейшых прычын паражэння іспанскіх рабочых заключэнца таксама і ў тым, што армія у большасці сваёй засталася на баку урада. Гэта акалічнасць безумоўна ўвязана з тым, што не было забяспечана сумеснага выступлення рабочых з сялянствам.

Буйнейшая памылка таксама і ў тым, што не было створана адзінага цэнтра кіравання ўсеагульнаю стачкай і ўзброеным паўстаннем ва ўсеіспанскім маштабе.

Велізарнае значэнне адбыўшыся ў Іспаніі падзей заключэнца ў тым, што іспанскі пролетарыят вышаў на адзін верны шлях на шлях адкрытай барацьбы за ўладу саветаў, за рабоча-сялянскую рэспубліку. Вонны Астурый, Бискайі і іншых правінцый Іспаніі даказаў магчымасць масавага ўзбраення пролетарыята і магчымасць разбіць дзяржаўную машыну ў самым ходзе паўстання.

Урад даручыў справу задаўжэння паўстанняў у Каталоніі і Астурый найбольш рэакцыйным генералам, якія не хварэлі ніякім «лібералізмам». Пры гэтым фашысцкая рэакцыя скарыстоўвала амаль выключна цывільную гвардыю і каланіяльныя войскі. Звычайнай рэгулярнай арміі не давяралі, бо рэвалюцыйнае бражэнне наглядалася і там.

У Астурый пры падаўленні рабочых дзейнічаў генерал Очоа вядомы фашыст і манархіст, іспанскі Кавальчак і Тьер. Ён пакрыў Астурый гарою рабочых трупаў, бомбардыруючы паўстаўшых з усіх бакоў, і з паветра і з мора. Больш 5.000 рабочых было забіта, 10.000 ранена; значная частка забітых лігла не ў баях, а была проста расстрэляна пасля палону. Забівалі не толькі дарослых рабочых, але і старыкоў, жанчын і нават дзяцей. Многія тысячы рабочых сядзяць пад вартаю і чакаюць расстрэлу. Такіх налічваецца больш 60.000 чалавек. Шлях «адважнага» генерала Очоа, які ніяк не мог з паяўнымі сіламі, без дадатковых войск з Мадрыда, адабраць у рабочых Овіэдо, затое «з адвагаю» распраўляецца з бяззбройнымі, усея пажарышчамі разгромленых гарадоў і вёсак.

Паўстанне не закончылася. У гарах Астурый яшчэ прымаць гарматы і кулямёты. Яшчэ дзейнічаюць рабочыя саветы. Але ў захопленых урадавым войскам мясцовасцях ва ўсю лютую рэакцыю. Паўтараюцца усе жахі Версая. Схілы Пірэнейскіх гор напоены гарачай рабочай крывёю.

Ці разгромлена Іспанская рэвалюцыя? Не.

Рэвалюцыйная Іспанія знаходзіцца зараз на перапынку. Партыя атрымала найбольш моцнае з бивіх хрышчэнняў за ўсе апошнія гады. Гэта хрышчэнне ачысціла яе ад усіх хісцкіх, няўстойлівых, недысцыплінаваных элементаў і ўліто ў яе элементы чэсных рабочых, якія часова ішлі за сацыялістамі ці анархістамі.

Ка дню вялікага Окцябра прадстаўнікі Комуністычнай партыі Іспаніі пры Вышэйшым Комітэце, разам з прадстаўнікамі французскай, італьянскай і англійскай кампартый паслалі праз «Звязду» прывітанне рабочым, камаснікам і чырвонаарменцам Савецкай Беларусі.

Апісваючы гераічную барацьбу рабочых Іспаніі і Італіі, яны гавораць:

«...Пасылаючы вам, працоўным Совецкай Беларусі, актыўным удзельнікам велізарнага будаўніцтва, праз «Звязду» наша ладкае камуністычнае прывітанне з прычыны XVII гадавіны пераможнай Окцябрскай рэвалюцыі, мы ўпэўнены, што выкажам лачуцце не толькі членаў нашай партыі, але таксама і мільёнаў працоўных..., якія штодзённа дэманструюць сваю дзейсную салідарнасць з Совецкім саюзам і заўтра—калі гэта патрабуецца—здолеюць узняцца на заклік камуністычнай партыі для сусветнай перамогі камунізма».

Прывітанне лепшых прадстаўнікоў іспанскага пролетарыята да нас лепшы Окцябрскі падарунак. Рабочыя, калгаснікі і чырвоная армія БССР з жывейшым захапленнем сочаць за падзеямі іспанскай рэвалюцыі, што выражана ў тысячх прывітаньняў і барацьбітам жалонамі дэманстрантаў у Окцябрскія дні.

Блізак той дзень, калі кожная кропля крыві іспанскага рабочага і селяніна будзе адплачана вялікаю класавай помстай.

П. Андрэў

Аб уступленні СССР у Лігу нацый

Мысль аб стварэнні лігі народаў набыла больш-менш адчувальную форму ў перыяд сусветнай вайны 1914—1918 гг. Вайна знясіліла капіталістычны свет і разлажыла яго вытворчы апарат. У Расіі перамагла рэволюцыя, у іншых краінах выбухалі лаўстанні—усё гэта ставіла на карту само існаванне капіталізма.

Перад буржуазным светам паўстала задача: выратавацца ад тагі-белі праз ліквідацыю сутычак між паасобнымі элементамі капіталістычнай сістэмы, праз задушэнне рэволюцыйнага пролетарыята. Гэты падвойны клопат і парадзіў Лігу нацый.

Афіцыйна праекты Лігі нацый узніклі і да 1919 г. Але ўсе гэтыя разрозненыя ідэі і планы стварэння Лігі нацый аставаліся пустым і голым пацыфізмам, пакуль «згода» паміж драпежнікамі не стала неабходнасцю і гарантыяй супроць агульнай катастрофы, бо сацыяльнае банкруцтва капіталістычнага рэжыма (рэволюцыйны рух, нацыянальна-вызваленчы рух у калоніях) і эканамічнае становішча буржуазіі пасля вайны патрабавалі нейкіх новых форм арганізацыі фінансаванага капітала ў міжнародным маштабе.

Іменна гэтыя прычыны і паслужылі поводам для буржуазіі паставіць на практычную глебу пытанне аб стварэнні Лігі нацый, як органа, які павінен будзе забяспечыць не толькі абарону супроць пролетарскіх рэволюцый, але і як органа наступальнай палітыкі імперыялістычных дзяржаў.

«Ініцыятарам» такой практычнай пастаноўкі пытання з'явіўся прэзідэнт ЗША Вільсон, які разрозненыя ідэі і планы стварэння Лігі нацый прывёў у адзіную сістэму і афіцыйна сфармуляваў іх у апошнім з 14 сваіх пунктаў мірнай праграмы (утварэнне саюза народаў у мэтах узасмнай гарантыі незалежнасці і тэрытарыяльнай недатыкальнасці як малых, так і вялікіх дзяржаў). Аднак, канчатковы праект утварэння Лігі нацый, ператвораны ў статут з 26 артыкулаў, быў распрацаваны 14 дзяржавамі са «Згоды 14 лютага 1919 г.», прадстаўлен «нейтральным» дзяржавам і падпісан першымі (краінамі Згоды) на 5-м пленарным паседжанні мірнага канферэнцыі 28 красавіка 1919 г. А потым гэты дагавор быў уведзены, як уступная частка, ва ўсе мірныя дагаворы 1919—20 гг., пачынаючы з Версальскага і канчаючы Севрскім мірным дагаворам.

Такім чынам першымі ўдзельнікамі Лігі нацый з'явіліся дзяржавы Згоды, разам з саюзнікамі падпісаваныя дагавор, і тыя з дзяржаў, захаваўшых «нейтральнасць» у сусветнай вайне, якія далучыліся к да-

гавору на працягу двух месяцаў пасля ўступлення яго ў сілу. Пазней былі прыняты ў Лігу: у 1920 г.—Аўстралія, Албанія, Балгарыя, Коста-Рыка, Люксембург, Фінляндыя: у 1921 г.—Эстонія, Латвія і Літва.

З кіруючых дзяржаў-пераможніц у Лігу не ўступалі ЗША; доўгі час (да 1926 г.) не ўдзельнічала ў Лізе таксама Германія, а СССР і Афганістан—да 1934 г.

Да гісторыі ўзнікнення Лігі нацый трэба дадаць, што ў першапачатковы яе змест буржуазныя пацыфісты імкнуліся ўкласці «царства справядлівасці і права», «усеагульнага міру» і т. д. Ліга нацый аталашалася, як орган, які прымірае інтарэсы паасобных краін, як орган, які гарантуе панаванне права ў міжнародных адносінах. Такую міратворчую ролю прыпісвалі Лізе нацый таксама соцыял-дэмакраты, якія неаднакроць заяўлялі, што з утварэннем Лігі нацый пачае эпоха мірнага размежавання міжнародных антаганізмаў.

Аднак, імперыялістычная вайна 1914 года, як вядома, не знішчыла супярэчнасцей паміж капіталістычнымі дзяржавамі, а наадварот,—да крайнасці абвастрыла іх. Гэтыя супярэчнасці ў першую чаргу сказаліся на той-жа Лізе нацый. ЗША, уклаўшы ў вайну мільярды далараў, у пошуках гарантыі гэтых крэдытаў развівалі сваю дзейнасць у двух кірунках: высунулі абшырную праграму морскіх узбраенняў і імкнуліся ператварыць Лігу ў орган гегемоніі амерыканскага фінансаванага капітала. Але спробы амерыканскай дыпламатыі не мелі поспеху. Англія не жадала так лёгка ўступіць першынства на моры, і ў якасці абавязковай умовы падтрымань Лігу нацый выставіла патрабаванне, каб ЗША зменшылі сваю праграму морскіх узбраенняў. Гэта пытанне і паслужыла асноўным повадам к таму, што амерыканская буржуазія, якая не жадала дзяліць з англійскай буржуазіяй панаванне над светам, адхіліла Версальскі дагавор і ўваходжанне ў Лігу нацый, прыкрываючыся, як звычайна ў такіх выпадках, вядомай доктрынай Джэкса Монро аб неўмяшанні.

Сказанага даволі, каб наглядна пераканацца, што Ліга нацый з першых-жа дзён свайго існавання ператварылася ў нешта процілеглае той Лізе, якая паводле слоў буржуазных борзавісцаў павінна была адыграць ролю органа, прыміраючага міжнародныя антаганізмы.

Уключэнне статута Лігі нацый як абавязковай часткі ў мірныя дагавары 1919—20 гг. і яе далейшая эвалюцыя таксама пацвярджае, што Ліга павінна была адыгрываць ролю не прыміраючага органа, а хутчэй органа наступальнай палітыкі імперыялістычных дзяржаў, якія клапаціліся аб сваіх калоніях, новых тэрытарыяльных набытках, рэпарацыях і т. д.

З другога боку, творцы Лігі нацый паклапаціліся аб тым, каб ператварыць яе ў нейкую процівагу для тармажэння развіцця пролетарскіх рэвалюцый, пераможна развіваюшыхся на кантыненте Еўропы. Выдаючы свой страх перад узмацняючымся большэвізмам, прадстаўнікі амерыканскага і англійскага імперыялізма адкрыта заяўлялі, што адзіны выхад са становішча—як найхутчэй стварыць Лігу нацый. Ллойд-Джордж у сваім мемарандуме, прадстаўленым кіраўнікам парыжскай мірнай канферэнцыі, пісаў:

«Калі мы жадаем даць Еўропе нешта лепшае, чым большэвізм, мы павінны стварыць Лігу нацый, якая будзе служыць як гарантыя для ўсіх нацый, лаяльных у адносінах да сваіх суседзяў, так і пагрозай для тых, хто будзе пасягаць на чужыя правы, будзь-то манархічны ці большэвіцкі імперыялізм. Ства-

рэненне Лігі нацый ёсць адзін з краёўгольных каменяў будынку міру, бо яна будзе ва ўсім свеце верным абаронцам міжнароднага права і свабоды».

Гэтыя і падобныя ім выказванні надалі Лізе нацый ярка выражаны антысавецкі характар. Уся пазнейшая дзейнасць Лігі нацый таксама мае пэўную унутраную сувязь з антысавецкімі планами, разлічанымі ў адным выпадку на гвалтоўнае знішчэнне краіны савецкай, а ў другім на самаліквідацыю большэвізма. Першы варыянт, натхнёны ідэямі якога быў кіраўнік французскай палітыкі Клемансо, хутка аднак прышлося адкінуць, бо маладая Савецкая Рэспубліка, нанесла руінуючы ўдар усім інтэрвенцыянісцкім замыслам сусветнага імперыялізма. Другі варыянт—праграма Ллойд-Джорджа развіваў палітыку акружэння Савецкага саюза, знешне-палітычную ізаляцыю, эканамічны байкот і т. д., разлічваўчы такім чынам прымусіць савецкую ўладу прыняць умовы, пры якіх аднаўленне капіталізма было б немінулым. Але і гэтая праграма аказалася нежыццёвай вынік Генуэзскай эканамічнай канферэнцыі 1922 г., на якой капіталістычныя дзяржавы патрабавалі ад савецкай улады не больш і не менш як звароту нацыяналізаваных Окцябрскай рэвалюцыяй заводаў, капалянь, зямлі і ўсёй маёмасці замежных капіталістаў, прызнанне ўсіх даўгоў, капітуляцыі і т. д. даказаў капіталістычнаму свету, што краіна Саветаў устояла супроць ўзброеных націскаў інтэрвентаў, не зышла з пазіцый, заваяваных Окцябром.

Далейшы перыяд, як нам вядома, знамянуецца некаторым адступленнем англійскай дыпламатыі ад сваёй антысавецкай палітыкі, выкліканым націскам прадстаўнікоў гандлёвага капітала, зацікаўленых у хутчэйшым аднаўленні сусветнай гаспадаркі. Адступленне гэта завяршылася прызнаннем СССР Англіяй. Але ўся пазнейшая палітыка англійскага і французскага ўрадаў гаворыць аб тым, што мэты акружэння Савецкага саюза не перастае быць іх галоўным клопатам.

Для стварэння адзінага супроцьсавецкага блока неабходна было прыцягнуць таксама і Германію, якая, у сілу акалічнасцей таго часу, магла будаваць антысавецкія планы ў больш аддаленай перспектыве. Але для гэтага трэба было, па-першае, змяніць яе знешне-палітычную арыентацыю, а, па-другое,—уцягнуць у члены Лігі нацый, у сілу чаго і яна была б абавязанай, згодна арт. 16 статута Лігі, да адзіных дзеянняў антысавецкага блока. Як першае, так і другое акаралася магчымым ажыццявіць толькі дзякуючы наяўнасці брытанскай антысавецкай ідэі стварэння пан-Еўропы, у планы якой уваходзіла прымыць Германію з Версальскай сістэмай за кошт пэўных уступак з тым, каб пазней павярнуць усе зацікаўленыя дзяржавы, аб'яднаныя ў адзін блок, супроць СССР.

Пасля падпісання лакарнскіх узгадненняў 1926 года Германія была прадастаўлена месца ў Лізе нацый. Англа-французскі імперыялізм мог быць гэтым задаволеным. У германскай знешняй палітыцы пачалася паласа, вядомая пад назвай «наварот к заходняй арыентацыі». З таго часу Ліга нацый узбагачалася яшчэ адным Членам, антысавецкія намеры якога і тады не выклікалі сумненняў.

Асноўныя прычыны няўдзелу СССР у Лізе нацый да 1934 года былі як нельга лепш указаны правадыром нашай партыі тав. Сталіным. У гутарцы з замежнымі рабочымі дэлегацыямі, меўшай месца ў 1927 г., т. Сталін на пытанне «Чаму СССР не прымае ўдзелу ў Лізе нацый» даў наступны адказ:

«СССР не з'яўляецца членам Лігі нацый перш за ўсё таму, што не хоча браць на сябе адказнасці за імперыялістычную палітыку Лігі нацый, за «мандаты», якія выдаюцца Лігай нацый на прадмет эксплуатацыі і прыгнечання катаніяльных краін. Савецкі саюз не прымае ўдзелу ў Лізе нацый, паколькі ён стаіць цалкам і поўнасю супроць імперыялізма, супроць прыгнечання катоній і залежных краін. Савецкі саюз не прымае ўдзелу ў Лізе нацый таму, па-другое, што ён не хоча браць на сябе адказнасць за тыя ваенныя падрыхтаванні, за рост узбраенняў, за новыя ваенныя саюзы, і т. д., якія прыкрываюцца і асвятляюцца Лігай нацый і якія не могуць не весці к новым імперыялістычным войнам. Савецкі саюз не прымае ўдзелу ў Лізе нацый, паколькі ён стаіць цалкам і поўнасю супроць імперыялістычных войнаў.»

Гэты адказ г. Сталіна па сутнасці вычэрпвае ўсю характарыстыку Лігі нацый. Дадаць сюды няма чаго. Тут і статут яе і дзейнасць за ўсе гады.

* * *

Ці змяніўся характар Лігі к моманту ўступлення ў яе члены СССР, ці змянілася яе дзейнасць і якавы тыя прычыны і акалічнасці, пабудзіўшыя Савецкі ўрад адказаць згодна на запрашэнне ўступіць у члены Лігі нацый, якаво чагоўл прычыновас значэнне уваходжання СССР у Лігу нацый?

Разгляд гэтых пытанняў павінен ісці па лініі вывучэння міжнародных адносін між паасобнымі капіталістычнымі дзяржавамі, складаюцца ва ўмовах сусветнага эканамічнага крызіса.

Нечуваны да гэтага часу сусветны эканамічны крызіс да краінасці абвастрыў супярэчнасці паміж імперыялістычнымі дзяржавамі. У пошуках выхаду з тупіка паасобныя капіталістычныя дзяржавы не маглі адмовіцца ад выпрабаваных імі сродкаў палепшання свайго становішча за кошт другога.

Калі Злучаныя Штаты разлічваюць падтрымаць магутнасць свайго далара за кошт рынкаў Паўднёвай Амерыкі, паўкитаю, калі Англія мае магчымасць час ад часу палепшыць свёе становішча шляхам маніпуляцыі ўнутрыімперскіх рынкаў, а Францыя штогод упрыскваць у свой бюджэт каласальныя даходы, выкачываемыя ёю са сваіх катаніяльных уладаў, то такія дзяржавы, як Германія і Японія, гэтых магчымасцей капіталістычнага працвіцця не маюць.

Германія з яе высока развітай прамысловасцю, якая ў большай сваёй частцы працуе на знешні рынак, у сілу эканамічнага крызіса аказалася перад зачымненымі дзяржмі сусветнага рынку, і ключ да гэтых дзяржэй бачыць толькі ў вайне.

Японія-ж, якая не ўладае магутнай прамысловасцю і ў той-жа час задыхаецца ад недахопу прамысловай сыравіны і паліва, баіцца якога-б там ні было ўзмацнення ўплыву амерыканскага капітала на катаніенце Азіі і мяркуе, што захаванне роўнавагі, забяспечваючай яе асобныя інтарэсы і пераважныя правы ў Азіі, патрабуе новых катаніяльных набыткаў, якія ў падзеленым свеце яна можа атрымаць толькі сілаю зброі.

Вядомы нам план барона Танака з дакладнасцю ізлагае японскую экспансію на Ўсходзе. Асноўныя пачаткі гэтага плана заключаюцца

ў падпарадкаванні свайму ўплыву ўсяго Кітая (каланізацыя) і адтаржэнні Совецкага Далека-Усходняга Края з далучэннем яго ў якасці састаўной часткі да Японскай імперыі. Падрыхтоўчаю мсрай для гэтага з'яўляецца захват Манчжурый, якая павінна быць скарыстана, у адным выпадку, як харчовая база, а ў другім выпадку, як стратэгічны плацдарм для нападу на СССР.

Захват Манчжурый японскім імперыялізмам ужо праведзен. Далейшае ажыццяўленне гэтай палітыкі пачынае непасрэдна пагражаць Кітаю, СССР і ЗША.

Акупаваўшы Манчжурый, японскі імперыялізм спрабаваў лобавым ударам па Шанхаю паставіць Кітай на калені з тым, каб дабіцца прызнання незалежнасці Манчжурый ад Кітая і захапіць новыя тэрыторыі ў Кітаі. Аднак, шанхайскі паход, як нам вядома, нічога іншага не даў Японіі, акрамя ваеннага і дыпламатычнага паражэння. Кітайскія рабочыя і салдаты аказалі японскім мілітарыстам пад Шанхаем такое супраціўленне, пасля якога ў апошніх прарвала ахвота праводзіць з недастатковымі сіламі падобныя паходы.

Другім не менш важным вынікам шанхайскай аперацыі з'явілася абвостранне і паглыбленне японска-амерыканскіх супярэчнасцей. Пасля Шанхая абстаноўка на Ціхім акіяне вельмі змянілася. Амерыканскі імперыялізм, баючыся страціць кітайскія рынкі, сканцэнтраваны ў Ціхім акіяне ўсе свае морскія сілы. Збудаваўшы на Ціхаакіянскім узбярэжжы ЗША новых авіябаз і праведзеныя маневры (у той час) флота і авіяцыі з'явіліся ўнушальнай дэманстрацыяй супроць Японіі. Захват Японіяй шанхайскага раёна выклікаў процідзеянне не толькі ЗША, але таксама і Англіі. У выніку націску гэтых дзяржаў Японія вымушана была эвакуяваць сваё войска з Шанхая.

Япона-амерыканскія адносіны, не гледзячы на эвакуацыю Шанхая, праймаўжалі, аднак, усё больш і больш абвострацца. Прызнанне Японіяй Манчжоу-Го і захват манчжурскіх мытніц выклікалі новае абвостранне адносін паміж ЗША і Японіяй. Указваючы на парушэнне Японіяй Вашынгтонскага дагавора 9-ці дзяржаў, паводле якога ўсе дзяржавы абавязаліся «паважаць» суверэнныя правы Кітая і цэласць яго тэрыторыі, ЗША лоўка скарысталі трэнні паміж Германіяй і Францыяй па пытанню абмежавання германскіх узбраенняў, дабіліся ад Францыі і Англіі сумесных крокаў, накіраваных супроць Японіі — парушальніцы гэтага дагавора.

Выявіўшыся на гэтай глебе (раздзел Кітая) разнагалосці паміж Японіяй і іншымі імперыялістычнымі дзяржавамі ў Лізе нацый і настоілівае нежаданне Японіі абмежавацца захопленым прывялі ў сакавіку 1933 года к выхаду Японіі з Лігі нацый. Гэты акт, таксама як і адмаўленне Японіі падпісаць з СССР пакт аб ненападзе, мы расцэньваем як адкрытую заяву японскіх мілітарыстаў аб жаданні развязаць сабе рукі і прадаўжаць пачатую палітыку гвалтоўных захватаў у Кітаі і Савецкім Далёкім Усходзе.

Першым вынікам сусветнага эканамічнага крызіса для Германіі быў прыход к уладзе ваяўніча настроенага фашызма, кіраўнікі якога, пацярпеўшы банкруцтва ўнутры краіны, бачаць выхад з крызіса выключна ў аднаўленні граніц старой Германіі і далучэнні да яе новых каланіяльных тэрыторый.

Германскі фашызм з першых дзен свайго існавання накіроўвае сваю дзейнасць не толькі на ўстараненне тых частак Версальскага дагавора, якія сціскаюць яго свабоду узбраенняў. Ён стварыў цэлую

праграму вайны, накіраваную ў першую чаргу супроць СССР (Украіна), супроць Літвы (Мемель), Аўстрыі (аншлюс), Румыніі, Польшчы (калідор), потым Францыі (Эльзас) і ўсёй групы Балтыйскіх дзяржаў, рэкамендуемых як самы блізкі аб'ект экспансіі для ўключэння ў трэцюю імперыю. Вынікам такой абшырнай праграмы было тое, што германскі фашызм пры першых спробах яе ажыццяўлення натыкаецца на энергічнае супраціўленне дзяржаў, арганізаваных у рамках Лігі нацый.

Не атрымаўшы фармальнага задавалення першых сваіх патрабаванняў—раўнапраўя ў галіне ўзбраенняў, Германія пакідае Лігу нацый і пачынае бескантрольна фарсіраваць свае ўзбраенні з тым, каб у бліжэйшы час мець усе магчымасці для гвалтоўнага ажыццяўлення сваёй праграмы. Непасрэдная пагроза з боку германскага фашызма таксама і большасці дзяржаў Цэнтральнай Еўропы прывяла к таму, што галоўнейшыя з іх вымушаны былі перагледзець сваю палітыку і парашыць, ці выгадна ім у сучасных умовах развязванне вайны супроць СССР ці не.

Спыняючыся толькі на галоўнейшых краінах, мы павінны адзначыць, што палітыка Францыі ў гэтых адносінах больш чым ясна. Германскі фашызм перад сваім прыходам к уладзе, граючы на нацыянальных пачуццях германскага народу, зусім адкрыта заяўляў аб сваіх планах хутэйшага ажыццяўлення рэванша з Францыяй. Рэалізацыя праграмы германскай экспансіі пачынаецца, у першую чаргу, з падрыўу французскай сістэмы саюзаў; спрабуючы атарваць ад яе Польшчу, Германія згальжаецца не чапаць тэрыторыі Польшчы пры ўмове сумеснай барацьбы за раздзел СССР. Уключэнне Польшчы ў арбіту германскага ўплыву для Францыі азначае ўтрату не толькі саюзніка і дэарганізацыю яе тылу, але і ўтрату тых матэрыяльных і чалавечых рэсурсаў, якія, пры далейшым ажыццяўленні германскіх экспансіўных планаў, з поспехам могуць быць выкарыстаны супроць той-жа Францыі. Францыя, улічваючы іменна гэтыя намеры, з першых-жа дзен актыўна процідзейнічала ўсім спробам Гітлера знайсці тое ці іншае падтрыманне ў Парыжы для сваёй усходняй палітыкі.

Ажыццяўленне Германіяй сваёй усходняй палітыкі, уключаючай заваяву і балтыйскіх дзяржаў, а таксама павяўнасьць паўднева-ўсходняй праграмы германскага імперыялізма (якая прадугледжвае далучэнне Аўстрыі да Германіі, атрыў Славакіі ад Чэхаславакіі, далучэнне яе да Венгрыі і расчлянэнне Юга-Славіі), азначала-б канец усім нацыям, з такой цяжкасцю заваяваным Францыяй за апошнія 15 год, звядзенне яе на становішча дзяржаў залежных і адначасова ўзмацненне германскага імперыялізма, які высоўваецца на пост дыктатара Еўропы.

Аказаўшыся пад пагрозай з боку Германіі, Францыя вымушана была перагледзець таксама свае адносіны да пытання японскай агрэсіі на Далёкім Усходзе. У французскіх кіруючых колах мяркуюць, што пры сучасных умовах Францыя не можа падтрымаць японскі імперыялізм на Далёкім Усходзе, бо ў выпадку вайны Японіі супроць СССР яна немінуча акажацца ў ізаляваным адзіноцтве на кантыненте Еўропы ў сілу таго, што яе былыя саюзнікі, Англія і Амерыка, вымушаны будуць канцэнтраваць свае сілы на Далёкім Усходзе.

Францыя, улічваючы гэта, таксама як і імкненне германскай буржуазіі к рэвізіі Версальскага дагавора і фактычны рост яе узброеных

си, примушана была ўсю сваю ўвагу сканцэнтраваць на еўрапейскіх справах.

Рэкая змена ў адносінах Францыі з СССР, якая суправаджаецца закочэньнем пакта аб ненападзе і іншымі мерапрыемствамі, накіраванымі на палешанне гэтых адносін, з'явілася вынікам той пагрозы, якую нясе Францыі германскі імперыялізм, распраўляючы свае крылы. Мірная-ж палітыка СССР, умацаванне яго эканамічнай і ваеннай магутнасці гаворыць Францыі аб тым, што саюз з СССР будзе садзейнічаць умацаванню справы міру, да якога імкнецца Францыя на даным этапе.

Змена палітыкі Францыі к СССР, бяспрэчна, адкінула ўсе тыя пачаткі і перспектывы, якія пачыў японскі імперыялізм адносна французскага падтрымання яго імперыялістычных планаў, накіраваных супроць СССР.

Асабліва, у пэўнай меры, і падтрыманне Японіі Францыяй у адносінах з Лігаю Нацый у сакавіку 1933 г. (манчжурскае пытанне) і выхад яе з Лігі. У сваю чаргу, выхад Японіі з Лігі Нацый аслабіў для Францыі значэнне Японіі як гаранта Версальскай сістэмы. Для Францыі значна большае значэнне набывае зараз падтрыманне Версальскіх Злучанымі Штатамі Амерыкі, але, як вядома, за гэта падтрыманне ЗША напіраюць ад Францыі падтрымаць Вашынгтонскі дагавор.

Такі малюнак сучасных адносін паміж Японіяй і Францыяй. Германія адыграла тут вельмі буйную ролю. Было-б аднак памылкаю рэцэнзэваць «ахалоджанне» дружбы паміж Японіяй і Францыяй па пытанню аб СССР, як фактар, устойлівасць якога не падвергнецца зменам на працягу доўгага часу. У перыяд сусветнага эканамічнага крызіса, у перыяд безупыльнага абвострання імперыялістычных супярэчнасцей агульная міжнародная абстаноўка адметна вялікай няўстойлівасцю і зменнасцю, таму магчымы быстрыя зрухі.

Бяспрэчна адно, што на даным этапе развіцця сусветных падзей Францыя, у сілу адзначаных вышэй прычын, вымушана стаць на шрых процідзеяння тым, хто памышляе аб новым перадазеле сусветнай карты, на шлях захавання існуючага становішча. Наколькі Францыя у гэтым паслядоўна, гавораць факты яе апошняй дзейнасці.

Франка-савецкая ідэя ўсходняга пакта ўзаемнай дапамогі нарадзілася якраз у той час, калі усякія надзеі на ажыццэнне работ камісіі па раззбраенню рухнулі.

Аднак, ажыццяўленне гэтага пакта, з першых-жа дзён натыкаецца на супраціўленне варожых справамі групам, якія імкнуцца да новых ваенных авантур, а таму зацікаўлены ў няўдачы ідэі ўсходне-еўрапейскага пакта.

Гэтыя дзяржавы спрабавалі справу прадставіць так, нібы ўсходне-еўрапейскі пакт выгадны толькі Францыі і СССР, што гэты пакт судзірэчыць абавязацельствам, выцякаючым з пакта Брыяна-Келлога, што ён не спрыяе разраджванню атмасферы, і знаходзілі нават, наадварот, што ён накіраван на акружэнне нечэгожных дзяўжаў і т. д.

Асобай увагі заслугоўваюць апошнія спробы гэтых групавых прадставіць справу яшчэ і так, нібы самі ініцыятары—СССР і Францыя—ужо змянілі свой пункт погляду на пакт. Адначасова варожыя групыкі спрабуюць пасеяць недавер'е паміж СССР і Францыяй, каб гэтым падарваць аснову пакта.

Францыя і Савецкі саюз, застаючыся вернымі занятай імі пазіцыі, выступілі самым рашучым чынам супроць усіх спроб зрыву пакта.

Апошняе франка-савецкае ўзгадненне аб усходнім пакце, падпісанае 5 XII 34 г. у Жэневе французскім міністрам замежных спраў Лавалем і народным камісарам замежных спраў Літвінавым, у сілу якога Лаваль і Літвінаў абавязваюцца прадаўжаць дзеінасьць, накіраваную на ажыццяўленне усходняга пакта, гаворыць якраз аб тым, што ў пункце погляду абодвух урадаў на гэта пытанне якіх змен не адбылося.

У чым сэнс гэтага ўзгаднення?

Па-першае, у тым, што Францыя і СССР маюць цвёрды намер прадаўжаць справу ажыццяўлення пакта, справу ўмацавання міру і нармальных адносін паміж усімі зацікаўленымі дзяржавамі Усходняй Еўропы. Абодва ўрады прадаўжаюць лічыць, што ўсходні пакт з'яўляецца незамянімай умовай для дасягнення гэтых мэт.

Па-другое, узгадненне гэтае прасякае ўсялякія спробы пасеяць недавер паміж Францыяй і СССР, спробы, якія маюць мэтай не толькі затрудніць ажыццяўленне пакта, але і падарваць аснову добрым адносін. Разам з тым яно сведчыць аб яшчэ большым ўмацаванні прызных адносін паміж абодвума краінамі.

Па-трэцяе, узгадненне павінна пакласці канец усякім спробам тых-жа групавак замяніць усходні пакт іншымі, менш дзейнымі узгадненнямі, якія мала да чаго абавязваюць, а ў некаторых выпадках нават праследуюць працілеглыя мэты. Гэта ўзгадненне мае буйнае значэнне імяна таму, што ўносіць яснасць у пытанне аб усходне-еўрапейскім пакце, у пытанне адносін Францыі да справы абароны міру ў данай канкрэтнай абстаноўцы.

Але, калі мы маем магчымаць адзначыць пэўную яснасць французскага знешне-палітычнага курса на сучасным этапе, то гэтага нельга сказаць пра Англію.

Англііскі імперыялізм да гэтага часу не адмаўляецца ад супрацьпачатка з Японіяй, бачачы ў ёй сілу, накіраваную супроць СССР.

Не адмаўляецца Англія таксама і ад падтрымання германскага імперыялізма, у асобе якога пастаянна бачыць сілу, якая можа быць скарыстана для барацьбы супроць СССР.

Неабходна таксама адзначыць, што абвастрэнне англа-амерыканскіх адносін і няўстойлівае становішча ў Еўропе знайшлі сваё адлюстраванне ў тым, што галоўны праціўнік Германіі Францыя—стала займаць у разліках англійскага імперыялізма месца, якое занадта важна, каб рызыкаваць ім дзеля гітлераўскай Германіі.

Брытанскі імперыялізм усё яшчэ адзірае ролю галоўнага арганізатара антысавецкіх планаў, але аднаўленне ваеннай магчымасці Германіі пачынае сур'ёзна непакоіць Англію і баяцца, што германскі імперыялізм, пазбаўлены вайной 1914 года морскага флота, здолее магчымацю свайго навістанскага флота нанесці удар Англіі, як астраўной дзяржаве.

Гэта акалічнасць, таксама як і боязнь, што ў выпадку вайны ў Еўропе, наўрад ці можна будзе абмежаваць яе рамкамі антысавецкай, штурхае Англію на збліжэнне з Францыяй і прымушае найбольш рэалістычна мыслячыя колы англійскага імперыялізма выказвацца за адмаўленне ад залучвання ваенных нападат. Аднак, няма яшчэ падстаў думаць, што Англія прымкнула да групы краін, якія стаяць ужо на пазіцыі захавання існуючага становішча.

Што датычыць Італіі, то ў яе знешняй палітыцы за апошні год адбыліся даволі важныя змены.

Намеціўшаеся збліжэнне Італіі з Германіяй, звязанае з прыходам к уладзе фашыстаў, хутка пачало аслабляцца, як толькі стала відавочным, што рэвізіянісцкія імкненні Германіі накіраваны супроць Італіі.

Спроба Гітлера далучыць Аўстрыю да Германіі шляхам захвату ўлады знутры паслужыла першым походам к таму, што Італія адышла назад ад Германіі і пачала шукаць супрацоўніцтва з Францыяй, каб абараніць Аўстрыю ад далейшых наскокаў германскага імперыялізма.

Аднак, франка-італьянскае збліжэнне будзе залежаць ад таго, наколькі далёка першая можа пайсці на ўступкі другой у пытаннях калоній і балканскіх патрабаванняў Італіі. Дагаворанасці тут няма, але тэндэнцыя адыходу Італіі ад Германіі к Францыі гаворыць за гое, што поспех у гэтай галіне можа быць дасягнут.

З другога боку, гэта тэндэнцыя ўзмацняе Італьянскую палітыку збліжэння з СССР, рэзультаты якога не змогуць не адлюстравалася на справе ўзмацнення палітыкі міру, якую настойліва праводзіць Савецкі саюз.

Даволі ясна для нас таксама і палітыка Польшчы. Адыход яе ад Францыі адбываецца, у першую чаргу, пад уплывам пагрозы Германіі, якая прэтэндуе на нізоўі Віслы. Баючыся згубіць гэту тэрыторыю, польская дыпламатыя надта хутка ідзе на згоду з Германіяй, заключае з ёю дзесяцігадовыя дагаворы аб дружбе і ненападзе, і адначасова імкнецца аслабіць сябе ад тых дагавораў, якія былі асноваю адносін паміж Францыяй і Польшчай.

Спроба Польшчы ануляваць дагавор аб абароне нацменьшасцей расцэньваецца Францыяй як пэўная паслуга германскаму імперыялізму, які таксама спрабаваў адначасова расторгнуць Версальскі дагавор.

Няма сумненняў, што адыход Польшчы ад Францыі немінуча прывядзе к таму, што яна будзе ўцягнута ў арбіту германскага ўплыву, што ў сваю чаргу можа прывесці да супрацоўніцтва гэтых дзяржаў на ўсходзе Еўропы.

Мы не маем магчымасці спецыяльна спыніцца на палітыцы малых дзяржаў. Аднак, для поўнага ўяўлення аб склаўшыхся міжнародных адносінах трэба каратка адзначыць, што рэальная пагроза вайны, навішая над светам, аказала рашаючае ўздзеянне на палітыку малых дзяржаў, кіраўнікі якіх упаўне аддаюць сабе адказ, што ўсякае выступленне, якое праследуе перакройку сусветнай карты, ёсць пагроза тэрытарыяльнаму існаванню любой з іх. Як нельга выразней гэта акалічнасць улічана балтыйскімі дзяржавамі.

Урады Эстоніі, Латвіі і Літвы даўно ўжо высунуліся ў лік дзяржаў, якія пераканаліся, што абарону міру ім належыць шукаць не ў заходніх дзяржаў, а хутчэй у свайго вялікага ўсходняга суседа — Краіны Саветаў, мірная палітыка якога пачынае заваёўваць усеагульнае давер'е. Гэтыя краіны цалкам і поўнасцю каардынуюць сваю палітыку з групай вялікіх дзяржаў, стаўшых на пазіцыі абароны міру.

Чэха-Славакія знаходзіцца таксама пад пагрозай расчлянэння Гітлераўскім дыпламатам, якія старанна працуюць над пытаннем падрыву французскай сістэмы саюзаў, удалося параўнаўча лёгка выканаць сваю місію ў Варшаве. Але гэтая тактыка і метады аказаліся не прыгоднымі для адрыву другога саюзніка Францыі — Чэха-Славакіі. Гэта апошняя павінна быць поўнасцю знішчана; яе германскія абласці павінны адысці да трэцяй імперыі, а славацкія абласці — да Венгрыі.

Юга-Славія, пры сучаснай размяжоўцы сіл у лагсеры сусветнага імперыялізма, аказалася таксама зацікаўленай у захаванні існуючага становішча. Югаслаўскі ўрад ведае, што ўсякая вайна ў Еўропе абавязкова выкліча перадзел Еўропы.

Кіраўнікі Малой Антанты, у тым ліку і прадстаўнікі Румыніі, яшчэ ў мінулым годзе падкрэслівалі, што Малая Антанта лічыць сваёй першаступеннай задачай абарону ад усіх спроб зрабіць у сучаснай еўрапейскай абстаноўцы змены, якія могуць закрануць адзінства, цэласнасць і, быць можа, нават існаванне адной з 3-х дзяржаў (выступленне Карфа—нам. міністра замежных спраў Чэхаславакіі - 30 мая 1933 г.). У гэтай-жа заяве гаворыцца:

«Гэта задача набывае тым большае значэнне, што ў наяўнасці ёсць новы выбух рэвізіянісцкіх імкненняў, якія ў першую чаргу накіраваны супроць гэтых 3-х дзяржаў. Свае адносіны да гэтага рэвізіянізму Малая Антанта пракламавала ўрачыста, ясна і рашуча, калі была прадпрынята спроба стварыць дырэктарыю еўрапейскіх вялікіх дзяржаў, з яюна рэвізіянісцкай праграмай».

У гэтай заяве изложена знешне-палітычная праграма Малой Антанты. Калі сюды дадаць яшчэ заявы адказных кіраўнікоў Малой Антанты аб нязменнасці іх палітыкі і пасля марсельскіх падзей, то для нас будзе ясна, што гэтыя дзяржавы ўключаны ў французскую палітычную сістэму.

За мінулы год значна змянілася міжнароднае становішча і настолькі-ж змянілася становішча ў самой Лізе нацый. Няма патрэбы падкрэсліваць, што не змяніўся асноўны характар Лігі нацый, як арганізацыі капіталістычных дзяржаў, але выхад з яе членаў двух дзяржаў - Японіі і Германіі—гаворыць аб тым, што Ліга нацый у цяперашнім яе складзе з'яўляецца некааторай перашкодай, звязваючай рэакцыю цёмных сіл сусветнага імперыялізма, які імкнецца знайсці выхад з крызіса ў новых войнах.

У гэтым сэнсе трэба яшчэ і яшчэ раз паўтарыць словы правадыра нашай партыі - т. Сталіна, якія з такой яснасцю прадвызначылі нашы адносіны да гэтага дзецішча капіталістычнага свету.

У сваёй гутарцы 25-XII 33 г. з карэспандэнтам амерыканскай газеты «Нью-Ёрк таймс»—Джоранці—тав. Сталін адзначыў:

«Не гледзячы на выхад Германіі і Японіі з Лігі нацый—ці можа быць іменна таму—Ліга можа стаць некаторым тормазам для таго, каб затрымаць узнікненне ваенных дзеянняў або перашкодзіць ім. Калі гэта так, калі Ліга зможа аказацца нейкім бугарком на шляху к таму, каб хоць некалькі затрудніць справу вайны і палегчыць у некаторай ступені справу міру, то тады мы не супроць Лігі. Так, калі такім будзе ход гістарычных падзей, то не выключана, што мы падтрымаем Лігу нацый, не гледзячы на яе каласальныя недахопы».

У гэтай кароткай матывіроўцы сказана ўсё, што прадвызначыла наш удзел у Лізе нацый. Ліга нацый у сучасны момант яднае тыя капіталістычныя дзяржавы, у палітыцы якіх, у даны момант, пераважае тэндэнцыя к захаванню існуючага становішча, тэндэнцыя к захаванню міру.

Краіна Саветаў, якая паклала ў аснову сваёй знешняй палітыкі барацьбу за мир, не магла адмовіцца яшчэ ад адной магчымасці ўзмацніць гэтыя тэндэнцыі, надаць ім больш эфектыўны характар. Гэта—асноўная прычына ўступлення СССР у Лігу нацый. Але паколькі Ліга ёсць арганізацыя капіталістычных дзяржаў, то паўстае пытанне: якімі нормамі павінна быць абумоўлена прабыванне Савецкага саюза ў гэтай кааліцыі буржуазных дзяржаў? У якасці каго ўваходзіць у яе члены СССР? І ці не накладзе гэты акт на СССР адказнасці за імперыялістычную дзейнасць у мінулым і т. д.? На суму гэтых пытанняў т. Літвінаў у сваёй дасканалай прамове на асамблеі Лігі нацый ужо даў адказ. Ён заявіў:

«Савецкі саюз уваходзіць у Лігу нацый як прадстаўнік новай сацыяльна-эканамічнай сістэмы дзяржавы, не адмаўляючыся ні ад якіх асаблівасцей гэтай дзяржавы і захоўваючы поўнаасцю свой твар, як захоўваюць яго астатнія дзяржавы, тут прадстаўленыя».

Тав. Літвінаў, адхіляючы рашэнні арбітража па ранейшых канфліктах з капіталістычным светам, заявіў:

«... кожны новы член, уступаючы ў арганізацыю, можа быць маральна адказным толькі за тыя рашэнні, якія былі прыняты з яго ўдзелам і з яго згоды».

Асабліва падкрэслівае т. Літвінаў нашу нязгоду з тымі нерэальнымі метадамі абароны міру, якімі кіравалася да гэтага часу Ліга:

«...Перад намі няпер стаць задача папярэдзіць вайну больш эфектыўнымі сродкамі... папрабуюцца больш істотныя гарантыі безапаснасці, чым дэкларацыі, рэзалюцыі і т. д.».

У той-жа прамове т. Літвінаў указвае на неабходнасць перагледзець і падпрацаваць статут Лігі нацый:

«Калі-б мы ўдзельнічалі ў складанні статута Лігі, мы супроць некаторых пунктаў пярэчылі-б. У прыватнасці мы пярэчылі-б супроць прадугледжанай арт. арт. 12 і 15 легалізацыі ў некаторых выпадках вайны, і мною таму адзначана ў лісце ад 15 верасня наша задавальненне прапановай аб змяненні гэтых пунктаў статута. Мы далей пярэчылі-б супроць арт. 22 аб сістэме мандатаў. Мы лічым таксама прабелам адсутнасць у арт. 23 абавязацельства расавай роўнасці».

Вось асноўныя задачы, якія абумоўліваюць прабыванне СССР у Лізе нацый.

Савецкі саюз прадстаўляе сабой мацнейшую апору для дрыхілікай міру і трывалую небяспеку для ворагаў, якія-б спрабавалі зрабіць замах на яго цэласць і незалежнасць.

Прынцыповае значэнне ўступлення СССР у Лігу нацый заключаецца ў прызнанні буржуазнымі дзяржавамі ўнутранай сілы і магутнасці Савецкага саюза, па якую ён можа абавярнуцца ў сваёй барацьбе за мир; у прызнанні сілы, якая ператварае СССР у магутны апоры міру ва ўсім свеце.

С. Міллер

Сакратар Бабруйскага РК КП(б)Б

3 вопыту перабудовы партыйнай работы па Бабруйскаму раёну

У рашэннях XVII з'езда партыя з усёй вострасцю ставіць пытанне аб павышэнні якасці работы ва ўсіх галінах, у першую чаргу якасці арганізацыйна-практычнага кіравання. Аб якасці партыйнай работы гаварылі таварышы Кагановіч і Булатаў на нарадзе загадчыкаў аддзелаў кіруючых партарганаў.

Асноўнае, што зніжае якасць—гэта работа рыўкамі, работа кампаненска, таму павышэнне такіх момантаў—галоўная прадпачынальная палепшання партработы.

XVII зезд партыі указаў нам шлях палепшання якасці партработы праз умацаванне першых партарганізацый, павышэнне ідэалагічнага узроўню членаў партыі і работы кожнага камуніста. З гэтых асноўных палажэнняў і выходзім мы пры перабудове партработы ў Бабруйскім раёне, увязваючы яе са стаяўшымі перад намі задачамі.

Прамысловасць нашага раёна сістэматычна праз рад год не выконвала промфінплана. Раён быў самым адсталым і па асноўнаму пытанню калектывізацыі. Пры 52 проц. калектывізацыі ў рэспубліцы Бабруйскі раён калектывізаваны быў на 32 проц.

Для нас было ясна, што ў перабудове партработы асноўнаю фігурай з'яўляецца раз'яздны інструктар. Адсюль і задача клопат аб інструктары.

Панперш мы ўзяліся за павышэнне ўзроўню ведаў інструктара. Раз інструктар кіруе арганізацыяй, ён павінен стаяць на галаву вышэй яе. Што-ж мы зрабілі? Абавязалі інструктара прысутнічаць на паседжанні бюро РК. Пры гэтым змянілі характар і сістэму правядзення паседжанняў. Дабіліся напрыклад таго, што паседжанні бюро працягваліся 2 $\frac{1}{2}$ —3 гадзіны. За гэты час разбіралі каля двух дзесяткаў пытанняў, з іх 2—3 цэнтралізаваныя, на якіх вучылі інструктара і іншых прысутных на бюро членаў партыі. Для гэтага цэлы рад пытанняў загадзя рыхтаваў я, ці мой намеснік тав. Шупікаў, так што на самым паседжанні бюро рашэнні прымаўся без асаблівых сэрэчаў, часта зачытваліся праекты рашэнняў.

Потым устанавілі так званы інструктарскі дзень. Спачатку ён насіў характар інструктавання інструктароў. Аднак, хутка ўстанавілі, што інструктарскі дзень павінен быць скарыстаны для вучобы, таму ўвясці сістэму лекцый. Запрашалі агранома. Пасля лекцыі агранома інструк-

тары абменьваліся сваім вопытам. Аднак моманты інструктавання ў такіх занятках пераважалі яшчэ доўгі час, што прыводзіла да пэўнай навархоўнасці ўсваення, не было глыбокай прапрацоўкі вопыту. Таму і гэты парадак быў зменен.

Як правіла, інструктар затрымліваецца ў раёне 11—12 дзён. У Бабруйску ён бывае 3, а часам і 4 дні: першы дзень адпачывае, падсумоўвае ўсю сваю работу на вёсцы, на другі дзень звязваецца з гарадскімі і пазаштатнымі інструктарамі і выясняе цэлы рэзідэнцыйны час прабывання на раёне пытанняў, увечары прысутнічае на паседжанні бюро РК, а на трэці дзень—на інструктарскай нарадзе, пасля якой інструктары зноў раз'язджаюцца.

Асноўная задача у тым, каб інструктар тэарэтычна і практычна асэнсу сваю штодзённую практычную работу. Звычайна практыкавалася так: прыязджае інструктар, пагаворыць з сакратаром ці намеснікам, тыя яго «накачаюць», а пасля па дарозе ў інструктара ўся гэта «накачка» паступова вылятае з галавы. Мы лічым, што інструктару трэба не толькі запісаць у сваёй кніжцы для памяці, але і сапраўды ўсвоіць задачы, якія перад ім стаяць.

Мы завялі такі парадак заняткаў. Бярэм якое-небудзь адно пэўна сярэдня звязанае з практычнымі задачамі інструктара пытанне, напрыклад, тэму—вучэнне Леніна аб партыі. Адзін з інструктараў рытуецца к дакладу, робіць уступнае слова, пасля чаго, у парадку заняткаў, я праводжу гутарку. Больш за ўсё спыняемся на пытаннях кіраўніцтва партыі прыводнымі рэчымі. Перад намі асабліва востра стаяла пытанне аб рабоце саветаў, бо саветскія арганізацыі ў нас працавалі і працуюць яшчэ слаба. Па гэтай пытанню прапрацаваў апошняе рашэнне Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б, пасля чаго адбыўся абмен вопытам. Мы не дапускаем, каб інструктар толькі дакладваў аб сваіх дасягненнях, а прымушам яго, крытычна адносячыся да сваёй работы, расказаць аб тым, як ён іх дабіўся.

Абмен вопытам уведзены ў нас як адзін з відаў саборніцтва. Па сутнасці ў нас ідзе сапраўднае саборніцтва паміж інструктарамі, і увялі яго не спосабам дэкрэтавання, а паладзілася яно на аснове лепшай арганізацыі работы. Так, Сарока ў нас прызнан перадавым, лепшым інструктарам, і вось так Акуліч вельмі моцна цяпер змагаецца з ім за першынства, што мы, паміж іншым, адзначылі на нашым інструктарскім дні. На падставе вынікаў працы інструктара і арганізацыі ў яго зоне разгарнулася, спачатку неспрымальна для самога інструктара, і разгортваецца ў далейшым саборніцтва. Для абмену вопытам т. Акуліч наехаў у зону тав. Сарокі. Практыкуем таксама і скліканне парторгаў двух інструктарскіх зон вёскі.

Нашы інструктары сапраўды выраслі ва ўсіх адносінах. Зараз у раёне інструктар—вельмі аўтарытэтная работнік, і гэта праяўляецца нават у дробязях.

Колькасць прысутных на інструктарскім дні значна вырасла. Раней прысутнічалі толькі 9 інструктараў, потым нам да і ўсяго 6 інструктараў. Мы ўзялі лепшых партыйцаў, якія маюць магчымасць працаваць па роду сваёй работы і здольнасцях (напр. т. Бацяноўскага) і іншых і такім чынам стварылі інстытут пазаштатных інструктараў у горадзе і вёсцы ў дапамогу нашым інструктарам.

Пазаштатныя інструктары добра растуць на партыйнай рабоце. Мы правяраем, крытыкуем іх работу на інструктарскім дні, гаворым: «Ты працаваў як упаўнаважаны, а не як пазаштатны інструктар».

К наступнаму разу ў выступленні такога таварыша сапраўды адчувасца розніца, і ён упэўнена заканчвае: «На будучае я пакажу, што буду працаваць па-інструктарску» (выступленне т. Гершмана). Працаваць па-інструктарску—значыць ведаць людзей, непасрэдна кіраваць людзьмі, дапамагаць партыйным арганізацыям.

Такім чынам, на інструктарскім дні ў нас зараз прысутнічае 28 чалавек: 6 штатных інструктараў, 3 сакратары нашых буйных прадпрыемстваў, сакратар і нам. сакратара комсамола і пазаштатныя інструктары. Інтарэс к інструктарскаму дню настолькі вялікі, што цэлы рад нашых таварышоў, як, напр., намеснік старшыні РВК, просяць даць ім магчымасць прысутнічаць. Гэты вопыт пераносіцца ўжо і на нашы прыводныя рэміі. Напрыклад, па гэтай сістэме правялі ўжо першыя заняткі профсаюныя работнікі, да якіх прыехаў таварыш з Менска, таксама Асоавіяхім прымяняе ў сябе гэту сістэму.

Апошні інструктарскі дзень прысвечаны быў тэме: Ленін і Сталін аб саветах. Заслухалі даклад т. Рэвінскага (сакратара райкома комсамола), пасля чаго разгарнулася гутарка аб саветах. Разбіраючы пытанне аб саветах, як збор і барацьбы супроць класавага ворага, як органы диктатуры пролетарыята, як масавай арганізацыі, адначасна, што практычна зроблена ў нашым раёне па гэтай лініі. Потым, па дырэктыве т. Злоткіна (загадчыка аддзела кіруючых парторганаў ЦК КП(б)Б) разбіралі выступленне т. Кагановіча на нарадзе кіруючых парторганаў. Гэта пытанне мы ўжо звязалі з рашэннем пленума аб рэарганізацыі палітаддзелаў, а таму звярнулі ўвагу галоўным чынам на работу з наасобнымі камуністамі, што з'яўляецца нашым слабым месцам.

Работа з інструктарамі ў нас наладжана, такім чынам, нядрэнна, добра ўзялася і за парторна, але да наасобнага камуніста ў асноўным яшчэ не дашлі.

Вось вывады апошняга інструктарскага дня. Інструктар у сваю асобу ведае ўсіх камуністаў, але ведаць як фатограф гэта адно, другая-ж справа не толькі мець павярхоўнае ўяўленне аб кожным з іх, а прааналізаваць, што яму трэба, чаго не хапае і на гэтай аснове выхоўваць, дапамагаць у рабоце. Інструктары-ж сваіх камуністаў ведаюць так, як гэта трэба для ўздзеяння на кожнага камуніста, для таго, каб дапамагчы яму пазбавіцца адмоўных і развіваць дадатныя бакі. Інструктары прыводзілі і некаторыя дадатныя факты. Зі гэтыя гаворкі мы павінны будзем зараз ўхапіцца, каб сваю асноўную задачу—работу з наасобнымі камуністамі арганізаваць, развіць у нас саміх чулыя адносіны, дыферэнцыяваны падыход. Гэта пытанне застаецца цэнтральным і ў далейшым развіцці нашай партыйнай работы.

На апошнім інструктарскім дні былі пастаўлены гэтыя задачы. Гаварылі аб тым, што ў сувязі з прапрацоўкаю рашэнняў пленума ЦК КП(б)Б аб будзе аактыў, на якім інструктар павінен быць арганізуючым пачаткам, касцюком актыва, павінен задаваць тон, разгортваць самакрытыку і т. д.

Парадак і сістэму работы ўстанавілі так, што вучоба спалучаецца з адлачынкам. Не канчаем пытання, пакуль яно не стане ясным для ўсіх, і толькі тады пераходзім к наступнаму. Займаемся за горадам у доме адпачынку, праз кожную гадзіну—дзесяцімініутны перапынак, у перапынках—гульні.

Перад намі паўстала і другое пытанне аб сакратарах парткомаў і парторгах. Вядома, што ад добрай работы парторга ў значнай меры

залежыць, работа партыйнай арганізацыі. Таму для павышэння іх палітычнага і тэарэтычнага ўзроўню арганізавалі раз у месяц двудзённыя курсы парторгаў, на якія запрасілі лепшых выкладчыкаў, у прыватнасці з палітскладу арміі.

Курсы прашлі надзейна, аднак не зусім нас задаволілі. Справа ў тым, што парторгі прышлі на заняткі непадрыхтаванымі, а, па-другое, былі згрупаваны ў залежнасці ад узроўню. У выніку атрымалася некаторая надвоіннасць у кіраўніцтве вучобай; парторгі як-бы выходзілі з арбіты уплыву свайго інструктара, які цалкам не мог адказваць за іх вучобу. Мы гэта ўчылі. Ад спецыяльнай работы з парторгамі не адмовіліся, але парашылі выдазмяніць яе, у прыватнасці перанесці сюды вопыт інструктарскіх дзён, і па іх прыкладу праводзіць дні парторгаў непасрэдна пад кіраўніцтвам інструктараў.

Дзень парторга арганізавалі па прынцыпу інструктарскага, але некалькі ў іншай абстаноўцы. Дзень парторга праходзіць па групам партарганізацыі данага інструктара. У горад выкачаем парторгаў двух вясковых інструктарскіх зон, а тры зоны збіраюцца на месцы ў вёсцы, прычым не дапускаем, каб у горад прыязджалі асобы і тількі парторгі.

У дзень парторга, які адбываецца 2 разы ў месяц, ставяцца актуальныя пытанні. Падыход да кожнай групы сапрапароў і парторгаў першых партарганізацыі і адзіночак дыферэнцыяваны. Напрыклад, рашэнне ЦК аб профсаюзах прапрацавалі наступным чынам: Ленін і Сталін аб профсаюзах, рашэнне бюро ЦК аб профсаюзах і рашэнне пленума бабрунскага райпрофсовета. Парторгі абмяняліся вопытам, як яны кіруюць мясцовымі і фабзаўкомам. Так сама праводзіла і тема «Ленін і Сталін аб комсамоле».

Як бачыце, метада агульна з інструктарскім днём, толькі праводзіць яго іншыя таварышы. Зараз мы ўнеслі і сюды новы момант: праводзім дыферэнцыяваную павестку ў час партдні для першых партарганізацый. Трэба будзе прасачыць, як яна праводзіцца ў мясцце, улічыць, што з'яўляецца галоўным у данай партарганізацыі і на аснове гэтага вытлумачыць тое ці іншае пытанне. Такім чынам спрэчка гэта не пушчана самацёкам.

Калі работнік асэнсць свае творчыя задачы, ён атрымае смак у рабоце. Гэта выявілася пры правярцы вынікаў парторгаўскіх дзён. Рэзка палепшылася, напр., профработа на фабрыцы імя Халтурьма, на спіртазаводзе і на радзе іншых прадпрыемстваў.

Заважаючы тое ці іншае пытанне на інструктарскіх і парторгаўскіх днях, мы заўсёды маем ажыўленне работы на пэўным участку. Напрыклад, за апошні час маем вялікі прыліў у калгасы. Ясна, што дапамаглі ў гэтым рашэнні ЦК, выступленне па гэтай пытанню т. Гікало, агульныя нашы поспехі ў калгасным будаўніцтве, але і арганізатарская работа інструктара мела вялікае значэнне: найбольш прыліў адбываўся якраз там, дзе лепш працаваў інструктар.

На інструктарскім дні мы аналізавалі, ускрывалі ўсе моманты, якія перашкаджаюць калектывізацыі, у спецыяльным рашэнні бюро адзначылі іх, а потым абгаварылі на куставых сходах камуністаў. Пры гэтым выявіліся нашыя слабыя бакі. Так, разгортваючы работу па калектывізацыі, мы зануслі загатоўкі. Не ўмеем яшчэ ўхапіцца за адно звяно, каб выцягнуць увесь ланцуг. Больш 3 тысяч гаспадарак улілося ў калгасы, але пачалі кульгаць загатоўкі.

На інструктарскім дні было моцна заострана гэта пытанне і дана належная ацэнка. Недахоп увагі загатоўкам азначае выхалашчванне

соцыялістычнага зместу ў калгасным будаўніцтве. Барацьба за большавіцкія калгасы ў першую чаргу выражаецца ў выкананні сваіх абавязальстваў перад дзяржавай.

На чарговым інструктарскім дні і на дні парторга зноў раз'яснілі значэнне калектывізацыі, сувязь яе з выкананнем абавязальстваў перад дзяржавай. Памылкі пачалі выпраўляць, і калектывізацыя яшчэ быстрой пасунулася ўперад.

Дрэзна было з вучобай, асабліва на вёсцы. Пытанне гэта спецыяльна ставілі на інструктарскім дні і аказалася, што некаторыя інструктары асабліва работу з камуністамі і беспартыйным актывам, занятым на закупцы хлеба.

Дрэзна яшчэ ўвясняеца ўнутры-партыйная работа з масавай павышэннем прамфінплана, арганізацыі гаспадарчага ўмацавання калгасаў, жывёлагадоўлі і т. д. Тым часам, на аснове ўласнага вопыту мы бачым, што падняццё якасці партыйнай работы непасрэдна звязана з выкананнем важкіх задач, звязаных з работай партыі па соцыялістычнаму будаўніцтву.

Работа з пераходнай партарганізацыяй непасрэдна звязана з пытаннем работы з пасобнымі камуністамі.

На асабістым і некаторых агульных саборах гэта работа больш уважліва ўважывалася. Прыкладам можа служыць фабрыка «Халтурна», якая ўвесь час была з'яўлялася ў бюро РК КП(б)Б пры гэтым раз'ясняла рашэнне і абавязала інструктара штодзённа правяраць і арганізоўваць работу камуністаў для правядзення ў жыццё гэтага рашэння. Такім чынам, гэтакім мы выдзілі фабрыку з прарыву з даламогаю партыйнай работы.

На асабістым і гэтакім былі прарывы. Белдзяўшчыцы цэх пры заўважэнні з важкіх задач па вясёлым абсталяванні. На прыме распрацавалі план партыйнай работы і ўмацавання партарганізацыі ў гэтым цэху, спецыяльна выслалі туды выяздную рэдакцыю. У выніку цэх вышаў з прарыву і пераўвонвае план. Завод імя Сталіна ўвесь час даваў 70—80 проц. плана. Заслухаўшы гэта пытанне да бюро, мы наставілі завод пад асобны нагляд інструктара. Зараз завод дае звыш 100 проц. плана.

Можна было-б прывесці многа падобных фактаў і па Куст.пром.кааперацыі. У нас засталіся яшчэ ў прарыве 2 прадпрыемствы: шклозавод «Комінтэрн» і завод «Вараньслава», але мы іх выцягнем.

Становішча ў расне зараз такое, што мы-выконваем прамфінплан больш як на 100 проц. замест 86 проц. у мінулым годзе.

Кіраўніцтва інструктара партарганізацыі асабліва характэрна выявілася на прыкладзе фабрыкі «Халтурна». Там была скітка, раснаўсюджваліся чуткі, што дырэктар п'янец і т. п. Правільнай работай інструктара т. Маушовіча мы не толькі выцягнулі фабрыку, але і выратавалі дырэктара—рабочага-камуніста, а ён-жа дэжурны не аказаўся па-за партыяй.

Аднак, мы не можам сказаць, што па-сапраўднаму падышлі да пераходнай партарганізацыі. Я лічу, што падняццё агульна да пераходнай партарганізацыі—гэта значыць падняццё гэтага да кожнага пасобнага камуніста. Гэтага мы яшчэ не зрабілі.

У нас ёсць, вядома, і дадатныя прыклады правільнага ладыходу да пасобных таварышоў. Напрыклад, тав. Акуліч заўважыў, што чужыныя вёсковыя таварыш, кандыдат партыі, не плаціць кандыдацкіх узносаў. Як выдзіў тав. Акуліч, да гэтага кандыдата пактаў столькі нагуздаў, што ён імі не спраўдзіўся і хацеў механічна выйсці з партыі.

ты. Тав. Акуліч дапамог, і зараз гэты кандыдат партыі нядрэнна працуе. Я паставіў т. Акулічу пытанне: «Скажы ад душы, ці зразумеў ты, што гэта пытанне мае значэнне для ўсёй партыйнай арганізацыі, сігналізуе аб нашай дрэннай рабоце, што правільнае размеркаванне нагрузак па камуністаў—адно з важнейшых пытанняў нашай унутрыпартыйнай палітыкі. Даць чалавеку дзесятак нагрузак гэта-ж значыць абавязкова ўгробіць яго. Ці зрабіў ты, тав. Акуліч, з гэтага вывад, каб сігналаваць усяму раёну і сваёй зоне, што ў нас з нагрукамі не ўсё ў парадку». Тав. Акуліч прызнаў, што ён гэтага раней не зразумеў.

У галіне работы з камуністамі, выходзіць, мы зрабілі сёе-тое, але не разгарнулі яшчэ яе па-сапраўднаму на ўвесь раён.

Ад інструктароў мы патрабуем якасці работы, звязкі пэўнай кампаніі з асноўнымі пытаннямі раёна, каб яна ішла па лініі ўмацавання раёна, па лініі барацьбы за далейшую сацыялістычную будову.

Для павышэння ідэалагічнага ўзроўню партыйнай арганізацыі патрэбен больш глыбокі падыход, пры якім мы вырашаем паасобныя задачы (загатоўкі і т. д.), дапамагаючы гэтым вырашэнню асноўных пытанняў у раёне. Не можа быць партыйнай работы, так сказаць, ўхаластую. Партыйная работа ёсць сродак дасягнення нашай гадовай мэты—пабудовы сацыялізма, пераробкі людзей.

Тав. Кагановіч у сваім выступленні дае сцістую фармулёўку нашых задач:

«Інструктар (гэта датычыць не толькі інструктара, але і ўсяго ранкова—С. М.) павінен дзейнічаць праз партарганізацыі і прыводзіць у рух апараты савецкіх, гаспадарчых, кааперацыйных прафесіянальных, комсамольскіх арганізацый, імкнучыся падыйсці да вырашэння гаспадарчых, палітычных пытанняў шляхам палітычнай мабілізацыі мас і арганізацыі камуністаў, комсамольцаў і беспартыйных рабочых і калгаснікаў».

Я думаю, што гэта фармулёўка т. Кагановіча—асноўны наказ для партыйнага работніка.

Параўнаўча нядрэнна паставілі мы работу самога бюро і інструктара, работу з партаргам, але яшчэ не дашлі да паасобнага камуніста, яшчэ дрэнна кіруем масавымі арганізацыямі.

Нядрэнна правялі сяўбу, былі нават прэміяваны, але працавалі яшчэ па-старыяшчы. Мабілізавалі многа народу, з горада выслалі прыкладна чалавек 29 упаўнаважаных, не лічачы звыш 40 чал., якіх паслалі на сталую работу ў вёску,—мабілізавалі актыў, упаўнаважаных дзесяцідворак, аднак не падышлі да справы так, каб умацаваць савецкія арганізацыі. Рухалі мясцовы актыў у час сяўбы, але не афармлялі яго, не замацавалі ў секцыях сельсоветаў, дэпутацкіх групах і т. д. Усю работу сканцэнтравалі ў райкоме, які быў штабам сяўбы, падмяняючы ва многім райвыканком, выхалашчваючы яго, і хутка пачалі адчуваць гэта.

Возьмем другі факт. У нас дрэнна ідзе закупка хлеба. Як мы гэту справу пачалі? Мы пачалі з таго, што перш за ўсё ўлічылі вопыт мінулага года. Гэты вопыт падказаў нам адзін недахоп: мы тады раскідаліся па ўсяму раёну, не сканцэнтраваліся на важнейшых пунктах. Селета гэтай памылкі ўніклі, але ўпусцілі ў значнай меры работу мясцовага актыва і кааперацыю. Гэта справа выпраўляецца цяпер нахад, праўда, з вялікім напружаннем, але падымасм мясцовы актыў.

Цікава адзначыць яшчэ адну з'яву: зона, не абслугоўваемая МТС.

іншта ў сяўбе не горш зоны МТС, тое-ж самаг і ў гаспадарчых на-
стаўках, а вось па закупцы хлеба ў нас разрыў: палітаддзел адразу
закупіў 300 тон хлеба, а калгасы не зоны МТС пляліся ў хвасце.
Дзе прычыны? Як-быццам мы надрэнна ўзяліся за закупку хлеба,
аперацыяна, а вось нешта-ж не ў парадку. Склікаў я прадстаўнікоў
калгасаў і пагутарыў з імі. Урэшце, прыйшлося канстатаваць, што
мы дрэнна працавалі са старшынямі калгасаў. У палітадзеле ёсць
такі інстытут, як совет МТС, на які з'язджаюцца ўсе старшыні кал-
гасаў зоны. Такім чынам, палітадзел сістэматычна працуе са стар-
шынямі калгасаў, а мы слаба.

І прагледзелі і кааперацыю. Замест дапамогі закупцы хлеба многія
кааператывы тармозяць яе. У чым справа? А справа ў тым, што калі
старшыня сельсовета мае свой актыў, свае секцыі (хоць працуюць яны
яшчэ кепска), ён мае вакол сябе членаў сельсовета, на якіх апираецца
ў сваёй рабоце. І вось, калі калгас мае актыў, то кааперацыя
разгубіла свой актыў. Кааперацыя, як грамадская арганізацыя, працуе
вельмі дрэнна і існуе толькі як гандлёвы апарат. Адсюль адрыў ад
масы, няумеенне працаваць, слабы кантроль, адсюль тое, што яна
дрэнна праводзіць закупкі хлеба. У апошні час мы пачалі выпраўляць
гэту справу, ажыўляць яе, склікаць кааператывны актыў.

Мы не умеем яшчэ як след кіраваць савецкімі, кааперацыйнымі
і іншымі арганізацыямі, яшчэ слаба спраўляемся з гэтай работай.

У галіне перабудовы партработы перад намі стаяць зараз асноў-
ныя задачы:

Падняць ідэалагічны ўзровень кожнага камуніста, павысіць якасць
яго работы і прывесці ў рух абсалютна ўсе прыводныя рэчы, у пер-
шую чаргу савецкія і комсамольскія арганізацыі, а таксама каапе-
рацыю, значэнне якой асабліва вырасла ў сувязі з рашэннямі ліста-
падаўскага пленума ЦК ВКП(б) і снежаньскага пленума ЦК КП(б)Б.

А. Балцын

Тэхнічная вучоба—важнейшы фактар выканання промфінплана

Цяжкая прамысловасць у агульнай прамысловай прадукцыі БССР займае вельмі значнае месца. Уся сума прадукцыі цяжкай прамысловасці ў 1934 г. складае каля 200 мільянаў руб. На працягу першага пяцігодкі і за першыя гады другога мы пабудавалі цэлы рад буйнейшых прадпрыемстваў цяжкай прамысловасці, як напр: магілёўскую швейную фабрыку, якая пераможна выконвае свой план; чырвоцкае швейнае завод «Варашылава», які праўда, не з'яўляецца зусім новым прадпрыемствам і рэканструйваны на базе ченкаў манстэрні, але фактычна пабудаван занова; буйнейшы цэментны завод у Крычаве; і раенную электрастанцыю Бельдэс; Мелскую ТЭЦ; будзем зараз аўта-рамонтны завод у Магілёве; трубаліцейны завод і цэлы рад іншых буйнейшых прадпрыемстваў.

Мы маем зараз буйную прамысловасць, аснашчоную складанейшымі машынамі, якія staanь на узроўні апошніх дасягненняў сусветнай тэхнікі.

За апошнія гады мы асвоілі цэлы рад зусім новых вытворчасцей: штучнага валакна, цэменту, клінкера.

Нашы машынабудавальнічыя заводы навучыліся вырабляць складаныя машыны і станкі: тарфяны багер, свідравальны станок на завод імя Варашылава ў Менску, насосы «Вартынгтон», станкі Калава на зав. «Пролетарый» у Гомелі, «Чырвоны металіст» у Віцебску асвоіў вытворчасць складанага станка «Тыль», ланцугамі Галля мы снабжаем значную частку Савецкага саюза, завод «Комунар» асвоіў станкі Келлера, Гальца і цэлы рад іншых. Больш таго, машынабудавальнічая прамысловасць Беларусі на базе ўжо асвоенай намі тэхнікі мае магчымасць аказаць тэхнічную дапамогу нашым суседзям, у прыватнасці Турэцкай рэспубліцы. Наш завод «Комунар» у Менску вырабляе рад заказаў для вялікага тэкстыльнага камбіната, які будзецца ў Турцыі.

Таленавітыя матады інжынер т. Жукаў зрабіў буйнае адкрыццё па гідралізу торфу. У сучасны момант з удзелам буйнейшых спецыялістаў Саюза распрацоўваецца пытанне аб пабудове камбіната на базе тых тарфяных масіваў, якія залягаюць у Іраніскім і бліжэйшых да яго раёнах.

Мы маем цэлы рад перадавых заводаў і фабрык. фабрыка штучнага валакна дае ў гэтым годзе на 5 млн. руб. прадукцыі звыш плана, завод «Варашылава» 17 лістапада закончыў гадавы план і зараз працуе ў парадку перавыканання плана, завод «Пролетарый», завод «Комінтэрн», акулярная фабрыка і т. д.

У цяжкай прамысловасці БССР занята цяпер звыш 20 000 рабочых, што не ідзе ні ў якое параўнанне з дзярэволюцыйнымі маштабамі, калі ў гэтай вытворчасці працавала толькі некалькі сот чалавек.

Цяжкая прамысловасць БССР дасягнула буйнейшых поспехаў, як у расшырэнні сваёй матэрыяльна-тэхнічнай базы, так і ў росце выпуску прадукцыі, у асваенні новых яе відаў. Рабочыя і адміністрацыйна-тэхнічныя работнікі цяжкай прамысловасці дасягнулі гэтых поспехаў пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, пад непасрэдным адрацыйным кіраўніцтвам сакратара ЦК КП(б)Б т. Гікало. Аднак, дасягненні гэтыя далёка не вычэрпваюць усіх задач нашай цяжкай прамысловасці. Значная колькасць фабрык і заводаў зрывае план, адстае літаральна па усіх паказчыках і цягне ўніз усю прамысловасць.

А ці ўсе добра па такіх званых перадавых прадпрыемствах? Не пытаюцца сказаць, што і там добра. Уся наша прамысловасць, у тым ліку і цяжкая, працуе яшчэ нездавальняюча, як і таа адзначыў чэрвоны лідар ЦК КП(б)Б.

Пастанова паслума ЦК паслужыла штуршком к латэнсаванню работы цяжкай прамысловасці.

Рад заводаў, адзначаных пастановай як асоба злосныя зрыўнічкі промфінплана, здохлі, лены арганізацыі сталі рэальна, мадыфікацыя да ліквідацыі прарыву. Завод «Комунар» у першым квартале выканаў промфінплан на 76 проц., на ІХ—ён ужо не толькі стаў выконваць план, але і перакрыв першыя пачаткі, сістэматычна перавыконваючы промфінплан. «Чырвоны металет» у першым квартале выканаў промфінплан на 70 проц., а цяпер перавыконвае, хоць першы першы пачаткі яшчэ не перакрыв.

Падзеншчы работу па выкананню промфінплана і гэты рад вышых прадпрыемстваў.

Не зрабілі большэвіцкіх вывадаў з адзінкі, данай паслума ЦК, такія прадпрыемствы, як метычны завод «Чырвоны Окцябр», які за І квартал даў 73,9 проц., а за 10 месяцаў—толькі 70 проц. Цяжкія прадпрыемствы цяжкай прамысловасці па ІХІ не дадалі крапе прадукцыі за многа мільянаў руб. Калі узяць толькі металапрадоўчую прамысловасць, то яе запавольванасць за 9 месяцаў бягучага года выражана ў наступных лічбах:

Палі «Сухар»	1900 шт.
Ціскі паралельныя 150 м/м	2713 .
„ „ 120 „	1200 .
Станкі Калава	20 .
„ правільныя	25 .
„ снідравальныя 25 м.м	610 .
„ „ 40 „	95 .
Дрэвабрыкетныя прэсы	13 .
Шавецкія цыкі	580 тон.
Сінтэзавальныя ланцугі	30000 п.
Блеснедныя ланцугі	1000 .
Лябёды дзер. (0,75)	1 .
„ „ (1,25)	10 .
Бязмены	180 .
Трубы чыгунныя	1000 .

Гэты спіс недаданага прадукцыі паказвае, наколькі дрэнна прапушчаны нашы прадпрыемствы, зрываючы работу іншых галін народнай гаспадаркі, галоўным чынам сельскай.

Тарфяная прамысловасць у гэтым годзе выканала план па колькасці паказчыках, наблізілася да выканання і нават некалькі перавыконвала паасобныя якасныя паказчыкі. Торф своєчасова высушан і заштабелеван; вільготнасць 23—33 проц. і толькі на некаторых торфзаводах вільготнасць дасягае 40—45 проц. Нельга бы адзначыць, што календарны план і дзённую выпрацоўку амаль ні адзін торфзавод, нават з найбольш буйных, не выкашаў. Осінторф выкашаў свой дзённы план толькі на 73 проц., але ў цэлым план выкашаў толькі дзякуючы вельмі доўгаму і сухому лету. Такім чынам якасная работа нашай тарфяной прамысловасці яшчэ мае значныя недахопы, хоць і палепшылася яе арганізацыя.

План па выпуску будматэрыялаў таксама ў цэлым не выканан, калі не лічыць некаторых вапняных і цагельных заводаў, якім спрыялі добрыя ўмовы мінулага сезона і лепшая арганізацыя работы.

Цэментная прамысловасць ва ўмовах БССР — новая галіна вытворчасці. Не гледзячы на агромнае значэнне ў нашай народнай гаспадарцы, цэментная прамысловасць к канферэнцыі зотаўцаў прышла з вялікім прарывам. Крычаўскі цэментны завод ужо трэці год як пушчае ў эксплуатацыю, але фактычна вытворчасці яшчэ не асвоіў, аб чым гавораць бясконцыя аварыі, дрэнная якасць цэменту, выключна нізкія колькасныя і якасныя паказчыкі прамфінплана. Тым часам гэты буйнейшы завод мае не толькі рэспубліканскае, але і саюзнае значэнне.

Быхаўскі ацэтонавы завод ужо 4 гады як лічыцца ў пусковым перыядзе, фактычна-ж яшчэ не пушчан, бо не асвоіў тэхніку вытворчасці ацэтану.

Электрастанцыі нібы і выконваюць план, але да іх работы трэба прад'явіць яшчэ большыя патрабаванні, чым да іншых галін прамысловасці, бо калі падача энергіі спыніцца хоць на поўгадзіну, то гэты прарыв нельга будзе нічым перакрыць. Варта напамінаць, што Белдрэс прыводзіць у рух усю прамысловасць Віцебска, Магілёва і Оршы.

Нашы электрастанцыі працуюць яшчэ выключна дрэнна. Адна віцебская прамысловасць па віне Белдрэса панесла страт не менш як на 15.000 руб., не лічачы Оршы і Магілёва. З-за дрэннай работы электрастанцыі, цэлы рад прадпрыемстваў Менска мелі значныя прастоі.

Электрастанцыі пакуль не нясуць матэрыяльнай адказнасці за прарывы на прамысловых прадпрыемствах, якім яны спыняюць падачу электраэнергіі. Магчыма, прыдзецца гэта пытанне перагледзець, бо ў радзе выпадкаў электрастанцыі вельмі легкадумна адносяцца да зняцця прадпрыемстваў са снабжэння энергіяй.

Асабліва вялікія прарывы ў шырспажыве. Многія дырэктары заводаў лічаць, што вытворчасць шырспажыву задача другарадная, што важней асвоіць новы станок. Некаторыя прадпрыемствы толькі фармальна выконваюць якасныя паказчыкі па шырспажыву, каб паказаць, што заданне выканана, і даюць рынку зусім нягодную прадукцыю. К прыкладу, чайныя лыжкі, хоць і зроблены з добрага матэрыялу, маюць такі выгляд, што іх нельга пусіць у продаж, бо культурныя патрэбнасці рабочых значна выраслі, вырас і попыт на тавары добрай якасці.

Заданні на шырскажыў многія прадпрыемствы металапрамысловасці выконвалі на 62—63 проц., як напрыклад, заводы Металатрэта, якія свой план у цэлым выканалі на 99,3 проц., а па шырскажыву толькі на 69 проц. Замест павелічэння вытворчасці тавараў шырскажыву беларуская прамысловасць зрывае даныя ёй невялікія планы. Прадпрыемствы, якія за сярэднімі лічбамі хочучь паказаць добрую работу, мы не можам аднесці ў лік перадавых.

1934 год з'яўляецца пераможным у рабоце прамысловасці БССР, якая ў мінулым мела вялікія прарывы.

Пад кіраўніцтвам правадыра нашай партыі т. Сталіна, ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б на чале з т. Гікало мы дабіліся рашаючага перамоў ва ўсёй рабоце нашай рэспублікі. Гэта дае нам падставу змагацца за тое, каб вывесці БССР на ўсёх паказчыках народнай гаспадаркі ў рады перадавых рэспублік і абласцей Савецкага саюза. Аднак работнікі прамысловасці павінны памятаць, што ад іх патрабуецца аграменейшая работа, каб ліквідаваць прарывы і забяспечыць выкананне промфінплана прамысловасцю БССР як па колькасці, так і якасці паказчыках, а для гэтага неабходна па-большэвіцку пераадаваць работу нашай прамысловасці, асабліва адстаючых прадпрыемстваў.

Мы маем усё магчымасці выйсці пераможцамі. Наасобныя труднасці, як паказвае практыка, заўсёды могуць быць ліквідаваны, калі работнікі прамысловасці не будуць снысцалацца на аб'ектыўныя прычыны, а праявляць сваю ініцыятыву. Возьмем факты.

Аднаму з цэхуў гомельскай фабрыкі «Спартак» патрэбна было абсталяванне. Калі ў Беларусі арганізавалася ярмарка для рэалізацыі неліквіднага абсталявання, цэх ладаў заяўку. Уявіце сабе здзіўленне дырэцыі фабрыкі, калі ярмарка звярнула гэтую заяўку назад, указваючы, што патрэбнае цэху абсталяванне мае, як неліквід, другі цэх ф-кі «Спартак». Выходзіць, што адзін цэх фабрыкі купляе, а другі прадае праз пасярэдніка адно і тое-ж абсталяванне.

Гомельская інструментальная фабрыка вырабляе надрэннае абсталяванне для нашых школ, але план выконвае ў сярэднім на 30—35 проц. Дырэкцыя скардзіцца: «Вагонаў не даюць, сыравіны няма, не можам працаваць». А як выявілася, на Гомсельмашы ёсць адходы, па сваёй якасці зусім годныя для фабрыкі.

Прыведзеныя факты даказваюць, што вельмі часта так званыя аб'ектыўныя прычыны з'яўляюцца на сутнасці сугуба суб'ектыўнымі і цалкам залежаць ад умення людзей працаваць.

Наша прамысловасць мае аграменную колькасць некарыстаных рэзерваў сыравіны і ўсялякіх іншых запасаў, на што ўказваў гав. Орджаанікідзе на ўсесаюзнай нарадзе работнікаў цяжкай прамысловасці. Часта мы гэтых рэзерваў не заўважаем і не пускаем у ход, каб прыкрыць прарывы.

Тэхнічная вучоба—магутны рычаг у выкананні промфінплана.

Без тэхнічнай вучобы мы не можам рухацца ўперад. Мы не можам ставіць за новыя складаныя станкі і аграгаты нявзроўняных людзей, якія не маюць элементарных тэхнічных ведаў, бо яны будуць выпускаць брак і прыводзіць у нягоднасць дарагое абсталяванне.

Наша моладзь актыўна адазвалялася на заклік партыі аб тэхнічнай вучобе і паказвае сапраўдныя ўзоры энтузіязма і ўпартасці ў аўладанні тэхнікай. Аднак узровень тэхвучобы на значнай колькасці

прадпрыемстваў цяжкай прамысловасці яшчэ недапушчальна нізкі. Часта тэхвучобаі займаюцца толькі з поваду склікання канферэнцый, здавальняюцца задачай тэхмінімуму, як граніцай вучобы, не ўводзяць яе ў сістэму, не ўцягваюць усю масу рабочых.

Цяжкая прамысловасць мае найбольшую колькасць кваліфікаваных рабочых, але не стаіць на першым месцы па тэхвучобе. Першая канферэнцыя зотаўцаў лёгкай прамысловасці БССР была склікана ў Віцебску яшчэ ў маі месяцы. Паводле даных на 1 лістапада, прэсант ахопу тэхвучобаі рабочых лёгкай прамысловасці большы, чым цяжкай: з 18 000 рабочых лёгкай прамысловасці ахоплены фактычна 17 500, або 96 проц., з 12 500 рабочых цяжкай прамысловасці, якія ў абавязковым парадку павінны здаць тэхмінімум, фактычна ахоплены 7 300, або 60 проц.

Дынаміка тэхвучобы ў асноўных галінах прамысловасці БССР:

	Усяго рабочы	Падлягае абавязку тэхмін.	Фактычна ахоплены тэхмін і тэхвуч.	Здалі		
				Усяго	З іх выдатныя	Ахоплены ІІ Т К
1. Лёгкай (на I/XI) .	53433	18852	17261 (91%)	7910	3115	1773
2. Цяжкай (на 20 XI) .	17631	12562	7539 (60%)	3237	2126	204
3. Харчовай ¹⁾ . . .	1890	326	471 (146%)	237	70	—
Разам	54954	31280	25122	13393	5971	1977

Табліца гэта сведчыць аб тым, што цяжкая прамысловасць толькі цяпер уступае на шлях шырокага разгортвання тэхнічнай вучобы, але сур'езна ўзяліся за справу толькі паасобныя прадпрыемствы.

Завод імя Варашылава набліжаецца да ліквідацыі тэхнічнай няграмацкасці: з 575 вытворчых рабочых ахоплены ўсімі відамі тэхвучобы 566 чалавек, з іх здалі соцтэхэкзамен на выдатна 204 чал., на добра—312.

Віцебская акулярная фабрыка ўвяла вельмі каштоўнае пачынанне—так званы тэхпраект: рабочыя, здаўшы тэхэкзамен, прадаўжаюць вучыцца на курсах павышанага тыпу і працуюць над свайго роду дысертацыяй, якую павінны абараніць.

На заводзе «Пролетарый» з 150 вытворчых рабочых 393 ужо здалі соцтэхэкзамен, у тым ліку 199 на выдатна. Зотаўская брыгада т. Васільева па-ударнаму адліла і сабрала станок сістэмы «Калава». Завод сістэматычна выконвае промфінплан: за тры кварталы даў 166,2 проц., дабушыся 102,9 прадукцыйнасці працы. Шырока разгарнулася шэфства кваліфікаваных рабочых над маладымі: 16 чал. перадалі тэхэкзамен на выдатна. З ростам тэхнічных ведаў паліняла і зарплата.

Завод «Пролетарый» узяў на соцьялістычны буксір два адстаю-

¹⁾ Звесткі выключна па крахмальна-кандальцёрскай і 3-х заводах садов. пр-ці.

чыя прадпрыемствы: «Рухавік рэвалюцыі» і фабрыку ложкаў. Буксёрныя брыгады аказалі метадычную і арганізатыўную дапамогу ў наладжванні тэхвучобы і дабіліся масавага ахвату рабочых.

Лепшыя людзі завода—зотаўцы рацыяналізатары т. т. Бабылёў, Крычавец і Гольдман—сістэматычна і без браку перавыконваюць промфінплан.

17 лістапада завод дагэрмінова выканаў гадавы промфінплан на 101,2 проц. За дзесяць месяцаў знізіў сабекошт на 13,4 проц. замест 4,45 тлачавых, прадукцыйнасць працы даўёў да 107 проц.

Лепшыя выдатнікі завода:

Токар Грынштэйн—першым у цэху здаў тэхэкзамен на выдатна арганізаваў турток з 9 токараў і падрыхтаваў паловіну іх на выдатні павышэ свае веды прапрацоўкі тэхнічнай літаратуры, промфінплана сістэматычна перавыконвае і дае добрую якасць прадукцыі.

Тав. Ланеўскі—слесар зборачнага цэха—здаў тэхэкзамен на выдатна і падрыхтаваў сваю брыгаду, цяпер вылучан начальнікам кацельнага цэха.

Т. т. Харнас, Баранаў, Метар і дзесяткі іншых рабочых, якія да тэхвучобы сістэматычна перавыконвалі план, цяпер аўдадлі сваім працам аднаўляюцца, стані гаспадарамі машын і перавыконваюць свае заданні.

Большасць заводаў усё яшчэ не спраўляецца з тэхвучобай.

Крычаўскі цэментны завод, адзін з буйнейшых, нават на канферэнцыі зотаўцаў не адзеньнічаў, бо зотаўцаў не мае. Завод на працягу апошніх двух год зрывае план, але і дырэктар, і грамадскія арганізацыі завода не трымаюць патрэбным заняцца як-след тэхвучобай.

Завод «Ланцугоў Італія»—новы, надзвычай важны для нас вытворчасць. Не так даўно на 300 рабочых завод меў толькі 3 зотаўцаў. Увесь час сядзеў у прарыве, не выконваючы план. Толькі за апошні час завод пачаў пачаху падцягваць тэхвучобу і выконваць промфінплан, аднак рашаючага пералому яшчэ не дабіўся.

Цагельны завод №1 зусім праваліў тэхвучобу. Там заяўляюць: «Як мы можам праводзіць тэхвучобу, калі ў нас сезоннікі?» Напершае, на цагельнях ёсць і сталыя кадры рабочых, а, па-другое, дзе гэта сказана, што сярод сезоннікаў нельга праводзіць тэхвучобу?

Завод №8 добра паставіў тэхнічную вучобу. Матадны энергічны інжынер т. Канцельсон сам склаў праграму, якую кіруюцца цяпер і іншыя прадпрыемствы. Завод дасканала выконвае план, дае добрую прадукцыю.

У нашай тарфянай прамысловасці за гэты сезон выявілася многа дзелных і адданных людзей, якія значна перавыконвалі свае заданні і навучалі гэтаму моладзь. Але самі яны тэхвучобай не займаюцца, як напр., т. Курэнеў, прызнаны на ўсесаюзным конкурсе лепшым тарфянікам Саюза. Тарфянікі заяўлялі, што ім няма часу для вучобы—трэба, моў, выконваць план. Трэба раніча пакласці канец яўнай неадацэнцы тэхвучобы, апартуістычным разважанням лагасных работнікаў аб немагчымасці арганізаваць яе на сезоннай вытворчасці.

У барацьбе за выкананне промфінплана і павышэнне якасці прадукцыі рашаючае значэнне мае не толькі тэхвучоба, але і рад іншых не менш важных фактараў. У першую чаргу—добрая пастаўка партыіна-масавай работы, правільная расстаноўка сіл, умацаванне аднаначалля, правільная арганізацыя тэхналагічнага працэса, барацьба за своєчасовае снабжэнне сыравінай і т. д. Аднак сярод усіх гэтых фактараў добра пастаўленая тэхвучоба мае першаступеннае значэнне і па сутнасці ва многім вырашае поспех справы.

Тым часам у нас былі выпадкі няправільнага разумення і скажэння сэнсу тэхвучобы. Напрыклад, на Гомсельмашы пры правядзенні тэхэкзамена абмяжоўваліся ў першы час выключна праверкаю ведаў рабочага месца, што ідзе ў разрез з інструкцыяй, зважае якасць і ўзровень тэхнічных ведаў рабочых. Гэтыя памылкі цяпер выпраўлены, але нельга сказаць, што справа наладжана добра на ўсіх прадпрыемствах.

Адным з рашаючых пытанняў пастаноўкі тэхвучобы з'яўляецца барацьба за якасць вучобы. Якасць рашае. Мы павінны дабіцца, каб здаўшы тэхэкзамен сапраўды быў перадавым чалавекам на заводзе, ведаў вытворчасць, станок, быў культурным, граматычным рабочым. Значок «ЗОТ» даецца за веды, за дадатныя вынікі ў рабоце. Мы павінны дабіцца, каб не было ніводнага зотаўца, які-б не выконваў свае вытворчыя заданні, каб кожны зотавец прадаўжаў сваю тэхвучобу.

Вялікую ролю ў пастаноўцы тэхвучобы адыгралі профсаюзы. ЦСПСБ і цэлы рад профработнікаў моцна заняліся гэтай справай.

Комсамол і на ўчастку тэхвучобы паказаў сябе застрэльчыкам. Затое дырэктары многіх прадпрыемстваў правялі амаль поўнае недапушчальнае хладнакроўе, лічачы, што тэхвучоба—справа толькі профсаюзаў і грамадскіх арганізацый. А хіба можа дырэктар, які не разумее значэння тэхвучобы, не кіруе ёю, стаяць на ўзроўні сёнешніх задач? Хіба дырэктар павінен думаць толькі пра сыравіну, абсталяванне, паліва і т. д.? Безумоўна не. Дырэктар павінен падумаць і пра людзей, якія стаяць ля станкаў, каб яны ведалі іх, раслі на рабоце. Недарам дырэктар аднаго з буйнейшых ленинградскіх заводаў пісаў у «Правде»:

«Я займаюся не толькі пытаннямі тэхвучобы, але і пытаннямі агульнай адукацыі рабочых. Ка мне на завод прыходзяць малаграматыныя, а пасобныя рабочыя і зусім няграматыныя. Мне, як дырэктару, зусім ясна, што няграматыныя рабочыя не можа эфектыўна працаваць ва ўмовах сучаснай тэхнікі.

Я не магу даверыць няграмацнаму рабочаму дарагую і складаную машыну».

Так ставіць пытанне перадавы дырэктар.

Нядаўна наведалі мы магілёўскую швейную фабрыку імя Валадарскага. Абыходзячы з тэхнічным дырэктарам т. Шапіра цэхі, пацікавіліся ў яго значкістамі:—«Ёсць у вас зотаўцы?—«Ёсць».—«Можа вы назавецце прозвішча аднаго з іх?—«Прозвішча не памятаю». Довга шукаў Шапіра зотаўца па цэху, але так і не знайшоў. І толькі, калі выклікалі начальніка цэха, той пазнаёміў нас з адным зотаўцам. А на гэтай фабрыцы працуе каля 2000 чалавек! Так адносіцца да тэхвучобы сам тэхнічны дырэктар.

На канферэнцыі зотаўцаў цяжкай прамысловасці БССР сабраліся лепшыя людзі, перадавыя вытворчасці, якія на справе паказалі, што ўмеюць выконваць не толькі свае заданні, але і дабівацца вялікіх поспехаў у асваенні тэхнічнай грамадскасці. Яны спраўдзілі словы тав. Сталіна, што лепшай гарантыяй выканання нашых планаў з'яўляюцца жывыя людзі». Удзельнікі канферэнцыі—тыя новыя, жывыя людзі, якія забяспечваюць выкананне заданняў партыі і ўрада і з'яўляюцца тым актывам, які павінен быць прыцягнут для далейшай арганізацыі, расшырэння і ахвату ўсіх рабочых тэхвучобаі.

Зотаўцы не павінны спыняцца на дасягнутым узроўні сваіх вы-

творчых паказчыкаў і тэхнічных ведаў. Для культурнага рабочага, адданага справе сацыялістычнага будаўніцтва, няма граніцы ў яго росце, у яго дасягненнях.

Зотаваці павінен дапамагаць адстаючым, браць шэфства над маладымі рабочымі, якія не асвоілі яшчэ тэхнікі. Ён павінен быць застрэльшчыкам у барацьбе за стварэнне культурных умоў на вытворчасці і ў быту.

Задача партыйных, профсаюзных арганізацый і дырэкцыі прадпрыемстваў — умела прыцягваць і выкарыстоўваць гэтыя актыўныя сілы арганізацыі тэхвучобы, так і ва ўсёй барацьбе за выкананне промфінплана кожным цэхам, станком, рабочым і цалкам усім прадпрыемствам, для стварэння культурных умоў работы на вытворчасці. Пераступаючы парог свайго завода, свайго фабрыкі, рабочы павінен адразу адчуць, што ён напеў у культурнае, арганізаванае асяроддзе, дзе нельга кідаць акуркі, нельга пакінуць станок, не змазаўшы, не памыўшы яго, нельга абыходзіцца са складанай машынай так, каб яна выбыла са строю.

Але нельга абмяжоўвацца толькі знешнім, паказальным бокам. Так суржынідзе на гарадзе таслатарнікаў указаў, што часга для навапення ўмоў работы на заводзе абмяжоўваюцца тым, што засадзіць двор кветкамі. Вядома, кветкі нядрэнная справа, але нельга прыкрываць кветкамі бруд у цэху, нямытыя вокны, нямытую падлогу, некультурны адносіны к станку, нядабайныя адносіны да аўтаданага рабочымі тэхнікай справы.

Наша краіна дае кожнаму працоўнаму найшырэйшыя неабмежаваныя магчымасці для вучобы і вылучэння. У нашай краіне малады рабочы, ці стары ў меру свайх сіл і здольнасцей можаць вучыцца і працаваць уперад. Але для гэтага неабходна ўпарта працаваць над сабою, крок за крокам узнімаць звышны ўзровень свайго развіцця.

Пры сур'ёзных, свядомых адносінах да свайго работы і вучобы кожны рабочы можа стаць майстрам, начальнікам цэха, дырэктарам прадпрыемства, трэста і т. д.

Гэтыя перспектывы заўсёды трэба мець на ўвазе. Яны карысны для кожнага рабочага, для нашай сацыялістычнай дзяржавы, якая чакае добрых кадраў, адданных, энергічных, свядомых, культурных работнікаў.

Зотаўскі рух зарадзіўся нядаўна, але ўжо даў нам начальнікаў цэхаў, якія прышлі ад станка і добра справіюцца са свайго работам. Гэды, начальнікі, зотавцы, якія мяркуючы, «раз тэхэкзамен здаў, атрымаў значок, чаго ж яшчэ трэба». Гэта гэтакая памылка можа прывесці да адставання ад развіцця агульнага неабходнага ўзроўню тэхнічных ведаў. Толькі ўспэўнасць у тое, што можна дасягнуць яшчэ большага, што трэба рухацца ўперад, стварае стымул далейшага росту. Такую свядомасць неабходна прышчапіць усёй рабочай масе нашай прамысловасці, тады мы лёгка пераможам любыя труднасці, як гэта даказана ўжо на цэлым радзе прыкладаў: фабрыкі і заводы, якія гадамі не выконвалі план, пачалі з поспехам выконваць.

Мы з'яўляемся сведкамі, як наша заводская моладзь у свайго вучобе і рабоце з упартасцю і большэвіцкай настойлівасцю ўзнімалася са ступенькі на ступеньку, усё вышэй і вышэй, і мы можам сказаць, што тысячу раз быў праў правадыр нашай партыі і сусветнага пролетарыята т. Сталін, калі сказаў, што няма такіх юрэнасцей, якіх не маглі-б узняць большэвікі.

І. А. Раманчук

Нач. палітаддзела свіна-
соўгаса „Вішнеўка“—БССР.

Палітаддзел соўгаса ў барацьбе за павы- шэнне якасці і прадукцыйнасці жывёлы

Артыкул першы¹⁾

У рабоце жывёлагадоўчых соўгасаў, побач з тэўнымі дасягнен-
нямі, агромная колькасць буйнейшых недахопаў, якія з усёй рэз-
касцю ўскрыў чэрвеньскі пленум ЦК ВКП(б). Разам з тым пленум
даў разорнутую праграму для ператварэння соўгасаў ва ўзорныя
гаспадаркі сацыялістычнай жывёлагадоўлі:

«Галоўнай задачай жывёлагадоўчых соўгасаў з'яўляецца па-
лепшэнне пароды жывёлы і павышэнне яе прадукцыйнасці з па-
ступовым ператварэннем соўгасаў у сапраўды ўзорныя гаспа-
даркі палепшання і племянной жывёлы. Жывёлагадоўчыя соў-
гасы павінны з года ў год павялічваць водпуск (прадажу) кал-
гасным фермам дарослай жывёлы і маладняка і тым самым
стаць важнейшаю крыніцай дзяржаўнай дапамогі калгасам у
справе развіцця калгасных таварных ферм».

Палітаддзел свінасоўгаса «Вішнеўка» разгарнуў вялікую арганіза-
цыйна-гаспадарчую і партыйна-масавую работу з тым, каб выявіць
прычыны, чаму зусім незадавальняюча выконваюцца заданні парты
і ўрада ў галіне жывёлагадоўлі, і мабілізаваць людзей на ажыццяв-
ленне рашэнняў пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б.

Конкрэтнае вывучэнне работы соўгаса дапамагло нам выявіць
буйныя недахопы і намеціць шляхі перабудовы.

У гэтым артыкуле мы спрабуем асвятліць часткова вопыт барацьбы
за рэалізацыю рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) аб жывёлагадоўлі.

Пачнем з разгляду вынікаў узнаўлення свінога пагалоўя, як вя-
дучай і рашаючай галіны вытворчасці соўгаса.

Характарыстыку гэтых вынікаў маем у наступнай табліцы:

Г	З	Б	Сярэдня гадавая колькасць маток	Гадавая колькасць апаросаў	Гад-вая колькасць апаросаў на адну матку	Колькасць абортаў	Прог абар- маток	Атрымана жывых па- расят	Прог па- дажу парас- ят з пры- рэк. за год	Гадавы выхад парасят на 1 матку	
										Пры на- раджэнні	Пры ад'ёме
1931			496	228	0,52	31	11	1831	51,4	3,7	1,2
1932			314	478	0,93	52	10	3489	63,6	6,7	3,0
1933			283	269	0,95	32	11	2083	35,1	7,3	3,3

¹⁾ У бліжэйшы час будуць змешчаны чарговыя артыкулы аб рабоце палітаддзела
соўгаса.

3 табліцы відаць:

- а) выключна высокі процант ялавасці свінаматак;
- б) надта высокі процант абартаваўшых свінаматак;
- в) недапушчальна высокі процант падзежу парасят.

Няма чаго і гаварыць аб тым, што такія вынікі ляглі цяжарам на асноўнапрадукцыйнае матэрыяльнае ядро, на усе пагалоўе і на увесь соўгас, пераключаючы сабекошт прадукцыі свінагадоўлі. Зоатэхнічная практыка паказала, што з біялагічнага боку няма перашкод дасягнуць ялавасці да 5—6 проц. Значыць, высокая ялавасць свінаматак у соўгасе павінна быць аднесена ў асноўным за кошт дрэннага кармлення, догляду, утрымання і няўважлівых злучак.

Назасобныя спедыялісты соўгаса вельмі часта люблі спасылання на інфекцыйны аборт, як галоўную прычыну абартавання свінаматак, але гэта была спроба прыкрыць вялікую безгаспадарнасць у соўгасах, якая выклікала падзеж.

Соўгас у 1930—31 гг., як свінагадоўчы, камплектаваў матэрыяльнае стада выключна маткамі, атрыманымі з беларускай канторы «Саюз-мяса», і толькі з канца 1932 года—за кошт уласнага ўзнаўлення. Наступаўшыя з Белмяса свінаматкі былі, як правіла, мясцовай пароды, важылі 50—60 кгр., давалі выхад на 1 апарос 7,1 парасят. Яшчэ на 1 ліпеня 1934 года з 208 матак у соўгасе было толькі 50 галоў (24 проц.) метысных.

Аналізуючы сярэднія соўгасныя паказчыкі выхаду парасят на апарос за 1 паўгоддзе 1934 года з пункту погляду выяўлення найбольш прадукцыйных матак, устанаўляем наступнае:

Паказчыкі	I ферма		II ферма		Усяго па соўгасу	
	Кольк. апарос.	Проц.	Кольк. апарос.	Проц.	Кольк. апарос.	Проц.
Да 5 парасят у апаросе	10	8,9	6	9,6	16	9,0
5—8 " "	19	16,6	17	27,0	36	20,3
8—10 " "	41	36,0	16	25,4	57	32,2
Звыш 10 " "	41	38,5	21	33,0	68	38,5
Р а з а м	114	100	63	100	177	100

Мы бачым, што са 177 апаросаў 68 апаросаў (38,9 проц.) далі звыш 10 парасят на апарос. Гэта лішні раз падкрэслівае агромныя магчымасці соўгаса павысіць якасныя паказчыкі.

Вялікі мінус ва ўзнаўленні стада—недапушчальна вялікі падзел маладняка. Прывядзем параўнальныя даныя падзежу свіней па гадам (у процантах да колькасці галоў па кожнай групе):

	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г. (на 1/XI)
Парасят да 2 м-цаў	51,4	65,6	35,1	17,1
Парасят 2—4 м-цаў	11,1	28,2	24,5	13,9
Дарослае пагалоўе (старэй 4 м-цаў)	64,8	21,5	20,5	3,4

Гэтыя даныя паказваюць надзвычай высокі адыход дорослага пагалоўя, ад'ёмнага маладняка і парасят-сысуноў.

За 1931 год—першы год фармавання соўгаса, як свінагадоўчай гаспадаркі—падзеж дарослага пагалоўя складае дзве трэці гэтай групы жывёлы, а за 1932—33 гады—адну пятую. Парасят-сысуноў соўгас страціў за 1931 год палавіну, за 1932 год—дзве трэці і за 1933 год крыху больш трэцяй часткі. Ад'ёмнага маладняка за 1931 год страчана 11,2 проц., за 1932 год—28,2 проц., за 1933 год—24,5 проц.

Вялікія страты за 1931—1932 гады часткова тлумачацца чумнымі захворваннямі, дрэннай арганізацыяй працы ў свінагадоўчых гаспадарках, шкодніцтвам, якое ў свой час было выяўлена партыяй. Шкодніцтва было і ў доглядзе за маладняком і ў зрыве будаўніцтва зімніх памяшканняў для жывёлы. Соўгас аказаўся вельмі засмечаным класава-варожымі элементамі. За 1933 г. палітадзел вычысціў з соўгаса 37 чалавек, кулацкіх, класава-варожых элементаў, з якіх каля палавіны працавала на свінафермах.

1934 год дае значны пералом у захаванні як маладняка, так і дарослых свіней. Процант падзежу ў параўнанні з 1933 годам зніжаецца: падсосных парасят з 35,1 да 17,1; ад'ёмнага маладняка з 24,5 да 13,9; дарослых свіней з 20,5 да 3,4.

У аналізе падзежу многа значыць выяўленне структуры адыходу па гадам, бо пры гэтым ёсць магчымасць прасачыць якасныя зрухі ў самой рабоце соўгаса. Прыводзім табліцу структуры адыходу пагалоўя (удзельная вага адыходу ў абсалютных лічбах і проц. па ўзросных групах у агульным адыходзе свіней па гадам).

Г р у п ы	1931 г.		1932 г.		1933 г.		1934 г. (на I/XI)	
	Абсал. голавы	Проц.	Абсал. голавы	Проц.	Абсал. голавы	Проц.	Абсал. голавы	Проц.
Вытворчае стада (хракі і маткі)	662	31,3	82	2,7	23	1,8	7	0,8
Парасят 0—2 мес	954	45,1	2288	74,5	732	58,9	632	71,6
Парасят 2—4 мес.	45	2,1	533	17,4	332	26,7	227	25,7
Маладняк 4 мес. і старш. і адкорм.	455	21,5	167	5,4	156	12,6	17	1,9
Разам	2116	100	3070	100	1243	100	883	100
Гадавы абарот стада.	3631		5343		3384		4642	
Проц. адыходу к абароту	58,3		57,5		37,3		19,0	

Як відаць з табліцы, структура адыходаў у розныя гады вельмі разнастайна. Калі ў 1931 годзе ўдзельная вага падзежу па вытворчаму стаду складае 31,3 проц. і па групе адкорму 21,5 проц., то гэта трэба тлумачыць тым, што ў гэтым годзе не было па сутнасці масавых вясенне-летніх апаросаў, а стала быць і масавага ад'ёму (соўгас толькі комплектаваўся свіным пагалоўем). Загэе ў 1932 годзе соў-

гас мае апромінейшы адыход падсосных парасят як у абсалютных лічбах (2288 галоў), так і па ўдзельнай вазе (74,5 проц.), а таксама ад'ёмнага маладняка.

1932 год быў экзаменам для работнікаў свінагадоўлі. Экзамен гэты вытрыман нездавальняюча. Пролетарская дзяржава панесла апроміныя страты. Дынаміка далейшага руху адыходаў па іх удзельнай вазе паказвае сістэматычнае зніжэнне адыходу дарослых свіней як вытворчага стада (1,8 проц. у 1933 годзе і 0,8 проц. у 1934 г.), так і адкормачнага пагалоўя (12,6 проц. у 1933 г. і 1,9 проц. у 1934 г.) пры стабільнасці адыходу ад'ёмнага маладняка (26,7 проц. і 25,7 проц.) і павелічэнні ўдзельнай вагі адыходу падсосных парасят з 58,9 проц. у 1933 г. да 71,6 проц. у 1934 годзе.

З паданых вышэй адносных і абсалютных лічбаў, якія характарызуюць работу соўгаса за 1931—33 гады, неабходна зрабіць адзін вывад—справой ўзнаўлення і вырошчвання маладняка соўгас яшчэ не аўладаў. Апроміны процант ялавасці матачнага стада, аборты, недапушчальна высокі процант падзежу маладняка сведчыць аб напаванні абязлічкі і цяжучасці рабочых на свінафермах, аб недастатковасці ўвагі к людзям, іх матэрыяльна-бытавому абслугоўванню, а таксама элементарнаму зоатэхнічнаму навучанню рабочых, асабліва справе догляду і кармлення маладняка.

Даныя за 10 месяцаў 1934 года сведчаць аб прыметным палепшанні арганізацыі соцыялістычнай свінагадоўлі ў соўгасе. Больш эфектыўна скарыстоўваецца асноўнае матачнае пагалоў'е, значна скараціўся падзеж усіх груп свіней. План злучак першага паўгоддзя выканан на 97 проц. Недавыкананне ў 3 проц. падае на разавых матак, якія к моманту пуску ў злучку мелі невялікую вагу (50—60 кг.), не акрэплі і таму не маглі быць скарыстаны для ўзнаўлення. Соўгас атрымаў за гэты год 1,3 апароса на кожную матку. Парасят на 1 апарос ад асноўных матак—8,55 і ад разавых—6,7. Адныта з апаросу ад асноўных матак 4,5 і ад разавых—3,2 парасяці. Адыход знізіўся на палавіну ў параўнанні з 1933 годам. Аборты скарачаны з 11 проц. у 1933 годзе да 0,8 проц. у 1934 годзе.

Рашаючай умовай поспехаў нашага соўгаса ва ўзнаўленні свінога пагалоў'я было разгортванне арганізацыйна-партыйнай і масавай работы сярод свінароў. Пасля XVII з'езда ВКП(б) мы правялі рад злётаў ударнікаў соўгасаў, разгарнулі масавую работу па брыгадах, увялі прэміяванне натурай за лепшыя паказчыкі работы. У красавіку правялі вялікую работу па прапрацоўцы ўмоў усесаюзнага конкурса-спаборніцтва імя сталінскага паходу за развіццё жывёлагадоўлі. Сярод рабочых і спецыялістаў конкурс выклікаў вялікі ўздых за барацьбу за паспяховае правядзенне апаросаў, вырошчванне і захаванне маладняка.

Фермы і брыгады на аснове конкурса разгарнулі соцспаборніцтва, эфектыўнасці якога не мала дапамагала арганізаваная палітаддзелам праз прафарганізацыі праверка выканання фермамі, брыгадамі і паасобнымі свінарамі абавязацельстваў. Акрамя штодзённай праверкі, якую праводзілі самі брыгады пры дапамозе партыйных, комсамольскіх і прафесіянальных арганізатараў, палітаддзел арганізаваў штомесячныя генеральныя праверкі абавязацельстваў па конкурсу, у якіх прымаюць непасрэдны ўдзел работнікі палітаддзела і спецыялісты соўгаса.

Пасля кожнай праверкі на фермах праводзяцца шырокія вытворчыя нарады рабочых свінароў, абмяркоўваюцца і крытыкуюцца недахопы фермы, брыгад і паасобных рабочых. Такая практыка дала магчымасць рабочым вывучыць умовы конкурса і сканцэнтравалі на іх сваю ўвагу.

Месячныя вынікі праверкі асвятляюцца ў палітаддзельскай шматтыражцы «На фронце соцыялістычнай свінагадоўлі», якая перадае вопыт лепшых брыгад і дапамагае падцягвацца адстаючым.

Буйным крокам у справе замацавання наменшанага пералому і далейшага руху ўперад з'явілася першая саўгасная зоатэхнічная канферэнцыя, скліканая ў ліпені г. г. У канферэнцыі, акрамя дэлегатаў саўгаса «Вішнеўка», прымалі ўдзел свінары, брыгадзіры і спецыялісты бліжэйшых саўгасаў — «Комсамolec» і «Большэвік» Менскага саюзнага свінаводтреста, у якіх няма палітаддзелаў.

Масавая работа вакол падрыхтоўкі да зоатэхнічнай канферэнцыі пры глыбокай праверцы абавязацельстваў па соцсаборніцтву дала прыметнае палепшанне ўтрымання свінапагалоўя.

Брыгада № 4 першай фермы — брыгадзір Салавей Ольга — мела ў сваім свінарыку больш за ўсё вільгаці і хворых парасят. Цяпер брыгада вышла кандыдатам на 2 саўгасную прэмію, аб'яўленую палітаддзелам, дырэкцыяй і рабочым камітэтам саўгаса па сталінскаму паходу.

Брыгада № 1 той-жа фермы — брыгадзір Казлоўская Люба — уступіла ў свой час пяршыняства брыгадзе № 3 — брыгадзір Шляшынская Лена. К часу канферэнцыі брыгада № 1 заваявала права на першую прэмію — пераходны сцяг палітаддзела, двухмесячнае парася, месячную пучёўку ў дом адпачынку і грамату ўдарніка.

Зоатэхнічная канферэнцыя мела буйнае гаспадарча-палітычнае значэнне, якое выходзіла за межы аднаго саўгаса. Яна скарыстана была для шырокага азнаямлення з рашэннямі толькі што закончыўшага свае работы чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б) і ліпеньскага пленума ЦК КП(б) Б і за практычнымі задачамі, пастаўленымі перад намі, як жывёлагадоўчымі саўгасамі.

Выступіўшы на канферэнцыі спецыялісты палітаддзела дзяліліся вопытам сваёй работы і на канкрэтных прыкладах паказвалі, якія ачуждзеныя нескарыстаныя дагэтуль магчымасці росквіту соцыялістычнай свінагадоўлі маюць нашы саўгасы. Канферэнцыя дала штуршок лепшай пастаноўцы работы на свінарыках, узмацненню барацьбы з адыходам не толькі ў саўгасе «Вішнеўка», але і ў саўгасах «Комсамolec» і «Большэвік». Паводле звестак, якія мы маем, гэтыя саўгасы пасля канферэнцыі дасягнулі лепшай чыстаты свінарыкаў, пачалося скарачэнне падзежу.

Канферэнцыя прыняла рашэнне ў выглядзе самаабавязацельства работнікаў свінаферм і прад'явіла соцыялістычны рахунак цэхам кормавытворчасці. Рашэнне абмяркоўвалася пасля канферэнцыі сярод рабочых на фермах і ў брыгадах.

Адразу-ж пасля чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б) і ліпеньскага пленума ЦК КП(б) Б палітаддзел паставіў перад партыйнай і комсамольскай арганізацыяй саўгаса пытанне аб неадкладным разгортванні паспраўднаму племянной работы. Праўда, у саўгасе «Вішнеўка» і ў мінулыя гады свінні былі пашпартызаваны, былі нейкія зачаткі пле-

мясной работы, але з высокапрадукцыйным матачным складам і вытворнікамі патрэбнай работы не вялося. Прыплод ад высокакаштоўнай прадукцыйнай жывёлы або гінуў, або здаваўся на мяса. Злучныя планы складаліся без уліку племянных якасцей пазсобных груп матачнага складу і вытворнікаў. лепшыя па прадукцыйнасці маткі і хракі знаходзіліся ў аднолькавым становішчы з малапрадукцыйнай жывёлай і не скарыстоўваліся ў поўнай меры для мэт узнаўлення і павышэння ўзроўню прадукцыйнасці жывёлы. Горшы матачны склад і хракі нясуць племянную службу нароўні з лепшымі, тым часам як пры правільнай арганізацыі зоатэхнічнай работы яны павінны быць выбракаваны ў першую чаргу. Калі б ва ўсіх соўгасах быў арганізаван элементарны ўлік і на яго аснове вялася бракоўка стада, то пролетарская дзяржава мела-б дадаткова ад высокапрадукцыйных свінаматак дзесяткі тысяч высокакаштоўнага па сваіх спадчынных прадукцыйных якасцях маладняка для рамонтна матачнага і храчнага складу.

Рашэнне чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б) аб выдзяленні ў кожным соўгасе ядра найбольш каштоўнага матачнага пагалоўя і вытворнікаў для мэт узнаўлення мае агромнае значэнне.

Ажыццяўляючы гэта рашэнне, у соўгасе «Вішнеўка» завялі новыя пашпарты, перагледзелі і рассартавалі матачнае стада.

Чыстапародных матак соўгас «Вішнеўка» не мае, ёсць толькі мясцовыя і лалепшаныя, якіх разбілі на тры групы паводле пладавітасці і вынослівасці парасят да ад'ёму. Вынік атрымаўся наступны:

	Колькасць гадоў	Нараджэння на 1 апарос		Ад'ём на 1 апарос	
		1933 г.	1934 г.	1933 г.	1934 г.
I група . . .	15	9,4	9,7	7,1	8,0
II груп . . .	71	8,5	9,2	3,8	7,2
III група . . .	38	6,1	8,0	1,8	4,4

Паказчыкі за 1934 год узяты толькі з вясенняга апаросу і па адной ферме. Пагалоўе II фермы заражана лёгачнымі глістамі і не ўвашло ў адбор. Характэрны такі паказчык, як колькасць аднятых ад маткі парасят. У 1933 годзе ў соўгасе «Вішнеўка» была эпідэмія масавых захворванняў страўніка. З-за паносу пала вялікая колькасць парасят другой і трэцяй групы, парасят-ж ад матак першай групы, якія знаходзіліся ў аднолькавых умовах, далі значна меншы адыход.

Ад матак першай групы ў 1933 г. пала 24,6 проц. парасят, за першае паўгоддзе 1934 г.—17,6 проц.; ад матак другой групы ў 1933 г.—55,3 проц., у 1934 г.—21,8 проц.; ад матак трэцяй групы ў 1933 г.—70,5 проц., у 1934 г.—45 проц.

Праведзеная пазней, у верасні—кастрычніку, зоатэхнічная навуковая ацэнка (банітыроўка) з улікам другога тура апаросаў унесла некаторыя змены ў гэту групоўку матачнага стада. На аснове даных

банітыроўкі выдзелена ядро высокапрадукцыйнага матачнага пагалоўя з прымацаваннем да яго 2 лепшых хракоў. Што ўяўляе сабою гэта ядро, відаць з табліцы:

Парода	Колькасць галоў	П а р а с я т		Сярэдні ўзрост у гадах	Сярэдняя вага ў кілограмах
		Нарадзілася з 1 апаросу	Аднята з 1 апаросу		
Мясцовая непалепшан.	12	10,8	8,0	4	112
Метысы белай анг. пар.	12	10,6	8,5	3	121,5
Разам.	24	10,7	8,3	3,5	117

Сярод гэтага ядра ёсць такія свінаматкі, як «Дабрыня» — метыс белай англійскай пароды, узрост 3 гады, вага 117 кг., даўжыня тулава 120 см., 10 саскоў. Нарадзіла 11 парасят сярэдняй вагою 10,5 кг., аднята — 11 парасят сярэдняй вагою 108 кг.

Другая свінаматка «Кандыба» простае непалепшанай пароды, узрост 5 год, вага 91 кг., даўжыня тулава 125 см., 11 саскоў. Нарадзіла 12 парасят сярэдняй вагою 12,5 кг., аднята 10 парасят сярэдняй вагою 105 кг.

Гэтых лепшых 24 маткі мы сабралі з усіх брыгад і выдзелілі ў асобную племянную брыгаду, далі лепшага брыгадзіра — Казлоўскую Любу, адвалі лепшы свінарнік, забяспечылі лепшы догляд, утрыманне, кармленне і зоатэхнічнае абслугоўванне. Праўда, не абышлося без барацьбы. Адстаючыя слабыя брыгады, у якіх забіралі лепшых матак, падаялі пратэст: «Мы выхадзілі, а зараз у нас іх адбіраюць для Любы». Любу пачалі цкаваць. Палітадзел і дырэкцыя апасаліся нават, што гэтыя брыгады стануць горш працаваць. Правялі вялікую растлумачальную работу аб гаспадарча-палітычным значэнні данага мерапрыемства, і слабыя брыгадзіры не толькі не кінулі работу, але падцягнуліся да ўзроўню брыгады Любы Казлоўскай. Палітадзел і дырэкцыя саўгаса прынялі практычныя меры для правядзення ў жывёлах рэвалюцыйнага чэрвенскага пленума ЦК ВКП(б) і ліпенскага пленума ЦК КП(б) аб вырашчванні матак і хракоў для рамонту і лашчэння не толькі свайго стада, але і для калгасаў па асобных дагаварах.

У якасці паляпшаючай пароды парашылі развіваць белую англійскую свінню, як у чыстым выглядзе, так і метызаваную з мясцовай беларускай. Для гэтых мэт ужо завезена з племгаса «Блонь» 16 матак і 3 храчкі. Такім чынам беспароднае матачнае пагалоўе к 1-му студзеня 1935 года будзе ў асноўным заменена пароднымі і метыснымі маткамі.

З прыведзеных вышэй даных становіцца зусім зразумела, чаму саўгас з года ў год арываў выкананне планаў здачы мяса дзяржаве. Палітадзел і партыйная арганізацыя саўгаса, вядучы барацьбу за павышэнне якасці і прадукцыйнасці жывёлы, дабіліся ўжо пэўных

зрухаў у выкананні плана мясаздачы, што пацвярджаецца наступнаю спраўкай:

	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г. (на 1/XI)
Усяго здана мяса (у цэнт.)	28	277	446	643
Здана на 1 свінаматку (у цэнт.)	0,06	0,54	1,6	2,8

Гадавы план (1073 ц.) выканан на 60 проц., а 10-цімесячны план— на 100 проц.

* * *

Выкананне рашэнняў пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб жывёлагадоўлі ў свінасоўгасах не вычэрываецца толькі пытаннямі аб свінні. Буйная рагатая жывёла ў гэтых гаспадарках мае таксама вялікую ўдзельную вагу. У свінасоўгасе «Вішнеўка» суадносіны стада кароў і свінаматак наступныя:

Гады	Сярэдняя гадавая колькасць кароў	Сярэдняя гадавая колькасць свінаматак	Свінаматак на 1 карову
1931	276	496	1,8
1932	204	514	2,5
1933	123	283	2,3
1934	109	233	2,1

Малочныя фермы ў свінасоўгасах—«беспрытульная» арганізацыя, якою мала хто цікавіцца. Малочнае стада пакідаецца без кваліфікаванага зоатэхнічнага нагляду, яму праектуюць «галодны паёк» канцэнтраваных кармоў, але пры першых-жа цяжкасцях з канцэнтратамі і гэты «паёк» ліквідуецца. Для ілюстрацыі прыводзім спраўку аб кармавых нормах для рагатай жывёлы па соўгасу «Вішнеўка», згодна прамфінплану на 1934 год:

	Нормы па прамфінплану соўгаса за 1934 г. у кгр. на адзінку	Нормы Наркамсоўгасаў за 1933 г. у кгр. на адзінку	Проц. адносіны норм соўгаса к нормам НК Соўгасаў
Каровы . . .	4,1	6,3	65
Нецелі . . .	2,2	4,0	55,5
Маладняк . . .	2,9	3,8	76,3
Цяляты . . .	1,1	2,6	42,3

НКСоўгасаў у сваіх нормах кармлення буйнай рагатай жывёлы свігасовісасу праектуе 25 проц. канцэнтратаў для кароў, а соўгас «Вішнёўка» прыняў у промфінплане на 1934 год 10 проц. канцэнтратаў. Фактычна-ж каровы соўгаса ў 1933—1934 гг. канцэнтратаў не атрымалі, бо соўгас забяспечал імі ў межах 12—14 проц., а на першым плане—свінні.

Зразумела, што такія адносіны да кармлення буйнай рагатай жывёлы хутка сказаліся на ўзнаўленні стада, што відаць з табліцы:

Гады	Сярэдняя гадавая колькасць кароў	Ацэлілася за год	Проц. ялавасці	Няўдалы расцёл	Проц. няўдалага расцёлу	Проц. падзежу цялят з прыросткаю за год	Нагунаць пагалоўя на канец года	Прол. адносіны к пачатку году
1931 . . .	276	105	61,9	13	12,4	11,4	450	92,8
1932 . . .	204	113	21,0	11	7,2	29,4	175	88,9
1933 . . .	123	86	30,1	12	14,0	11,7	174	99,4
1934 . . . (на 1/XI)	109	79	27,5	5	6,2	15,2	212	121,9

Паказчыкі табліцы канстатуюць:

- а) выключна высокі процант ялавасці кароў;
- б) крайне высокі процант няўдалых расцёлаў;
- в) недапушчальна высокі процант падзежу цялят;
- г) поўную адсутнасць прыросту пагалоўя да 1934 года.

Такім чынам не ўсё добра са справай ўзнаўлення рагатай жывёлы ў соўгасе. Нават 1934 год, даўшы значны зрух у галіне свінагадоўлі, не толькі не ўнёс прыметнага палепшання ў гадоўлю малочнай жывёлы, а нават павялічыў адыход цялят да 15,2 проц. супроць 11,7 проц. у 1933 годзе.

Табліца структуры адыходу буйнай рагатай жывёлы за 1931—1934 гады паказвае, якія змены адбыліся за гэты час у падзежы паасобных груп:

Г р у п п ы	1931 год		1932 год		1933 год		1934 (на 1/XI)	
	Абсал. галоў	Проц.	Абсал. галоў	Проц.	Абсал. галоў	Проц.	Абсал. галоў	Проц.
Цяляты да 1 г.	12	60,0	45	72,4	10	58,8	12	80,0
Маладняк 1—2 г.	—	—	16	26,0	5	29,3	2	13,4
Даросл. пагалоўе	8	40,0	1	1,6	2	11,9	1	6,6
Разам . . .	20	100	62	100	17	100	15	100
Гадавы абарот стада . . .	648	—	623	—	261	—	206	—
Проц. к абароту	3,1	—	10,0	—	6,5	—	7,3	—

Карэнны недахоп у вырошчванні маладняка заключаецца ў тым, што ў соўгасе не створана пастаяннага кадра вопытных цялятнікаў, а таму наглядаецца вялікі рознабой у гадоўлі цялят. Соўгас не мае спецыяльна абсталяванага цялятніка. Цяляты размяшчаюцца ў агучных аборах. У гадоўлі многа самагужніцтва, асабліва на ўчастку «Саламарэчча», лячэбна-прафілактычная работа пастаўлена недавальваюча.

Пасля чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б) палітадзел паставіў перад партыйнай арганізацыяй, спецыялістамі і ўсім рабочым калектывам соўгаса пытанне аб неадкладным разгортванні племянной работы не толькі са свіннямі, але і з каровамі. Арганізавалі праверку якаснага складу кароў. Адразу-ж выявілася, што спецыялісты соўгаса дрэнна ведаюць прадукцыйнасць і пароднасць стада малочнай жывёлы.

Азнаямленне з урыўкамі зэатэхнічных запісаў, агляд кароў у тэктурі і апытанне старых рабочых соўгаса—скотнікаў і даярак—дазволілі нам устанавіць наступны пародны склад кароў:

Пароды	Участак «Вішнеўка»		Участак «Саламарэчча»		Разам па соўгасу	
	Кольк. гадоў	Проц.	Кольк. гадоў	Проц.	Кольк. гадоў	Проц.
Мясцовая	28	72,0	28	40,2	56	56,2
Сіменталкі	2	5,1	16	22,8	18	14,8
Галандкі	3	7,7	18	25,7	21	17,3
Швіцы	2	5,1	6	8,5	8	6,6
Немкі	4	10,1	2	2,8	6	5,1
Разам	39	100	70	100	109	100

Аб чым гаворыць праведзены вышэй пародны склад жывёлы соўгаса? Аб пераважанні мясцовых кароў—56 проц. У соўгасным стадзе выяўлена 14,8 проц. сіменталак, 17,3 проц. галандак, 6,6 проц. швіцаў і 5,1 проц. немак, што нямала здзівіла кіруючых работнікаў. Вялікая ўдзельная вага мясцовай малапрадукцыйнай жывёлы ў соўгасе вызначае аб'ём работы па палепшанню якасці стада.

Адсутнасць сістэматычнай работы ў мінулым па палепшанню пароднасці жывёлы і выбракоўцы старых кароў пацвярджаецца таксама наяўнасцю вялікай колькасці кароў, якія па свайму ўзросці малапрадукцыйны.

Гэта відаць з наступнай табліцы:

Групы кароў	Участак «Вішнеўка»		Участак «Саламарэчча»		Усяго па соўгасу	
	Кольк. гадоў	Проц.	Кольк. гадоў	Проц.	Кольк. гадоў	Проц.
Да 5 год	6	15,3	3	4,3	9	8,2
5—8 г	7	17,9	13	18,5	20	18,3
9—11 г	17	43,5	39	55,7	56	51,4
Старш. 11 г	9	23,3	15	21,5	24	22,1
Разам	39	100	70	100	109	100

Амаль да канца 1933 года ў саўгасе не было правільна арганізаванага пярвічнага ўліку малочнай прадукцыйнасці кароў. Акрамя таго, нярэдка адсутнічалі і элементарныя ўмовы кармлення і догляду, пры наяўнасці якіх каровы маглі-б найбольш поўна выявіць свае высокія якасці прадукцыйнасці. Праверкай устаноўлена наяўнасць у малочным стадзе саўгаса значнай групы кароў з даволі высокімі ўдоямі:

Групы па ўдойнасці	Участак „Вішнеўка“ (за 7 м-цаў)		Участак „Саламарэчча“ (за 5 месяцаў)	
	Кольк. галоў	Проц.	Кольк. галоў	Проц.
Да 300 літраў	3	9,0	9	12,7
300—400 літраў			13	18,4
400—500	3	9,0	16	22,4
500—600	3	9,0	13	18,4
600—700	3	9,0	6	8,4
700—800	3	9,0	8	11,3
Звыш 800 літраў	18	55,0	6	8,4
Усяго	33	100	71	100

Гэтыя даныя паказваюць, што ўчастак «Вішнеўка» мае 27 проц. і «Саламарэчча» 42 проц. кароў, сярэдні сутачны ўдой якіх не перавышае 2,5 літраў. З другога боку, даволі значная група кароў дае сярэдні сутачны ўдой звыш 5 літраў. Гэтыя ўдоі саўгас атрымаў у рэзультатае ўраўніцельнага падыходу да арганізацыі кармлення і ўтрымання кароў. А што можа даць ліквідацыя ўраўнілаўкі і абязлічкі ва ўмовах добрага догляду, кармлення і ўтрымання жывёлы—у гэтым мы ўжо мелі некаторы вопыт.

У канцы сакавіка новы дырэктар саўгаса т. Оўчыннікаў пры актыўным падтрыманні палітаддзела выдзеліў на цэнтральнай ферме—«Вішнеўка»—6 кароў у асобную групу, якой далі ўзмоцненую падкормку—жмых і інш. Паёк індывідуалізавалі паводле ўдою. Забяспечылі таксама лепшы догляд і ўтрыманне, а з выходам на пашу адвялі лепшыя клеткі, прымацавалі вопытнага пастуха. Вынікі хутка сказаліся. Выдзеленая група з 6 кароў дала за сакавік 697 літраў малака. За красавік, пры пераходзе на індывідуальны догляд і паёк, група дала ўжо 1539 літраў, г. зн. павялічыла ўдой больш як у 2 разы. «Бурнушка», напрыклад, у сакавіку дала 107 літраў, а ў красавіку 299 літраў. «Галка», «Аза», «Маргарыта», «Ірына» і іншыя сталі даваць па 10 і больш літраў у суткі.

Прапрацоўваючы рашэнні пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б, мы правялі рад нарад сярод скотнікаў, даярак, пастухоў, перагледзелі дагавары сацспраборніцтва ў бок іх большай канкрэтнасці, арганізавалі праз палітаддзельскую шматтыражку абмен вопытам паміж малочнымі фермамі, унеслі змены ў аплату працы, увялі адзельшчыну ў прамой залежнасці ад колькасці і якасці надоепага

малака і натуральнае прэміяванне за перавыкананне плана ў размеры 50 проц. ад надоенага звыш плана на працягу месяца малака.

Соўгас мае такіх людзей, як старшы скотнік на цэнтральнай сядзібе—т. Няхайчык, які з любоўю клапаціцца аб тым, каб жывёла была ў час накормлена, напоена, пачышчана; такіх даярак, як Ждан Юлія, як Дзесяцкая, якія вельмі ўважліва і беражна адносяцца к каровам, чыста выдойваюць, дапамагаюць выяўляць раскрадальнікаў малочнай прадукцыі ў соўгасе. Гэтыя даяркі—не выключэнне. Агromную арганізацыйную ролю ў справе пастаноўкі зоатэхнічнага абслугоўвання стада на цэнтральнай сядзібе адыгрывае тэхнік-жывёлавод т. Кісель Наталля.

Стаўка палітадзела на лепшага скотніка, на лепшую даярку, якія добра абслугоўваюць жывёлу, забяспечыла ў соўгасе пералом, які характарызуецца перш за ўсё рэстам удояў.

М е с я ц ы	Сярэдні сутачны ўдой на 1 карову (у літрах)		1934 г. у проц. к 1933 г.
	1933 г.	1934 г.	
Студзень	1,28	1,64	128
Люты	1,65	2,66	161
Сакавік	2,40	3,62	151
Красавік	3,78	5,00	132
Маі	4,52	7,22	159
Чэрвень	4,71	6,58	140
Ліпень	4,90	6,12	122
Жнівень	4,81	6,10	127
Верасень	3,79	6,00	157
Кастрычнік	3,32	5,52	169

З гэтых лічбаў ясна відаць, што соўгас у гэтым годзе лепш выконвае план удояў малака, што ён налічваў шляхі перабудовы работы.

У выкананне рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) ядро высокапрадукцыйных кароў пашырана да 22 галоў. 12 кароў, выдзеленых з агульнага гурту на ферме «Саламарэчча», далі за першую палову жніўня сярэдні сутачны ўдой 7,7 літра, у другой палове жніўня, пасля выдзялення іх у асобны гурт, сярэдні сутачны ўдой павялічыўся да 8,8 літра. Паасобныя каровы гэтай групы даволі рэзка павялічылі сярэдні сутачны ўдой, напрыклад: «Чайка»—на 2,5 літра, «Нява»—на 2,6 літра, «Галубка»—на 4,6 літра. Для больш поўнай характарыстыкі ядра высокапрадукцыйных кароў прыводзім даныя аб валавым удоі за 10 месяцаў і аб сярэдне-сутачным удоі за кастрычнік некаторых з іх:

	Валавы ўдой за 10 м-цаў (у літрах)	Сярэдне-су- тачны ўдой за кастрычн. (у літрах)
Галка	2121	8,7
Маргарыта	2015	8,0
Бурнушка	1959	8,4
Ірына	1880	9,6
Сівіца	1726	8,3
Астра	1684	7,9
Чайка	1621	8,1

Асобна трэба адзначыць «Няву», якая, будучы першацёткан, за 120 дзён дала 1164 літры малака, а ў касірышску яе сярэдні сутачны ўдой—9,3 літра.

Значынае ігнараванне ў мінулыя гады буйнай рагатай жывёлы, погляд на яе, як на спажывецкую галіну соўгаснай гаспадаркі,—прывялі к таму, што нават лепшыя каровы аказаліся сільна запушчанымі, таму недацэннальна мала здавалася масла дзяржаве, што вельмі наглядна пацвярджаецца наступнымі данымі:

	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Сярэдні гадавы ўдой 1 каровы (у літрах)	664	750	1230
Здана масла дзяржаве (у цнт.) .	15,58	14,39	26,11
Маслаздача на 1 карову (у кгр.)	6,0	12,2	13,8

У 1931 годзе сярэднегадавы ўдой на адну фуражную карову быў 877 літраў, а ў 1932 годзе ўлаў да 664 літраў.

Дрэннае ўтрыманне (24 каровы на адну даярку) і кармленне зрабілі сваю справу. У 1933 г. карова, як і ралей, была ў загоне, але ўсё-ж памесціўся некаторы зрух. Удой з 664 літраў падняўся да 750 літраў. А 10 месяцаў 1934 года далі 1230 літраў пры гадавым плане 1100 літр.

Некаторыя элементарныя мерапрыемствы па павышэнню ўдойнасці ў 1934 г. дазволілі соўгасу пры меншай колькасці кароў, пры зрыве плана ацёлаў (план ацёлаў—116, фактычна ацялілася 79) здаць дзяржаве на 1 лістапада 26,11 цэнтнера масла, замест—14,39 ц. у 1933 годзе і 15,58 ц. у 1932 годзе. Праўда, у «Вішнеўцы» няма яшчэ сапраўднай малочна-свінагадоўчай гаспадаркі, але вельмі дадатны ўжо той факт, што на малочную жывёлу не глядзяць як на другарадную галіну.

Для ацэнкі поспехаў «Вішнеўкі» цікава параўнаць яе паказчыкі з іншымі соўгасамі таго-ж менскага трэста. Трэст мае 35 соўгасаў. Сярод іх «Вызваленне», «Антанопаль» па плану павінны былі атрымаць 3,2—3,5 літра ад кожнай фуражнай каровы, а фактычна маюць 1,3—1,8 літра. Сярэднетрэстаўскі сутачны ўдой быў запраектаван у 3,5 літра, атрымалася-ж (без «Вішнеўкі») 2,8 літра. Соўгас «Вішнеўка» ўзяў ад свайго стада сярэдні ўдой 5,2 літра—амаль удвая вышэй сярэднетрэстаўскага, больш за ўсе іншыя соўгасы і больш свайго ўласнага плана на 73 проц. З «Вішнеўкай» сярэднетрэстаўскі сутачны ўдой павышаецца да 2,9 літра. Значыць, соўгас «Вішнеўка» сваім гуртам у 109 кароў паднімае сярэднесутачны ўдой усіх 35 соўгасаў трэста з 2264 каровамі на 0,1 літра.

У якасці чарговых мерапрыемстваў устанаўляецца план камплектавання прадукцыйнасці кароў на 1937 год у колькасці 120 галоў на 120 свінаматак і такім шляхам ліквідуецца празмерна вузкая спецыялізацыя соўгаса. Соўгас ператвараецца ў свінаводна-малочную гаспадарку. Закачываецца выбракоўка ўсёй старой малапрадукцыйнай жывёлы і зусім непрыгоднага для прадукцыйных мэт маладняка. Ужо завезена ў соўгас 10 цёлачак яраславак.

Важнейшую работу соўгаса па палепшанню пароды жывёлы і павышэнню яе прадукцыйнасці нельга абмежаваць толькі ўвагай матэрыяльнаму складу і работай з ім. Вядома, што каровы, у лепшым вы-

падсу, свае высокія племянныя якасці могуць перадаць на працягу свайго жыцця 12—14 цялятам, тады як быкі-вытворнікі могуць перадаць іх 300—400 цялятам на працягу 5—6 год свайго племянной службы. Гэта абавязвае нас, адначасова з работай па падбору матачнага складу і правільным яго скарыстаннем, асаблівую ўвагу ўдзяліць таксама падбору вытворнікаў і іх правільнаму скарыстанню. З гэтай мэтай на працягу 1935 года пэўнасьцю будуць заменены быкі-вытворнікі невядомай пароды на завезеных у соўгас 2 дацкіх і 3 яраўскіх бычкоў. Пачынаючы з 1935 года ўстанаўляецца новы графік ацэлаў; не менш 40 проц. ацэлаў павінна прыпадаць на II і IV кварталы.

Разгорнутая палітаддзелам, дырэкцыяй і партыйнай арганізацыяй работа па палепшанню якасці і прадукцыйнасці жывёлы ў цэлым далёка недастаткова і ні ў якой меры не вычэрпвае ўказанняў пленума ЦК ВКП(б). Мы толькі на подступах да выканання гэтых рашэнняў.

Вельмі тармозіць тэмпы рэалізацыі рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) праблема жывёлагадоўчых кадраў, іх вытворча-тэхнічнай кваліфікацыі. Без пераўвядзення можна сказаць, што значная доля страт у жывёлагадоўлі соўгаса, пра якія пісалася вышэй, павінна быць аднесена за кошт элементарнай зоатэхнічнай няграмаднасці асноўных кадраў рабочых.

Пастанова тэхвучобы рабочых соўгаса нездавальняючая. З 99 чалавек, намечаных прапусціць праз гурткі і курсы за зіму і весну 1934 года, прапушчана толькі 42 чал. Летам тэхнічная вучоба аслабла. Час ад часу праводзіліся запяткі са свінарамі, але пра скотнікаў, даярак, канюхоў зусім забылі.

Сваімі дасягненнямі соўгас, бясспрэчна, абавязач і рабоце нашых спецыялістаў-жывёлаводаў, якія за апошні час значна палепшылі сваю работу. Аднак, асабныя спецыялісты соўгаса яшчэ не прайшлі глыбокай трывогай за лёс сацыялістычнай жывёлагадоўлі, за колькасць і якасць ўздым яе, недастаткова яшчэ ўсвядомілі той факт, што іменна яны павінны быць асноўным ядром у ліквідацыі зоатэхнічнай няграмаднасці сярод рабочых соўгаса, што яны нясуць адказнасць за гэту справу.

Палітадзел, партарганізацыя і дырэкцыя соўгаса ўдзяляюць цяпер усю сваю ўвагу масаваму павышэнню зоатэхнічнай грамаднасці па асноўных пытаннях жывёлагадоўлі: ладрыхтоўка кармоў, рацыянальнае кармленне, догляд за маладняком і дарослай жывёлай, барацьба з хваробамі сельскагаспадарчай жывёлы, элементарныя шляхі павышэння прадукцыйнасці, зоатэхнічная прафілактыка і зоагігіена і т. д.

Арганізавана і з лістапада пачала работу сетка гурткоў:

	Колькасць людзей у гуртку	Аб'ём пра- грамы	Працягласць заняткаў
Брыгадз.-свінароў .	10	62 гадзіны	3 м-цы
Малодшых свінароў	30	32 .	1,5 .
Скотнікаў і даярак .	15	48 .	2 .
Канюхоў	10	32 .	1,5 .

Для кіраўніцтва гурткамі мы маем спецыялістаў: зоатэхніка, вет-
ўрача, 5 тэхнікаў-жывёлаводаў, ветэрынарнага тэхніка.

Можна быць упэўненым, што пры павышэнні зоатэхнічнай гра-
матнасці рабочых, занятых на свінаферме, у аборы, стайні, пры ўмове
правільнай арганізацыі працы на аснове здзельшчыны, мы нарэшце
пазбавімся многіх агідных паказчыкаў, якімі яшчэ так багата наша
жывёлагадоўчая практыка.

Толькі пры ўмове, калі на свінаферме, у аборы, у стайні мы бу-
дзем мець класава-правяралыя сталыя кадры зоатэхнічна граматных
рабочых, можна будзе ўсур'ёз і па-сапраўднаму падняць соцыялі-
стычную жывёлагадоўлю да ўзроўню задач, пастаўленых XVII з'ез-
дам ВКП(б) і чэрвеньскім пленумам ЦК ВКП(б).

В. К. Якабсон

За карэннае палепшанне работы сувязі БССР

(Па матар'ялах Камісіі Совецкага Кантроля)

Сувязь БССР і колькасна і якасна непараўнальна з маларазвітай і распыленай сувяззю былой царскай Беларусі. Асабліва за апошнія 3—4 гады сувязь БССР, так сама як і ўся народная гаспадарка Совецкай Беларусі, мае выключна вялікія дасягненні.

Толькі за перыяд 1-й пяцігодкі платная паштовая карэспандэнцыя ўзрасла ў 3,3 разы, тэлеграмы амаль у 4 разы, распаўсюджванне друку—у 4 разы.

Значна павялічылася колькасць стацыянарных сталых паштовых прапрыемстваў, якіх на 1 студзеня 31 г. было толькі 494, а на 1 студзеня 34 г.—1597; рост—больш як у 3 разы. Не ў меншай меры ўзрасла колькасць сельскіх лістаносцаў, якіх на 1-І—31 г. было 1835 чал., прычым толькі ведамственных, зараз мы маем ужо 4400 калгасных лістаносцаў, вылучаных самімі калгасамі.

Колькасць тэлефонных станцый узрасла да 95 адзінак. Тэлефонная сувязь устаноўлена з усімі раёнамі. Тэлефонных станцый на 1-Х—34 г. налічвалася 15.412 нумароў, замест 7748 на 1-І—34 г. Адначасова з колькасным ростам паліпшаецца якасць мантажа, аб чым сведчыць увод у эксплуатацыю менскай і магілёўскай аўтаматычных тэлефонных станцый.

На 1-І—31 г. тэлефонамі было забяспечана толькі 237 сельсаве-таў, а на 1-Х—951, г. зн. большая палова сельсоветаў БССР.

Каласальна вырас лік трансляцыйных, эфірных і партаўдыторных радыёкропак. На 1-І—30 г. было толькі 1569 розных кропак, г. зн. карысталася радыё толькі нязначная колькасць працоўных. Зараз у ад-ным толькі Менску больш 6000 радыё-трансляцыйных кропак, а па ўсёй БССР на 1-І—34 г. 49.749 радыё-кропак, акрамя 445 партаўдыто-рых; рост—больш як у 30 раз.

Адначасова ўзрастае колькасць спецыялістаў. На 1-І—31 г. было 6 інжынераў і 93 тэхнікі, а на 1-VII—34 г.—20 інжынераў і 287 тэх-нікаў, занятых работай у сістэме сувязі.

Значна палепшылася матар'яльна-культурнае абслугоўванне работ-нікаў сувязі. Толькі па фонду палепшання быту рабочых выдаткі вы-раслі з 160820 р. у 1931 годзе да 321200 рубл. у 1933 г.; па соцстраху—адпаведна: з 477 т. р. да 1071 т. р.

Прыведзены лічбовы матар'ял сведчыць аб значным росце сувязі. Аднак каласальны рост усёй народнай гаспадаркі, рост культурнасці

працоўных прад'яўляе сувязі ўсё большыя і большыя патрабаванні. Зусім не выпадкова, што пры вялікіх дасягненнях органаў сувязі БССР мы ўсё яшчэ маем у іх рабоце агромныя недахопы.

Прамыя указаннія правадыра нашай партыі — Сталіна і рашэнняў XVII партыз'езда аб перабудове работы савецкіх арганізацый яшчэ не ўлічылі як след работнікі Беларускага Кіраўніцтва Сувязі і не ў меншай меры — работнікі райаддзелаў і кантор сувязі. У рэзультате органы сувязі БССР нездавальняюча выконваюць палярэдня дырэктывы партыі і ўрада. Абслугоўванне працоўных сувяззю пастаўлена ў радзе месц БССР яшчэ вельмі дрэнна.

Зусім невыпадкава Совет Народных Камісараў СССР, заслухаўшы даклад НКСувязі, у сваёй пастанове ад 20-IX адзначыў, што

«прадаўжаюць мець месца такія ганебныя для савецкай сувязі з'явы, як раскраванне пасылак і грашовых сум, несвоечасовая дастаўка пошты, засылка і страты пісьмовых і тэлеграфных карэспандэнцый, скажэнне тэлеграм».

Адначасова СНК СССР указаў, што па сістэме сувязі не ўстаноўлена яшчэ неабходнай вытворчай дысцыпліны, не забяспечана правядзенне гаспадарчага разліку, не ліквідаваны канцэлярска-бюракратычныя метады кіраўніцтва, дрэнна абслугоўваецца сувяззю народная гаспадарка, не жжыты казенна-чыноўнічыя адносіны да абслугоўвання культурных патрэб шырокіх мас працоўных.

Здавалася-б, што такая суровая ацэнка работы органаў сувязі, якая сведчыць аб невыкананні ўказанняў XVII з'езда партыі і наогул дырэктыв партыі і ўрада, павінна была прымусіць камуністаў і беспартыйныя актыў сувязі прыняцця за карэннае палепшанне работы сваіх участкаў, за культурнае абслугоўванне народнай гаспадаркі і працоўнага насельніцтва.

На справе-ж мы гэтага не бачым. Паасобныя канторы сувязі, як віцебская (нач. т. Бялуга), за апошні час дабіліся значнай чоткасці і своечасовасці ў сваёй рабоце, культурнасці ў абслугоўванні працоўных, рэзка зменшылі брак і страты, чаго нельга сказаць пра многія іншыя канторы і райаддзелы сувязі, якія часта нават не выконваюць дырэктыв партыі і ўрада. А вінаваты ў гэтым толькі жывыя людзі: камуністы і беспартыйныя актыў гэтых устаноў. Беларускае кіраўніцтва сувязі не забяспечыла яшчэ штодзеннага аперацыйнага кіраўніцтва і кантроля за выкананнем рашэнняў урада. Не ў меншай меры вінаваты паасобныя мясцовыя партыйныя і савецкія органы, якія не прынялі жывога і непасрэднага ўдзелу ў палепшанні работы органаў сувязі.

Праверка выканання пастановы СНК СССР за 20-IX—34 г., праведзеная апаратам уплываважанага Камісіі Савецкага Кантроля па БССР, паказала, што цэлы рад райаддзелаў сувязі, нават само яе кіраўніцтва, выключна нездавальняюча выконваюць пастанову. Возьмем некалькі фактаў.

Урад абавязваў сувязь пакончыць з фактамі засылкі і несвоечасовай дастаўкі карэспандэнцыі, раскравання пасылак і грашовых правадаў, дабіцца культурнага абслугоўвання працоўных. Як-жа праводзіцца ў жыццё гэта ўказанне ўрада?

Бабруйская кантора сувязі (начальнік т. Ляпіч) увяла двукратную дастаўку карэспандэнцыі толькі па 9 цэнтральных участках горада, а 15 участкаў, асабліва акраінных, не забяспечыла дастаўкай нават і ра

у дзень. Лістаносцаў у канторы мала. Атрымліваючы выхадныя дні, яны пакідаюць свае ўчасткі зусім без дастаўкі карэспандэнцыі.

Аўтамашыны для перавозкі карэспандэнцыі скарыстоўваюцца на розныя пабочныя работы: транспартуюць фарбу і нават будаўнічыя матэрыялы з Менска. Такім чынам кантрольныя тэрміны дастаўкі карэспандэнцыі парушаюцца ў першую чаргу транспартам, і карэспандэнцыя нават па гораду ходзіць суткі, пакуль трапіць у рукі адрасата.

Менская кантора таксама не забяспечвае яшчэ своечасовай дастаўкі карэспандэнцыі. Напрыклад, філіял пры Дзяржбанку здзе на пошту прынятыя тэлеграфныя пераводы ў канцы дня пачкамі па 20 штук. Прыбываючая з ранішнімі паяздамі карэспандэнцыя не дастаўляецца ў той-жа дзень па ўстановах, бо не ўведзена яшчэ сістэма дэцэнтралізацыі, а прынятая агенцтвамі карэспандэнцыя дастаўляецца на пошту толькі ў канцы дня, што стварае суматоху і перагрузку на пошце пры рассартыроўцы і адпраўцы карэспандэнцыі і прыводзіць да перагрузкі вячэрніх паяздоў, тым часам як днём работнікі не загружаны, а паязды ідуць з недагрузкай. Кіраўніцтва канторы—комуністы Наўмёнак, Некрасаў—лічаць за лепшае, давёўшы колькасць хворых машын да 50 проц., звальваць усе грахі на адсутнасць транспарта, чым паклапаціцца аб неаднаразовай адпраўцы карэспандэнцыі з агенцтваў.

Па некаторых прадпрыемствах сувязі сама апрацоўка карэспандэнцыі праводзіцца выключна няверна, з парушэннем усіх існуючых правіл, а ў выніку—скаргі адрасатаў аб прапачы.

Вось некалькі прыкладаў.

Начальнік **Слуцкага райаддзела сувязі Жэлезнякоў** кіраваў работай кабінетна, не ўнікаючы ва ўсе дробязі і перадаверыўшы праверку другарадным работнікам. А што з гэтага вышла? Грубейшыя парушэнні дапушчаліся былі ў апрацоўцы і захаванні карэспандэнцыі, пасылкі захоўваліся не ў кладовай, а ў адкрытым праходным пакоі і выдаваліся кліенту без патрабавання і прыпіскі дакументаў, паведамленні на выданыя пасылкі з расійскай кліента не захоўваліся і наогул знішчаліся работнікамі. Таксама і пры выдачы грашовых пераводаў дакументы не запісваюцца, атрыманая сума не ўказваецца пропісам, самі бланкі на выданыя грошы ляжаць у касіра па 20 дзён, і ніхто іх не забірае; нерэгулярна вядзецца кніга ф. № 7.

Работнікі **Пухавіцкага першага агенцтва** пры палітадзеле дапускалі і такія парушэнні, як прыём перавода на адрас гор. Горкі без указання краю або рэспублікі, і невядома было куды пасылаць перавод: у Горкі-беларускія ці ў Горкі-маскоўскія.

Да апошняга часу не забяспечана захаванасць карэспандэнцыі. У Пухавічах і Слуцку ўсе работнікі і нават кліентура праходзяць праз аперацыйную залу, каб папасці ў кантору ці да загадчыка. Уся карэспандэнцыя са Слуцка ў Старобін і Чырвоную Слабаду давяраецца аднаму возчыку, што сведчыць аб прамым парушэнні закона ўрада аб суправаджэнні пошты і ўстанаўленні ваенізаванай аховы на чыгуначных вузлах.

Вінавата ў гэтым найперш само Беларускае кіраўніцтва сувязі, якое не вядзе жорсткай барацьбы за чыстату сваіх кадраў, супроць зладзеяў і жулікаў.

Сістэма сувязі па БССР яшчэ не ачышчана поўнасьцю ад растратчыкаў. За першае паўгоддзе па ўсёй сістэме была маса розных страт, у значнай меры непакрытых за лік віноўных толькі

таму, што дапусціўшыя страты своєчасова не выяўляюцца і паспываюць «скрыцца».

* * *

У перыяд другой пяцігодкі, калі «СССР ажыццяўляе буины крок уперад у справе зжывання векавой працілегласці чалавечага грамадства, процілегласці паміж горадам і вёскай», калі «па сваёй грамадскай форме сельская гаспадарка становіцца аднатыпованай з прамысловасцю», патрэбна добрая сувязь паміж горадам і вёскай, прычым не толькі паштовай ці праз лістанэсцаў, але і тэлефонная.

У БССР тэлефонная сувязь пастаўлена яшчэ незадавальняюча. З 1478 сельсоветаў тэлефанізаваны толькі 951 сельсовет, або 64,5 проц. Але гэта сярэдняя лічба. Талачынскі раён, напр., тэлефанізаваў толькі 9 сельсоветаў з 27, Жлобінскі—12 з 24 і т. д. Соўгасы тэлефанізаваны толькі на 59 проц. У калгасах процант тэлефанізацыі наогул мізэрны. Сродкі, якія адпускаюцца райвыканкамамі для тэлефанізацыі, застаюцца нескрыстанымі, бо Белкіраўніцтва сувязі не забяспечыла гэтых работ матэрыяламі. Яно і павінна адказаць у першую чаргу за невыкананне планаў суцэльнай тэлефанізацыі сельсоветаў.

Справа радыёфікацыі пастаўлена не лепш. Запозычанасць за радыёслуханне даходзіць па БССР да 12 проц. гадовага збору. Пры ўводзе новых 9 200 радыёкропак адсяілася больш 6 000 кропак. Значная колькасць эфірных устаноў не ўлічана і заслугоўвае зусім правільнай ацэнкі «гучнамаучальнікаў», бо ні кіраўніцтва сувязі, ні канцэрацыйная сістэма не забяспечылі іх літаннем і своєчасовым рамонтам. Маўчыць нават частка партадудыторыі: у Пухавічах, у Слуцку.

Прычыны дрэннай работы нашага радыё крыюцца ў нас-жа саміх. Вінаваты не толькі радыёадзел Белкіраўніцтва сувязі, а і самі загадчыкі раённых аддзелаў сувязі, паасобныя райкомы партыі. Дзіву варты факты, што ў усяго раёна не могуць знайсці работніка для загадвання радыёвузлом, што праграмы лерадач складае дэжурны манцер без папярэдняга прагляду і зацверджання. Зусім зразумела, што калі справай радыёфікацыі будуць займацца толькі 2-3 манцеры раёна, то і ў далейшым нельга чакаць яе палепшання. Гэтай справай павінны заняцца і райком партыі, і райвыканком, і сам райадзел сувязі.

Праверкай выяўлены ў Пухавіцкім раёне такія факты, калі сам раённы актыў не выконвае законаў урада, дапускаючы вялікую запозычанасць за радыёслуханне. Нарсуддзя Гайдук, начальнік райміліцыі, дырэктар канторы Дзяржбанка Фадзенеў і іншыя асобы самі не плацяць за радыёслуханне па цэламу году, замест таго каб дапамагчы радыёвузлу спастаць запозычанасць. Зусім невыпадкова, што 4-5 проц. абанентаў Пухавіцкага радыёвузла маюць запозычанасць больш як за 3 месяцы. Такія факты ніяк не увязваюцца са статутам ЦКП(б), дзе ясна сказана, што кожны член партыі абавязаны «як член кіруючай партыі ў сацыялістычнай дзяржаве быць узорам захоўвання працоўнай і дзяржаўнай дысцыпліны».

Совет Народных Камісараў СССР у сваёй пастанове ад 20-IX абавязваў усе мясцовыя саветы і райвыканкомы дапамагаць органам сувязі ў развіцці і палепшанні іх работы, якая мае вялікае гаспадарчае і абароннае значэнне. Аднак мы бачым, што некаторыя райвыканкомы з выключнай пядбайнасцю адносяцца да гэтага ўказання ўрада.

Узяццё ў прыкладу Менск. Яшчэ 8 жніўня мінулага года СНК БССР перадаў сувязі дом № 47 па Совецкай вуліцы. Крыху пазней (20 ці 21 жніўня) менскі горсовет таксама пастанавіў перадаць сувязі гэты дом, каб можна было лепш абслужыць працоўных і разгрузіць будынак пошты. З гэтых абодвух пастановаў пошта да самага апошняга часу нічога не скарыстала. Горсовет будынак перадаў, але не паклапаціўся аслабіць яго ад устаноў і жыхароў. Па ўсёй гэтай справе набралася ўжо палка аркушаў у 100 розных папер, але... «воз і ныве там».

Нашы агенствы ў Менску, асабліва на акраінах, працуюць у выключна дрэнных памяшканнях, дзе не забяспечаны элементарныя ўмовы работы: захавальнасць карэспандэнцыі, культурнае абслугоўванне працоўных.

Слуцкі райвыканком да гэтага часу не здолеў аслабіць памяшкання для пошты, хоць сам вынес адпаведнае рашэнне. Ёсць нават сігналы, што прыстасаваныя пад пошту памяшканні забіраюцца іншымі ўстановамі (Ратамскі с.-с., Менскага рэна, Хоцінскі раён і інш.).

Калі камуністы ў райвыканкомх, горсоветах і сельсоветах пачнуць самі парушаць і ігнараваць урадавыя дырэктывы, то справу добрага абслугоўвання сувяззю народнай гаспадаркі і працоўнага насельніцтва нам не выцягнуць.

* * *

Указанні ўрада патрабуюць ад органаў сувязі сапраўды культурнага абслугоўвання працоўнага насельніцтва, якое будзе сацыялістычную гаспадарку.

Чыгуначны, а часткова і водны транспарт, пад кіраўніцтвам партыі і яе ленинскага ЦК, ужо многага дабіліся ў гэтай галіне. Пасажыраў у поездзе сустракае чыстата, дагледжанасць у абыходжанні, камунальныя паслугі, добры буфет і т. д. Не тое мы бачым у рабоце сувязі. Даволі прагледзець кнігі скаргаў, каб убачыць як груба, некультурна абслугоўвае сувязь працоўных. У Мазыры, напрыклад, кліент нярэдка можа пачуць з тэлефоннай станцыі: «Зануда, ідзі ж чорт» і больш «далікатныя» адказы. У Менскай канторы таксама ёсць работнікі, якія не хочуць адказваць на пытанні кліентаў.

Усё гэта сведчыць аб выключнай слабасці выхаваўчай работы сярод работнікаў сувязі, а таксама частковай засмечанасці апарата хуліганскім элементам.

Унутраны выгляд памяшканняў сувязі часта нагадвае сумнае мінулае. Цёмна, брудна. Няма стала, крэсла, пер'яў, чарніл, не кажучы ўжо пра кветкі, фіранкі, дываны. Менская, слuckкая, томельская і іншыя меншы буйныя канторы не забяспечылі ўтульнасць у памяшканнях для прыёму кліентуры. У слuckкай канторы не шукайце століка, крэсла, ці нават лаўкі, дзе можна было-б напісаць пару слоў. У Пухавічах яшчэ не лепш, к таму-ж зусім не арганізавана дапамога ў напісанні адрасоў, пераводаў, тэлеграм і т. д., што выклікае зусім справядлівыя нараканні наведвальнікаў.

Па агенцтвах яшчэ горш. Пры саўгасе «Івань», Слуцкага раёна, агенцтва займае вельмі добры светлы пакоічык, але з абсталявання адзіны стол і адно крэсла. У пакоі вельмі брудна. Нават тэлефаністка ў час свайго дзяжурства не мае на чым сесці; а 4 лістэносцы, чакаючы пошту са Слуцка, садзяцца хто на падлогу, хто на мяшок.

Райаддзелы сувязі разам з РВК, сельсаведамі, саўгасамі і чалітаддзеламі парінны неадкладна і сапраўды па-большэвіцку ўзяцца за вы-

праўленне гэтага ўчастка работы, каб неўзабаве стварыць неабходныя культурныя ўмовы абслугоўвання працоўных.

Прыкладна перабудаваў сваю работу віцебскі райаддзел сувязі. Начальнік канторы т. Бялуга і яго памочнік т. Беленькі дабіліся чыстаты, далікатнасці ў абслугоўванні кліентуры.

Нездавальняючая работа сувязі ў значнай меры і галоўным чынам тлумачыцца тэхнічнай няграматнасцю і недyscyплінаванасцю работнікаў, няведаннем сваёй справы і неахайнасцю ў рабоце. Зусім невыпадкова СНК СССР у сваёй пастахове ад 20 верасня значную ўвагу ўдзяліў павышэнню тэхнічнай граматынасці работнікаў сувязі, абавязаўшы НК Сувязі і яго органы арганізаваць работу па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы ўсіх работнікаў з тым, каб знішчыць вялікую колькасць фактаў браку, засылкі і прапажы карэспандэнцыі і нясылак, грубых адносін да кліентуры і т. п.

Аднак Белкіраўніцтва сувязі, значная колькасць яго раённых аддзелаў і кантор не выканалі гэту пастанову. Невыпадкова, што арганізацыя і правядзенне тэхмінімума культгаз.

План здачы норм тэхмінімума на 1-XI-34 г. выканан толькі на 22 проц. З намечаных 2.337 чал. фактычна здалі норму толькі 517. Асабліва трэба падкрэсліць зрыў тэхвучобы сярод загадчыкаў агенцтваў, бо сярод здаўшых нормы толькі 6 чал., тым часам як па БССР іх 1 430 чалавек. У Слуцкім і Пухавіцкім раёнах—каля 60 загадчыкаў агенцтваў, але ніводзін з іх не займаецца. Кваліфікаваных работнікаў сувязі не менш 500 чал., а здалі соцтэхэкзамен толькі 57—каля 11,4 проц. Яшчэ горш з лістаносцамі, якіх, не лічачы калгасных лістаносцаў, бо з імі наогул ніхто не займаецца, каля 4 300 чал. Павышэнне кваліфікацыі штатных лістаносцаў правалена: здалі соцтэхэкзамен толькі 35 чал., або 5 проц.

Віцебская кантора і тут паказвае прыклад. Каля 100 работнікаў яе здалі ўжо нормы на значок «ЗОТ», з іх 49 чал. ужо маюць значок. Такіх паказчыкаў могуць дабіцца і іншыя канторы і райаддзелы, калі глыбока і ўсур'ёз займуцца гэтай справай.

Беларускае кіраўніцтва сувязі нават у сваім апарате не арганізавала гурткоў тэхмінімума. Што-ж робіць партком кіраўніцтва? Як відаць, забыў пра адзін з пунктаў нашага статута, дзе сказана, што члены партыі абавязаны абалодваць тэхнікай сваёй справы, безупынна павышаючы вытворчую, дзелаваю кваліфікацыю. А вучыцца камуністам апарата Белкіраўніцтва сувязі трэба, аб гэтым гавораць безадказныя адносіны да выканання пастановы ўрада.

Прывядзем яшчэ адзін факт. Загадам начальніка кіраўніцтва была створана кваліфікацыйная камісія, якая да 20-X-32 г. павінна была прапусціць усіх памочнікаў начальнікаў райаддзелаў сувязі па тэхнічнай і паштовай частцы. Аднак, на 4-XI-34 г. са 144 чалавек прапушчана было толькі 6, або 4,1 проц. Вярней кажучы—работа фактычна сарвана.

Многімі савецкімі і гаспадарчымі арганізацыямі не выконваецца пастанова СНК СССР аб звароце былых работнікаў сувязі:

«Абавязаць савецкія і гаспадарчыя органы, дзе працуюць не па спецыяльнасці былыя связісты, звярнуць у сістэму гаспадаркі сувязі былых работнікаў—інжынераў, механікаў і тэхнікаў, якія вышлі з ведамства сувязі з 1-I-34 г.».

Кіраўніцтва сувязі, замест таго, каб па-большэзіцку змагацца за выкананне гэтага пункту пастановы ўрада, сабрала матар'ялы к

1/XI-34 г. (праз 40 дзён пасля пастановы СНК) толькі па 17 раёнах на 59 чал., прычым ні адзін з іх у сістэму сувязі яшчэ не звернут.

Асабліва грэба спыніцца на арганізацыі соцспарборніцтва ў райад-дзелах, каяторах і іншых прадпрыемствах сувязі.

Профсаюзы і галоўным чынам цэнтральныя праўленні саюзаў па-штовай і провалачнай сувязі мала ўважлівы да гэтага важнейшага ўчастка, аб чым красамоўна сведчаць такія факты, як поўная адсутнасць спарборніцтва ў Гарадку, як ахват соцспарборніцтвам толькі 40 чал. са 119 у Пухавічах, як адсутнасць праверкі выканання соцба-вязацельстваў у Асвеі і многіх іншых раёнах.

Органы сувязі, райвыканкомы і райкомы партыі павінны па-большэвіцку ўзяцца за поўнае і чоткае выкананне апошняй па-становы ўрада. Толькі пры такой умове можна сапраўды палепшыць работу нашай сувязі, дабіцца таго, што яна поўнасю забяспечыць задавальненне ўсё ўзрастаючых патрэб народнай гаспа-даркі і працоўных СССР.

КАНСУЛЬТАЦЫІ

Аб зіноўеўска-трацкісцкай антысавецкай групе

Падлая падонкі быўшай зіноўеўскай апазіцыі забілі тав. КІРАВА, аднаго з лепшых сыноў і правадыроў нашай партыі. Гэта найгнуснейшае злачынства зроблена фашыстамі і бандытамі—выхаванцамі Зіноўева і Каменева.

«Ідэйна-палітычныя ўстаноўкі гэтых бандытаў выцякалі,— заяўляе ў сваіх паказаннях тэрарыст Ханік,—з платформы трацкісцка-зіноўеўскага блока».

Разгромленая на-галаву трацкісцка-зіноўеўская апазіцыя, страціўшая ўсякую надзею на падтрыманне масамі працоўных, перашла на шлях тэрора і бандытызма, прадыхаванага безнадзейнасцю ажыццяўлення сваіх мэт, лютай ненавісцю гэтых белабандытаў к дыктатуры пролетарыята, к партыі рабочага класа і яго любімага правадыра тав. **Сталіна**.

Чым грандыёзней нашы перамогі, чым бліжэй мы падыходзім да пабудовы бяскласавага грамадства, тым люцей становіцца ненавісць класавых ворагаў, тым астрэй формы класавай барацьбы.

«Іменна таму,—гаворыць т. **Сталін**,—што ўдзельная вага капіталістычных элементаў падае, капіталістычныя элементы чуюць смяротную небяспеку і ўзмацняюць сваё супраціўленне».

Партыя ніколі не была так моцна, так магутна, так маналітна, як цяпер. Уся партыя гатова прудзьмі адстаяць сваю генеральную лінію, лінію ленінскага ЦК, лінію нашага любімага правадыра—вялікага **Сталіна**.

«Мы не маглі,—паказаў забойца т. Кірава, Нікалаеў,—чакаць змены партыйнага курса метадамі ўнутрыпартыйнай дэмакратыі. Мы аддавалі сабе адказ, што гэты шлях **зусім выключан**. Адсюль заставаўся адзін шлях—шлях тэрарыстычных акгаў».

А аб якой змене курса гэтыя тэрарысты марылі ясна. Яны спрабавалі абезгалоўіць сусветны пролетарыят, яны рыхтавалі замах на кіраўнікоў нашай партыі, замах на тав. **Сталіна**. Яны спрабавалі падрыхтаваць інтэрвенцыю, з дапамогай інтэрвентаў звонку звергнуць савецкую ўладу. Воангельскія афіцэры былі іх прамымі саюзнікамі. І не выпадкова пераклічка паміж імі і белагвардззеіцамі ў Белградзе, прамое ўказанне дзенікінцаў—«трэба ўбраць Кірава».

«Леанід (забойца т. Кірава) гаварыў мне,—паказвае брат забойцы,—што звергнуць савецкую ўладу магчыма толькі шляхам нападу на яе замежных капіталістычных дзяржаў, і што

ён будзе ўсімі мерамі дапамагаць, будучы за мяжой, усякай капіталістычнай дзяржаве, якая нападзе на Савецкі саюз, каб звергнуць савецкую ўладу».

Нікалаеў гэтую дапамогу ўжо аказаў, ён снабжаў данымі аб СССР консула капіталістычнай дзяржавы, ён у гэтага консула атрымліваў грошы за здрадніцтва сацыялістычнай радзіме, гэты-ж консул выступіў у якасці звязваючага звяна паміж ім—тэрарыстам Нікалаевым—і контррэвалюцыянерам Троцкім.

Вось каго выпесцілі Зіноўеў і Каменеў:—бандыгаў, фашыстаў, шпіёнаў. Гэта—законныя дзеці Зіноўева і Каменева.

«Ён (Нікалаеў),—заяўляе ў сваіх паказаннях тэрарыст Звездоу,—быў звязан з намі на працягу доўгага часу, пачынаючы з 1924 г... Нікалаеў і быў выхаван намі (г. зн. зіноўеўскай антысавецкай групай), жыўся ідэйнымі сакамі нашай групы, і, бяспрэчна, успрыняў увесь вопыт нашай фракцыйнай барацьбы супроць партыі і партыйнага кіраўніцтва».

Стрэл Нікалаева натхніўся барацьбою Зіноўева і Каменева супроць партыі. Гэта яны фабрыкавалі пакленицкія, антысавецкія, контррэвалюцыйныя тэорыі, на глебе якіх выраслі Нікалаевы, Каташчыны і іншыя белабандыты.

«Толькі ў атручанай, смуроднай атмасферы злоснага паклёпу на партыю, двурэшніцкага шыпення, агідных, фальшывых і хлуслівых пакаянняў, брудных, уладалюбных прагненняў толькі ў гэтай атмасферы, панаваўшай у замкнутай зіноўеўскай антысавецкай групы, маглі выхавацца і скласціся як закончаныя белагвардзейцы ўсе гэтыя Нікалаевы, Румянцэвы, Левіны, Каташчыны, Шацкія і ім падобныя» («Правда»).

Вось чаму неабходна паказаць увесь гэты чорны шлях барацьбы Зіноўева і Каменева супроць партыі.

* * *

Барацьба Зіноўева і Каменева супроць партыі пачалася, вядома, не з моманту скалачвання імі арганізацыйна-аформленай апазіцыі к XIV з'езду партыі. Гэта барацьба цягнулася ўжо гадамі. Асабліва востры характар набыла барацьба Зіноўева і Каменева супроць партыі ў перыяд паміж лютым і Окцябром, у перыяд Окцябра і ненасрэдна пасля захапу ўлады пролетарыятам, пасля перамогі Окцябрскай рэвалюцыі пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна.

Зіноўеў і Каменеў выступалі супроць Окцябрскай рэвалюцыі, супроць узброенага паўстання. Больш таго, яны ўчынілі прамое здрадніцтва, выдаўшы буржуазіі наівялікшы сакрэт партыі, план узброенага паўстання.

«Каменеў і Зіноўеў,—пісаў Ленін,—выдалі Родзянку і Керэнкаму рашэнне ЦК сваёй партыі аб узброеным паўстанні і аб утанаванні ад ворага падрыхтоўкі узброенага паўстання, выбару тэрміну для ўзброенага паўстання».

І далей Ленін выкрывае сапраўднасць іх штрэйкбрэхерства, іх здрадніцтва.

«Праўленне прафесіянальнага саюза пасля месячных дэбатаў парашыла: стачка немінуча і наспела, тэрмін ўтоім ад гаспада-роў. Пасля гэтага двое з праўлення ідуць у нізы аспрэчваць рашэнне і правальваюцца. Тады двое ідуць у друк перад капіталістамі і выдаюць пры дапамозе наклёпніцкай хлусні рашэнне праўлення, зрываючы гэтым стачку на добрую палову або адцягваючы яе да горшэга часу, папярэджваючы непрыяцеля» (Ленін, т. XXI, стар. 356).

Зіноўеў і Каменеў спрабавалі залалохваць пролетарыят, партыю тым, што ўзброенае паўстанне прывядзе к пагібелі, што паражэнне немінуча.

«Мы не маем права,—пішуць яны ў сваёй заяве,—ставіць цяпер на карту ўзброенага паўстання ўсё будучае».

Палітыку Леніна і Сталіна яны называюць «згубнай палітыкай». А калі гэта залалохванне не дапамагло, тады яны выдалі ворагу сакрэт партыі.

І калі Окцябрская рэвалюцыя перамагла і ўлада ўжо была ў руках пролетарыята, Зіноўеў і Каменеў настойвалі, каб заваяваную крывёй рабочых і салдат уладу вярнуць у рукі буржуазіі. Яны патрабавалі арганізацыі ўрада з усіх «соцыялістычных» партый, г. зн. меншавікоў і эсэраў, яўных ворагаў пролетарскай рэвалюцыі.

«Мы не можам спакойна глядзець,—пішуць Зіноўеў і Каменеў,—як палітыка кіруючай групы ЦК (г. зн. Ленін і Сталін) вядзе да страты рабочай партыяй пладоў, гэтай перамогі, да разгрому пролетарыята».

Зіноўеў і Каменеў—ярыя праціўнікі Окцябрскай рэвалюцыі—мелі нахабнасць пісаць аб пладах перамогі, якія будуць страчаны. Мы, моў, аралі. За 10 дзён яны «забылі», што іменна яны рабілі ўсё ад іх залежнае, каб гэтай перамогі не было, каб узброенае паўстанне праваліць.

Штрэйкбрэхерская пазіцыя Зіноўева і Каменева к моманту Окцябра, іх патрабаванні адмовіцца ад улады, калі яна ўжо была ў руках пролетарыята—рэзультат усей іх антыленінскай, антыбольшэвіцкай лініі па пытанню аб характары рэвалюцыі. Зіноўеў і Каменеў стаялі па сутнасці на меншавіцкай пазіцыі па пытанню аб характары рэвалюцыі ў Расіі. Ужо 21 красавіка—да красавіковай канферэнцыі—Каменеў выступіў адкрыта супроць Леніна ў артыкуле, названым «Нашы разнагалоссі». У гэтым артыкуле Каменеў піша, што пункт погляду Леніна

«прадстаўляецца непрыемлемым, паколькі ён зыходзіць з прызнання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі скончанай і разлічан на тэрміновае перараджэнне гэтай рэвалюцыі ў рэвалюцыю соцыялістычную».

Зіноўеў і Каменеў выступаюць супроць ленінскай тэорыі перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў соцыялістычную. Зіноўеў і Каменеў чакалі поўнага завяршэння буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ад буржуазіі.

Калі да гэтага дадаць спасыланне Каменева на эканамічную адсталасць Расіі, з прычыны чаго яна не можа быць краінай соцыялістыч-

най рэвалюцыі, то перад намі з усёй відавочнасцю выступае меншавіцкі характар поглядаў Каменева—Зіноўева: па сутнасці Зіноўеў і Каменеў стаялі на такой пазіцыі, што Расія для рэвалюцыі не даспела. Рэвалюцыя сацыялістычная можа адбыцца толькі ў высокаразвітай у тэхнічных адносінах краіне. Трэба прадаставіць расійскай буржуазіі ўладу ўсур'ез і надоўга, каб яна давяла краіну да «чыстага» капіталізма—такую была пазіцыя Каменева—Зіноўева ў час Окцябрскай рэвалюцыі.

А гэта ёсць тыповы меншавізм. Гэта—суханаўшчына. Ужо тут крыеца па сутнасці будучы блок з Троцкім, адмаўленне магчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне. Гэта яўна выцякае са спробы Зіноўева апраўдаць сваё штрэйкбрэхерства тым, што паколькі няма рэвалюцыі на Захадзе, рэвалюцыя ў Расіі не зможа перамагчы.

Уся апазіцыя супроць лініі Леніна і Сталіна на красавіковай канферэнцыі, у час Окцябра і непасрэдна пасля Окцябра, ўзначаленая Зіноўевым і Каменевым, зыходзіла іменна з гэтай меншавіцкай ацэнкі характару рэвалюцыі ў Расіі, са збудавання кітайскай сцяны паміж буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыяй і сацыялістычнай, з пасіўнага чакання, што сацыялістычная рэвалюцыя пачнецца на Захадзе ў найбольш развітых у індустрыяльных адносінах краінах.

* * *

З асабліваю сілай барацьба Зіноўева і Каменева супроць партыі аднаўляецца ў 1925 годзе, калі на аснове поспехаў, атрыманых партыяй у аднаўленчым перыядзе, перад партыяй становіцца задача, высунутая нашым правадыром тав. Сталіным, аб індустрыялізацыі нашай краіны, намячаецца пераход к рэканструкцыйнаму перыяду.

Вось як тав. Сталін вызначае сацыяльныя карэнні зіноўеўскай апазіцыі на гэтым этапе.

«Калі спробы сусветнага капітала к эканамічнаму абкружэнню нашай краіны... ствараюць труднасці знешняга парадку,— то пераход нашай краіны ад аднаўленчага перыяда к перыяду перабудовы прамысловасці і сельскай гаспадаркі наогул, на аснове вышэйшай тэхнікі і ўскладняючаяся ў сувязі з гэтым барацьба паміж капіталістычнымі і сацыялістычнымі элементамі нашай гаспадаркі—ствараюць труднасці ўнутранага парадку» (Сталін, «Аб апазіцыі», стар. 311).

У гэты пераломны перыяд узмоцненае супраціўленне капіталістычных элементаў знашло сваё адлюстраванне ў асобе Зіноўева і Каменева.

Не выпадкова на сцэне зноў з'яўляецца Зіноўеў і Каменеў у якасці гавароў арганізацыі барацьбы супроць партыі.

«Цяперашні пераломны перыяд,—гаворыць там-жа тав. Сталін,—напамінае да пэўнай ступені пераломны перыяд Окцябра 1917 года».

Яшчэ да XIV з'езда партыі Зіноўеў і Каменеў пачынаюць свае атакі супроць партыі, супроць ленызму, супроць сталінскага кіраўніцтва. Зіноўеў рэвізуе ленызм у асобе кнжцы, якую ён, з мэтай ашуканства і палегчання сваёй рэвізіянісцкай работы, азаглавіў «Ленызм».

У гэтай кніжцы Зіноўеў выступае з адкрытай трацкісцкай меншавіцкай пролаведдзю аб немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне. Тое, што Зіноўеў выступае супроць партыі іменна з гэтай зброяй, тое, што ён свае стрэлы супроць партыі канцэнтруе іменна на пытанні пабудовы сацыялізма ў адной краіне, зусім зразумела. Такая пастаўка пытання найлепшым чынам адлюстроўвала інтарэсы капіталістычных элементаў нашай краіны, перад якімі Зіноўеў і Каменеў поўнаасцю капітулявалі. Што можа быць лепшаю брояй для капіталістычных элементаў, як не тэорыя Зіноўева—Троцкісцка аб немагчымасці пабудовы сацыялізма ў нашай краіне? Гэта-ж значае заклік к таму, каб павярнуць назад к капіталізму, бо «толку ўсёроўна не выйдзе».

«Але калі гэта верна,—ці варта наогул весці барацьбу за перамогу над капіталістычнымі элементамі нашай гаспадаркі? Ці не вынікае з гэтага, што такая перамога немагчыма?»

Капітуляцыя перад капіталістычнымі элементамі нашай гаспадаркі—вось куды прыводзіць унутраная логіка аргументацыі Зіноўева» (Сталін, «Пытанні ленінізма», стар. 224).

З гэтай меншавіцкай, трацкісцкай тэорыяй Каменеў і Зіноўеў выступалі яшчэ да XIV партканферэнцыі.

«Не так даўно,—чытаем у «Адказе» маскоўскага камітэта ВКП(б) на ліст ленінградскай губпартканферэнцыі,—Каменеў і Зіноўеў абаранялі ў палітбюро той пункт погляду, нібы мы не зможам справіцца з унутранымі труднасцямі з-за нашай тэхнічнай і эканамічнай адсталасці, калі толькі нас не выратуе міжнародная рэвалюцыя. Мы-ж, разам з большасцю ЦК, думаем, што мы можам будаваць сацыялізм, будзем і пабудуем яго, не гледзячы на нашу тэхнічную адсталасць і наперакор ёй».

На паседжанні ЦК Зіноўеў і Каменеў, атрымаўшы адпаведны вымушаны былі адступіць. Але яны падпарадкаваліся па гэтаму пытанню пункту погляду ЦК фармальна, і «падпарадкаваўшыся яму фармальна, Зіноўеў увесь час прадаўжаў барацьбу з ім» (Сталін, «Пытанні ленінізма», стар. 227).

XIV партканферэнцыя прымае спецыяльную рэзалюцыю супроць трацкісцкай тэорыі немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне. Гэту тэорыю немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне партыя кваліфікуе як меншавізм. Гэта тэорыя, як гаворыць рэзалюцыя XIV канферэнцыі, асуджае пролетарыят СССР у сучасны перыяд на фаталістычную пасіўнасць. Зіноўеў і Каменеў фармальна галасуюць за гэту рэзалюцыю, але не паспеў яшчэ высахнуць атрымант, як Зіноўеў і Каменеў адкрылі вайну супроць пабудовы сацыялізма ў нашай краіне.

У гэтай-жа антыленінскай з пачатку да канца кніжцы («Ленінізм») Зіноўеў выхалашчвае сугнасць марксізма-ленінізма і выступае супроць міжнароднага значэння ленінізма. Зіноўеў выступае супроць таго, што галоўным у марксізме і ленінізме з'яўляецца дыктатура пролетарыята. Ён вызначае як галоўнае ў ленінізме сялянскае пытанне. Зіноўеў робіць гэтым спробу вырваць з рук змагаючага пролетарыята самую каштоўную, самую дзейсную зброю ленінізм.

Вось як тав. Сталін выкрывае сутнасць зіноўеўскага манеўра:

«Адно з двух:

або сялянскае пытанне з'яўляецца галоўным у ленінізме, і тады ленінізм непрыгодны, неабавязковы для краін капіталістычна развітых, для краін, якія не з'яўляюцца сялянскімі краінамі;

або галоўным у ленінізме з'яўляецца дыктатура пролетарыята, і тады ленінізм з'яўляецца інтэрнацыянальным вучэннем пролетарыяў усіх краін, прыгодным і абавязковым для ўсіх без выключэння краін, у тым ліку і для капіталістычна развітых» (Сталін, «Пытанні ленінізма», стар. 193).

Зіноўеў таксама і тут блакіраваўся з меншавізмам, трацкізмам. Вядома, што такі манеўр зрабіў у свой час лідэр аўстрыйскіх меншавікоў Бауэр. Не маючы магчымасці выступіць перад велікімі пратэстарыямі з адкрытым пакленам супроць ленінізма, абіцц яго брудам, Бауэр пусціўся ў «філасофію» у стылі: «што рускаму здараві, то немцу смерць». Ленінізм прыгодны можа быць для Расіі, але ні ў якой разе не для Заходняй Еўропы, дзе сёньня дэмакратычныя традыцыі, дзе шлях к сацыялізму ляжыць праз парламентарызм. За гэта ўхаліўся дваровы пёс буржуазіі—лідэр ППС Недзвікоўскі, які вызначыў большэвізм, як «афіцыйны марксізм». У кампаніі з ім акажэўся Зіноўеў. Ім якраз Зіноўеў прыпаднес зброю барацьбы супроць ленінізма.

Агульнавядома таксама і тое, што адмаўленне міжнароднага значэння ленінізма ўлюбёны манеўр контрэвалюцыйнага трацкізма і трацкісцкіх кантрабандыстаў. Гэта мы бачым таксама на прыкладзе трацкісцкага кантрабандыста Слуцкага, выкрытага т. Сталінным у яго гістарычным лісце ў часопісе «Пролетарская рэвалюцыя». Такі паклёп на партыю наводзіў таксама трацкіст Рыўлін, які прапаведваў у сваіх лекцыях, што Ленін уступіў на міжнародную арэну толькі ў 1907 г., значыць да 1907 г. рэвалюцыйны рух у міжнародным маштабе ішоў як быццам паміма Леніна, па-за яго кіраўніцтвам. Як вядома, трацкіст Рыўлін быў выкрыт тав. Гікало ў яго выступленні на менскім партактыве.

Адначасова з гэтым Зіноўеў выступаў супроць трох лозунгаў Леніна па сялянскаму пытанню. Зіноўеў выступіў супроць палітыкі моцнага саюза з сялянствам, выстаўляючы для таго эгана і ў якасці кантатковага лозунга—лозунг аб нейтралізацыі сярэдняка. Падобныя антыленінскія погляды Зіноўеў прапаведваў у сваёй «філасофіі эпохі». На ўсіх гэтых пытаннях Зіноўеў і Каменев пераходзяць на пазіцыі трацкізма-меншавізма. У аснове адмаўлення Зіноўевым і Каменевым магчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне ляжала:

«упэўненасць Зіноўева ў тым, што тэхнічная адсталасць нашай краіны з'яўляецца непераможнай перашкодай пабудовы поўнага сацыялістычнага грамадства» (Сталін, «Пытанні ленінізма», стар. 226).

Значыць, Зіноўеў і Каменев у 1925 г. звярнуліся да тых меншавіцкіх пазіцый, што ў Окцябры 1917 г. Значыць, яны хацелі ў 1925 г. апраўдаць сваё гнуснае штрэйкбрэхерства ў 1917 г., у чым

яны ўжо каяліся. Інакш кажучы, з апазіцыі Каменева і Зіноўева ў 1925 г. выцякае, што не трэба было брацца за зброю, што Окцябрская рэвалюцыя не можа прывесці да пераможнага завяршэння, бо ў нашай краіне соцьялізм усёроўна не можа быць пабудаван.

Але на варце ленінізма, на варце міжнароднай рэвалюцыі, на варце пабудовы соцьялізма ў нашай краіне стаіць саратнік і прадаўжацель Леніна—вялікі **Сталін**. Ён з непераможнаю сілай адбівае на практыцы і ў тэорыі ўсе атакі ворагаў на справу Леніна. Ён падвяргае поўнаму знішчальнаму разгрому ўсякую сробу фальсіфікацыі, рэвізіі ленінізма. Зіноўеў і Каменеў ставяць таму ў якасці сваёй асноўнай задачы барацьбу супроць правадыра партыі, супроць **т. Сталіна**.

Зіноўеў і Каменеў пераходзяць да арганізацыі антыпартыйнай і антысавецкай групы для барацьбы супроць ленінскага ЦК, і ў прыватнасці супроць т. Сталіна. Яны становяцца арганізатарамі так званай «ленінградскай апазіцыі».

Зіноўеў спецыяльна выступіў на ленінградскай канферэнцыі з заклікам «к вайне супроць масквічоў», г. зн. к вайне супроць ЦК. Зіноўеў прапанаваў выбраць дэлегацыю з людзей «гатовых к барацьбе супроць ЦК».

У якасці рэпетыцыі к звяржэнню ЦК Зіноўеў парашыў плачаць з комсамола. Ён даў дырэктыву сваім аднадумцам з комсамола склікаць у Ленінградзе праз галаву ЦК ВЛКСМ усесаюзную нараду комсамола. У выпадку «удачы» гэта паслужыла-б сігналам к падобным дзеянням у адносінах ЦК ВКП(б). Але партыя расшыфравала і выкрыла гэты фракцыйны, контррэвалюцыйны манеўр Зіноўева і перасякла яго ў самым зародку.

Пры гэтым трэба асоба адзначыць, што тыя людзі, якіх Зіноўеў прыцягваў к расколу ў комсамоле і партыі, што гэтыя-ж людзі аказаліся цяпер сярод удзельнікаў і арганізатараў падпольнай тэрарыстычнай групы «Ленінградскі цэнтр». Зіноўеў выкладаў ім лекцыі барацьбы супроць партыі і савецкай улады. Гэта яго вучні ўклалі зброю ў рукі Нікалаева. Яны з'яўляюцца вучнямі Зіноўева ў літаральным, сапраўдным сэнсе гэтага слова.

* * *

Зіноўеўска-каменеўская апазіцыя выступае на XIV з'ездзе з разгорнутай платформай барацьбы супроць ленінскай лініі ЦК.

Стрыжнёвым пытаннем, яднаючым усе рознашэрсныя элементы гэтай антысавецкай групы, з'яўляецца пытанне аб змене партыйнага кіраўніцтва, аб барацьбе супроць ленінскага ЦК на чале з тав. **Сталіным**.

«Каменеў гаварыў адно, цягнуў у адзін бок, Зіноўеў гаварыў другое, цягнуў у другі бок, Лашэвіч—трэцяе, Сакольнікаў—чацвертае. Але, не гледзячы на рознастайнасць, усе яны зыходзіліся на адным. На чым-жа, у чым-жа іх платформа? Іх платформа—рэформа сакратарыята ЦК. Адзіна агульнае, што ўпаўне яднае іх—пытанне аб сакратарыяце» (Сталін, «Аб апазіцыі», стар. 228).

А што гэта за пытанне аб сакратарыяце? Пад гэтым хаваецца змена кіраўніцтва партыі, барацьба супроць т. Сталіна. Каменеў на

XIV з'ездзе так і з'явіў, што галоўнае, што іх натхняе—гэта барацьба супроць т. Сталіна.

Аб тым, што апазіцыя рознашэрсная, беспрынцыпная, што іх яднае толькі адзін прынцып—барацьба супроць партыі, у гэтым былі вымушаны прызнацца і адкрытыя ворагі, якія дружалюбна і апякунскі пахлопвалі апазіцыю па плячы.

Вось што пісаў меншавіцкі «Соц. Вестник»:

«Зыходзяцца і «антысялянскі» настроены Троцкі і «сяляна-філ» Сакольнікаў, «левы» Каменеў і «правы» Медзведзеў, «рэўніцель» Комінтэрна Зіноўеў і адмавіцель яго Шляпнікаў».

Аб'яднанне на агульнай платформе адбылося, паводле слоў самога «Соц. Вестника», на аснове

«адсоўвання на другі план падзяляючых групкі сацыяльна-эканамічных пытанняў і высоўвання ў першую чаргу яднаючай іх барацьбы... супроць Сталіна».

Пераходзячы ад пытанняў арганізацыйных да іншых поглядаў зіноўеўска-каменеўскай апазіцыі, трэба ўказаць, што яднаючым, асноўным было пытанне аб немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне і тым самым—адмаўленне магчымасці перамогі сацыялізма ва ўсім свеце. Гэта была «ідэйная» платформа, якая аб'яднала ўсіх апазіцыянераў.

Апазіцыя далей пашла па шляху барацьбы супроць партыі і савецкай улады. Апазіцыя сцвярджала, што нашы дзяржаўныя прадпрыемствы не з'яўляюцца прадпрыемствамі паслядоўна сацыялістычнага тыпу. Зіноўеўская антысавецкая група сцвярджала, што галоўнай формай нашага гаспадарання з'яўляецца дзяржкапіталізм, што нашы прадпрыемствы з'яўляюцца прадпрыемствамі дзяржаўна-капіталістычнага тыпу. Зіноўеў і Каменеў дашлі, нарэшце, да такога антысавецкага, гнуснага паклёпу супроць СССР, што на нашых дзяржаўных прадпрыемствах ёсць эксплуатацыя. Варта толькі проціпаставіць нашу напружаную барацьбу за выкананне промфінплана, энтузіязм рабочых мас у справе асваення нашай тэхнікі, у справе павышэння прадукцыйнасці працы—варта ўсё гэта проціпаставіць гнуснаму паклёпу Зіноўева—Каменева аб наяўнасці эксплуатацыі на нашых прадпрыемствах, каб адразу-ж бачыць непасрэдна-контррэвалюцыйны характар «вучэння» паноў Зіноўева і Каменева.

Толькі шалёная злоба ў барацьбе супроць партыі магла парадзіць такія антысавецкія погляды.

Калі заходне-еўрапейскія рабочыя выступаюць з лозунгам «Рукі прэч ад Савецкага саюза», Зіноўеў і Каменеў прадастаўляюць у распараджэнне інтэрвентаў зброю для падаўлення голасу рабочага класа, сваю «тэорыю» аб дзяржкапіталізме і наяўнасці эксплуатацыі на нашых заводах.

Зіноўеў і Каменеў выступілі на XIV з'ездзе з поўнай рэвізіяй ленынізма па сялянскаму пытанню. Зіноўеўская апазіцыя паклёпнічала на партыю, на ленынскі ЦК, абвінавачваючы яго ў «спаўзанні з пролетарскіх пазіцый», «у сялянскім вхіле», а на самай справе, адмаўляючы магчымасць пабудовы сацыялізма ў нашай краіне. Зіноўеў і Каменеў адстойвалі трацкіскае адмаўленне саюза з сялянствам,

адмаўлялі магчымасць соцыялістычнай пераробкі працоўных мас сялянства, адмаўлялі магчымасць соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі.

XIV з'езд партыі гэта з'езд індустрыялізацыі. На гэтым зездзе тав. Сталін высунуў на аснове вучэння Леніна свой геніяльны ллан індустрыялізацыі нашай краіны. Якавы-ж былі адносіны зіноўеўцаў да лозунгаў індустрыялізацыі? Яны змагаліся супроць яе. Трубадур зіноўеўскай апазіцыі Шанін сцвярджаў, што нам цяжкая індустрыя не да твару, што нам нельга прамагчы наяўныя труднасці і стварыць сваю буйную прамысловасць, бо ўсёроўна соцыялізма не пабудаваць. Наша краіна павінна застацца краінай адсталасці тэхнікі. Гэта поўнасьцю і цалкам вынікала з меншавіцкай платформы Зіноўева і Каменева аб неперасільнасці нашай тэхнічнай адсталасці.

«Яны хацелі-б,—гаварыў тав. Сталін,—абмежаваць нас вытворчасцю, скажам, бацінак, але нам гэтага мала, бо мы хочам вырабляць не толькі бацінкі, але і машыны, якія вырабляюць бацінкі, і т. д. і т. п.» (Сталін, «Аб апазіцыі», стар. 205).

Тут з асабліваю сілай трэба выкрыць гнуснае ашуканства зіноўеўскай апазіцыі, якая некалькі пазней, у адкрытым блоку з Троцкім, прыкрывала сваю барацьбу супроць індустрыялізацыі лозунгам «звыш'індустрыялізацыі», як быццам трацкісты і зіноўеўцы жадалі падняць нашу краіну на яшчэ больш высокую ступень індустрыяльнага развіцця. Гэта гнуснае ашуканства. Недарма звыш'індустрыялізатары знаходзіліся ў адным блоку з Сакольнікавым, з адкрытым прапаганднікам тэхнічнай адсталасці Шаніным. «Звыш'індустрыялізацыя зіноўеўска-трацкісцкага блока ёсць барацьба за зрыў індустрыялізацыі.

«Аб трацкістах існуе думка,—гаворыць т. Сталін,—як аб звыш'індустрыялістах. Але гэтая думка правільна толькі часткова, яна правільна толькі пастолькі, паколькі гутарка ідзе аб канцы аднаўлення перыяда... Што датычыць рэканструкцыйнага перыяда, то трацкісты з пункту погляду тэмпаў з'яўляюцца самымі крайнімі мінімалістамі і самымі паганенькімі капітулянтамі» (Сталін, «Палітсправаздача XVI з'езду»).

Тав. Сталін выкрывае трацкісцкую звыш'індустрыялізацыю, як індустрыялізацыю патухаючай крывой. А пра тэорыю патухаючай крывой тав. Сталін некалькі раней гаворыць:

«Гэта тэорыя ёсць тэорыя апраўдання нашай адсталасці.

Яна не мае нічога агульнага з марксізмам, з ланінізмам».

Па пытаннях унутрыпартыйных зіноўеўская антысавецкая група, як мы ўжо ўказалі, дабівалася галоўным чынам змены краініцтва. Яе асноўны лозунг — барацьба супроць ланінскага ЦК, у прыватнасці супроць прадаўжальніка Леніна — тав. Сталіна. Зіноўеўская апазіцыя патрабавала свабоду фракцыі і групавак. Зіноўеўская апазіцыя патрабавала растварыць партыю ў класе, паутарала зады меншавікоў і Троцкага на II з'ездзе партыі.

XIV з'езд партыі рашуча асудзіў, як антыленінскую, варожую рабочаму класу платформу зіноўеўскай апазіцыі. Але Зіноўеў і Каменев сваёй барацьбы супроць партыі не пакінулі. Наадварот, яны пераішлі да яшчэ больш узмоцненых атак супроць партыі. Яны пера-

ходзяць на нелегальныя «лясныя» сходы па ўсіх правілах канспірацыі. Зіноўеўска-каменеўская антысавецкая група пераходзіць у цесны, арганізавана аформлены блок з Троцкім. Разам з ім яны рыхтуюць арганізацыю другой партыі, накіраванай к звяржэнню сілаю левіскага ЦК, к звяржэнню дыктатуры пролетарыята.

Зіноўеўска-трацкіскі блок бярэ на сябе задачу расчысціць шлях для контррэвалюцыйнага перавароту. Уся контррэвалюцыя, меншавікі і кадэты, манархісты і эсэры, з надзеяй і ўмаленнем глядзяць на апазіцыю.

«Апазіцыя, — піша кадэт Талін, — дыктатуру (справа ідзе аб дыктатуры пролетарыята) падрывае. Кожнае новае выданне апазіцыі выгаварвае ўсе больш «страшныя» словы. Сама апазіцыя эвалюцыйніць у бок усе больш рэзкіх наскокаў на пануючую сістэму, і гэтага пакуль даволі, каб з падзякай успрыняць яе».

Зубр контррэвалюцыі Мілюкоў піша:

«Самы старшы вораг для савецкай улады цяпер ёсць той, хто паднаўжае да яе неспрымешна, ахапляе яе сваімі шчупальцамі з усіх бакоў і ліквідуе яе раней, чым яна заўважвае, што яна ліквідавана. Іменна гэтую ролю, немінучую і патрэбную ў падрыхтоўчым перыядзе... адыгрывае апазіцыя».

Зіноўеўска-трацкіскі антысавецкі блок фабрыкуе «тэорыі», якія па сутнасці азначаюць заклік да звяржэння савецкай улады, яны ўзмоцнена займаюцца насаджваннем такой ідэалогіі, што савецкая ўлада — не ўлада пролетарыята, што савецкая ўлада пераратжаецца.

Зіноўеў, Каменеў, Троцкі пусцілі ў ход свой гнусны паклёп супроць партыі, абвінавачваючы яе ў «нацыянальнай абмежаванасці». Паклёп гэты заключаўся ў тым, што партыя, моў, забылася пра інтарэсы міжнароднага пролетарыята, думаючы толькі аб умацаванні СССР. Стала быць, умацаванне СССР бацькаўшчыны сусветнага пролетарыята не толькі не азначае умацавання нацыі ўсяго міжнароднага пролетарыята, але як бы процістаяць інтарэсам міжнароднай рэвалюцыі. Адсюль — клопаты аб умацаванні савецкай улады ў СССР з'яўляюцца перашкодай для міжнароднага пролетарыята.

Хіба гэта гнусныя «тэорыі» не з'яўляюцца непасрэднаю зброяй для інтэрвенгаў? Хіба яна не апраўдвае пад прыкрыццём «інтарэсам міжнароднай рэвалюцыі» узброенае выступленне супроць савецкай улады?

Такою-ж ідэалагічнаю падрыхтоўкай і апраўданнем узброенага выступлення супроць савецкай улады з'яўляецца тэзіс аб Клемансо, пушчаны зіноўеўска-трацкіскім антысавецкім блокам.

Імперыяліст Клемансо навучаў, што калі ў час вайны існуючы ўрад не забяспечвае перамогі, можна, з пункту погляду патрыятызма, гвалтоўна мяняць урад: вораг ля варот — мяняй урад.

Вось гэту філасофію Клемансо зіноўеўска-трацкіская апазіцыя прымяняла к савецкай краіне. Савецкая ўлада, моў, «не забяспечвае перамогі», яна не ідзе на авантуры і пучызм, а таму — мяняй урад!

Вось яна — тая ідэалагічная школа, з якой выраслі Нікалаевы, Каталышавы і інш. Зіноўеў ужо раней выходзіў іх у духу «мяняй урад», г. зн. мяняй савецкую ўладу. Адсюль прамы шлях у кабінет капіталістычных консулаў. Ад гэтых тэорыяў Троцкага-Зіноўева-Каменева прамы шлях да стрэлу ў Смольным.

Трацкіска-зіноўеўская апазіцыя разлічвала шляхам нечуванай дэмагогіі, неймавернай маны і ашуканства завербаваць на свой бок некаторую частку членаў партыі, але разлікі яе аказаліся дарэмнымі. Яе адусюль з ганьбай праганялі, не дапамагала мана, паклёп і дэмагогія. Зіноўеўска-трацкіска апазіцыя ідзе тады на такі манеўр: яна выступае з двурэшніцкай заявай ад 10 X-26 г., што 'распускае сваю фракцыю і капітулюе перад партыяй. Гэтай заявай апазіцыя прыкрывала сваю падрыхтоўку далейшых наскокаў супроць партыі, яшчэ больш абвостраных форм барацьбы.

XV партканфэрэнцыя (лістапад 26 г.) праходзіць пад знакам поўнага ідэйнага банкруцтва трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі. Апазіцыя ўяўляе сабой, не гледзячы на ўсе яе намаганні пранікнуць з дапамогай падлай дэмагогіі ў масы, мізэрную жменьку. «Левая» мішурка з яе сарвана. Гістарычны даклад т. Сталіна падвяргае ўсю тэорыю трацкізма, увесць ідэйны багаж трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі поўнаму разгрому, не пакідаючы каменя на камені. Тав. Сталін у сваім дакладзе выкрывае да канца меншавіцкую контррэвалюцыйную сутнасць трацкіска-зіноўеўскага антысавецкага блока, узнімае на аснове вучэння Леніна тэорыю марксізма-ленінізма на вышэйшую ступень.

Разбітая апазіцыя набывае адкрыты контррэвалюцыйны антысавецкі характар і становіцца на чале ўсіх контррэвалюцыйных элементаў краіны. Яна спрабуе арганізаваць антысавецкую дэманстрацыю ў дзень 10-годдзя Окцябра. Троцкі становіцца авангардам контррэвалюцыі.

«Хто даў,—пытаецца т. Сталін,—контррэвалюцыйнай буржуазіі духоўную зброю супроць большэвізма ў выглядзе тэзіса аб немагчымасці пабудовы соцыялізма ў нашай краіне, у выглядзе тэзіса аб немінучасці перараджэння большэвікоў і т. п.? Гэтую зброю даў ёй трацкізм. Нельга лічыць выпадковасцю той факт, што ўсе антысавецкія групы ў СССР у сваіх спрабах абгрунтаваць неўнікнёнасць барацьбы з савецкаю ўладай спасылаліся на вядомы тэзіс трацкізма аб немагчымасці пабудовы соцыялізма ў нашай краіне, аб неўнікнёнасці перараджэння савецкай улады, аб імавернасці звароту да капіталізма.

Хто даў контррэвалюцыйнай буржуазіі ў СССР тактычную зброю ў выглядзе спроб адкрытых выступленняў супроць савецкай улады? Гэтую зброю далі ёй трацкісты, якія спрабавалі наладзіць антысавецкія дэманстрацыі ў Маскве і Ленінградзе 7 лістапада 1927 г. Гэта факт, што антысавецкія выступленні трацкістаў узялі дух у буржуазіі і развязалі шкодніцкую работу буржуазных спецыялістаў.

Хто даў контррэвалюцыйнай буржуазіі арганізацыйную зброю ў выглядзе спроб наладжвання падпольных антысавецкіх арганізацый? Гэтую зброю далі ёй трацкісты, якія арганізавалі сваю ўласную антыбольшэвіцкую нелегальную групу. Гэта факт, што падпольная антысавецкая работа трацкістаў падлегчыла арганізацыйнае афармленне антысавецкіх груп у СССР» (Сталін, «Аб некаторых пытаннях гісторыі большэвізма»).

Троцкі быў выключан з партыі і як вораг рабочага класа выслан з СССР. Зіноўеў, Каменеў і наогул усе трацкісты і зіноўеўцы былі выключаны з партыі на XV з'ездзе.

Вораг мяняе сваю тактыку. Выгнаныя з партыі апазіцыянеры атрымліваюць дырэктыву каяцца, прызнаваць свае памылкі, дабівацца аднаўлення ў партыі і прадаўжаць сваю гнусную справу падрыву партыі знутры. Многія з каючыхся апазіцыянераў рабілі сваё пакаянне па непасрэдных дырэктывах контррэвалюцыйных астаткаў апазіцыі з мэтай барацьбы супроць партыі.

Вось гэткім—з каменем за пазухай—было пакаянне Зіноўева і Каменева. Не паспеў яшчэ высахнуць атрамант на іх пакайнай заяве, як яны ўжо аказваюцца арганізатарамі новых контррэвалюцыйных змоў супроць партыі. Яны адыгрывалі ролю арганізатараў у стварэнні контррэвалюцыйнай групы Руціна. Зіноўеў і Каменеў паўторна выключаюцца з партыі, з'яўляюцца з палічным.

Наступае XVII з'езд партыі. З'езд дэманструе найвялікшыя перамогі партыі Леніна—Сталіна. Першая пяцігодка паспяхова выканана. Справа пабудовы бяскласавага грамадства ў нашай краіне стала фактам. Яна ажыццяўляецца ўваччу ўсяго свету. Кулацтва, пра якое Зіноўеў прарочыў, што яно будзе ў нас расці і расці, у асноўным ліквідавана як клас на базе суцэльнай калектывізацыі, прыватна-капіталістычныя элементы ў прамысловасці, якім Зіноўеў і Каменеў «абяцалі» поўную перамогу над сацыялізмам, амаль знішчаны. складаючы 0,07 проц. Сялянства, якому Зіноўеў і Троцкі прадракалі немінучы раскол з пратэтарыятам, стала беспаваротна на шлях сацыялізма.

Зіноўеў і Каменеў паўторна каяліся, і паўторна з каменем за пазухай. У той дзень, калі Зіноўеў і Каменеў пісалі свае пакайныя словы, у Ленінградзе яго выхаванцы і вучні раіліся, як забіваць прамадыроў рэвалюцыі, Шацкі і Каталынаў вялі ўжо сваю падлую слежку за трыбунам рэвалюцыі. Зіноўеў і Каменеў пусцілі сваю атручаную стралу ў сэрца рэвалюцыі. Яны бачылі палёт гэтай стралы, яны бачылі, куды яна накіравана і... фарысейскі, двурэшніцкі каяліся. Тым часам іх выхаванцы тэарысты мецілі паставіць Зіноўева і Каменева на чале новага контррэвалюцыйнага ўрада.

Кожны працоўны, кожны рабочы з глыбокім задавальненнем прачытаў паведамленне НКВД аб высылцы гэтых натхняльнікаў фашызма і бандытызма. Кожны рабочы, кожны працоўны з глыбокім задавальненнем сустраў прыгавор Вярхоўнага суда аб расстрэле каляў-тэарыстаў, членаў контррэвалюцыйнай бандыцка-фашысцкай арганізацыі.

* *

Стрэл у тав. Кірава паказаў, наколькі лютые ў сваёй шалёнай ненавісці ахвосце разбітай контррэвалюцыі. Класавы вораг, яго мізэрныя рэшткі напярэдадні сваёй канчатковай пагібелі актывізуюцца.

Ва ўмовах БССР, пагранічнасці яе становішча, пры наяўнасці недабітых астаткаў нацыяналістычных, трацкісцкіх элементаў, паграбавання асабліва вострая класавая пільнасць. Мы маем рад фактаў актывізацыі трацкісцкіх, нацдэмаўскіх і бундаўскіх элементаў.

Факты наглых трацкісцкіх вылазак у мед'інстытуце, ВКСГШ, васіным выдавецтве, у Барысаве—сведчаць, што класавы вораг прадаўжае весці сваю антысавецкую, контррэвалюцыйную работу.

Класава-варожыя, контррэвалюцыйныя элементы, пралезшыя ў Мед'інстытут, пад выглядам «дыскусіі» прапаведвалі, што трацкізм

спрыяў развіццю дэма. Трацкіст Руды, які падпісаў контррэволюцыйную «заяву 83», прапагандаваў, што гісторыю партыі сталі вывучаць дзякуючы трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі, што партыя ў час грамадзянскай вайны расла за кошт кар'ерысцкіх элементаў, што саяніства варты пабіць. Руды прыкрываў адкрыта-трацкіскаю пропаведзь аб немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне.

Трацкіст Разумоўскі прапаведаваў у вячэрнім комвузе, што становіцца рабочага класа з года ў год нібы пагаршаецца.

Ліквідацыйнай тэарэтычнай групы забойц тав. Кірава барацьба з астаткімі контррэволюцыйных трацкіска-зіноўеўскіх, пацёмаўскіх, бундаўскіх элементаў—не закончана. Мізэрыя рэшчкі ліквідаваных класаў у безнадзейнай роспачы змагаюцца з узмоцненай супраціўляемасцю.

Пільнае вока мацней удар па кожнай вытэцы ворага. Савецкая зямля павінна быць ачышчана ад зіноўеўска-трацкіскага авхосця.

«Пільнасць патрабуе не толькі памятаць аб ворагу. Пільнасць патрабуе, каб мы падзесьцярылі сваю ідэйна-палітычную і арганізатарскую работу. Пільнасць патрабуе, каб мы ўсюды разілі ворага, да канца выкарчоўвалі яго астаткі» (Кагановіч).

Шчыльней рады вакол ленінскага ЦК, вакол любімага і вялікага Сталіна!

Кніжная паліца

ЛЕНИН, В. И. КОММУНИСТИЧЕСКИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛ.

Статьи, речи, документы 1914—1923 г. под ред. В. Кнорина. Москва. Партиздат. (Институт Маркса—Энгельса—Ленина при ЦК ВКП(б)) 1934 г. С. 518. Ц. 4 р. 20 к.

Гэта выданне, падрыхтаванае Інстытутам Маркса—Энгельса—Леніна пры ЦК ВКП(б), яднае ўсе важнейшыя артыкулы, прамовы, дакументы і пісьмы В. І. Леніна, прысвечаныя пытанням міжнароднага рабочага руху. Выданне ахапляе перыяд 1914—1923 гг. Даны першы том гэтага выдання змяшчае творы 1914—1919 гг. эпохі імперыялістычнай вайны і падрыхтоўкі Комуністычнага Інтэрнацыянала.

У дакументах, належацых перу Владзіміра Ільіча, знаходзіць геніяльна-яркае адлюстраванне ўся гісторыя барацьбы большэвікоў за стварэнне III Інтэрнацыянала. Перу Леніна належаць усе тыя важнейшыя дакументы, якія вызначалі асноўнае ў праграме, стратэгіі, тактыцы, арганізацыі Комінтэрна. Тэзісы Леніна к кангрэсам Комінтэрна, яго праграмныя прамовы на гэтых кангрэсах, яго артыкулы на міжнародныя тэмы, яго бліскучыя пісьмы замежным камуністам—усё гэта прадстаўляе сапраўдную скарбніцу, адкуль чэрпаюць і будуць чэрпаць кіруючыя ўказанні Комінтэрна і яго секцыі ў сваёй барацьбе за зваржэнне капіталізма, за Совецкую ўладу ва ўсім свеце.

Увесь матар'ял гэтага тома, пад загалоўкам «На луті к Коммунистическому Интернационалу», распаложан строга па гадам. У канцы кнігі—паказчыкі імёнаў.

ЛЕНИНИЗМ. Хрэстаматыя. Састаўлена брыгадай ЛОКА: А. Леанідаў, М. Мішын, Д. Руднік, Л. Турак, Н. Тюшэўскі. Пад агульным рэд. В. Бытранскага і М. Мішына. Перакл. з 2-га руск. перапрацаванага выдання. Мінск, Партвыдавецтва, 1934. С. 700. Ц. 5 р. 10 к.

Гэта выданне «Хрэстаматыі» з'яўляецца перапрацаваным выданнем 1933 г. Выданне дапоўнена матар'ялам XVII з'езда партыі, XIII пленума ВККІ і вышаўшай у 1934 г. класічнай работы т. Сталіна «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне».

Рад адрывкаў заменен новымі, некаторыя із'яты цалкам з мэтай скарачэння аб'ёму кнігі. Акрамя таго, у гэтым выданні зноў перагледжаны і ўдакладнены загаловкі.

Матар'ял кнігі разбіт на наступныя дзесяць тэм. 1. Ленінізм-марксізм эпохі імперыялізма і пролетарскай рэвалюцыі; 2. Метад і тэорыя; 3. Тэорыя пролетарскай рэвалюцыі; 4. Дыктатура пролетарыята;

5. Барацьба за перамогу соцыялістычнага будаўніцтва; 6. Аграрна-сялянскае пытанне; 7. Нацыянальна-каланіяльнае пытанне; 8. Стратэгія і тактыка; 9. Вучэнне аб партыі; 10. Стыль у рабоце.

Усе работы Леніна даны па 2-му і 3-му выданнях твораў Леніна, работы Сталіна—па 9-му выд. «Пытанніў ленінізма»; работы Маркса і Энгельса—па «Двухтомніку» выбраных твораў Маркса і па збору твораў Маркса і Энгельса.

У канцы змешчан падрабязны ўказальнік дадатковай літаратуры (нязмешчанай у хрэстаматыі) да кожнага раздзелу тэм.

МОЛАТАЎ, В. М. АБ АДМЕНЕ КАРТАЧНАЙ СІСТЭМЫ ПА ХЛЕБУ

Даклад на пленуме ЦК ВКП(б) 25 лістапада 1934 г. Менск, Партвыдавецтва, 1934. С. 24. Ц. 20 к.

Рашэнне партыі аб адмене картачнай сістэмы па хлебу з'яўляецца новым яркім сведчаннем перамог соцыялізма. У сваім дакладзе на лістападаўскім пленуме ЦК ВКП(б) т. Молатаў паказвае, што картачная сістэма, уведзеная ў год першай пяцігодкі, ва ўмовах абмежаваных харчовых рэсурсаў пролетарскай дзяржавы, з'яўлялася важнейшай умовай палепшання снабжэння рабочых і служачых, дапамагала ажыццяўленню прынятых партыяй тэмпаў індустрыялізацыі краіны.

Аналізуючы буйнейшыя зрухі, якія адбыліся ў эканоміцы СССР перамога калгаснага ладу, канцэнтраванне ў руках дзяржавы, праз загатоўкі і закупкі, дастатковай колькасці хлеба для забяспечання ім насельніцтва, шляхам паўсямеснага разгортвання шырокай прадажы і г. д.—т. Молатаў указвае, што пры сучасных умовах картачная сістэма можа быць толькі тармазам у палепшанні снабжэння. Ён паказвае, што адмена картачнай сістэмы па хлебу адкрывае шырокія магчымасці далейшага разгортвання таваразвароту, уздыму сельскай гаспадаркі і ўмацавання савецкага рубля, падсякае магчымасць спекуляцыі і немінуча прывядзе к зніжэнню цен і палепшанню становішча працоўных.

РЭЗАЛЮЦЫІ ПЛЕНУМАЎ І ПАСТАНОВЫ ЦК ВКП(б) І ЦК КП(б)Б

Аб адмене картачнай сістэмы па хлебу і некаторых іншых прадуктах

(Рэзалюцыя пленума ЦК ВКП(б) па дакладу тав. В. М. Молатова, прынятая 26 лістапада 1934 г.)

I. Шпаркі рост гарадоў і новых прамысловых раёнаў, у сувязі з велізарным размахам індустрыялізацыі СССР, і няухільны пад'ём добрабыту шырокіх рабочых і сялянскіх мас выклікалі вялікі рост попыту на хлеб і іншыя прадукты, і гэты попыт стаў асабліва хутка ўзрастаць з пачатку першага пяцігодкі. Побач з гэтым узмоцненае развіццё тэхнічных культур, неабходнае для забяспечання нашай прамысловасці ўласнай, савецкай сельска-гаспадарчай сыравінай, патрабавала значнага павелічэння снабжэння хлебам сялянскага на-сельніцтва раёнаў тэхнічных культур. Між тым, у той перыяд калгасаў і саўгасаў было мала, і наша сельская гаспадарка, і ў прыватнасці зернавая вытворчасць, знаходзілася на вельмі нізкім узроўні. Пераважаўшая тады дробная індывідуальная сялянская гаспадарка з яе адставай тэхнікай і нізкай ураджайнасцю не магла задаволіць узрастаючага попыту гарадоў, прамысловых раёнаў і раёнаў тэхнічных культур. Гэта выклікала ўвядзенне рацыянавання (картачнай сістэмы) у снабжэнні.

II. Увядзенне картачнай сістэмы па хлебу і іншых прадуктах было не толькі неабходна, але і з'яўлялася на працягу апошніх год важнейшаю ўмоваю палепшання снабжэння рабочых. Картачная сістэма снабжэння ў гэты перыяд была асабліва неабходна таму, што, не гледзячы на значна больш высокія цэны вольнага рынку і наяўнасць элементаў спекуляцыі ў гэтай справе, снабжэнне рабочых хлебам праводзілася па цвёрдых дзяржаўных цэнах.

Толькі дзякуючы гэтай сістэме, дзяржава пры абмежаванасці сваіх рэсурсаў, магла поўнасцю забяспечыць снабжэнне гарадоў і прамысловых раёнаў, забяспечыць пераважнае снабжэнне найбольш важных цэнтраў і ўдарнікаў на вытворчасці, а разам з тым забяспечыць снабжэнне хлебам па цвёрдых дзяржаўных цэнах з'дзячэнкаў сельскагаспадарчай сыравіны: бавоуны, ільну, пянькі, табаку і інш. у інтарэсах пад'ёму тэхнічных культур і росту загатоўак сыравіны для прамысловасці.

III. К сучаснаму моманту, калі замест раздробленай дробнай аднаасобнай гаспадаркі ў земляробстве ўмацавалася буйная механізаваная вытворчасць, калі пануючае становішча ў сельскай гаспадарцы занялі калгасы і саўгасы і калі мы ўжо дабіліся іх значнага арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання, становішча карэнным чынам змянілася. Аб гэтым сведчаць не толькі поспехі хлебазагатоўак у гэтым

годзе, але і асабліва паспехі хлебазакупак, правадзімых дзяржавай па павышаных цэнах. Дзяржава цяпер мае дастаткова вялікую колькасць хлеба для таго, каб поўнасю і безумоўна забяспечыць снабжэнне насельніцтва без картачнай сістэмы, шляхам паўсямеснага разгортвання шырокага гандлю хлебам. Пры такім становішчы картачная сістэма па хлебу і некаторых іншых прадуктах можа быць толькі тормазам у палепшанні снабжэння і таму павінна быць адменена.

Адменай картачнай сістэмы па хлебу будзе зроблен новы важнейшы крок да замены сістэмы цэнтральнага размеркавання разгорнутым савецкім гандлем у адпаведнасці з дырэктывамі аб 2-м пяцігадовым плане, прынятымі 17 партыйнай канферэнцыяй.

IV. Ліквідацыя картачнай сістэмы па хлебу і іншых прадуктах павінна ўстраніць існаванне падвойных цэн (нармаваных і камерцыйных) і забяспечыць устанаўленне цвёрдай і адзінай для кожнай абласці (рэспублікі) прадажнай дзяржаўнай цаны. Гэта адзіная цана па хлебу і іншых прадуктах павінна быць устаноўлена прыблізна на сярэднім узроўні паміж існуючымі высокімі камерцыйнымі цэнамі і западта нізкімі нармаванымі цэнамі, з улікам розніцы транспартных і іншых умоў снабжэння паасобных раёнаў. У сувязі з тым, што гэта акалічнасць прывядзе к некатораму павышэнню нармаваных цэн на хлеб, пленум ЦК ВКП(б) лічыць, што павінна быць праведзена адпаведнае павышэнне зароботнай платы рабочых і служачых.

V. Адначасова з ліквідацыяй картачнай сістэмы ў гарадах павінна быць поўнасю адменена нармаванае снабжэнне хлебам у парадку так званага «атаварвання» загатоўак сельска-гаспадарчай сыравіны: бавоўны, ільну, табаку і інш. З прычыны некаторага павышэння нармаваных цэн на хлеб, адмена гэтага «атаварвання» павінна суправаджацца адпаведным павышэннем загатоўчых цэн на бавоўну, лён, пяньку і т. д.

VI. Ліквідацыя картачнай сістэмы і пераход да паўсямеснага шырокай прадажы хлеба, а таксама мукі і некаторых іншых прадуктаў павінны суправаджацца шырокім разгортваннем гандлёвай сеткі як у горадзе, так і вёсцы, усямерным развіццём дзяржаўнага і кааперацыйнага хлебапачэння і правільным размяшчэннем хлебных рэзерваў па раёнах снабжэння. Пакідаючы ў сіле ўстаноўлены парадак для калгаснага гандлю, неабходна весці няўхільную барацьбу са ўсякімі спробамі спекуляцыі хлебам і іншымі вылазкамі класавага ворага пры правядзенні данага важнейшага мерапрыемства.

Выходзячы з гэтага, пленум ЦК ВКП(б) прызнае неабходным:

1. Адмяніць з 1-га студзеня 1935 года картачную сістэму снабжэння хлебам, мукой і крупой і ўстанавіць усюды шырокую прадажу хлеба і іншых прадуктаў насельніцтву з дзяржаўных і кааперацыйных магазінаў.

2. Адмяніць усе віды існуючых рознічных прадажных цэн на хлеб, муку і крупу і ўвесці адзіныя рознічныя дзяржаўныя цэны на хлеб, муку і крупу црыстасоўна да некалькіх тэрытарыяльных паясоў, якія ўключаюць пэўныя групы абласцей, краёў і рэспублік.

3. У сувязі з адменай картачнай сістэмы і ўстанаўленнем адзіных рознічных цэн на хлеб, муку і крупу, з 1-га студзеня 1935 года павысіць зароботную плату рабочых і служачых, стыпэндзі студэнтаў і пенсіі пенсіянераў.

Прапанаваць Совету Народных Камісараў СССР вызначыць меры павышэння зароботнай платы для паасобных галін народнай гаспадаркі з улікам захавання пераваг, устаноўленых для паасобных груп і катэгорый рабочых па картачнай сістэме снабжэння.

4. Адмяніць з 1 студзеня 1935 года існуючы парадак нармаванага водпуску хлеба здатчыкам сельска-гаспадарчай сыравіны і разгарнуць шырокую прадажу печанага хлеба і мукі ва ўсіх раёнах загатоўвак сельска-гаспадарчай сыравіны.

5. У сувязі з устанавленнем адзінай рознічнай цаны на хлеб і муку, павысіць загатоўчыя цэны на сельска-гаспадарчую сыравіну, за здачу якой дзяржаве адпускаўся дзяржавай калгасам, калгаснікам і аднаасобнікам хлеб па зніжаных цэнах.

Прапанаваць Соўнаркому Саюза ССР устанавіць новыя загатоўчыя цэны на розныя віды і гатункі бавоўны, ільну, пнянкі, табаку і т. д., па паясах і раёнах, а таксама ўстанавіць новыя загатоўчыя цэны па паясах і раёнах на махорку, коканы, каракуль, пушніцу, шэрсць і рыбу, здаваемую дзяржаве рыбалоўнымі калгасамі.

6. Устанавіць шырокую прадажу зернафуража як для насельніцтва, так і для дзяржаўных, калгасных і кааперацыйных спажывцоў з дзяржаўных і кааперацыйных складаў і крам па адзіных паясных дзяржаўных цэнах.

7. Устанавіць, што прадажа печанага хлеба праводзіцца як праз сетку дзяржаўных і кааперацыйных хлебных магазінаў, так і праз сетку іншых прадуктовых магазінаў дзяржаўнага і кааперацыйнага гандлю, прыстасаваных для прадажы печанага хлеба, а прадажа мукі праводзіцца гандлёвай сеткай дзяржаўнага гандлю, аддзелаў рабочага снабжэння і дзяржаўнымі загатоўшчыкамі, а таксама спажывецкай кааперацыяй з дазволу мясцовых органаў Наркамунутгандля.

8. Прыступіць неадкладна да расшырэння дзяржаўнай і кааперацыйнай сеткі крам для гандлю хлебам, павялічыўшы гэту сетку да 1 красавіка 1935 года не менш чым на 10.000 крам, як за кошт даабсталявання і прыстасавання існуючай сеткі крам, так і за кошт пабудовы новых магазінаў і палатак у адпаведнасці з планам, устаноўленым Соўнаркомам СССР.

9. Устанаўляць штомесячныя планы водпуску мукі і крупы для гандлюючых арганізацый, прамысловасці і іншых дзяржаўных спажывцоў па абласцях, краях і рэспубліках у колькасцях, забяспечваючых паўсямесную бесперабойную шырокую прадажу хлеба і поўнае задавальненне попыту насельніцтва, і стварыць для гэтага зусім дастатковыя запасы мукі і крупы па асобных краях, абласцях і рэспубліках.

10. Абавязаць мясцовыя партыйныя і савецкія арганізацыі прадставіць памяшканні, неабходныя для разгортвання гандлёвай сеткі па прадажы печанага хлеба і мукі, і аказаць усялякую садзейнасць гандлюючым арганізацыям у будаўніцтве новых крам і пякарань.

Ліквідацыя картачнай сістэмы па хлебу і некаторых іншых прадуктах і паўсямесны пераход да шырокага хлебнага гандлю па адзіных цвёрдых дзяржаўных цэнах, а таксама безумоўная магчымасць у далейшым дадатковага зніжэння гэтых цэн і разам з тым зніжэння цэн на прамысловыя тавары ствараюць спрыяючыя ўмовы для далейшага росту добрабыту рабочых і сялянскіх мас.

Правядзенне гэтага мерапрыемства стала магчымым, дзякуючы перамозе калгаснага ладу ў вёсцы і ўздыму сельскай гаспадаркі і, у сваю чаргу, яно садзейнічае далейшаму, яшчэ больш хуткаму росту

сельской гаспадаркі і прамысловасці на аснове ўмацоўваючагася савецкага рубля і разгортваючагася таваразвароту паміж горадамі і вёскай.

Вялікія і складаныя практычныя задачы, што стаяць перад партыяй і рабоча-сялянскай дзяржавай у сувязі з ажыццяўленнем данага рашэння, патрабуюць ад усіх партыйных, савецкіх і прафесійных арганізацый патрэбнай арганізацыі і ўліку мясцовых асаблівасцей у аперацыйнай рабоце і разам з тым рашучага адпору ўсім і ўсякім дэарганізатарскім вылазкам класавага ворага.

Правядзенне гэтага рашэння у жыццё павінна знайсці сваё адлюстраванне ў далейшым умацаванні саюза рабочых і сялян і ў пераможным прасоўванні наперад справы сацыялізма ў нашай краіне.

Аб палітаддзелах у сельскай гаспадарцы

(Рэзалюцыя пленума ЦК ВКП(б) па докладу тов. Л. М. Кагановіча, прынятая 28 лістапада 1934 года)

У барацьбе за соцыялістычную перабудову вёскі партыя, сутыкнуўшыся з радам труднасцей, практычна перамагала гэтыя труднасці і знішчала недахопы. У студзені 1933 года, улічваючы буйнейшыя палітычныя, арганізацыйныя і гаспадарчыя недахопы работы ў вёсцы, пленум ЦК ВКП(б) паставіў.

«У мэтах палітычнага ўмацавання МТС і соўгасаў, павышэння палітычнай ролі і ўплыву МТС і соўгасаў на вёсцы і рашучага палепшання палітычнай і гаспадарчай работы нашых ячэек у калгасах і соўгасах... арганізаваць ва ўсіх машына-трактарных станцыях і соўгасах палітаддзелы».

Ускрываючы недахопы нашай работы ў вёсцы, таварыш Сталін у сваёй прамове на студзеньскім пленуме ЦК указаў, што «палітадзелы МТС і соўгасаў з'яўляюцца адным з тых рашаючых сродкаў, пры дапамозе якіх можна будзе знішчыць гэтыя недахопы ў самы кароткі тэрмін».

За прайшоўшыя два гады створана 3.368 палітаддзелаў МТС і 2.021 палітаддзелаў соўгасаў. Старанна і персанальна падобраныя Цэнтральным Камітэтам партыі 17.000 работнікаў палітаддзелаў МТС і 8.000 работнікаў палітаддзелаў соўгасаў прарабілі за два гады гіганцкую работу па знішчэнню недахопаў работы ў вёсцы, указаных у прамове таварыша Сталіна «Аб рабоце ў вёсцы» і рашэннях студзеньскага пленума ЦК.

У барацьбе з класава-варожымі элементамі за большэвіцкае ўмацаванне калгасаў, за ахову грамадскай, калгаснай і дзяржаўнай уласнасці, за першачарговасць выканання абавязацельстваў перад дзяржавай вакол партыі згуртаваўся шматлікі беспартыйны актыв калгаснікаў. Шырокім фронтам разгарнулася сярод калгаснікаў соцыялістычнае спаборніцтва і ўдарніцтва.

Партыяй пры дапамозе палітаддзелаў выяўлены і выгнаны ў асноўным з калгасаў і соўгасаў антысавецкія, антыкалгасныя, сабатажніцкія і шкодніцкія элементы, кулакі і падкулачнікі, пралезшыя ў калгасы і соўгасы і «ціхай сапай» прабаваўшыя разлажыць іх з сяродзіны.

Моцнай, непераможнай сілай сталі калгасы, яднаючыя ў цяперашні час тры чвэрткі сялянскіх гаспадарак і 90 проц. пасеўных плошчаў. На працягу толькі двух апошніх год, за 1933 і 1934 гады, сельская гаспадарка СССР атрымала 137 тыс. трактароў, 18.000 камбайнаў, 63 тыс. конных і трактарных сямьярак, 24 тыс. складаных і поўскладаных малатарань, 343 тыс. розных уборачных машын зернавых і тэхнічных культур, 25 тыс. грузавых аўтамабіляў.

Наяўныя к цяперашняму часу 240 тыс. калгасаў, 3.500 МТС і 5.000 соўгасаў маюць у даны момант 281 тыс. трактароў, 33 тыс.

камбайнаў, 34 тыс. грузавых аўтамабіляў, 845 тыс. конных і трактарных сямарак, 129 тыс. складаных і поўскладаных малатарань, 2.085 тыс. розных уборачных машын зернавых і тэхнічных культур (лабагрэйкі, сенакасілкі, буракакапалкі, ільнацерабілкі і інш.).

К канцу 1932 года ў сельскай гаспадарцы СССР было сельгасмашын, трактароў і грузавікоў на суму 2 млрд. 500 млн. руб. За 1933 і 1934 гг. сельская гаспадарка атрымала дадаткова сельгасмашын, трактароў і грузавікоў на 1 млрд. 280 млн. руб.

Не гледзячы на наяўнасць яшчэ сур'ёзных недахопаў у справе скарыстання сельскагаспадарчых машын ў весцы, у асаблівасці камбайнаў, за апошнія 2 гады значна лепш чым у мінулыя гады скарыстоўваюцца большасцю калгасаў і саўгасаў трактары, малатарны, ільнацерабілкі і т. д. Трактарамі МТС праведзена ўсіх работ у пераводзе на ворыва ў 1933 годзе 35 млн. га (без малацьбы) і ў 1934 годзе 55 млн. га. Камбайнамі ў калгасах убрана ў 1933 годзе 533 тыс. га, у 1934 годзе—1 млн. 576 тыс. га. Палепшылася якасць сельскагаспадарчых работ (ворыва, праполкі, уборкі і т. д.).

Веснавая сяўба 1934 г. праведзена на 15—20 дзён хутчэй, чым у 1933 годзе і на 30—40 дзён хутчэй, чым у 1932 годзе.

Не гледзячы на наяўнасць адставання ўборкі і страт пры ўборцы ў радзе раёнаў, уборка 1933 і 1934 гг. у цэлым па Саюзу працягла значна лепш мінулых гадоў.

Не гледзячы на неспрыяючыя кліматычныя ўмовы ў радзе раёнаў Украіны, Паўночнага Каўказа і некаторых іншых, па Савецкаму Саюзу ў цэлым сабран ураджай у 1934 годзе не меншы леташняга.

Хлебазагатоўчы план 1933 года выканан на паўтара месяца раней 1932 года, хлебазагатоўчы план 1934 года выканан на паўтара месяца раней 1933 года і на 3 месяцы раней 1932 года.

У свядомасць мільёнаў калгаснікаў укаранілася разуменне першацарговасці выканання сваіх абавязацельстваў перад дзяржавай.

Лозунг, высунуты партыяй на з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў у лютым 1933 года аб барацьбе за большэвіцкія калгасы і за заможнасць калгаснікаў, увайшоў у свядомасць і быў дзесяткаў мільёнаў калгаснікаў і стаў практычнай баявой праграмай мабілізацыі шырокіх мас на ўмацаванне калгасаў, на агульны далейшы ўздым сельскай гаспадаркі.

Усе гэта дасягнута ў рэзультатае правільнай палітыкі партыі, у рэзультатае карэннага палепшання практычнага кіраўніцтва вёскай.

Умацаваліся перабудаваныя па вытворчай прымеце пярвічныя калгасныя партыйныя арганізацыі. Павысілася рэвалюцыйная пільнасць і большэвіцкая ідэйная ўзброенасць вясковых членаў партыі.

На аснове разгортвання работы палітаддзелаў адбылося далейшае прыбліжэнне партыйнага кіраўніцтва к калгасу, к сілу і большая ўвязка партыйна-палітычнай работы з вытворчай работай. Пад уплывам задач, пастаўленых партыяй перад палітаддзелаў, практыкі і прыёмаў работы палітаддзелаў, палепшылася работа не толькі пярвічных партыйных арганізацый, але і райкомаў партыі.

Палітаддзелы, як надзвычайная форма арганізацыі, апіраючыся на сілу і аўтарытэт усей партыі, на гаспадарчую магутнасць МТС, дабіліся сур'ёзных поспехаў у справе ператварэння адсталага ўчастка сацыялістычнага будаўніцтва—сельскай гаспадаркі—у перадавы.

Аднак, вопыт паказаў, што па меры росту задач кіраўніцтва вёскай, палітаддзелы самі па сабе ўжо недастатковы, што для кіраўніцтва ўсёй работай у калгаснай весцы—палітычнай, гаспадарчай,

культурна-бытавой (школы, больницы і т. д.) патрабуецца ўмацаванне нармальных партыйных і савецкіх органаў, ахапляючых усю работу: адміністрацыйную, гаспадарчую, культурна-бытавую, фінансавую, і т. д. Іменна, улічваючы загадзя гэтыя акалічнасці, XVII з'езд партыі ў прынятым на з'ездзе статуте партыі прадаставіў права Цэнтральнаму Камітэту партыі «Ствараць палітычныя аддзелы... на адстаючых участках сацыялістычнага будаўніцтва, набываючых асабліва важнае значэнне для народнай гаспадаркі і краіны ў цэлым, а таксама, па меры выканання палітычнымі аддзеламі сваіх ударных задач, ператвараць іх у звычайныя партыйныя органы, пабудаваныя па вытворча-тэрытарыяльнай адзнацы.

Устанаўляючы, што стварэнне палітааддзелаў поўнаасцю сябе апраўдала і палітааддзелы адыгралі выключна важную ролю ў знішчэнні недахопаў, маючыхся ў вёсцы, што поспехі, дасягнутыя ў справе сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, умацавання калгасаў, згуртавання калгаснага актыва і стварэння моцнай асновы партыйнай арганізацыі на вёсцы, палепшання работы раённых камітэтаў партыі, высоўваюць неабходнасць завяршэння пачатага яшчэ пры ліквідацыі акруг раёнавання і поўнага набліжэння органаў кіраўніцтва да вёскі,—пленум ЦК ВКП(б) пастанаўляе:

1. Ператварыць палітааддзелы МТС у звычайныя партыйныя органы, для чаго зліць палітааддзелы з існуючымі раённымі камітэтамі партыі, асабліва вялікія раёны—разбіць на некалькі новых раёнаў, уліўшы туды адпаведныя палітааддзелы.

2. Кіраўніцтва ўсімі первічнымі партыйнымі арганізацыямі ў раёне ўскласці на раённыя камітэты партыі.

3. У сувязі з ускладненнем работы і ўзмацненнем адказнасці райкомаў, устанавіць у буйных сельска-гаспадарчых раёнах акрамя пасады першага сакратара пасадку другога сакратара райкома.

4. Стварыць у апарате райкомаў сельгасаддзелы, на чале якіх паставіць, у залежнасці ад канкрэтных умоў работы, першага ці другога сакратара райкома партыі.

5. Устанавіць у кожнай МТС пасадку намесніка дырэктара МТС па палітычнай частцы, на абавязак якога ўскласці палітычнае забеспячэнне паспяховага правядзення ўсіх мерапрыемстваў і пачынаючы дырэктара МТС і выканання функцый сакратара первічнай партыйнай арганізацыі работнікаў самой МТС.

6. Устанавіць, што намеснік дырэктара МТС па палітычнай частцы, будучы непасрэдна падпарадкаваны дырэктару МТС, адначасова падпарадкоўваецца раённаму камітэту партыі, пад кіраўніцтвам якога ён ажыццяўляе сваю партыйна-палітычную работу.

7. Лічачы, што ўсе наяўныя работнікі палітааддзелаў павінны быць безумоўна астаўлены на рабоце ў раёнах, прызнаць неабходным іх выкарыстанне ў далейшым:

а) у якасці першых сакратароў новаарганізаваных раённых камітэтаў партыі або, дзе гэта неабходна,—першых сакратароў існуючых райкомаў;

б) у якасці другіх сакратароў райкомаў і загадчыкаў сельгасаддзеламі раённых камітэтаў партыі;

в) у якасці намеснікаў дырэктароў МТС па палітычнай частцы;

г) у якасці работнікаў апарата новых райкомаў партыі і райкомаў комсамола.

8. Устанавіць, што сакратары райкомаў і намеснікі дырэктароў

МТС па палітычнай частцы зацвярджаюцца ЦК ВКП(б) і не могуць быць вызвалены ад работы без згоды ЦК ВКП(б), а інструктары райкомаў зацвярджаюцца абкомамі, крайкомамі і ЦК нацкомпартый.

9. Пратварыць газеты палітаддзелаў МТС у нова-арганізаваных раёнах у органы райкомаў, а ў існуючых раёнах у залежнасці ад становішча раённых газет або зліць з існуючымі раённымі газетамі, або дапусціць астаўленне газет як органаў найбольш магутных МТС.

10. Даручыць Палітбюро ЦК закончыць правядзенне гэтай пастановы канкрэтна па кожнай абласці, краю і рэспубліцы пасобку к 1 сакавіка, а ў паўднёвых раёнах СССР к 1 лютага 1935 года.

11. Абавязаць абкомы, крайкомы і ЦК нацкомпартый прадставіць у ЦК ВКП(б) к 15 студзеня свае канкрэтныя прапановы аб арганізацыі новых раёнаў, аб скарыстанні работнікаў палітаддзелаў і прадставіць на зацверджанне ЦК ВКП(б) усіх сакратароў раённых камітэтаў партыі як існуючых, так і нова-арганізаваных райкомаў, а таксама намеснікаў дырэктароў МТС па палітычнай частцы.

12. У саўгасах усіх відаў аставіць без змены сістэму палітаддзелаў.

Пленум ЦК ВКП(б) падкрэслівае, што перафармаванне палітаддзелаў узмацняе адказнасць райкомаў, абкомаў, крайкомаў і ЦК нацкомпартый за паспяховае вырашэнне задачы далейшага ўмацавання калгасаў і выкананне лозунга партыі—зрабіць калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі.

Партыйныя арганізацыі павінны памятаць, што і ў сучасны момант астаюцца ў поўнай сіле ўказанні, даныя студзеньскім пленумам ЦК (1933 года) пры арганізацыі палітаддзелаў аб тым, што «бараньба за далейшы ўздым сельскай гаспадаркі і завяршэнне яе сацыялістычнай перабудовы з'яўляецца ў сучасны момант важнейшай задачай партыі».

Не гледзячы на велізарны рост і ўмацаванне гаспадарчай магутнасці калгасаў, не гледзячы на рост актыўнасці калгаснікаў, у калгасах усё яшчэ ёсць многа недахопаў у рабоце, не зломлена яшчэ канчаткова ў радзе калгасаў падрыўная шкодніцкая работа пралезшых у іх кулацкіх элементаў.

У прыватнасці, вопыт хлебазагатоўак гэтага года паказаў, што вялікія страты пры ўборцы, адставанне ўборкі, малацьбы і хлебазагатоўак у радзе раёнаў некаторых абласцей і краёў, побач з дрэннай арганізацыяй трактароў, малатарань і асабліва камбайнаў, тлумачыцца тым, што класава-варожыя элементы ўсё яшчэ праяўляюць сваю актыўнасць з прычыны палітычнай блізарукасці і папушчэння вяскоўцаў і нават пасобных работнікаў раёнаў і палітаддзелаў.

Райкомы, абкомы, крайкомы і ЦК нацкомпартый абавязаны скарыстаць зямні перыяд для далейшага ўмацавання калгасаў, згуртавання беспартыйнага актыва, палепшання работы праўленняў і старшын калгасаў, павышэння ролі і значэння агульных сходаў калгаснікаў, згуртавання іх вакол партыі і далейшага ўмацавання першачнай партарганізацыі ў вёсцы.

Пленум ЦК ВКП(б) выказвае ўпэўненасць у тым, што работнікі палітаддзелаў, паказаўшыя сябе ў пераважнай большасці з найлепшага боку, як сапраўдныя большэвіцкія партыйныя арганізатары, і ў новых умовах на рабоце ў райкомах і ў якасці намеснікаў дырэктароў МТС па палітчасці здолеюць быць дастойнымі тых вялікіх задач, якія ўскладаюцца на іх партыяй.

АБ ВЫНІКАХ ЛІСТАПАДАЎСКАГА ПЛЕНУМА ЦК ВКП(б)

*(Рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б сумесна з сакратарамі РК КП(б)Б,
начальнікамі палітаддзелаў МТС ад 9/XII-34 г.)*

1. Пленум ЦК КП(б) Беларусі цалкам і поўнасцю ўхваляе ўсе рашэнні лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б), маючыя выключнае гістарычнае значэнне для далейшага соцьялістычнага будаўніцтва, для палепшання снабжэння гарадоў і сельскіх раёнаў, для лепшага задавальнення запатрабаванняў насельніцтва, для далейшага палепшання якасці ўсёй нашай работы ў горадзе і вёсцы.

Прынятае пленумам ЦК ВКП(б) важнейшае рашэнне аб адмене з 1 студзеня 1935 г. картачнай сістэмы снабжэння насельніцтва хлебам і некаторымі іншымі прадуктамі і ўстанаўленне па ўсёй краіне шырокай прадажы гэтых прадуктаў з дзяржаўных і кааператыўных магазінаў стала магчымым дзякуючы велізарнейшым перамогам у галіне індустрыялізацыі краіны і соцьялістычнай перабудовы сельскай гаспадаркі, атрыманым нашай ленінскай партыяй пад кіраўніцтвам ленінскага ЦК і вялікага Сталіна ў барацьбе супроць ворагаў рабочага класа і іх агентаў-апаргуністаў усіх масцей.

Цяпер калгасны лад у нашай краіне перамог канчаткова і беспаваротна; калгасы і соўгасы ўмацаваліся і дзякуючы гэтаму пролетарская дзяржава мае ў сваіх руках дастатковую колькасць хлеба, каб без картак поўнасцю забяспечыць насельніцтва хлебам шляхам паўсямеснага разгортвання шырокага хлебнага гандлю. У гэтых умовах картачная сістэма па хлебу і некаторых іншых прадуктах можа быць толькі тормазам у палепшанні снабжэння і таму павінна быць адменена. Адмена картачнай сістэмы па хлебу будзе зроблена новы важнейшы крок да замены сістэмы цэнтралізаванага размеркавання разгорнутым савецкім гандлем у адпаведнасці з дырэктывамі аб другім пяцігадовым плане, прынятымі на XVII партыйнай канферэнцыі.

«Ліквідацыя картачнай сістэмы па хлебу і некаторых іншых прадуктах і паўсямесны пераход да шырокага хлебнага гандлю па адзіных дзяржаўных цэнах, а таксама безумоўная магчымасць у далейшым дадагковага зніжэння гэтых цэн і разам з тым зніжэння цэн на прамысловыя тавары стварае спрыяючыя ўмовы для далейшага добрабыту рабочых і сялянскіх мас».

Пленум ЦК КП(б) Беларусі асабліва падкрэслівае агромнае значэнне рашэнняў лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) для далейшага бурнага росту і росквіту соцьялістычнага будаўніцтва ў СССР і яго неадлучнай частцы Савецкай Беларусі. Адмена картачнай сістэмы па хлеб і некаторыя іншыя прадукты з'яўляецца адным з матутных ры-

чагоў для разгортвання таваразвароту, ўмацавання савецкага рубля і ўсёй грашовай гаспадаркі, што ў сваю чаргу з'яўляецца рэальнай базай для правядзення палітыкі зніжэння цэн, прасячэння магчымасці спекуляцыі, забяспечвае рост рэальнай заробковай платы рабочых і служачых, яшчэ большы ўздым матэрыяльнага добрабыту калгасных і працоўных мас, далейшае ўмацаванне саюза рабочых і сялян.

2. Пленум ЦК КП(б)Беларусі пастанаўляе:

а) Зацвердзіць мерапрыемствы бюро ЦК КП(б)Б і СНК БССР па падрыхтоўцы практычнага ажыццяўлення рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) аб адмене хлебных картак і адкрыцці паўсямяснага гандлю хлебам у БССР, у прыватнасці аб пабудове па лініі дзяржгандлю і спажывакааперацыі да 1 студзеня новых пякарняў на 74 тоны сутачнай прадукцыі, расшырэнні сутачнай магутнасці існуючых пякарняў дадакова на 150 тон гатовага хлеба і расшырэнні існуючай сеткі гандлю хлебам к 1 студзеня на 330 магазінаў, давеўшы хлебную сетку к 1 студзеня 1935 г. па БССР да 1 141 магазінаў (у тым ліку спецыялізаваных 411 і ўзорных булачных—24). Гандлёвая сетка павінна быць разгорнута так, каб працоўны мог купіць хлеб там, дзе яму зручней.

б) Надаючы агромнае значэнне рабоце па практычнаму ажыццяўленню рашэнняў пленума ЦК ВКП(б), пленум ЦК КП(б)Б ускладае на сакратароў гаркомаў і райкомаў КП(б)Б, старшынь гассоветаў і РВК персанальную адказнасць за правядзенне ўсіх практычных мерапрыемстваў па ажыццяўленню рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) (у прыватнасці патрабуе асаблівай увагі палепшэнню асартымента выпякаемых хлебаў, выдзяленню і абсталяванню складскіх памяшканняў для мукі, круп, фуражу і т. д.), каб з 1 студзеня 1935 г. была забяспечана бесперабойная прадажа хлеба ў кожным горадзе, раёне, прыгарадзе, пасёлку, леспрамгасе і т. д.

в) Абавязваць РК КП(б)Б, РВК і профарганізацыі ўдзяліць асаблівую ўвагу падбору кадраў у новаадкрываемыя магазіны, пякарні (загадчыкаў, прадаўцоў, пекароў), каб у магазінах быў забяспечан узорны парадак, чыстата, адсутнасць чаргі. У гэтых мэтах пленум прапануе вярнуць на работу ў хлебныя магазіны і пякарні вопытных загадчыкаў магазінаў, прадаўцоў, пекароў, якія скарыстоўваюцца зараз не па спецыяльнасці, а таксама ўмацаваць гандлёвую сетку праверанымі камуністамі і комсамольцамі. Даручыць бюро ЦК распрацаваць практычныя мерапрыемствы па пытанню падбору і падрыхтоўкі адпаведных кадраў.

Пленум папярэджвае ўсе арганізацыі, што непрадстаўленне памяшканняў пад магазіны, спасыланні на недахват і адсутнасць будматэрыялаў для будаўніцтва і рамонту пякарняў і магазінаў не павінны мець месца пры правядзенні данага рашэння і прапануе бюро ЦК разглядаць такога роду факты, як працягненне апартыстычных адносін да практычнага ажыццяўлення рашэнняў пленума ЦК ВКП(б).

г) ЦК асоба ўказвае ўсім наркамам, дырэктарам трэстаў і прадпрыемстваў, кіраўнікам чыгунак і воднага транспарта і кіраўнікам сампромкаалерацыі БССР, што рашэнне пленума ЦК ВКП(б), узмацняючы значэнне заробковай платы, як асноўнага рычага павышэння прадукцыйнасці працы, выканання вытворчых планаў, павышэння якасці прадукцыі абавязвае іх з яшчэ большай энергіяй змагацца за ажыццяўленне гістарычных шасці ўмоў таварыша Сталіна—канчаткова дабіць ураўнілаўку і абязлічку, яшчэ больш узмацніць свае

клопаты аб матар'яльна-бытавых і культурных патрэбах рабочых. У прыватнасці пленум ЦК КП(б)Б пралануе ўсім гаспадарчым наркаматам, ЦСПСБ, дырэктарам прадпрыемстваў і парткомам узмацніць работу па ўмацаванню ўласнай харчовай базы прадпрыемстваў і індывідуальных рабочых агародаў і правесці старанную падрыхтоўку да веснявой сяўбы 1935 г.

Пленум даручае бюро ЦК і профарганізацыям забяспечыць правільнае правядзенне ў жыццё прадугледжанага рашэннем ЦК ВКП(б) павышэння зароботнай платы рабочым і служачым, і асоба падкрэслівае недапушчальнасць якога-б там ні было самавольнага павышэння зароботнай платы рабочым і служачым, адкрытага і замаскаванага, і прапануе бюро ЦК і СНК прыцягваць да найстражэйшай адказнасці парушаючых гэта важнейшае ўказанне СНК СССР і ЦК ВКП(б).

д) Пленум асоба ўказвае ўсім партыйным і савецкім арганізацыям, што, пакідаючы ў сіле ўстаноўлены парадак для калгаснага гандлю, неабходна весці няўхільную барацьбу з усякімі спробамі спекуляцыі хлебам і іншымі вылазкамі класавага ворага пры правядзенні гэтага важнейшага мерапрыемства.

Пленум абавязвае ўсе ГК і РК КП(б)Б арганізаваць шырокае растлумачэнне сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў-ільнаводаў тых пераваг, якія ствараюцца для далейшай вытворчасці ільну ў БССР зямлай атаварвання хлебам і ўстанаўленнем апошняй пастановай урада новых загатоўчых цэн на лён у 1935 г.

Пленум абавязвае партыйныя арганізацыі ільняных раёнаў забяспечыць бесперабойную прадажу хлеба і мукі на вёсцы.

Партарганізацыі павінны на гэтай аснове мабілізаваць усе калгасы, калгаснікаў, аднаасобнікаў-ільнаводаў на своечасовае і поўнае выкананне сваіх абавязальстваў па здачы ільну дзяржаве ў бягучым годзе.

е) У сувязі з агромным значэннем для росту таваразвароту вырабу тавараў шырсажыву пленум даручае бюро ЦК правесці ход выканання ўказанняў таварыша Сталіна, даных на XVII з'ездзе, аб неабходнасці разгарнуць выраб тавараў шырсажыву па ўсіх гаспадарчых наркаматах БССР.

3. Пленум ЦК КП(б)Б, ухваляючы рашэнне ЦК ВКП(б) «Аб палітаддзелах у сельскай гаспадарцы», адзначае, што агромныя поспехі, якіх дасягнуў увесь СССР і ў прыватнасці БССР у галіне сельскай гаспадаркі за апошнія два гады, з'яўляюцца бяспрэчным rezultатам агромнага палепшання работы нашай партыі на вёсцы.

У гэтых дасягненнях у галіне сельскай гаспадаркі ў БССР агромную ролю адыгралі створаныя партыйны таксама і ў БССР палітадзелы МТС і соўгасаў.

Пленум адзначае, што абсалютная большасць пасланных у палітадзелы МТС Беларусі таварышоў, таксама як і па ўсім СССР, цалкам апраўдалі давер'е партыі і выканалі ўскладзеныя на іх партыйныя ударныя задачы.

4. У цяперашні час у сувязі з ускладненнем і расшырэннем нашых задач на вёсцы ў поўнай меры наспела неабходнасць пераўтварэння палітаддзелаў МТС у звычайныя партыйныя органы шляхам зліцця палітаддзелаў МТС з існуючымі РК партыі або з нова-ствараемымі ў новых раёнах райкомамі. Пленум не сумняваецца, што гэта ператварэнне і звязанае з ім увядзенне ў буйных сельскагаспадарчых раёнах пасады другога сакратара, стварэнне ў райкомах сельгасаддзелаў,

пакіданне на рабоце ў раёнах усіх, без выключэння, наяўных работнікаў палітаддзелаў - бяспрэчна яшчэ больш узмоцніць работу нашай партыі па сацыялістычнай перабудове сельскай гаспадаркі БССР, па завяршэнню калектывізацыі, па дасягненню яшчэ большых поспехаў і вытворчых, і культурна-бытавых.

Гэта важнейшае рашэнне пленума ЦК ВКП(б) паставіла выключна сур'ёзную і неабходную задачу стабілізацыі кадраў у раёне, знішчэння цяжучасці, сур'ёзнага асваення кожным работнікам даручанага яму ўчастка работы.

Пленум ЦК КП(б)Б пастанаўляе:

а) Даручыць бюро ЦК неадкладна прыступіць да распрацоўкі і правядзення ўсіх рашэнняў, вынесеных пленумам ЦК ВКП(б) аб арганізацыі новых раёнаў, аб скарыстанні работнікаў палітаддзелаў, аб прадстаўленні на зацверджанне ЦК ВКП(б) «ўсіх сакратароў РК партыі..., а таксама намеснікаў дырэктароў МТС па палітычнай частцы».

5. Пленум ЦК КП(б)Б патрабуе ад гаркомаў, райкомаў, РВК і ўсіх рэспубліканскіх і раённых арганізацый узмацнення рэвалюцыйнай пільнасці на ўсіх участках нашай работы ў вёсцы, канчатковага выкарчоўвання наяўнай яшчэ ў радзе калгасаў падрыўной шкодніцкай работы пралезшых у іх кулацкіх элементаў.

З прычыны значнага прыліву ў калгасы БССР, меўшага месца ў 1934 годзе, асаблівае значэнне набывае для ўсіх партыйных арганізацый Беларусі правільнае скарыстанне зімовага перыяда для далейшага ўмацавання калгасаў, у асаблівасці для ўздыму адсталых калгасаў, палепшання работы сярод калгаснага актыва, арганізацыі культмасавай работы ў калгасах.

Разам з тым пленум ЦК прапануе ўсім партыйным арганізацыям КП(б)Б з асаблівай пільнасцю ў бліжэйшы час намеціць і правесці практычныя меры па далейшаму ўцягненню добрасумленных аднаасобнікаў у калгасы.

Пленум ЦК лічыць адным з цэнтральных пытанняў работы калгасаў зімой пытанне аб далейшым развіцці жывёлагадоўлі (вырашчванне і поўнае захаванне маладняка, стварэнне добрых умоў для зімоўкі жывёлы).

Пленум лічыць, што рашэнні лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б) павінны стаць набыткам усіх працоўных БССР і магутным рычагом для паспяховага завяршэння ўсіх заданняў партыі і ўрада ў справе «далейшага ўмацавання калгасаў, згуртавання беспартыйнага актыва, палепшання работы праўлення і старшынь калгасаў, павышэння ролі і значэння агульных сходаў калгаснікаў, згуртавання іх вакол партыі і далейшага ўмацавання пераходнай партарганізацыі на весцы» (з рэзалюцыі пленума ЦК ВКП(б)).

Наша партыя, пад кіраўніцтвам ленінскага ЦК, на чале з любімым і мудрым правадыром таварышам Сталіным, забяспечыла грандыёзныя перамогі сацыялізма ў нашай краіне. З года ў год Савецкі Саюз мацнее, расце. Разбітыя ў адкрытай барацьбе ворагі партыі і савецкай улады зварачваюцца да апошняга белабандыцкага фашыскага сродку барацьбы—тэрора. Гнусная подлая рука падасланага ворагамі рабочага класа забойцы вырвала з нашых радоў моцнага большэвіка, аднаго з любімейшых правадыроў партыі і рабочага класа таварыша Кірава. Яны нанеслі цяжкі ўдар партыі, але гэты ўдар яшчэ больш загаргоувае нашы рады, яшчэ цясней згуртоўвае нас вакол партыі, яе

ленінскага ЦК, вакол нашага любімага правадыра і настаўніка таварыша Сталіна.

Пролетарская дыктатура бязлітасна расправіцца з азвярэлым класавым ворагам, з усімі, хто папрабуе падняць руку на заваяванні пролетарскай рэвалюцыі, на яе вялікіх правадыроў. Партыя жалезнай рукой сакрушыць і контррэвалюцыйныя асколкі рэжыма разгромленых ёю антыпартыйных груп, якія скаціліся ў рады контррэвалюцыі.

Пленум упэўнен, што ўсе члены КП(б)Б, усе рабочыя, калгаснікі, працоўныя аднаасобнікі і ўсе працоўныя БССР з найвялікшым энтузіязмам будуць змагацца за ажыццяўленне гістарычных фарэнняў лістападаўскага пленума ЦК ВКП(б), што яны яшчэ больш ўзмоцняць большэвіцкую рэвалюцыйную пільнасць, барацьбу за выкараненне промфінпланаў прадпрыемстваў, за баявую вучобу, за далейшае ўмацаванне калгасаў і соўгасаў, за ільназагатоўкі і хлебазагатоўкі, за далейшыя перамогі соцыялізма у нашай вялікай савецкай краіне, якая змагаецца пад кіраўніцтвам куністычнай партыі і геніяльнага правадыра ўсіх працоўных—таварыша Сталіна.

Аб парадку праходжання спраў аб партспягнаннях

(Пастанова ЦК КП(б)Б ад 29-ХІ 1934 г.)

1. Даручыць АКПО ЦК КП(б)Б давесці пастанову ЦК ВКП(б) ад 12-Х-34 г. «Аб парадку праходжання спраў аб партспягнаннях» да ведама ўсіх ГК і РК КП(б)Б.

2. У адпаведнасці з пастановай, прапанаваць Менскаму ГК стварыць камісію па разгляду партспраў у складзе нам. сакратара і двух членаў ГК. У астатніх ГК і РК папярэдні разгляд партспраў ускласці на інструктараў РК (ГК). прымацаваных да адпаведных груп пераходных партарганізацый.

3. Разгляд партспраў у ЦК КП(б)Б ускласці на АКПО, прызначыўшы інструктара гэтага аддзела т. Прынштэйна, інструктарам па партсправах. У адпаведнасці з гэтым павялічыць штат АКПО на аднаго інструктара і аднаго тэхнічнага работніка.

4. Указаць гаркомам і райкомам партыі на недапушчальную зацяжку з пасылкаю спраў на выключаных 1-й і 2-й катэгорыі.

5. Пастанову ЦК ВКП(б) ад 12/Х-34 г. надрукаваць у часопісе «Большэвік Беларусі».

Сакратар ЦК КП(б)Б Валковіч

Аб парадку праходжання спраў аб партспягнаннях

(Пастанова ЦК ВКП(б) ад 12-Х 1934 г.)

Для праходжання спраў аб партспягнаннях у партарганізацыях на членаў і кандыдатаў партыі, устанавіць наступны парадак:

а) у першых партарганізацыях пытанні, звязаныя з наладжэннем партыйных спягнанняў на членаў і кандыдатаў партыі, папярэдне абгаварваюцца на цэхавых партсходах і пасля паступаюць на зацверджанне парткома; у першых партарганізацыях, дзе няма парткома і цэхавых партарганізацый—пытанні аб партспягнаннях падрыхтоўваюцца партарганізатарам і ўносяцца на зацверджанне агульнага сходу членаў і кандыдатаў партыі данай арганізацыі;

б) у райкомах партыі справы аб наладжэнні партыйных спягнанняў на членаў партыі, паступаючыя ад першых партарганізацый, перадаюцца для папярэдняга разгляду інструктарам райкомаў, прымацаваным да адпаведных груп першых партарганізацый або членаў раённага камітэта партыі (абавязкова з выклікам падвяргаемага спягнанню) і пасля гэтага выносяцца на зацверджанне бюро РК партыі;

в) у буйных гаркомах і райкомах партыі (звыш 5.000 членаў партыі) для падрыхтоўкі к разгляду ў бюро ГК і РК партыі пытанняў, звязаных з партспягнаннямі—ствараюцца камісіі з трох членаў пад старшынствам нам. сакратара ГК або РК партыі і двух членаў парткома;

г) рашэнні ГК і РК партыі аб выключэнні з партыі членаў партыі I і II катэгорыі, згодна статуту, паступаюць на зацверджанне абкома, крайкома партыі або ЦК нацкомпартыі. Рашэнні ГК і РК партыі аб мерах партыйнага спягнання на членаў партыі III і IV катэгорыі могуць быць абскарджаны на працягу месячнага тэрміна пасля атрымання выпіскі з пастановы ГК і РК партыі ў парткалегію камісіі партыйнага кантроля пры ЦК ВКП(б) у краі або абласці.

Партыйныя спягнанні, налагаемыя ўпаўнаважаным КПК у краі або абласці, або парткалегіяй, якая знаходзіцца пры ім—могуць быць абскарджаны ў парткалегію камісіі партыйнага кантроля пры ЦК ВКП(б);

д) наложаныя меры партыйнага спягнання (вымова, выключэнне з партыі) уносяцца ў асабовую картку камуністаў усіх катэгорый толькі пасля зацверджання ГК або РК партыі і вышэйстаячых партыйных інстанцый;

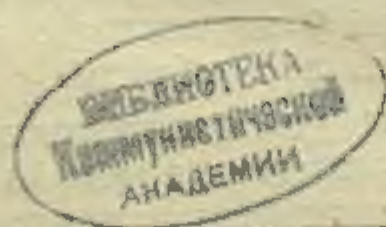
е) усе справы на выключаных членаў партыі I і II катэгорыі, паступаючыя на зацверджанне абкома, крайкома партыі або ЦК нацкомпартыі, перадаюцца для папярэдняй падрыхтоўкі іх у аддзел кі-

руючых парторганаў абкома, крайкома, ЦК нацкомпартыі, які ўносіць іх на зацверджанне бюро абкома. Для правядзення гэтай работы павялічыць штат АКПО абкома (крайкома) на 1—2 інструктароў і неабходную колькасць тэхнічных работнікаў;

ж) усе справы аб выключэннях, паступаючыя на разгляд ГК, РК і на зацверджанне абкома, крайкома, ЦК нацкомпартыі—як правіла, павінны вырашацца не больш, як у дзесяцідзённы тэрмін;

з) пастановы абкомаў, крайкомаў, ЦК нацкомпартыі, пацвярджаючыя рашэнні РК аб выключэнні членаў партыі I і II катэгорыі, а таксама вынесеныя імі непасрэдна, могуць быць абскарджаны ў парткалегію камісіі партыйнага кантроля пры ЦК ВКП(б).

Сакратар ЦК ВКП(б) Жданаў

Галоўлітбел № 1205.
Тыраж 9825.
436.480 друк. зн. (81/4 арк.)
Здана ў набор 19/XII—34 г.
Падпісана да друку 4/I—35 г.

Рэдкалегія { Мінкін (адк. рэдактар)
Конін
Злоткін

80000000 19925 19

ІНСТЫТУТ МАСАВАГА ЗАВОЧНАГА НАВУЧАННЯ
ПАРТАКТЫВА ПРЫ ЦК КП(б)Б

ЗАВОЧНАЯ ПАРТВУЧОБА ПА РАДЫЕ

на студзень месяц 1935 г.

„Нельга кіраваць пабудаваннем сацыялістычнага грамадства, не аўладваючы навукамі“. (І. СТАЛІН).

Інстытут прадаўжае перадачу па радыё лекцый, разлічаных на завочнікаў партвучобы, арганізаваных радыёслухачоў з парты нага, комсамольскага і беспартыйнага актыва горада і вёскі, прапагандыстаў сеці партасветы і выкладчыкаў.

Лекцыі перадаюцца праз Менскую радыёстанцыю РВ-10 з 19 г. 30 м. да 20 г. 30 м. штодзённа апрача 6, 12, 17, 18, 24, 29 і 30 чысла.

Тэматыка лекцый у студзені наступная:

Гісторыя ВКП(б).

Час перадачы: 19 г. 30 м.—20 г. 30 м.

1, 7, 13-га студзеня — Як большэвікі арганізавалі перамогу Окцябра — 1-я лекцыя.

2, 8, 14-га студзеня — Таксама 2-я лекцыя.

3, 9, 15-га — Партыя — арганізатар перамог на франтах грамадзянскай вайны.

Палітэканомія.

Час перадачы: 13 г. 00 м.—14 г. 00 м.

1, 7, 13-га студзеня — Зямельная рэнта.

2, 8, 14-га — Развіццё капіталізма ў сельскай гаспадарцы.

3, 9, 15-га студзеня — Узнаўленне і крызісы.

Па праграме курсаў актыва калгасаў, аўгасаў і МТС.

4 і 10-га студзеня — „Сацыялістычнае пераўтварэнне вёскі“.

(Лекцыя ў адно з гэтых чыслаў слухаецца і прапрацоўваецца групай завочнікаў у калгасе, саўгасе або МТС пры абавязковай прысутнасці кіраўніка групы).

23-га студзеня — лекцыя да гадавіны смерці В. І. Леніна.

Прадаўжаецца перадача наступных цыклаў для арганізаванага слухання іх у радыёаўдыторыях:

Па пытаннях сацыялістычнай жывёлагадоўлі.

5-га студзеня — Догляд за коньмі і вырошчванне конскага маладняка.

11-га студзеня — Аб пашырэнні кармовай базы.

16-га студзеня — Хваробы хатняй жывёлы, барацьба з імі і меры іх папярэджання.

Па пытаннях гісторыі Комінтэрна.

19-га студзеня — Рэвалюцыйныя баі італьянскага пролетарыята ў 1920 г. і прыход фашызма да ўлады.

22-га студзеня — III кангрэс Комінтэрна ў барацьбе за масы.

25-га студзеня — IV і V кангрэсы Комінтэрна і барацьба за большэвізацыю кампартый.

28-га студзеня — Кітайская рэвалюцыя і барацьба за Саветы ў Кітаі.

Па Эканамічнай гeаграфіі СССР.

20-га студзеня — Галоўныя новабудовы цяжкай прамысловасці ў 2-й пяцігодцы.

27-га студзеня — Спецыялізацыя сельскай гаспадаркі на паасобных раёнах у другой пяцігодцы.

31-га студзеня — Асноўныя чыгуначныя і водныя магістралі СССР.

Пытанні бягучай палітыкі.

20-га і 26-га студзеня.

Адказы на пытанні завочнікаў і радыёслухачоў даюцца 5, 11, 18, 20 і 28-га студзеня.

Пасылаючы запытанне, указвайце калі будзеце слухаць адказ на яго.

Усе заўвагі аб праслуханых лекцыях шліце на адрас:

г. Менск, вул. К. Маркса, 47-30, БІМЗО, Радыёсентар.

Дырэкцыя Інстытута.